БЮЛЕТЕНЬ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ІМ. ШЕВЧЕНКА

ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ ЧЛЕНІВ
Виходить раз у місяць під редакцією
Генерального Секретаря НТШ.
Адреса Редакції: München 62, Schließfach 8
(Versaillerstr. 4/I).

Рік I. Червень-липень 1949 Ч. I-2.

Зміст: Переднє слово. Актуальні проблеми НТШ. Вісті з НТШ. Обіжники. + Проф. Євген Храпливий. Енциклопедія Українознавства. Фінансові справи. Сьогочасне й Минуле ч. I - 2.

Переднє слово

Мета Бюлетену НТШ - це зв"язати розпорошене по цілому світі членство при помочі видавання реґулярних вістей про найважніші події й проблеми НТШ та його відділів і про наукову діяльність його членів. Будуть це певного рода листи Президії НТШ до наших членів.

Бюлетень буде друкований на циклостилі і розсиланий лише членам Товариства та співробітникам. Він появлятиметься реґулярно раз у місяць в об"ємі 4 - 6 сторінок друку.

На зміст Бюлетену складатимуться такі частини:

1. Коротка вступна стаття, де порушуватимемо все одну з актуальних і головних проблем нашого Товариства з метою викликати дискусійні відзиви зі сторони наших членів.
2. Основний стрижінь Бюлетену творитиме його друга частина, а саме вісті з Товариства. На неї складатимуться: а/ короткі звідомлення з праці Президії, Виділу і Відділів, б/звідомлення з праці Секцій, Комісій і Інститутів, в/персональні справи, зокрема відомості про нових членів, про зміни місця побуту, про умови наукової праці поодиноких членів, г/господарсько-фінансові проблеми, ґ/різне.
3. Оповістки й зазиви до членів.
4. Переписка з членами.
5. Евентуально теж короткі вісті про життя інших наукових установ і вчених з-поза НТШ.

Бюлетень буде з конечности зредаґований дуже зв"язко й коротко. Обширніші програмові статті, звідомлення з діяльности НТШ найдуть члени в нашому органі "Сьогочасне й Минуле".

Бюлетень НТШ сповнятиме своє завдання лише тоді, якщо наші члени заінтересуються ближче новим внутрішнім органом і присилатимуть відповідні інформації про українське культурне життя в місцях їх перебування, про свої зв"язки з неукраїнським науковим світом, тощо. Прохаємо слати до нас ці інформації /з заокеану - летунською поштою/, відповідати на наші обіжники, давати свої завваги до порушуваних в Бюлетені проблем, висловлювати свої побажання, допомагати Президії і Виділові НТШ в їх праці.

Актуальні проблеми НТШ

В дальших випусках Бюлетену розвинемо низку пекучих актуальних проблем в подробицях, а тут їх лише відмітимо й будемо вдячні нашим членам, якщо висловляться в порушених нами справах. Ці проблеми - це проблеми наукові, організаційні й фінансові.

Начальною проблемою НТШ є програма наукової праці установи, що являється науковим Товариством, але яка діє серед еміґраційних умов і якої завданням є помогти в нашій визвольній боротьбі. Ці проблеми порушено вже в програмовій статті в першому числі нашого відновленого журналу за 1948 р. та в недавно виданій Хроніці НТШ

ч. 75, вони теж були частинно предметом дискусії на Загальному Зібранні НТШ в дні 9.4.1949. Але наукову програму треба не лише визначити, але треба її теж і зреалізувати й то в умовах нашої еміґрантської дійсности. В який спосіб це зробити - це буде завданням вступних статей чергових Бюлетенів.

Нелегко розв"язати проблему праці Товариства при розпорошенні членства. Виринають проблеми: В який спосіб можуть працювати Секції, Комісії, Інститути? Яких методів вживати? Як нав"язати зв"язок із членством і в який спосіб улегшити їм наукову діяльність, зокрема ж тим із них, що знаходяться далеко від наукових осередків? Вимагає теж своєї розв"язки проблема зв"язків із неукраїнським науковим світом, у нас так дуже занедбана.

До організаційних проблем належить теж проблема взаємовідносин Централі Товариства до його Відділів.

Найпекучішою є розв"язка проблеми осідку Централі НТШ а українського наукового осередка взагалі. Якщо в найближчому часі не вдасться нам розв"язати позитивно цієї проблеми, доля української науки на еміґрації залишиться під знаком запиту.

Навіть найкраще побудованих плянів наукової діяльности не зреалізуємо, якщо не будемо мати відповідних фондів, зокрема ж для наших видань. У збиранні цих фондів можуть бути дуже помічні наші члени. В деякій мірі можуть вони помогти своїми членськими внесками й дарами. Вони можуть здобути фундаторів для видань НТШ й поширити збут наших публікацій.

В І С Т І З Н Т Ш

а/ Діяльність Централі

Загальні Збори НТШ відбулися 9.4.1949. Звідомлення з перебігу Зборів розіслано всім членам як додаток до "Хроніки ч.75". Одна з основних проблем, що ними Збори займалися, було достосування статуту Товариства до нових еміґраційних умов.

На Загальних Зборах вибрано Виділ у складі: Президія: Голова - проф.д-р Зенон Кузеля, І Заст. Голови проф.д-р Микола Чубатий, ІІ-й Заст.Голови - проф.д-р Віктор Петров, Ген.Секр. - проф.д-р Володимир Кубійович, Госп.реф. - інж.Атанас Мілянич. Виділ: проф.д-р Роман Смаль-Стоцький, проф. Лев Окіншевич, проф.д-р Ярослав Падох, д-р Микола Шлемкевич, проф.д-р Олександер Кульчицький. Контрольна Комісія: Голова - проф. інж.Юліян Павликовський, члени: д-р Любомир Макарушка, проф.д-р Матвій Стахів, заступники: проф. Василь Гришко, д-р Атанас Фіголь.

Конституюче засідання Виділу відбулося дня 9.4. та ще два засідання 19.4. та 23.5, на яких порушувано організаційні справи - функції і праці членів Виділу - у зв"язку з виїздом декількох членів Виділу і Контрольної Комісії до США, як теж обговорювано різні справи видань НТШ. Намічено розбудову матеріяльної бази Т-ва на заокеанському ґрунті та плян видавничої продукції. У зв"язку з численною еміґрацією за океан обговорено справу постепенного перенесення у відповідний момент агенд Централі із Німеччини. Тоді в Німеччині залишився б сильний Відділ - подібно як у Голляндії - й евентуально було б розбудоване до Відділу Представництво в Парижі. В дальшому обговорено на засіданні видавання Бюлетену для внутрішнього інформування членів.

Засідання окремих Секцій відбулися після Загальних Зборів, і на них обрано на дворічний протяг часу проводи Секцій. Дирекції окремих Секцій уконституувалися на них у такому складі:

Істор.-Філос.Секція: Директор - проф.д-р Іван Мірчук,
І.Заст. - о.д-р Йосафат Скрутень,
2.Заст. - проф. Лев Окіншевич,
Секретар - проф. інж.Роман Димінський.

Філологічна Секція: Директор - проф.д-р Зенон Кузеля,
І.Заст. - проф.др Кость Кисілевський,
2.Заст. - проф.Володимир Державин,
Секретар - проф.д-р Василь Лев.

Мат.-Прир.Мед.Секція: Директор- проф. д-р Іван Розгін,
Заст. - проф. Дмитро Зайців,
Секретар - проф. Сергій Крашенініков.

При тій нагоді всі Секції обговорили ряд організаційних справ, прийняли нових співробітників у Комісіях та намітили кандидатів у дійсні члени, розглядано можливості пристосування кореспонденційної методи до праці Секцій та Комісій Т-ва. З уваги на розпорошеність членства намічено, що в майбутньому короткі реферати з праць членів і співробітників Комісій будуть розсилані в формі обіжників членам Комісій для завважень і таким порядком будуть прийматися ці праці до друку в Т-ві.

Хоча й чимало членів та співробітників на сьогодні покинуло Німеччину,та ні праці Секцій ні Комісій рішено не припинювати. Дирекція Математично-Природничо-Медичної Секції поробила заходи для утворення іще двох Комісій /крім діючих: Географічної та Фізіографічної/, а саме: Медичної та Математично-Технічної.

Після Загальних Зборів 9.4. відбулося спільне засідання всіх трьох Секцій присвячене вшануванню пам"яти б.Голови Т-ва - бл.п. проф.д-ра Івана Раковського. На цьому святочному засіданні де взяли участь і представники українського громадянства,зачитали доповіді про Покійника як про вченого й громадянина - проф.д-р З.Кузеля та як про антрополога - д-р Р.Єндик.

б/ Персональні справи

Апостольський Візитатор для українців-католиків у Зах.Европі, Преосвященний д-р Іван Бучко прийняв гідність почесного члена НТШ, яку надали йому Загальні Збори Т-ва з 9.4.ц.р.

Довголітній член НТШ,Преосвященний Константин Богачевський обходить в червні ц.р. 25-річний ювілей вступлення на Владичий Престіл. Проф.Д-р Ватсон Кірконель, ректор Університету в Вольфбіль -Нова Скотія /Канада/ став із днем 19.ц.р. дійсним членом НТШ в Філологічній Секції.

В останніх тижнях цього року виїхали на постійний побут до США такі дійсні члени НТШ: проф.д-р Кость Кисілевський, проф. інж. Віктор Доманицький,проф.д-рВолодимир Січинський, проф.д-р Василь Лев, проф.Лев Окіншевич, проф.д-р Михайло Ветухів, д-р Микола Шлемкевич та проф. д-р Ярослав Падох. До Канади виїхав проф. д-рЯрослав Пастернак. До Австралії виїхали: доц.д-р Євген Ю.Пеленський та проф.Павло Шулежко.

Дня 18.4. ц.р. пропав безслідно проф.д-р Віктор Петров, заступник голови НТШ, вийшовши з свого помешкання в Мюнхені до поїзду на Міттенвальд.

в/ Організаційні справи

Виконуючи постанову Виділу Т-ва та йдучи на зустріч побажанням і пропозиціям наших членів з Канади,Президія рішила утворити на терені Канади представництво НТШ- на Східню Канаду в Торонті та на Західню Канаду в Едмонтоні. Порозумівшися між собою на місці,члени НТШ в обох скупченнях - Торонті та в Едмонтоні подадуть Виділові до відома про своє рішення щодо складу представництва,чи то щодо особи

Уповноваженого як теж щодо територіяльного розмежування сфери дії обидвох клітин.

Зорганізувати представництва доручено д-рові І.Німчукові в Едмонтоні та проф.д-рові В. Бригідерові й проф. д-рові Є. Вертипорохові в Торонті.

г/ Наукові справи

У зв"язку з еміґруванням із Німеччини чималого числа членів і співробітників окремих Комісій та Секцій у праці останніх помічається деякий застій. Непослаблено працюють далі окремі Інститути.

Інститут Енциклопедії. Почався друк першого зошита Енциклопедії Українознавства. Вийшов проспект. Приступлено до вступних робіт над опрацюванням другого тому, а саме гаслової частини ЕУ.

Інститут Національних Дослідів. Збирання матеріялів до національних відносин Галичини закінчено й ці зібрані матеріяли тепер опрацьовуються.

Збірна праця "Україна під Совєтами" поступає наперед. Більшість матеріялів зібрано й незабаром розпічнеться редаґування цього твору.

Публіцистичний Інститут продовжує свою нормальну працю.

Бібліотека НТШ. Т-во чи то безпосередньо з централі, чи то за посередництвом своїх Відділів в США та в Голляндії висилає свої видання до всіх найвидатніших бібліотек світу, в тому: біля 20 укр. громадським установам, біля І5 укр. науковим станицям, та біля 30 видатним укр. громадянам; біля 40 чужинецьким науковим установам, біля 70 чужинецьким бібліотекам, біля І5 слявістичним журналам та біля 50 визначним чужинцям слявістам.

Досі вступили в книжковий обмін виданнями чи то відновили його з Т-вом такі чужинецькі наукові установи:

Університет Лондон -Школа Слявістичних і Східньо-европейських Студій, Університет Ноншатель /Швайцарія/, Університет Париж, Університет Гайдельберґ;

Королівська Академія Наук в Бельгії /Брюселя/, Наукове Т-во Боляндистів /Брюселя/, Королівська Нідерляндська Академія Наук /Амстердам/, Фінська Академія Наук /Гельсінкі/, Гайдельберзька Академія Наук /Гайдельберґ/, Баварська Академія Наук /Мюнхен/, Німецька Академія Наук /Берлін/, Королівська Академія Наук /Штокгольм/, Королівська Данська Академія Наук /Копенгаґа/, Королівська Фляманська Академія Наук /Гент/, Британський Музей /Лондон/, Конґресова Бібліотека /Вашінґтон/.

Почерез Американський Відділ вислано по 30 прим. видань НТШ до наукових установ усіх країн "з-поза залізної занавіси", в тому й до УССР.

д/ Видавнича діяльність

Вийшла з друку "Хроніка НТШ" ч. 75, що її розіслано всім членам. З початком червня ц.р. вийшло з друку подвійне число "Сьогочасне й Минуле" за І949 р. /І-2/, присвячене проблематиці українських ДП-таборів. Його розсилаємо всім нашим членам.

Вийшла з друку "Історія України" І.Холмського на 25 арк. друку. Її незабаром розішлемо всім нашим дійсним членам.

На днях вишлемо всім нашим дійсним членам І56 т. Записок НТШ /"Збірник у 300-ліття Хмельниччини"/, надрукований уже давніше, що його висилка із-за технічних причин була задержана.

До друку віддано "Історію НТШ" в укр.мові.

В підготовці до друку - "Історія й звіт з діяльности НТШ" в англійській мові.

Підготовляється дальше число /третє/ журналу "Сьогочасне й Минуле".

е/ Різне.

Дня 5.6.ц.р.минуло 75 років від перших Загальних Зборів Товариства ім.Шевченка. В Мюнхені урочистості, зв"язані з 75-річчям нашого Т-ва відбудуться аж осінню ц.р. і то в скромнішій формі,ніж це було пляноване. Ближче про про це в одному з наступних Бюлетенів.

III. ОБІЖНИКИ

Подавайте Ваші адреси. Прохаємо всіх членів,що виїздять за океан, подавати свої нові адреси та повідомляти нас про кожну нову зміну місця побуту. Так само прохаємо подавати вістки про себе, зокрема ж про умови наукової праці.

Прохаємо подавати нам прізвища й адреси укр. науковців, що ще не є членами НТШ,чи то його співробітниками,а які могли б ними, на Вашу думку, стати.

Подавайте нам прізвища й адреси осіб,що могли б стати передплатниками наших видань, і які виявляють зацікавлення науковими справами. Так само прохаємо подавати прізвища вчених неукраїнців та адреси чужинецьких установ,які цікавляться українськими справами.

Подавайте список Ваших наукових праць,як теж стан,в якому вони знаходяться та які їх розміри. Пишіть,чи маєте можливості друку. Над якими науковими проблемами працюєте? Всі ті відомості потрібні нам для складення відповідного пляну.

Проблема друку в наших публікаціях. Пригадуємо наш давній обіжник як і оповістку в "Хроніці" в справі можливостей друку у виданнях НТШ.

В публікаціях НТШ можуть бути друковані лише такі праці,що раніше були зголошені й надіслані до поодиноких Секцій,чи Комісій, а згодом відчитані,чи теж зреферовані. У зв"язку з тим прохаємо присилати свої праці на адресу Президії НТШ, яка передасть їх до зреферування відповідній Секції,чи Комісії. Рівночасно прохаємо надіслати коротке резюме тих праць /до 2 стор.друку/ і яке буде поміщене в "Сьогочасному й Минулому" в відділі Хроніки /як це було зроблено в "С. й М." ч.I-2 за I949 р. та в "Хроніці" ч.76/ в укр.мові та по-англійськи у відповідних наших "Звідомленнях НТШ"в англ.мові. Просимо теж надсилати резюме тих Ваших праць,що може в даний мент ще не готові до друку. Сьогоднішні видавничі умови не дають можливости видрукувати всі наукові праці; роботи ці, зокрема ж із природничих ділянок, старіються зчасом. Із надрукованих таких бодай вісток світ довідається про них: А це в дальшому може причинитися й до видрукування їх в цілості. Із надрукованого резюме в укр.та англійській мовах автор дістає 50 відбиток.

Фільмування рукописів праць. Щоб манускрипти праць наших учених не пропали для майбутнього, НТШ готове фільмувати рукописи праць українських учених і переслати фільми на збереження до свого відділу в США, зберігаючи всі авторські права за власником рукопису.

Співпраця в нашому журналі "Сьогочасне й Минуле". Звертаємося з закликом до всіх наших членів і співробітників співпрацювати в нашому українськ.журналі "Сьогочасне й Минуле".Зокрема прохаємо про рецензії, бібліографічні нотатки та про вісті з нашого культурного й економічного життя.

IУ. + Проф.Інж.д-р Євген Храпливий

З жалем ділимося з нашими членами сумною вісткою про смерть нашого дійсного члена проф.інж.Євгена Храпливого. Ще 9.4.ц.р.брав участь у останніх Загальних Зборах НТШ, а вже 6.5. не стало його серед живих. Помер в Ерлянгені. Проф.Храпливий був від 19.10.1935 р. дійсним членом НТШ в Історично-Філософічній Секції й працював головно в Комісії Права й Суспільних Наук. Його наукова діяльність ішла головно по лінії економіки сільського господарства,зокрема Західньої України. Як організатор наукової роботи залишив по собі тривку пам"ять як редактор наукового квартальника "Агрономічний Вісник" та "Сільсько-Господарської Енциклопедії",якої,на жаль,вийшов лише один зошит до війни. Ближче про діяльність проф.Храпливого напишемо в черговому числі "Сьогочасне й Минуле".

У. Енциклопедія Українознавства.

З радістю можемо повідомити наших членів,що Проводові Т-ва вдалося завершити велику збірну працю понад сотні наших найкращих наукових сил. Матеріяли до Енциклопедії Українознавства зібрані й проредаговані,а перший зошит відданий до друку. Праця,яка коштувала провід Т-ва й Головну Редакцію багато енергії й труду і яка тривала близько півтора року,вимагала теж значних фондів. При загальній матеріяльній скруті після грошової реформи доводилося ті фонди здобувати з великим трудом. Друк перших зошитів Енциклопедії Українознавства вичерпає остаточно всі фінансові засоби Т-ва;Провід Т-ва, свідомий тих труднощів,що їх перебрав на себе,але,не глядячи на те, рішився докласти всіх зусиль,щоб не пропав вислід праці наших учених. Та праця може бути завершена тільки завдяки чинному попертю громадянства, масовій передплаті,тощо.

Провід Товариства сподіється,що насамперед знайде зрозуміння й поперття в свого членства,яке витворюватиме скрізь прихильну атмосферу, від якої залежить успіх.

Конкретно прохаємо членів: а/ стати передплатниками ЕУ, б/ приєднати передплатників у гурті знайомих і просити їх про приєднання дальших передплатників, в/ з"єднювати жертводавців,які причинилися б поважнішими пожертвами до друку ЕУ,чи які фундували б поодинокі зошити. Прізвища фундаторів будуть поміщені на окладинці зошитів. Але рівночасно йде нам про те,щоб збірним твbooренням опінії дійти до стану,в якому кожний культурний українець вважатиме своїм обов"язком стати передплатником ЕУ. Тому просимо поруч усної пропаганди використати всі зв"язки з пресою й самим писати,або других заохочувати до писання рецензій,згадок,пропагандивних статей,тощо.

Великі кошти ЕУ не дозволяють нам висилати її даром до чужинецьких бібліотек. Одночасно ми свідомі великої пропагандивної ролі ЕУ. ЕУ повинна знайтися в кожній більшій світовій бібліотеці.Тому Провід Т-ва заініціював акцію,щоб поодинокі заможніші громадяни, установи,тощо,фундували ЕУ для поодиноких бібліотек і щоб таким чином теж ЕУ сповнила своє завдання. Наших членів просимо допомогти прилучитися до акції та виснити її значення.

До цього бюлетеню долучуємо по два примірники проспекту, з якого члени дізнаються про ближчі умови передплати,про подрібний уклад ЕУ,співробітників тощо. Вразі потреби вишлемо на домагання більшу кількість проспектів.

Гроші і замовлення просимо слати на адресу: Verlag "Junges Leben" /Molode Zyttia/,München,Dachauerstr. 9/II, US-Zone, Germany.

Рівночасно просимо повідомляти нас безпосередньо про стан заінтересування на місцях, про побажання,зауваження,критичні думки, тощо.

УІ."Сьогочасне й Минуле"1949,ч.1-2.

Вже вийшло з друку подвійне число журналу "Сьогочасне й Минуле" за

1949 р. Ціна в розпродажі - 6 НМ. Число присвячене проблемам українського таборового життя. Всі явища життя української еміграції в ДП таборах схоплені й насвітлені з наукової точки погляду. Це пам"яткова книжка для кожного українського скитальця,що виїзджає з Німеччини в світ. Замовляти можна безпосередньо в Канцелярії НТШ: Ševčenko Gesellschaft der Wissenschaften,München 62,Schliessfach 8, US-Zone, Germany.

УІІ. Фінансові справи

Пригадуємо нашим звичайним членам,що не вив"язалися зі своїх фінансових зобов"язань перед Т-вом, давніші постанови Виділу,що членська вкладка виносить: за р. 1947 - 20 РМ /в перечисленні 2 НМ/
за р. 1948 - 10 НМ
за р. 1949 - 10 НМ

Звичайні члени одержують безплатно з видань Т-ва "Сьогочасне й Минуле" та "Хроніку" й 40% знижки на всі інші видання НТШ.

Члени НТШ із США пересилають належності на адресу: Ševčenko Scientific Society 50,Church St.,R.152,New York,N.Y.,U.S.A.

Щодо вплати належностей члени НТШ з інших країн порозуміються безпосередньо з централею.

Водночас звертаємося із закликом до всіх наших дійсних членів складати в міру своїх фінансових спроможностей пожертви на цілі Товариства. Як приклад гідний наслідування подаємо добровільне зобов"язання нашого члена - д-ра І.Теслі,що призначив 2% свого заробітку на цілі НТШ і переслав на адресу Т-ва 10 кан.долярів,за що йому з цього місця складаємо сердечну подяку.

Даючи на НТШ Вашу лепту, допомагаєте десяткам Ваших співколег-науковців,даючи їм змогу публікувати результати довгорічних наукових дослідів.

-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-.-

БЮЛЕТЕНЬ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ІМ. ШЕВЧЕНКА

ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ ЧЛЕНІВ
Виходить раз у місяць під редакцією
Генерального Секретаря НТШ.
Адреса Редакції: München 62, Schließfach 8
(Versaillerstr. 4/I).

Рік I. Серпень – вересень 1949 Ч.3-4

I. Надзвичайні Загальні Збори НТШ.

Виділ НТШ, порозумівшись з Контрольною Комісією, проголосив на день 15.II.1949 р. Надзвичайні Загальні Збори в формі листування, покликуючись на § 36 Статуту Т-ва. Як єдина точка програми Зборів подається доповнення до обов"язуючого Статуту НТШ.

Справді докладно опрацьований покликаною Виділом Статутовою Комісією проєкт доповнення враз із вичерпним обґрунтуванням був своєчасно поданий членам до відома, однак ми дозволимо собі тут ще раз повторити наші міркування.

Що спонукало Виділ Т-ва після квітневих Загальних Зборів Т-ва, на яких теж одною з найголовніших точок була саме зміна чи радше, ряд доповнень до Статуту Т-ва, вже за неповних чотири місяці скликати Надзвичайні Загальні Збори для проведення іще однієї зміни в Статуті?

Праця НТШ, нашого найстарішого і найбільш відомого наукового т-ва, проходить на чужині в зовсім відмінних умовах, ніж раніше на батьківщині. З одного боку, тут бракує відповідного варстату праці й фінансової бази, само членство розпорошене, з другого ж лишається конечністю тісний зв"язок з потребами української суспільности та з поневоленою батьківщиною в її визвольній боротьбі. Нова дійсність вимагає нових форм діяння. Ці нові форми вже частинно введено в життя /напр., доповнено Статут Т-ва на останніх Загальних Зборах, перейдено на листовний шлях зв"язку з членством, накреслено нові напрямні діяльности тощо/. Нині Виділ звернувся до членства із іще однією зміною – з проєктом доповнення Статуту Т-ва ще однією точкою – введенням нового роду членів – членів-прихильників.

Наради членів Виділу з багатьма членами Т-ва висунули конечну потребу провести в Статуті Т-ва певні доповнення, що зробили б можливим у формі цієї нової категорії членів спопуляризувати серед широких мас української еміграції справи української науки. Численні прихильні відзиви й заохота з-поміж нечленів заздалегідь заповідають успішність нашій акції за приєднання такого роду членів. Тому, поконсультувавшись з численними своїми членами, зокрема засягнувши думки голови нашого Американського Відділу, проф. д-ра М.Чубатого, після їх беззастережної під-

тримки такого проєкту,Виділ рішив у порозумінні з Контрольною Комісією подати цей проєкт на розгляд Надзвичайних Загальних Зборів.Як знаємо з розісланих повідомлень, суттєвою точкою проєктованої зміни Статуту є слідуючий додаток до § 16: "Як члена прихильника може прийняти Виділ Т-ва кожну особу чи установу,що зобов"яжеться платити в добро Т-ва щорічну вкладку у висоті,устійненій Виділом Т-ва.Члени-прихильники мають право письмових порад Виділові Т-ва щодо його діяльности,право участи на Загальних Зборах Т-ва з дорадчим голосом та пасивне право вибору до органів Т-ва. Крім того члени-прихильники одержують безкоштовно видання Т-ва, що дорівнюють вартістю принаймні висоті вкладки".

Запроєктована зміна Статуту має на меті тісніше зв"язати нашу найстаршу наукову установу з широкими кругами українського громадянства. Дуже добре надається до цього нагода святкування 75-річчя НТШ. Зв"язок нашого Т-ва з укр. громадою зміцнювався б шляхом масового поширення наукових та науково-популярних українознавчих видань,зокрема нашого журналу "Сьогочасне й Минуле" та видань "Бібліотеки Українознавства". Вони популяризували б серед розпорошених на чужині українців досягнення укр.науки і надалі зберігали б укр.масу від винародовлення та,що головне - впливали б на поглиблення духового життя українських громадян навіть в еміграційному їх розпорошенні.

Українське громадянство, вступаючи в члени-прихильники НТШ,матиме змогу одержувати безплатно за внесену вкладку бажані видання Т-ва, з другого боку - таке масове поширення видань Т-ва забезпечило б йому продовження видавничої діяльности, здобувши для його видань постійних відборців. Створення такої категорії членів-прихильників дало б можливість обминути малопопулярну справу заснування окремого "Товариства Прихильників".

Щоб одначе зберегти і традиційний строго-науковий характер Т-ва,проєкт застерігає деяку неповноправність цієї категорії членів у впливі на керування діяльністю Т-ва. Їх права обмежує проєкт на дорадчому голосі на Загальних Зборах та праві пасивного вибору до органів Т-ва /Виділу й Контрольної Комісії/.Таким чином цій категорії членів запевнюється вгляд у діяльність Т-ва. Т-ву ж забезпечений його дотеперішній науковий характер тим,що повність членських прав залишена тільки за дійсними, почесними й звичайними членами.

За органами Т-ва й за нашим членством буде слово - приєднати для НТШ якнайбільше членів-прихильників. Від належного поставлення цієї справи залежатиме у великій мірі успішна видавнича діяльність Т-ва. Водночас ці Загальні Збори є нашою першою спробою застосувати в широкому маштабі форму листовного референдуму членства.

За скору позитивну відповідь на проєкт Виділу і Контрольної Комісії НТШ будемо вдячні нашим членам.Скорі відповіді дадуть можливість нам ще перед реченцем Загальних Зборів Т-ва поробити всі підготовчі кроки.

II. Нові методи праці секцій і комісій НТШ.

Вже в Бюлетені ч. І-2 зазначено,що одна з найважливіших і найпекучіших проблем,що стали перед НТШ,- це питання праці секцій і комісій у зв"язку з щораз більшим розпорошенням членів.Цією проблемою займався Виділ НТШ на своєму засіданні,27.8.49 р.і прийшов до деяких конкретних пропозицій.

Ясно,що методи праці НТШ мусять бути відмінні від дотеперішніх, що вживалися у Львові й навіть у Мюнхені в перший час по відновленні діяльности, коли більшість членів секцій і комісій

була скупчена в Мюнхені або, принаймні, в його сусідстві. Від наукових засідань, на яких особисто реферовано праці, ми мусимо перейти до реферування праць кореспонденційною методою. Те саме можна сказати й про вибір нових дійсних членів секцій і членів-співробітників комісій. Тут в майбутньому діятимемо так:

<u>Секції</u>. Управи Секцій уже зорганізовані. Вибір нових дійсних членів відбувається вже листовним шляхом.

<u>Комісії</u>. Через труднощі з новими виборами Управи Комісій, продовжуватимуть покищо свою працю дотеперішні управи з тим застереженням, що директор секції, до складу якої входить відповідна комісія, в порозумінні з головою комісії визначає урядуючого секретаря комісії з-поміж тих членів комісії, що живуть у місці осідку НТШ, цебто сьогодні в Мюнхені, або в його околиці, бо лиш тоді може мати місце ділова співпраця комісії з централею, зокрема, якщо йдеться про технічні проблеми.

Вибір нових співробітників комісій відбуватиметься шляхом листування між членами відповідних комісій; внесок на вибір нових співробітників подає якийнебудь із членів комісії на руки голови комісії, що проведе голосування шляхом листування. Вибір мусть затвердити відповідна секція. Всі внески в справі вибору нових співробітників комісії треба подавати покищо, з технічних причин до канцелярії централі НТШ, а вона порозуміється з відповідними головами комісій і секцій. Список діючих комісій і адреси голів подамо в наступному бюлетені.

<u>Метода праці</u>. Кожний член секції чи комісії, який хоче запропонувати реферат на відповідну секцію або комісію, надсилає до канцелярії НТШ: а/ реферат у розмірі найбільше 20 стор. машинопису / реферат може бути писаний рукою/, б/ коротке резюме на I-2 стор. друку. Реферат буде без змін поширений на циклостилі й розісланий усім членам відповідної секції чи комісії з проханням надіслати свої можливі критичні зауваження до канцелярії централі, яка ці зауваження розішле всім членам, насамперед референтові. Таким чином кореспонденційним шляхом усі члени секції чи комісій зможуть ознайомитися з новими працями своїх колег, а автор буде мати таку користь: а/ з його працею ознайомляться члени відповідної секції чи комісії, б/ він одержить критичні зауваження, що для автора завжди цікаво, в/ одержить I5 прим. реферату в своє розпорядження. Резюме буде оголошене друком: а/ українською мовою в ж."Сьогочасне й Минуле" і окремим відбитком в "Хроніці", б/ чужою мовою в комунікатах секції - отже про працю довідається весь український і неукраїнський науковий світ. Кожний автор одержить 25 відбитків свого реферату.

Кожний автор, що надсилає свій реферат і резюме своєї праці, напише до бюра централі, чи має готовий манускрипт праці і чи має на меті її друкувати у виданнях НТШ, а якщо так, то подасть розміри праці, вказавши, які є до цієї праці додатки/мапи, світлини тощо/. Кожний автор, який хоче, щоб його праця була оголошена друком у виданнях НТШ, надішле її манускрипт генеральному секретареві. Пропозицію друкувати працю, зголошену в секції, управа секції ставить безпосередньо, якщо автор є дійсним членом, при чому кермується в першій мірі заввагами інших членів секції, які одержали рукопис даного реферату. Якщо ні, то працю мусить перед тим зреферувати двоє дійсних членів відповідної секції. Пропозицію друкувати працю, зголошену

до комісії, ставить Управа Комісії, якщо автор є дійсним членом,а якщо ні, то цю працю мусить зреферувати дійсний член, який є одночасно членом відповідної комісії. В обох випадках пропозицію мусить затвердити управа секції, до складу якої входить відповідна комісія. При видаванні своєї опінії управа секції,чи комісії керується насамперед оцінками праці з боку інших членів,які ознайомилися з працею шляхом реферату й надіслали свої зауваження. Праці, апробовані управою секції, переходять до Президії НТШ,яка друкує їх після проведення відповідних редакційних змін у порозумінні з автором і управою секції, чи комісії, рішає питання про чергу друку й в міру фінансових спроможностей друкує.

Всю кореспонденцію в згаданих справах треба скеровувати безпосередньо до канцелярії НТШ на руки генерального секретаря;він порозуміється вже з відповідними секціями чи комісіями.

Майбутнє виявить чи витримають пробу життя подані тут проєкти і в якій мірі. Покищо ми мусимо зробити таку спробу і тому прохаємо надсилати реферати й резюме.

III. Вісті з НТШ.

а/ Діяльність Виділу Централі.

Засідання Виділу НТШ відбулося дня 27.7.ц.р. Обговорено на ньому між іншим такі питання, як проблема нової категорії членів- прихильників НТШ,справу Канадійського Відділу Т-ва, питання нових методів праці в секціях і комісіях Т-ва, затвердження і вибір нових дійсних членів, прийнято нових звичайних членів і ухвалено бюджет Т-ва на найближчих 6 місяців.

На підставі одностайної думки Виділу щодо нової категорії членства, вирішено, оскільки ця справа вимагає зміни Статуту, скликати в порозумінні з Контрольною Комісією Надзвичайні Загальні Збори.Проєкт змін опрацювала вибрана Виділом Комісія у складі проф.д-ра В. Кубійовича,проф. інж.Ю.Павликовського, інж.А.Мілянича й д-ра А.Фіголя/про це говорить наша вступна стаття/. Так само докладнішому обговоренню прийнятих дискусією нових методів праці секцій і комісій Т-ва присвячена окрема стаття.

Позитивно поставився Виділ до пропозиції ініціятивного гуртка членів у Канаді створити Канадійський Відділ з осідком,покищо, в Торонто, уважаючи, що немає потреби гальмувати ініціятиву й волю членства працювати для добра Т-ва в рамках окремої клітини, тим більше, що йдеться тут про окрему державу із специфічними умовами праці.

В ухваленому бюджеті Т-ва і далі 75% витрат передбачено на фінансування видань Т-ва, решта ж - на наукові досліди,потреби секцій та на адміністрування.

б/ Діяльність секцій

Історично-Філософічна Секція відбула І засідання, при співучасті 10 членів, на якому були прочитані такі доповіді: 1. проф.д-ра О. Оглоблина - Рецензія на праці В. Прокоповича з укр. сфрагістики, 2. проф. В.Державина - Екзистенціялістична етика Ж.П.Сартра й її джерела, 3. д-ра В.Янева - авто-реферат із праці "Психологія в"язня". Обговорювані праці ухвалено в міру фінансових спроможностей Т-ва оголосити друком у виданнях Т-ва.

Філологічна Секція відбула І засідання з доповіддю дійсного чле-

на проф. В.Державина: "Мистецька мета й метода національної літератури" та з обговоренням реферату д-ра О.Грицая: "Т.Шевченко -поет неземного". Філ.Секція підготувала до друку окремий збірник,що,одначе, за браком фондів залишається покищо в рукописі.

Математично-Природничо-Медична Секція відбула два засідання із доповідями: дс.чл.проф.Є.Міщенка: "Система охорони здоров"я в Україні" та проф.М.Косенка: "Сучасний стан хемічної промисловости в Україні". Секція також має від давнішого часу вже готовий збірник на пошану бл.п. проф.д-ра І.Раковського. За браком фондів збірник теж залишається в рукописі.

в/ Персональні справи

Виділ НТШ затвердив дня 27.7.ц.р. вибір у дійсні члени Мат.-Прир. Медичної Секції - таких учених:
проф.д-ра Бориса Андрієвського, проф. д-ра Івана Базилевича, проф. д-ра Івана Давидова-Давиденка та проф. д-ра Миколи Єфремова.
Проф.д-р Б.Андрієвський є видатним укр. хірургом, що вийшов із школи відомого харківського хірурга проф. Розе й від 1937 р. займав професуру й керівні пости в клініках Дніпропетровського,Львова,Відня і останнім часом у Регенсбурзі, має бл. 30 друкованих праць із ділянки хірургії.

Проф. д-р Іван Базилевич, учень укр. вченого академіка проф.Т.Яновського, д-р медицини ВУАН із 1928 р., професор Київського Медичного Інституту, має біля 70праць з ділянки внутрішньої медицини та клінічної фізіології, автор досліджень із проблем ферментології та з нормального й патологічного старіння.

Проф. д-р І.Давидов-Давиденко, видатний спеціяліст із ділянки оторіно-лярінгології в харківських спеціяльних клініках, і професор Харківського Медичного Інституту. За час своєї лікарсько-наукової діяльности оголосив друком понад 30 праць із згаданої спеціяльности. В укр. науці він являється чи не одиноким видатним фахівцем із цієї ділянки.

Проф.д-р М.Єфремов, відомий дослідник геології,мінералогії, петрографії й геохемії Півн.Кавказу, професор Геологічного Інституту в Ростові, згодом у час війни читав лекції з геохемії в унів. в Братиславі, професор УНРРА-Унів. в Мюнхені та УТГІ в Регенсбурзі. Відкрив ряд невідомих досі мінеральних порід Півн. Кавказу; автор нової теорії про гетероморфію атомів. Написав бл. 80 праць із згаданих ділянок. Останнім часом виїхав на постійне перебування до США.

На засіданні дня 27.7.ц.р. Виділ, розглянувши прохання, прийняв у звичайні члени НТШ таких осіб: ред. Степана Волинця /Ганновер/, д-ра Мирона Коновальця, о. Михайла Кравчука /Ляндсгут/, д-ра Леоніда Соневицького /Мюнхен/, проф. Івана Ставничого /Ашаффенбург/інж. Омеляна Тарнавського /Торонто/ і інж.Андрія Файгля /Шані-Франція/.

г/ Організаційні справи

Як уже було згадано в попередньому числі "Бюлетеня", Виділ НТШ позитивно поставився до ініціятиви нашого членства з терену Канади й вирішив заснувати на терені Канади окрему клітину. Зібрання ініціятивного гуртка членів Т-ва, що відбулося 16.7.1949 р. в Торонто, висловилося за заснування в Канаді окремого Відділу Т-ва з осідком у Торонто. За це промовляє характер самого міста як поважного промислового осередку, де щораз більше скупчується нова українська е-

міграція,- отже Торонто має стати чималим культурним осередком у Канаді. Порівняно невелика його відстань від серця української еміграції в США - Нью Йорку,- отже й осідку нашого Амер.Відділу,як і відповідні місцеві обставини рішуче промовляють за Торонто, як місце осідку нашого Канадійського Відділу.

Ширші збори нашого канадійського членства намітила Ініціятивна Група в Торонто на найближчий час.

г/ Наукові справи

Як і раніше, непослабно провадиться наукова праця в Інститутах: Енциклопедії, Національних Дослідів та в Публіцистичному.

Закінчується друкування першого зошита "Енциклопедії Українознавства". Інститут Національних Дослідів приступив до виготовлення раніше наміченої праці п.н. "Наші втрати". Збирання матеріялів і редагування цієї конечної праці доручено ред. Б.Дивничеві. Праця даватиме огляд втрат, що їх зазнав укр. народ за панування большевиків на українських землях. Вперше буде проведений повний перелік знищених большевицьким режимом видатних укр. вчених та громадських діячів, укр. інтелігенції, будуть подані науково опрацьовані числові матеріяли щодо втрат серед населення України в наслідок насильством і терором запроваджуваної колективізації та штучного голоду. Це буде документальна книжка в науковому опрацюванні, книжка, якої від нас як політичної еміграції чекає батьківщина.
Із Бібліотекою НТШ вступили в дальшому в обмін: Школа Живих Східніх Мов - Університету в Парижі й Саксонська Академія Наук у Ляйпцігу.

д/ Видавнича діяльність

Як окрема відбитка з журналу "Сьогочасне й Минуле" ч. І-2 за 1949р. вийшла "Хроніка НТШ" ч. 76

Незабаром вийде з друку "Історія НТШ" укр. мовою. Книжка ця висвітлюватиме велетенський вклад, що його дало наше Т-во за 75 років своєї діяльности в скарбницю української культури.
Вона служитиме як джерельний матеріял для святкування 75-річного ювілею нашої найстаршої наукової установи по всіх скупченнях укр. еміграції.

Готується до друку "Історія НТШ" англійською мовою,що має показати світові, на що спромоглася укр. наука навіть у тих невідрадних умовах, в яких їй доводилося працювати. Це має бути свого рода "візитна карта" Т-ва для чужинецького наукового світу.

ІУ. Обіжники.

І надалі не втратили актуальности наші попередні обіжники з числа І-2 "Бюлетеня", зважаючи на слабий відгук на них нашого членства. Тож іще раз звертаємося до них і,зокрема, просимо всіх наших членів і співробітників співпрацювати в нашому українознавчому журналі "Сьогочасне й Минуле", надсилаючи статті й рецензії наукових праць, вістки з культурного життя нашої еміграції, особливо ж резюме власних готових до друку праць.

Ще раз прохаємо наших членів подавати свої нові адреси, бо інакше втрачається можливість зв"язку централі Т-ва з членством, повертають-

ся чи пропадають висилані на неактуальні адреси видання Т-ва. Не наражайте таким чином Товариства на зайві витрати грошей, що їх можна було б вжити на інші пекучі потреби Т-ва.

У зв"язку зі статтею про "Нові методи праці секцій і комісій Т-ва" прохаємо наших членів і співробітників пристосуватися до уваг і вказівок, накреслених у згаданій статті про порядок праці в окремих комісіях і зголошувати до Президії НТШ реферати й резюме з своїх наукових дослідів.

У. ✝ Інж. Юліян Шепарович

З глибоким жалем ділимося з нашими членами сумною звісткою, що дня 28.7.ц.р. в Мюнхені після короткої важкої недуги помер наш звичайний член інж. Юліян Шепарович, отаман УГА, довголітній Голова Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові, перший президент укр. Католицької Акції на еміграції в Німеччині, заслужений громадський діяч в Краю й на еміграції. Похорони відбулися дня 30.7. на кладовище Вальдфрідгоф у Мюнхені при численній участі укр. громадянства Мюнхену. Нехай чужа земля буде Йому легкою!

УІ. Збірник "Україна під Советами".

Завдання збірника "Україна під Советами" є науково-об"єктивно й переконливо подати світові історію України протягом часу від окупації її большевицькою Москвою. Призначена для інформації світової громадської думки, така книжка повинна з"явитися англійською мовою. Однак потреба інформувати про становище України і нашу еміграцію в Новому Світі спонукає підготувати видання і рідною мовою.

Приступивши до реалізації такого видання, Редакційна Комісія, покликана Виділом НТШ, взяла в основу праці настанову: підкреслити політику большевиків як нинішньої відміни російського імперіялізму, політики, що скерована на винищення українського елементу, небезпечного для советської імперії не тільки тому, що він чужий національно, а й тому, що це представник европейського світогляду і західньої культури. Збірник, розрахований на 25 друкованих аркушів, має складатися з таких розділів: вступна частина, що подасть Україну під географічним поглядом, представивши, зокрема, зміни в числі населення й кордонах України, а також схематичний нарис історії України, докладніше спинившись на подіях від 1921 до 1939 р. II частина -Політичне життя України під Советами -охопить устрій УССР, режим терору, український резистанс і ролю комуністичної партії та долю українських комуністичних груп. III частина подає соціяльно-економічне життя під Советами, докладно спиняючись на економічній системі большевиків, на відносинах в сільському господарстві, промисловості, кооперації, на бюджеті. Окрема, ІУ, частина присвячена змінам в складі населення УССР в наслідок голоду, терору, виселень і т.д. У частина розглядає культурне життя України під Советами, тобто стан школи, освіти, науки, літератури, мистецтва, зокрема спиняючись на мовній політиці большевиків та русифікації під маскою культури. Окрема частина присвячена церковному життю під Советами. Буде також поданий огляд політики большевиків на українських територіях поза межами УССР. Знайде окреме місце зображення політики большевиків під час окупації Західньої України, під час другої світової війни й після війни.

До праці притягнені авторитетні знавці і як автори, і як рецензенти готових до друку розділів. Із зрозумілих мотивів частина авторів, на жаль, змушена підписати свої праці псевдонімами. Редакційна Ко-

місія складається з проф.д-ра В.Кубійовича - голови, членів проф.М. Василева і проф. д-ра О.Оглоблина та проф.М.Глобенка - секретаря.

Нині вже чимала частина окремих розділів подана; решту - автори дописують. Приготовані до друку розділи будуть рецензовані кількома фахівцями й по тому остаточно опрацьовані членами Редакційної Комісії - редакторами відповідних відділів.

Судячи з того, як посунулася за останні два місяці праця,можна сподіватися,що збірник стоятиме на належному рівні й задовольнить назрілу потребу.

УІІ. Нам пишуть - /Поштова скринька/

Від численних членів нашого Товариства ми дістали слова признання за наш почин - видавати "Бюлетень НТШ". Дякуємо і в свою чергу прохаємо збагачувати "Бюлетень" своїми матеріялами.

Від нашого звичайного члена, молодого історика,д-ра І.Левковича, що тепер працює як фізичний робітник, одержали ми листа,що ставить дуже важну проблему,над якою справді варто було б задуматися. Д-р Левкович пише:

> "Не виключене,що, бувши робітником на фабриці, як втягнутися в роботу, можна буде 2-3 год. денно попрацювати з книжками в хаті, але під умовою, що їх матимете. Гадаю, що в Відділі НТШ в Нью-Йорку придалася б солідна бібліотека, з якої можна було б /за кавцією/ позичати членам НТШ книжки. Що скоріш її зорганізувати,то менше буде безнадійних зідхань наших науковців, що тепер сюди переїжджають".

Ідея справді добра, й гадаємо, що її вдасться незабаром реалізувати.

П.Р.Якемчук,секретар укр. Науково-Освітнього Т-ва в Бельгії /Лювен/ пропонує,- зважаючи на воістину баламутні вістки про Україну й українців по чужинецьких енциклопедіях - створити окрему Комісію, що займалася б спростуваннями таких інформацій про нас і нашу батьківщину й постачала б відповідні укр. матеріяли для наступних видань таких світових енциклопедій - інформаторів.

УІІІ. Фінансові справи

Нагадуємо нашим звичайним членам обіжник із попереднього числа "Бюлетеня" й прохаємо їх вирівняти свою заборгованість перед Т-вом. Інакше будемо змушені супроти боржників вдатися до заходів, що їх передбачає Статут Т-ва в § 18, себто викреслити їх із списка членів НТШ.

--------§§§---------

БЮЛЕТЕНЬ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ІМ. ШЕВЧЕНКА

ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ ЧЛЕНІВ
Виходить раз у місяць під редакцією
Генерального Секретаря НТШ.
Адреса Редакції: München 62, Schließfach 8
(Versaillerstr. 4/I).

Р. I. жовтень 1949 ч.5

Від Редакції.

Це число Бюлетеню видаємо з деяким опізненням як окреме число за жовтень з уваги на те, що чергове число хочемо присвятити справі Надзвичайних Загальних Зборів НТШ, яких реченець минає дня 15.XI.1949 р., як теж проблемі нової категорії членства НТШ.

I. <u>Вісті з НТШ</u>

а/ Діяльність Виділу Централі

У дні 29.9.1949 р. відбулося чергове засідання Виділу НТШ, вповні присвячене питанню Надзвичайних Загальних Зборів Т-ва. По день 29.9.ц.р. на всіх 156 членів Т-ва 81 дало позитивну, один негативну /проти всяких змін Статуту НТШ/ а 74 не дало жадної відповіді на пропозиції відносно поправок у Статуті у справі нової категорії членів. Три члени висунули окремі свої варіянти пропозицій щодо статутових змін.

У дні 14.10.1949 р. відбулося засідання Президії НТШ, присвячене вповні обговоренню справ, зв"язаних із заснуванням Канадійського Відділу НТШ та видавничим проблемам Т-ва.

У плянах видавничої праці НТШ, з уваги на те, що всі грошові фонди забирає зараз "Енциклопедія Українознавства", рішено обмежитися тільки до найконечніших публікацій. До таких належать:

1. "Записки НТШ" - праці Філологічної Секції, виготовлені до друку ще перед двома роками, які одначе досі не надруковані з уваги на брак фондів. Цей том виглядав би в такий спосіб, що друковані були б на яких 80-100 стор. обширні резюме із готових праць, а до кожного друкованого резюме була б додана як окремий додаток друкована на циклостилі в яких 500 прим. сама праця. Всі ці додатки до одного тому ЗНТШ начислювали б разом яких 1000 стор. Кошт друку такого тому був би втроє менший, ніж якби його надрукувати в цілості.
2. Чужомовні "Просідінгс" оф Шевченкосістіфік сосаєті"- резюме в трьох чужих мовах із праць членів і співробітників НТШ, об"ємом на 1 арк.друку.
3. Збірник "Україна під Совєтами".
4. "Історія НТШ", англ.брошура на 2 арк. друку.
5. "Етнографічна карта Галичини" із коротким друкованим тек-

стом та із статистичними таблицями.

6. "Сьогочасне й Минуле", дальше число, присвячене вповні проблемам української еміграції.

Реалізація цього пляну узалежнена, очевидно, від фінансових засобів Т-ва.

З нагоди побуту Преосвященного Кир Івана Бучка в Мюнхені відбулася заходом НТШ та УВУ спільна святочна вечеря з Достойним Гостем, в якій взяли участь, крім представників обидвох установ ще й репрезентанти українських громадських інституцій.

б/ Секції й Відділи

З уваги на літні ферії та у зв"язку із посиленням еміграції із Німеччини, Секції й Комісії Т-ва не відбули окремих зібрань.

У дні 25.6.1949 відбулося засідання членів Американського Відділу НТШ, в якому взяли участь 10 осіб; обговорювано проблеми, зв"язані з наміченням пляну праці Відділу на найближчі місяці.

Канадійський Відділ. На терені Канади опинилося з літом 1949 р. около 20 наших дійсних і звичайних членів, з яких найбільші скупчення припадають на міста Торонто, Вінніпег і Едмонтон. Як повідомляли ми вже в попередньому числі Бюлетеню, Виділ НТШ, ідучи назустріч бажанню наших дійсних і звичайних членів, апробував заснування і працю Ініціятивного Комітету для заснування Канадійського Відділу НТШ із осідком в Торонті. Цей Ініціятивний Комітет підготовив засновуючі Загальні Збори членів Канадійського Відділу, які й відбулися у дні 1.10.1949р. в Торонті, схвалили окремий Статут Відділу й обрали його Виділ у складі: проф.д-р Є.Вертипорох-голова, проф.д-р В.Бригідер - заступник голови, д-р І.Тесля -секретар, інж.О.Тарнавський - скарбник; члени Виділу: проф.д-р Л.Пастернак, д-р І.Німчук /представник на Едмонтон/, дир.І.Тиктор /представник на Вінніпег/, Провірна Комісія: інж.А.Палій, д-р Ю.Геник-Березовський, інж. Р.Голод. Новообраний Виділ відбув у дні 15.10.1949 своє засідання, присвячене наміченню пляну праці та обговоренню проблем Відділу. Вшанував це засідання Виділу своєю приявністю Преосвященний Кир Ізидор Борецький, Апостольський Екзарх на Сх.Канаду.

У дні 22.10.ц.р. влаштував Виділ Канад.Відділу пресову конференцію, присвячену познайомленню представників української канадійської преси з працею, плянами та завданнями НТШ та Відділу. У пресовій конференції взяли участь представники 7 часописів.

Жалімо, що заснування нової важної для української суспільности наукової станиці викликало в деяких пресових органах полеміку не надто академічного стилю. Виділ НТШ стоїть на становищі, що його обов"язком є піти на зустріч своїм членам, що домагалися заснування цього Відділу і зазначує, що цій своїй новій клітині дасть повну підтримку. Ми все заявлялися й заявляємось за суперництво на науковому відтинку, якщо воно має шляхотний характер і якщо воно ведене за справді наукові, а не інакші, цілі.

в/ Наукові справи

Бібліотека НТШ вступила в дальшому в обмін виданнями із такими науковими установами: Бібліотека Об"єднаних Народів /Женева/, Бібліотека Математичного Товариства /Амстердам/, Словацька Академія Наук і Штук /Братіслава/ Бібліотека Католицького Університету Св.Серця в Мілянo, Понтіфічіо Інституто пер лі Студі Орієнталі /Рим/, Королівське Наукове Товариство в Единбурзі, "Саєнс Музеум" /Лондон/.

г/ Персональні справи

У дні 20.9.1949 р. обходив Преосвященний Кир Іван Бучко 20-річчя своєї архипастирської праці. Президія Товариства вислала з того приводу Достойному Ювілятові побажання.

Дня 13.11.ц.р. святкує наш заслужений довголітній дійсний член проф.д-р Дмитро Дорошенко 50-річний ювілей своєї наукової і громадської праці.

В жовтні ц.р. минає 40-річчя невтомної та жертвенної праці для НТШ й української культури в Бібліотеці Т-ва нашого заслуженого науковця-бібліографа й літературознавця дир.Володимира Дорошенка.

Виділ НТШ затвердив дня 29.9.1949 р.обрання дійсними членами:
в Іст.Філ.Секції: проф.д-ра Юрія Старосольського;
в Філол.Секції: д-ра Остапа Грицая, проф.д-ра Пантелеймона Ковалева, проф.д-ра Андрія Коцевалова, доц.Павла Петренка, проф. Юрія Шевельова-Шереха і проф.д-ра Гайнріха Фелікса Шміда;
в Мат.-Прир.Мед.Секції: проф.д-ра Олександра Архимовича, проф. Олександра Грановського, проф.д-ра Валентину Радзимовську.

Проф.д-р Юрій Старосольський - дослідник проблем карного права із 1940, д-р прав з 1947 р. доц.та з 1949 проф.УВУ. Останньо еміґрував до США.

Д-р О.Грицай, відомий літературознавець, публіцист, має ряд критичних розвідок про окремі видатні постаті української літератури /Шевченко, І.Франко, О.Кобилянська, М.Коцюбинський, Л.Українка, О.Олесь, В.Стефаник/.

Проф.д-р П.Ковалів, дослідник проблем із укр.мовознавства /словотвір, історія укр.мови/ та з історії укр.культури, проф.УВУ й Бог.-Пед.Академії УАПЦ, автор ряду праць із нормативної граматики укр.мови.

Проф.д-р А.Коцевалів, видатний спеціяліст із грецької філології й дослідник чорноморської грецької епіграфіки й культури, із 1926 д-р клясичної філології ВУАН, проф. харк.університету, проф. УВУ, дійсний член УВАН, має бл.30 друкованих наукових праць із згаданих повище ділянок.

Доц.П.Петренко, науковий співробітник Інст.Шевченка в Харкові, із 1942 р.проф. іст.укр.літератури харків.унів., дослідник укр.письменства кінця XVIII і поч.XIX та XX ст. /І.Котляревський, Г.Квітка, М.Вовчок, М.Хвильовий/.

Проф.Ю.Шевельов-Шерех - відомий дослідник питань синтакси укр.мови, історії мови й стилю укр. літератури, проф.харк.унів., проф. УВУ.

Проф.д-рГ.Ф.Шмід, визначний знавець історії Сходу Европи, зокрема історії Церкви й культури, проф.унів. в Ґрацу, від 1947 у Відні, видавець журналу "Блік авф ден Остен", має понад 30 друкованих праць із згаданих ділянок нім. мовою.

Проф.д-р О.Архимович, видатний спеціяліст із фітотехніки, зокрема ж із біології й аґротехніки цукрового буряка, д-р біолог. наук АН. УРСР від 1935р., зараз керівник науково-дослідної селекційної станції в Валядолід /Еспанія/. Має бл.50 друкованих наукових праць укр., рос., нім., англ.й есп.мовами.

Проф.О.Грановський, відомий спеціяліст ентомолог, проф.унів. в Міннесота, заразом видатний укр. громадський діяч на еміграції в США,

має бл. 70 наукових друкованих праць англ.мовою.

Проф.д-р В.Радзимовський, проф.мед.факультету Київського унів. від 1920 р., д-р фізіолог.наук ВУАН від 1924 р., проф.УНРРА-Унів. в Мюнхені та УТГІ. Має бл.60 друкованих праць і являється видатним спеціялістом в ділянці нормальної й патологічної фізіології та біохемії.

На своєму засіданні з дня 29.9.1949 р.Виділ НТШ розглянув прохання й прийняв у звичайні члени НТШ: д-ра Богдана Казимиру /Кулемборг/, інж.Петра Зеленого /Антверпен/, д-ра Богдана Галайчука /Буенос-Айрес/, д-ра Ігора Федева /Айн-Драгам - Туніс/.

г/ Видавничі справи

Вийшли з друку: "Історія НТШ", І.Холмський "Історія України", "Енциклопедія Українознавства", зош. І і ІІ-ий.

"Історія НТШ". Книжка, що інформуватиме укр.громадянство й науковий світ про той велитенський вклад, що його внесла в укр. культурну скарбницю та в українознавчу науку наша найстарша наукова установа. Виготовлена гуртом тісніших співпрацівників НТШ під редакцією ген.секретаря. В стислій формі подає вона відомості із історії нашого Т-ва від самих його початків аж по останні десятиріччя. Відчувалася пекуча потреба такого інформативного матеріялу для своїх і чужих з уваги на те, що останні ґрунтовніші статті про НТШ В.Гнатюка в ЛНВ за 1925 зараз мало доступні. Ціна в розпродажі 1,50 ДМ. Книжку розсилаємо всім нашим дійсним і звичайним членам.

І.Холмський: Історія України. В рамцях "Бібліотеки Українознавства" появився виготовлений у воєнні роки для "Українського Видавництва" твір одного з наших видатних істориків. Як підручник історії України сповнятиме ця книжка своє завдання - бути супутником укр. емеґрантові в його мандрівці на чужині. Заразом ця праця подумана й прийнята як основний підручник для студентів Інституту Заочного Навчання. До книжки додана бібліографія найосновніших праць із укр. історії та окремо 8 мап до історії України; все те разом взяте робить книжку ще тим ціннішою. Ціна: 10-.НМ.Набути можна або впрост у Канцелярії Т-ва, або у В-ві "Молоде Життя", Мюнхен, Дахауерштр.9/ІІ,, в США: Mr.Mykola Shlemkewytch,Ph.D.,347, Grier Ave., Elizabeth 2, N.Y.

"Енциклопедія Українознавства" Вийшли з друку І-ий і 2-ий зошити І-го тому ЕУ. На їх зміст складаються такі розділи:
Вступ.
І. Загальні відомості,
ІІ. Фізична географія і природа,
ІІІ. Людність.
Матеріял багато ілюстрований картами, ілюстраціями й діяграмами. Вартість його підносить іще доданий після кожної статті список літератури дотичного предмету. До зфінансування І-го зошиту причинилася Кооператива "КОС", 2-го ряд укр.громадян та установ. Дальшим прикладом того зрозуміння й заохоти, що з ними стрінулося НТШ у своїй праці, це факт, що ряд укр. культ.-громадських товариств й установ склав добровільні пожертви на ЕУ, закуповуючи її примірники як дари для чужинецьких наукових бібліотек, бо ж кошти видання такі великі, що наша установа не в стані розіслати дарові примірники всім бібліотекам. Таким чином на сьогодні біля 160 наукових бібліотек світу забезпечені даровими примірниками ЕУ. Прохаємо наших членів далі популяризувати цю справу серед укр. громадянства, зокрема ще й поза Німеччиною.

† Проф. інж. Роман Димінський.

Ділимося з нашим членством сумною вісткою, що дня 29.9.1949 р. у шпиталі в Реґенсбурзі несподівано помер наш дійсний член проф. інж. Роман Димінський, проф. УВУ й УТГІ, видатний спеціяліст із питань економіки й організації підприємства, економічної політики та банковости. Основні наукові праці Покійника це огляди економіки укр. земель, вміщені в "Гандбух дер Украіне" та в Географії України проф. д-ра В. Кубійовича та праця про великопростірне господарство Европи. Зрештою працював Покійник як професор в обидвох укр. високих школах: УВУ й УТГІ. Укр. студіююча молодь мала в ньому гарячого опікуна й приятеля. Живу участь приймав у виготовленні "Енциклопедії Українознавства", в якій належав до Головної Редакції. Ще одна тяжка невіджалувана втрата.

† Проф. Михайло Гайворонський

У дні 11.9.1949 р. в Нью Йорку помер наш звичайний член проф. Михайло Гайворонський, співзасновник Американського Відділу. Покійник, один із співтворців укр. стрілецької пісні, присвятив своє невтомне життя педагогічній праці та праці над піднесенням української музичної культури в Зах. Україні /Золочів, Львів/ та з 1923 р. на еміграції в США, керуючи хорами та створюючи низку власних композицій.

II. Повідомлення

Нашим членам пригадуємо наші попередні обіжники. Зокрема ж просимо конечно подавати свої адреси при виїзді з Німеччини.

Дозволяємо собі долучити до розсиланих примірників "Історії НТШ" окремий обіжник до наших звичайних членів про вирівнювання належностей із членських вкладок. Дуже прохаємо вив"язатися із своїх обов"язків супроти Т-ва й тим уможливити йому його дальшу працю.

БЮЛЕТЕНЬ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА

ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ ЧЛЕНІВ
Виходить раз у місяць під редакцією Генерального Секретаря НТШ.
Адреса Редакції: München 62, Schließfach 8 (Versaillerstr. 4/I).

Рік II березень - квітень 1950 Ч. 3 - 4 /8-9/

ХРИСТОС ВОСКРЕС !

Із Світлим Празником Христового Воскресення Президія Наукового Товариства ім. Шевченка вітає усіх ПТ. Членів, Співробітників та Прихильників нашого Товариства традиційним українським привітом "Христос Воскрес !" та складає їм сердечні побажання "Веселих Свят !".

МІЖ ДВОМА ЕТАПАМИ ПРАЦІ.

/Основні з"ясування до положення НТШ/

Роля науки в житті недержавної нації.

Значення науки для недержавної нації далеко ще неусвідомлене в усій ширині для нашої суспільности. Звичайно, усвідомляти ролю науки для самих науковців зайве; це ж для них речі відомі. Тому на цьому місці хочемо коротко тільки підкреслити декілька найважливіших моментів, як арґументацію для дальшого ходу думок. Це ж доведений факт, що держава є функцією багатьох чинників, серед яких на одному з перших місць стоїть культура. Держава виникає щойно на певнім ступені розвою культури й тому високий рівень культури це своєрідне свідоцтво зрілости народу до самостійного життя. Таким чином всебічний розвій науки стає найкращим засобом пропаганди серед чужинців, як об"єктивний доказ слушности державницьких аспірацій. Далі добре відомо, що права народу до самостійности м. ін. треба доводити науково; при тому зайве спорити, яка саме ділянка має більшу вагу: історія, демографія, право. Всі ці ділянки знання громадять важливі арґументи для мирових конференцій, які рішають про долю народів. Ми добре пам"ятаємо, яку ролю в нашому житті відограло доведення самостійности нашої мови, підкреслення окремішности української літератури, підмічення расових різниць, намагання виказати самостійність української духовости. Поруч арґументації прав на самостійність, не менш важливим є громадження доказів, що дана нація є справді в стані самостійно жити. Тут на перший плян виблваються географічно-економічні чинники.

Трагедія недержавної нації здебільша в тому, що між завданнями науки й матеріяльними засобами для їх здійснення існує величезна диспропорція.

Таке приблизно було завдання нашої науки на рідних землях.

Наука на еміграції.

Роля науки куди більша в умовах еміграційного життя. Це ж ясне, що питома вага горстки емігрантів спадає до мінімума. Їхня сила залежить виключно від сили ідей, від переконливого поставлення концепції. Концепція це єдина реальна сила, що приєднує союзників і симпатиків. Одночасно концепція має теж внутрішнє значення; вона не дає відпадати слабим одиницям, вона протидіє поступові денаціоналізації. Врешті в момент політичної невдачі і зв"язаної з нею еміграції наука це та єдина сила, що протидіє почуттю меншевартости. Представлення світлого минулого плекає національну гордість. Крім цього глибина дослідів, монументальність публікацій, успіхи дослідників, визнавані об"єктивно чужинецькими середовищами, ведуть до почуття сили. Але слід здати собі справу з того, що між шириною завдань науки і можливістю їх реалізації існує на еміграції ще більша диспропорція, ніж на батьківщині. Боротьба за самостійність науки й за її розвій в умовах недержавности й еміграції нагадує припов'ідковий сизифів труд.

Віднова діяльности НТШ

Ці всі питання були ясно поставлені вже в хвилині відновлення НТШ,- три роки тому,- в березні 1947 р. Ці всі проблеми й довели до важливого рішення, щоб, не глядячи на всі трудноші, працю нашого найстаршого наукового товариства таки наново започаткувати. При тому рішальною була проблема розумної й доцільної координації дослідницької праці членів; не менш важливим був момент традиції: НТШ на внутрішньому й зовнішньому форумі мало багату записану карту, яка влекшувала зв"язки.

Закон активности

Успіх рішення з березня 1947 залежав виключно від активности,- від ініціятивности одиниць і динаміки загалу. І ось пора дати деякі підсумки проробленої праці. Річ у тому, що треба здати собі справу, що один етап праці за нами. Масова еміграція з терену Німеччини, близьке закінчення праць ІРО, розпорошення українських науковців - це ті чинники, які заставляють шукати нових доріг праці. А ці нові дороги мусять логічно й послідовно випливати з пророблено роботи, щоб не стати її запереченням, а дальшою розбудовою. Тому на порозі нового планування ми обов"язані дати погляд на минуле.

Ми не хочемо тут давати оцінку тим фактам - це завдання не централі, а членів,- це завдання не сучасности, а історії. Ми хочемо тільки дати коротку їх реєстрацію. Передусім завданням відновленого НТШ було згуртувати науковий актив і дати йому можливість праці. Цьому завданню служило покликання до життя 3 секцій, 12 Комісій, 5 окремих інститутів. Не всі з вичислених клітин працювали рівномірно, але факт згуртовання в них 107 дійсних членів і понад сотню співробітників, але відновлення всіх довоєнних клітин /всіх секцій і всіх комісій/ і розбудова низки нових /всіх інститутів/ говорять самі про себе. Завданням кожної клітини буде скласти для історії подрібний звіт з діяльности, але це річ для загальної характеристики менш важлива. Для загальної характеристики вистане тільки подати, що наслідки праці клітин цифрово з"ясовуються в двох відбутих наукових З"їздах і 78 наукових та 27 т.зв. академічних допові-

дях.

Видавнича діяльність

Наукова діяльність домагається свого завершення в формі видань. Не хочемо спинюватися над відомими речами /2 випуски "Сьогочасного й Минулого", 4 т. Збірників, І т. Бібліотеки Українознавства, 2 випуски Хроніки, 4 випуски "Бюлетеню",досі 4 зшитки ЕУ - /кожний по 5 аркушів друку/, але факт видання І24 аркушів друку вказує, що видавнича діяльність НТШ була більша в важких умовах еміграції,ніж у довоєнних умовах в краю /при власній друкарні, переплетні,книгарні і т.д.,не рахуючи куди кращих умов праці членства/. Аналіза цифер веде нас до одного ствердження: якщо видавничу діяльність міряти умовами праці,тоді зроблено багато; якщо міряти її нашими потребами чи хоч би готовими до друку працями, тоді зроблено мало. Це ствердження було важливим дороговказом для Виділу й Президії НТШ. Аналіза цифр веде отже до засадничого постуляту: до конечности мобілізації фондів.Тут треба було застановитися над таким виданням,яке з одного боку могло б було стати доходовим,яке з другого боку викликало б заінтересовання зовнішнього світу. Розглянення реальних можливостей стало генезою Енциклопедії Українознавства.

Для генези Енциклопедії не менше важливою,поруч з'ясованих аргументів,була моральна сторінка справи. Передусім Е.У. мусіла бути так побудована, щоб вона дала змогу виявитися якнайбільшій кількості наших науковців,яким важкі видавничі умови не давали змоги друкувати праць. Дальше слід зважити,що ЕУ так закроєна, щоб дати повний реєстр праці нашого наукового світу /з цього погляду окреме значення матиме II.том - з гасловою частиною !/. Врешті треба зважити,що ЕУ зібраними фактами й самим зовнішнім виглядом повинна будити національну гордість загалу.

Енциклопедія Українознавства.

Так надумана ЕУ - це на еміграційні умови незаперечно монументальний твір. Це однозгідно признають прихильники й противники НТШ. Мобілізація більш сотні науковців до співпраці,найменше 50 аркушів великого формату І.тома, сотні ілюстрацій,мап,діяграм вимагали при обмеженості фондів заабсорбування всіх сил Централі.На додаток саме в хвилині пущення всієї машини в рух прийшла грошова реформа,яка грозила, що оберне цілий задум у нівець. В цей момент важилося бути чи не бути цілої ЕУ,а враз з тим і цілого НТШ,бо невдача найповажнішого пляну була б неминуче довела до компромітації ініціяторів. І свідомість,про що йде гра, казали найближчому штабові співробітників з одного боку вдоволитись якнайменшою винагородою, з другого боку викресати із себе максімум енергії. У висліді маємо вже 4 зошити готові й два в стадії друку /решту редакційно оформлену/.

Моральний капітал

Ці чотири зошити принесли нам величезний моральний капітал, якого не вільно розтратити. Голоси признання видатних чужинців ми цитували в попередному "Бюлетені"; признання суспільности виявляється в численних передплатах і в фундуванні примірників ЕУ для чужинецьких бібліотек. /Список фундаторів з Німеччини на обкладинці 4 зошита/.

Кольпортажа Е.У.

Критичне становище НТШ в хвилині переведення грошової реформи в Німеччині приневолювали провід до великої обережности. Поява кожного нового зошита ЕУ залежала /бодай частково/ від розкольпортування попереднього. Тимчасом НТШ знало з дотеперішнього досвіду, що видання розходилися мало,- і то не тільки строго наукові /збірники/, але теж призначені для ширших кіл /"Сьогочасне й Минуле"/ чи навіть для найширшого загалу /"Історія України" - Холмського/. Тому довелося подумати над фаховою організацією кольпортажі.Власним апаратом цього зробити не було можна, коли зважити,що члени НТШ справі кольпортажі могли присвятити тільки дуже небагато часу. А зрештою вільний від заробіткової /іноді якже ж важкої - фізичної !/ праці час науковця надто цінний і було б неприпустимим вимагати від членства виснежливої кольпортерської праці,в часі,який вони повинні використати як не на писання,то бодай на читання. Тому Виділ заключив умову з Висилковою Книгарнею В-ва "Молоде Життя" і передав їй ЕУ до кольпортажі. Фахове,плянове й послідовне поставлення справи довело до бажаних успіхів.

Сьогодні стан приблизно такий, що біжучі впливи з кольпортажі повинні при незначній субвенції запевнити фонди на видання I. тома ЕУ. Запас нерозпроданих екземплярів - це капітал на майбутнє.

Наказ завершити діло.

Велика кількість вплачених передплат ставлять перед НТШ основний обов"язок: видати якнайскоріше ЕУ. При сьогоднішньому стані вплат невдача з ЕУ була б рівнозначна з утратою довір"я до НТШ сотень наших найактивніших громадян.

Тимчасом насуваються нові поважні труднощі: число науковців у Німеччині постійно меншає. Ті,хто досі залишився, рискують своїм майбутнім - як в обличчі постійної загрози большевизму,так теж з погляду важкого матеріяльного стану в Німеччині. Рівночасно ЕУ - сьогоднішній найважливіший продукційний варстат НТШ - вимагає безперервної напружености. Перерва в появі ЕУ на декілька місяців однозначна з провалом пляну. Тому ЕУ зв"язує співробітників з місцем перебування.Доля ЕУ залежить від того, чи редакційний гурт буде рішений рискувати своїм майбутнім для добра НТШ,чи пак для добра української науки.

В дечому подібної рішености вимагають і інші задумані й підготовлені Т-вом видання.Бо хоч увага НТШ в основному зв"язана Енциклопедією,проте ж пророблено поважну редакційну роботу над збірниками: "Україна під Совєтами", мапою Галичини, "Наші втрати" тощо. Рівнобіжно згуртовані в НТШ науковці зорганізували як важливий варстат праці і як інструмент проти денаціоналізації нашого інтелігентського доросту Інститут Заочного Навчання. З початком березня нараховував цей Інститут понад 100 студентів,розкинених по 12 країнах світу. Обслуговування студентів щомісячною розсилкою скриптів вимагає тяглости праці й не допускає перерви.

Тяжка дилема й переходовий етап.

Таким чином поволі наростає певне протиріччя,з якого Виділ НТШ здає собі вповні справу. З одної сторони щораз більше членів НТШ переїздить за океан, з другої ж Централя є унерухомлена в Европі. Ця колізія довела до основної застанови,як повести працю

на майбутнє. Але холодна аналіза фактів визначує виразно шлях. Передусім відомо, що більшість науковців за океаном змушена до важкої фізичної праці,яка не дає їм змоги наукової діяльности. Дальше треба зважити, що мінімальний штаб постійних співробітників в ЕУ /і Централі НТШ/ виносить 7 осіб. Сучасні умови життя в ЗДПА чи в Канаді не дають змоги втримати такої кількости людей для виключно наукової праці. Офіційний чинник НТШ, голова американського відділу проф. д-р М.Чубатий, в листі з 4.3.1949 пише: "Я не раджу робити собі ілюзій,що тут хтось буде в силі забезпечити утримання для 3 осіб,які мали б приїхати з Європи по перенесенні осідку тут...я є песимістом то й не вірю,що таких три місця можна буде тут забезпечити. Тому раджу не піддаватися ілюзіям і коли є змога забезпечити утримання апарату 2 - 3 людей в Европі,то не лишається ніщо друге, тільки покищо залишити Головну Управу в Европі." Іншими словами: безпосередній переїзд Централі до США був би однозначний із припиненням всякої діяльности на декілька місяців,що в сучасних умовах рівнозначне з припиненням діяльности НТШ взагалі. Приймаючи як самозрозумілу з'ясовану на вступі важливість завдань української науки на еміграції, дійцемо до переконання,що постанова,яка вела б до ліквідації НТШ, була б крайньо легкодушна і просто карагідна. До цього треба ще додати,що друк видань і кошти прожитку в Америці є куди вищі,ніж в Европі.

Зваживши всі "за" і "проти", Виділ вибрав єдиний вихід, а саме рішив залишити Централю НТШ в Европі. При тому однак Виділ взяв до уваги фокт, що більшість членства в Америці,тому Виділ вважає це своє рішення тимчасовим і вирішив поробити відповідні заходи та дати відповідні доручення.

Дар Їх Ексцел. Кир Івана.

Перебування в Европі уможливив Централі НТШ великодушним даром наш почесний член і меценат, Їх Ексцел.Преосвященний Кир Іван. Купно дому під Парижем і винаймлення його Централі НТШ до виключного вжитку, старання за допомогу ІРО на фарму це те мінімум,що забезпечує вегетацію необхідних співпрацівників,які рішилися посвятити матеріяльне забезпечення й власну безпеку для добра української культури. Другої подібної бази ніде й ніхто досі для НТШ не запевнив. Ця база й продукційний варстат дозволять зберегти певний працездібний колектив до хвилини, коли в США будуть створені умови наукової праці. Слід звернути теж увагу,що в цьому переходовому етапі треба буде вповні використати всі ті наукові багатства,які в своїх бібліотеках і архівах зберігає Париж, якщо довгі сторіччя був осередком европейської культури.

Намічення на майбутнє.

З'ясований стан дозволяє накреслити такий,приблизно, хід подій: до закінчення видавання першого тома ЕУ залишається Централя НТШ й редакція ЕУ в Німеччині. Негайно після появи І.тома цілий апарат НТШ переїздить до Франції,де працюватиме над появою другого тома й над підготовленими вже працями. Тим часом членство НТШ в ЗДПА і Канаді поробить заходи над створенням умов наукової праці в країнах нового поселення. З тією метою найближчі Загальні Збори Відділів повинні призадуматися над джерелами приходів,які запевнили б тяглість праці /запевнення прожитку для 5-6 осіб, частково з родинами/; зокрема побажано створити подібні доми української науки, як саме цей перший з них завдяки зрозумінню Кир Івана для потреб ук-

раїнської науки твориться під Парижем. Створення умов праці за океаном потягне за собою автоматичне перенесення Централі до США, при чому основний штаб співробітників буде дібраний із членів НТШ, що вже є за океаном. Для підготови перенесення Централі до Америки виїде після переїзду Виділу на тимчасову наукову працю до Франції представник Виділу /імовірно ген.секретар/ на декілька місяців до Америки й Канади. Підготовлення перенесення централі до США важливе не тільки в зв"язку з тим, що більшість членів там перебуває. Крім цього треба зважити,що Европа це в сучасний момент своєрідний вулькан; зокрема загроза большевизму є завжди актуальна. Звичайно, що небезпеку треба собі вповні усвідомити. Тому з одного боку треба поробити заходи, щоб архіви, бібліотеки, майно негайно примістити за океаном, а з другого боку - що люди, які переїздять до Франції, мусять здавати собі справу з небезпеки,на яку наражаються. Але рівночасно повинна рішеність людей на особистий риск найти відзвук і моральну підтримку серед загалу членства. Адже ж рішаються вони наразити себе й,іноді, свої рідні длятого,щоб праця НТШ не перериваласи. Крім цього мусять кандидати на виїзд до Франції згори зрезигнувати з найосновніших вигід та зредукувати свої особисті потреби до мінімума, бо матеріяльний стан буде важкий. Таким чином виїзд до Франції вимагає поважного ентузіязму для потреб нашої культури.

Це виразне накреслення пляну на найближчі місяці накладає деякі обов"язки на Виділ і на членство.

Посилення праці секцій.

Передусім факт розпорошення членства накладає обов"язок переорганізувати наукову працю. Цей обов"язок впаде головним чином на секції. Звичайно,треба буде посилити листовний зв"язок, але куди важливішим є видавання друкованих звідомлень з наукових праць і доповідей членів секцій. Заабсорбовання ЕУ в останніх місяцях і нез"ясованість майбутнього приневолювала відкласти цю справу на дальший плян, але сьогодні справа друкованих звідомлень,зокрема ж друкування їх у чужій мові виходить на перше місце. В цій справі вийдуть незабаром інструкції поодиноких секцій.

Обов"язок членства.

Поява цих звідомлень друком залежить почасти від самого членства. Ми зазначили,що умови життя чи сьогодні в Німеччині, чи в майбутньому у Франції дають мінімум екзистенції. Тому членство НТШ зобов"язане по змозі старатись мобілізувати грошові засоби на видання інших видань - поза ЕУ,- а передусім на друк звідомлень.Здаючи собі справу,що не кожний має змогу переводити збірку на НТШ,чи влаштувати Академію чи вєднати якусь субсидію,піддаємо членству інший засіб здобування для Т-ва грошей, а саме шляхом усної й писаної пропаганди ЕУ. Зокрема ж повинно бути амбіцією членів НТШ, щоб у кожнім нашім органі появилась стаття про видані зошити ЕУ. Потрібні матеріяли кожночасно стоять до диспозиції. Члени із знайомствами та впливами повинні поробити заходи, щоб багатіші установи чи поодинокі меценати фундували зошити ЕУ. /Прізвище фундатора завжди поміщене на обгортці уфундованого зошита, а крім того буде відмічене ще в останньому зошиті/.

Роля "Бюлетеню".

Поруч наукового зв"язку за допомогою секцій і друкованих звідомлень хочемо скріпити організаційний зв"язок за допомогою "Бюлетеню". Тому прохаємо все членство живо відгукуватися на всі порушені в ньому проблеми. Цікавіші місця з листів будемо оголошувати в чергових номерах "Бюлетеню".

Кореспонденційні засідання Виділу.

Для координації праці розкинених членів Виділу рішено завести кореспонденційні засідання Виділу; про їх техніку пишемо на іншому місці. Висліди таким чином переведених нарад будемо містити періодично в "Бюлетені".

Централя й Відділи.

Відрадне явище це активізація праць Відділів, які м.ін. за зразком централі в рр. 1947/48 і 1948/49 ведуть Академічні Вечорі. Але слід буде скріпити й наукову діяльність Відділів. Вправді престіж і традиція Т-ва, як теж організація доцільної наукової праці вимагає централізації роботи в секціях, але це можна при продуманій організації узгіднити з автономним підготовлюванням і видаванням збірників поодинокими Відділами. Відділи, які гуртують велику кількість членів одної чи другої секції, підготовляють збірники, складені з праць своїх членів, і пересилають їх до апробати проводу секцій. Діставши апробату, устійнюють з централею чи її господарським референтом, звідки взяти фонди на видання, й приступають до друку. Посиленню зв"язків і наладнанню співпраці Централі й Відділів мусить бути присвячена вся увага на найближче майбутнє.

Нова категорія членства.

Врешті вимагає ще декількох слів справа приєднування нової категорії членства. Остаточне упорядкування організаційних справ нашого Т-ва і зокрема виведення на чистий шлях ЕУ дозволяє зчерги розпочати акцію розбудови Т-ва в напрямі нової категорії членства, яке з одного боку повинно запевнити Т-ву фонди на пожавлення видавничої діяльности, а з другого боку дасть у руки нашого загалу корисну наукову книжку чи публіцистику високої кляси. В акцію приєднування членів повинні включитися всі наші звичайні й дійсні члени, тим більше, що при новій категорії членів не йде нам про ніяку "масівку", але про згуртування біля нашого Т-ва найвартіснішого з національного й культурного погляду елементу. Ця акція вимагає певної селекції, а перевести її можуть тільки люди, обзнайомлені з традиціями НТШ, люди, для яких доля Т-ва й нашої науки та культури не байдужа.

Джерела нашої активности на майбутнє.

Заплановані потягнення на найближче майбутнє запевнюють нам з однієї сторони змогу надалі проявляти активність, що здобула Т-ву признання серед чужинців і дозволила відіграти відповідну ролю в суспільності, але вони з другого боку запевнюють також тяглість у нашій праці і дають змогу не переривати її, а це являється переду-

мовою існування Т-ва. Ці потягнення дадуть нам теж змогу зберегти при розпорошенні членства єдність дії,від якої залежить престіж нашого Т-ва й доля української науки. Одинцем,ні навіть окремими гуртами - без традиції і з ефемеридними полвами - нічого не зробимо. Продовження зцентралізованої праці,що її вислідом є сотні томів,запевнить нам признання, а то й подив чужинців; зокрема ж централльно редаговані в чужих мовах звідомлення з виготовлених праць дадуть змогу нашим науковцям представитися світовим кругам. Звичайно, поруч плянів і доброї волі централі,для здійснення цих плянів треба дисципліни і поради членів. У дисциплінованість членів твердо віримо, бо вона стала основою розвою нашого Т-ва і його значення, а тим самим вона стала зобов"язуючою традицією. А поради наших членів завжди просимо. Зокрема просимо щиро й обширно з"ясувати своє становище до тих основних позицій, які визначують нашу дію на найближчі місяці й від яких багато залежить. Адже ж вони фіксують перехід від одного періоду праці до наступного. Такий перехід завжди вимагає більшої уваги,напружености та спільної дії.

<u>ВІСТІ З НТШ.</u>

а/ <u>Централя.</u>
Сполучене <u>засідання Президії НТШ та Господарської Комісії Т-ва</u> відбулося дня I4.3.ц.р. в Мюнхені й на ньому обговорено справу тимчасового перенесення осідку Т-ва до Парижа та створення там відповідного наукового осередку у зв"язку з пляном переселення IРО-м старших українських інтелектуалів-діпістів до Франції. В дальшому обговорювано на цьому засіданні проблему взаємовідношення централі НТШ до своїх відділів.
<u>Засідання Виділу НТШ</u> відбулося дня 29.3.ц.р. й на ньому були обговорювані: справа Американського Відділу НТШ, проєкт кореспонденційного засідання Виділу НТШ, балянс Т-ва за I949 р. та бюджет на 1950, як теж різні видавничі справи Т-ва.
Щоб на майбутнє притягти до співвирішальности у нарадах і постановах Виділу НТШ і тих членів Виділу НТШ,що зараз перебувають поза місцем осідку централі і які досі були тільки інформовані постійно про винесені рішення Виділу пересиланими їм протоколами засідань, рішено ввести нову форму засідання Виділу - кореспонденційну. Очевидно, у справах наглих та меншої ваги й далі будуть відбуватися <u>поширені засідання Президії</u>, у яких крім Президії беруть участь і ті члени Виділу та Директори Секцій,що перебувають у місці осідку централі. Докладніше про саму форму кореспонденційного засідання Виділу говоримо на іншому місці "Бюлетеню".
Як перші справи на таке засідання рішено передати затвердження пляну господарсько-фінансових взаємовідносин централі НТШ до відділів та затвердження бюджету й прийняття балянсу Т-ва.

б/ <u>Відділи</u>
<u>Американський Відділ:</u> Засідання Виділу та запрошених дійсних членів НТШ відбулося у дні 25.2.ц.р. в Нью Йорку. На засіданні були обговорювані справи взаємовідношення Відділу до централі,різні видавничі проблеми та справи зорганізування укр. наукового сектора в США. У серії <u>Наукових Доповідей</u>, зорганізованих Відділом,відбулися в дальшому такі реферати:
I7.I2.49 виголосив д-р Ол. Домбровський доповідь п.н.: "Геродотова Скитія", аналізуючи опис Чорноморя із 4-ої книги Історії Геродота.

Матеріял цей із 5 ст. перед Хр. поділити можна на історичний, етнографічний і географічний. Тоді як перші дві ділянки являють собою першорядне джерело для вивчення нашої праісторії, то найслабше представляється географічна сторінка "Скитії", зокрема ж багато недокладностей у гідрографічному описі.
3I.I2.49 була зачитана доповідь проф. Г. Махова "Природа України в передісторичні часи та її вплив на господарське життя", яка розглядає геологічні та поверхневі зміни в Україні четвертинної і зокрема льодовикової доби. Людина в Україні появилася в теплу добу; ліси тоді сягали аж по Чорне море; агрикультурна господарка людини відтісняла ліс на північ.
4.2.50 виголосив С. Гординський доповідь на тему: "Деякі проблеми Слова о полку". Автор - відомий перекладач тексту "Слова" на новоукраїнську мову, спинився над проблемою деяких "темних місць" епосу й поставив цікаву етимологію вислову "злата і сребра чимало того потрепати", зводячи його із істор. та сучасною укр. голосною прикрасою "вінок-трепіток", "трепітка". Аналізуючи ж ритмічно-мелодійну структуру поеми, зрівнює її з такими ж схемами укр. нар. поезії. Факт таких аналогій каже в дальшому здогадуватися, що ті розвинуті форми укр. нар. поезії, які з записів відомі нам аж із I6-I7 ст., мусіли були виробитися ще за сторіччя до часу постання "Слова".
2I.I.50 виголосив проф. д-р К. Кисілевський доповідь п.н.: "Нові дані до клясифікації укр. говорів", у якій подав історію дослідів над укр. діялектами та спроби клясифікації тих діялектів. Дотеперішні клясифікації оперті на мовній географії не дають точного образу життя й розвитку укр. нар. мови, як це показують аж новітні досліди діялектних ізоглос. Доповідач висунув свій поділ укр. говорів, опертий на істор.-генетичному принципі, в основу клясифікації беручи дві діялектні системи: стару /з архаїчною структурою/ та нову /з молодою структурою/.
До найстарішої системи зачисляє говори: бойківський, лемківський, надсянський, надприп'ятський і наддеснянський; молодшу формацію творять говори: гуцульський, надпрутський, наддністрянський, подільський і волинський. На новий діялект складаються говори: полтавський, середньонаддніпрянський і наддонецький /що дали основу літ. мові/; наймолодша ж формація це кубанський і приморський говори.
I8.2.50 виголосив проф. д-р К. Менінг доповідь в англ. мові п.н.: "Справа перекладання з англ. мови на українську", у якій порушив той ряд різних стилістично-мовних засобів, що ними розпоряджаються обидві мовні системи, а які приходиться переборювати перекладачеві. До таких належить існування поруч англосаксонських і латинських лексичних коренів - при однородній під тим оглядом будові укр. мови. Далі, англійські родівники, заник відмінкових закінчень та інакша система дієслівних часів унеможливлюють інколи віддачу укр. метрики /зокрема жіночих рим/ та нюансів укр. стилістики.
Відділ піднявся зорганізувати наукову бібліотеку в Нью Йорку та звернувся із закликом до членів НТШ та укр. громадянства надсилати книжкові дари. Крім того ініціюється проведення реєстрації українїки, яка знаходиться в приватному посіданні на терені США.
Канадійський Відділ: Засідання Виділу відбулося в дні I8.3.50 в Торонто й було присвячене обговоренню організаційних проблем Відділу та наміченню діяльности. На спільному засіданні Президії УВАН і Голови Канад. Відділу НТШ проф. д-р Є. Вертипороха дня I0.2.50 в Вінніпегу була устійнена співпраця обох установ у Канаді. На засіданні було намічено низку спільних виступів та полагоджено спірні питання. З того приводу проголошено спільний комунікат, що був поміще-

ний в українській канадійській пресі. Видіп НТШ з радістю вітає цей факт мирного порозуміння та співпраці.
Відділ розпочав ведення Академічних Вечорів для ширших кругів укр. громадянства в Торонті доповідями:
проф. д-ра Я.Пастернака: "З археологічних проблем Канади" та проф. д-ра Є. Вертипороха: "Що знаємо про будову атомів і їх енергію?"
Відділ випустив у січні ц.р. I-е ч. "Бюлетеню Канадійського Відділу НТШ" /17 стор./, на зміст якого складаються статті:проф. д-ра Є . Вертипороха: "Історія постання Канадійського Відділу НТШ",проф. д-ра Я. Пастернака: "З історії НТШ", проф.д-ра В. Бригідера: "Зв"язки Канад. Відділу НТШ з неукраїнським науковим світом", інж.О.Тарнавського: "Фінансові та видавничі справи НТШ", проф.д-ра Я.Пастернака: "Не даймо загибати пам"яткам нашого минулого", З діяльности Управи Кан.Відділу, З привітів для основоположного Зібрання Канад. Відділу НТШ, Актуальні справи /Організаційні питання Відділу/,Над чим працюють члени Кан. Відділу, З голосів преси про Канад. Відділ, і врешті: адреси членів Канад.Відділу НТШ.
Вже сам перелік назов статей говорить,наскільки цікавим являється цей випуск нашого Відділу та яку важну ролю в організаційному пов"язанні розпорошеного членства та яку неоціненну інформативну службу він виконує. Почин цей можемо лиш повітати.
Із нашим Т-вом вступили в дальшому в обмін виданнями: Королівська Бельгійська Академія Наук в Брюсселі.

Персональні справи.

На засіданні з дня 29.3.ц.р. Видіп розглянув прохання та прийняв у звичайні члени НТШ такі особи: доц. Тараса Букату /Буенос Айрес/, доц. д-ра Євгена Завалинського /Сан-Дені,Франція/, д-ра Богдана Цимбалістого /Лювен, Бельгія/, д-ра Івана Лисяка-Рудницького /Женева/, д-ра Михайла Бриньовського /Ганновер/.
На тому ж таки засіданні Видіпу на прохання Видіпу Канад.Відділу затверджено прийняття Видіпом Кан.Відділу в звичайні члени НТШ такі особи: Корнія С. Продана /Вінніпег/, д-ра Ніну Синявську /Вінніпег/ мґра О.Масляника /Вінніпег/; /прийняті 21.I.1950/; д-ра Антона Базара /Гамілтон/, проф. Зенона Зеленого /Торонто/, доц. Михайла Боровського /Вінніпег/ /прийняті 25.2.1950/.

КОРЕСПОНДЕНЦІЙНЕ ЗАСІДАННЯ ВИДІПУ НТШ.

В умовах сучасного розпорошення нашої еміграції по цілому світі найважливіше завдання усіх наших товариств загально-національного характеру,це знайти нові форми праці,які відповідали б зміненій дійсності. Річ у доцільному пов"язанні всіх розпорошених членів в один працездатний гурт; при тому пильну увагу треба звернути на живий обмін думок.
У НТШ частинно влекшує зв"язок факт існування Відділів. Все ж і тут вимагається деяких коректив. Головно треба так побудувати нові форми праці, щоб не ограничувати здорової ініціятиви Відділів і поодиноких людей, але щоб рівночасно зберегти засаду координації праці. При невистарчальності наших людських сил,зокрема при скупих матеріяльних фондах було б вершком каригідности дублювання одних акцій при рівночаснім занедбанні інших, не менше важливих питань.
Деяких коректив вимагає теж і зв"язок між тими членами НТШ, які під сучасну пору творять його Провід /Видіп/. Для належного по-

ставлення цього зв"язку,як теж для скріплення і поглиблення обміну думок з Відділами,Виділ НТШ рішив на своєму останньому засіданні /29.3./ відбувати на майбутнє в справах засадничої ваги"кореспонденційні засідання НТШ". В наглих справах чи в справах меншої ваги відбуватимуться й надалі засідання поширеної Президії,цебто спільне засідання Президії з тими членами Виділу,що перебувають у місці осідку Президії, та з представниками секцій. Всі рішення поширеної Президії будуть подавані до відома й до затвердження цілому Виділові. Для загальної інформації подаємо схему,за якою ці засідання будуть відбуватися.

I. Поширена Президія НТШ устійнює порядок нарад кореспонденційного засідання і з"ясовує докладно на письмі проблематику з належною арґументацією. Це з"ясування висилається летунською поштою: а/ до всіх членів Головного Виділу, б/ Голов Відділів.

До порядку нарад можуть зголошувати точки всі члени Виділу. Ці точки обов"язана Президія внести до програми при устійнюванні точок найближчого засідання.

2. Всі учасники кореспонденційного засідання,цебто всі названі під I, а/ б/ обов"язані якнайскоріше /конкретно: не пізніше,як до 3 тижнів від дати поштової штамплі висилки/ подати летунською поштою свої завваги до порушених проблем. Неприслання заввваг рівнозначне з тим, що їх даний член Виділу не має.

3. Зібрані Президією завваги розсилаються всім учасникам кореспонденційного засідання з заключним становищем референта. Рівночасно прецизуються питання,що мають бути поставлені під голосування. Засадничо питання мають бути стилізовані так, щоб легко було зайняти виразне становище "за" чи "проти".

4. Всі члени кореспонденційного засідання не пізніше 2 тижнів від дати поштової штамплі висилки подають летунською поштою своє становище у всіх поставлених під голосування справах.

5. Після того, як надійдуть листи з голосами "за" і "проти", відбувається кінцеве засідання Президії для обліку голосів і для зладження остаточного протоколу, в якім зазначується,хто і як голосував. Неприслання в терміні голосу однозначне з невиправданою "відсутністю" на засіданні.

6. По розісланні кінцевого протоколу рішення Виділу набирають обов"язуючої для всіх сили.

7. Постанова про кореспонденційне засідання Виділу входить в життя з хвилиною проголошення в "Бюлетені НТШ".

8. Побажано,щоб поставлені на порядку нарад проблеми були передискутовані на засіданнях Виділів Відділів. Якщо такі засідання відбудуться перед терміном вислання відповіді,тоді побажано зреферувати становище Виділу чи переслати протокол засідання.

Постанова про кореспонденційне засідання Виділу /з притягненням до участи в ньому Голов Відділів і посередньо теж і членів Виділів поодиноких Відділів/, це тільки перший крок перебудови нашої праці відповідно до змінених умов життя. В найближчому часі постараємося перебудувати й наукову працю наших секцій; якщо змінена праця секцій найде своє виправдання,прийде пора застановитися, чи не далося б подібно зорганізувати й життя Комісій.

БЮЛЕТЕНЬ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ІМ. ШЕВЧЕНКА

ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ ЧЛЕНІВ
Виходить раз у місяць під редакцією
Генерального Секретаря НТШ.
Адреса Редакції: München 62, Schließfach 8
(Versaillerstr. 4/I).

Рік II травень - червень 1950 ч. 5 - 6 /10-11/

Зміст:

ДОВІДНИК ПРО УКРАЇНСЬКЕ НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Поява фахових довідників у чужинецькому науковому світі

Розхитане й розбите другою світовою війною життя, в цьому числі й наукове життя помалу нормалізується. Відбуваються наукові з"їзди і конгреси, появляється обширна література, почали виходити наукові журнали, а останньо приступає науковий світ до підбивання підсумків проробленої праці - до реєстрації наукових робітників, видавання бібліографій, до відмічування досягнень поодиноких осіб.

На окрему увагу заслуговують різні показники авторів чи фахові довідники / Taschenbuch /, в яких поруч із основними професійними й бібліографічними даними вміщуються списки згуртованих у наукових і професійних організаціях спеціялістів із заподанням їхніх праць.

Поява таких довідників має для розвою наукового життя величезне значення.

а/ Передусім можна відмітити практичне значення довідника для всіх зацікавлених даним фахом, бо він дає змогу докладно зорієнтуватися в людському матеріялі й у літературі предмету.

б/ Поруч із цим орієнтаційним значенням для загалу мають довідники незаперечну вартість для провідного активу в даному фаху, а саме вартість організаційного характеру. Вони дають перегляд не тільки "заповнених" ділянок, але й прогалин і вказують, хто саме міг би занятись їх доповненням.

в/ Велике теж психологічне значення тих довідників для авторів; автори переконуються, що ніщо з їхньої праці даремно не пропадає, що всі їхні твори є зареєстровані й збережені для науки.

г/ Врешті можна б відмітити виховний момент для наукового доросту; такий показник служитиме заохотою працями добитися, щоб якнайскоріше дістатися на листу фахівців.

Значення показників авторів для українців.

На тлі сказаного хочемо коротко спинитися над одним із завдань українського наукового світу. В нас роля подібного показника науковців куди важливіша, ніж у чужинецькому світі.

а/ Передусім годиться відмітити, що такого показника в нас досі

не було і він мав би отже велике значення для впорядкування наукового життя.

б/ Ми завжди усвідомлюємо собі нашу трагічну дійсність, що в наслідку війни й окупаційного большевицького режиму наші бібліотеки з індивідуальними надбаннями опинилися за залізною занавісою, отже практично недоступні. Багато книжок взагалі пропало. Треба б зберегти бодай вказівку про те, що подібні речі існували й вказати, для майбутності, де цих речей шукати.

в/ Неодному з наших науковців, тікаючи, довелося залишати весь науковий дорібок. Виданий показник може стати чимось у роді наукової виказки для неодного з наших робітників науки.

г/ В умовах еміграційної дійсности важко подумати, щоб змогли ми видати всі /навіть дуже вартісні/ підготовлені до друку праці. Про них треба б для майбутности залишити бодай згадку й вказівку, де шукати машинопису. Таке збереження вістки про неопубліковані наукові праці було б своєрідною /хоч і мінімальною/ рекомпенсатою за творчий труд років.

г/ Показник - як цілість - був би видатною виказкою нашої науки перед чужинецьким світом. 300 українських науковців /з вичисленням їх праць/ - це позиція, що добре свідчить про рівень нашої політичної еміграції.

Рівночасно факт еміґрування такої чималої кількости науковців поза межі рідних земель мусить призвести до застанови чужинецький світ, чому аж така кількість науковців мусіла шукати гостинности в країнах західньої демократії.

д/ Врешті мусимо пам"ятати, що українська наукова еміграція винна щось своїй батьківщині. Показник праць наших науковців має бути доказом, що український науковий світ не змарнував даремне років великої діяспори.

Важлива ініціятива членства НТШ.

З"ясовані проблеми настільки важливі, що вони зродили серед членства НТШ незвичайно корисну ініціятиву, щоб зібрати матеріял для подібного українського показника наших науковців. Ця ініціятива постала рівнобіжно в декількох територіяльних середовищах. В численних листах до Централі НТШ порушено цю справу, при чому більше насвітлюється то один, то знову другий момент.

Головний Видiл НТШ вважає порушену справу питанням великої ваги і рішив вже поробити заходи до зібрання потрібного матеріялу, - покищо від своїх членів. Цей матеріял служив би як підстава для закладення картотеки науковців, згуртованих у НТШ. Незалежно від того, чи цей матеріял буде виданий чи ні, картотека матиме для нашого наукового життя далекосяжне значення.

Але Виділ хоче піти на зустріч здоровій ініціятиві своїх членів у 100% і поробити заходи для видання матеріялів. Першим кроком до реалізації цього пляну є започаткування дискусії між членством НТШ, чи загал членства вважає видання такого показника вказаним. На голоси в дискусії ждемо нетерпеливо, щоб в найближчому часі приступити, в разі позитивного відгуку, до реалізації пляну.

Від ВП. Товаришів Дискутантів очікуємо не тільки загального становища, чи показник потрібний, але теж низки подрібних порад у справах, які порушуємо в дальших розділах статті.

Показник членів НТШ чи загальний довідник про українських науковців?

Передусім просимо членів висловитися у наступній справі: є дві можливості розв"язати поставлене завдання: 1/ Вужче: виданий показник містив би лише дані членів НТШ. /Дійсних і звичайних, які працюють науково/. Вони могли б бути упорядковані поазбучно або за приналежністю до секцій. 2/ Ширше: НТШ приступає до видання показника всіх українських науковців. Засада упорядковання може бути потрійна: поазбучна, по спеціяльности, по приналежності до наукових товариств. Якщо б ми приняли останню засаду порядкування, тоді учений, що є членом двох наукових товариств, був би названий двічі, але його дані були б подані тільки раз /другий раз була б біля прізвища вказівка, де шукати докладніших даних/.

Звичайно, вважаємо більш відповідною розв"язкою видання загального показника всіх науковців, але це залежить від становища загалу наших членів і від погодження з іншими науковими установами.

В другому випадку /вміщення всіх науковців/ міг би стати показник рівночасно довідником Українських Високих Шкіл. Поруч повного списка українських науковців було б виділене окреме місце для окремих українських високих шкіл; там була б подана коротка історія даної високої школи, найважливіші дані про її сучасне і склад наукового тіла.

Які дані повинні бути в довіднику?

Другою важливою справою, що жде основного передискутування, це питання, які саме дані вміщувати в показнику.

Спираючися на найбільше поширені зразки, маємо враження, що крім імени й прізвища повинна бути ще й дата народження, адреса, спеціяльність чи спеціяльности, наукова ступінь і приналежність до наукових товариств, де і на якім становищі науково працював і де під цю пору працює, друковані праці з бібліографічними даними, готові до друку праці.

Можуть виникнути деякі труднощі з надто точними даними в зв"язку з відомими умовами життя під совєтською займанщиною. В даному випадку мусить сам заінтересований рішати, що саме хоче, щоб про нього публікувати.

Звичайно, для внутрішньої картотеки НТШ дані мусять бути зовсім точні; зокрема в картотеці НТШ повинні бути відмічені, напр., всі доповіді, читані на засіданнях секцій і комісій НТШ від 1947 р. /від хвилини відновлення праці НТШ на еміграції/.

Друга трудність, що саме з даних друкувати біля прізвища автора,- це питання вичерпности бібліографічних даних. Сумнів може постати ще, чи відмічувати лише самостійні публікації чи теж, напр., статті; якщо станемо на становищі, що і статті теж, тоді питання, чи всі чи, напр., усталити якісь границі /довжина? вичерпність?/. Звичайно, якщо йде про картотеку НТШ, то бібліографічні дані повинні бути як найдокладніші й охоплювати навіть найдрібніші речі.

Питання коштів видання.

При обмірковуванні можливости видання показника Виділ НТШ відразу мусів спинитися над питанням коштів. Передусім НТШ вважає своїм головним обов"язком довести до кінця справу ЕУ. Не менш важливе

справа це фінансування наукової праці, отже передусім /при наших скромних засобах/ чужомовних звідомлень з засідань секцій з резюме наукових доповідей та циклостильно помножуваних рефератів. І ініціятори з-поміж членства НТШ передбачають фінансові труднощі. Вони, м.ін., пропонують таку розв"язку: довідник повинен появитися спільним зусиллям всіх членів чи навіть всіх науковців, яких імення будуть поміщені в показнику; вони й повинні перебрати на себе тягар видання довідника; сума, що припадає на одну особу, буде зовсім невисока, а спільно зможемо зробити річ, яка для імени української науки матиме велике значення.

Ініціятори саме такої розв"язки вказують на аналогічне поставлення цього питання в чужинецьких /конкретно: німецьких/ наукових об"єднаннях, які /не глядячи на куди краще матеріяльне положення/ видають довідники завдяки вплатам своїх членів.

Існує теж можливість, що деякі члени мали б змогу придбати на ту ціль засоби від якихсь фундаторів чи установ, які розуміють значення української науки й подібного видання.

х х
х

Відкриваючи над заторкненим питанням дискусію, Редакція Бюлетеню жде скорого й широкого відгуку. Найцікавіші голоси в дискусії будуть поміщені в одному з наступних номерів Бюлетеню з заключним становищем Редакції й Головного Виділу.

ІНСТРУКЦІЯ В СПРАВІ ПРАЦІ СЕКЦІЙ Н. Т. Ш.

І/ Вже понад півтора року находиться наша нова еміграція, а з нею теж і НТШ, в наскрізь переходовому стані; цей час - це час зміни осідку більшости наших еміґрантів; з-поміж членів нашого товариства приблизно 50% наших активних членів змінило місце поселення. Звичайно, це мусіло відбитися й на характері праці. Коли в додаток зважити, що більшість переселенців буда змушена відійти від своєї наукової праці, що доводилося міняти заробіткову працю, а то й місце нового поселення, то це вказує на своєрідну тимчасовість положення.

Тягар праці в цьому переходовому часі мусів припасти на долю Централі, якої завданням було зберегти тяглість і не втратити зв"язку з членст-вом. Окремо годиться підкреслити, що в загальному прив"язання членства до НТШ виявилося настільки велике, що наші члени негайно після приїзду на нове місце поселення подавали свої адреси до відома Централі.

2/ Останні місяці приносять деяку стабілізацію відносин. Це стосується передусім наших членів, що звикають до нових умов життя й помалу влаштовуються. З другої сторони до стабілізації умов наукової праці не мало причинилися наші Відділи й Представництва, що організують працю на місцях.

Факт стабілізазії відносин заставляє Централю подбати про нові форми праці, що відповідали б зміненим умовам життя у розпорошенні.

3/ Найважливіше завдання тепер - це зуміти /при залишенні широкої ініціятиви за Відділами та Представництвами/ зберегти тяглість

нашої традиції, наших видань і праці. та єдність дії.

4/ Тягар наукової праці мусить тому припасти на поодинокі секції. Відділи й представництва дбатимуть в той час про розбудову організації й про адміністрацію.

5/ Після зразкового поладнання праці секцій прийде пора на оживлення діяльности Комісій.

6/ Пожвавлення праці секцій вимагає збереження поваги праці з запевненням максимальної виконности. За повагу дбатимуть Дирекції Секцій, на чолі яких стоять відомі науковці з довголітнім стажем. До скріплення виконности будуть притягнені з-поміж дійсних членів НТШ молодші науковці, що не є переобтяжені громадянською, педагогічною чи науково-адміністраційною працею, та які перебувають у місці осідку Централі.

7/ Одне з найважливіших завдань секцій - це буде точна реєстрація пророблeного, в цьому числі також реєстрація праці поодиноких членів секцій. Тому одним із перших обов"язків секретаріятів секцій - це зладження докладної картотеки дійсних членів з усіми по - дрібними даними про них. Ця справа настільки важлива, що їй присвячена окрема стаття в цьому числі нашого Бюлетеню.

8/ Поруч реєстрації дійсних членів - до часу реактивовання праці комісій - в секціях зосереджуватиметься реєстрація наукового доросту, цебто тих звичайних членів НТШ, що чинно займаються науковою працею.

9/ Головний Видiл НТШ передбачає в бюджеті, що до кінця цього року повинні появитися 3 чужомовні звідомлення з праць секцій /по одному з кожної секції/. Враховуючи, що одне звідомлення буде мати один аркуш друку, треба гадати, що в одному випуску буде вміщених не менше I2 резюме доповідей і праць.

Головний Видiл передбачає, що в майбутньому видаватиме звідомлення секцій двічі в рік в тому самому об"ємі /3 х 2 арк. друку на рік/. Засадничо тенденцією є, щоб ступнево вмістити в звідомленнях резюме з усіх доповідей, прочитаних на еміграції. Але видiл залишає за авторами право децизії щодо черговости вміщування резюме. Тому просимо всіх заінтересованих повідомити секретаріяти секцій /за посередництвом Канцелярії Головного Видiлу в Мюнхені/, в якому порядку хотять мати вміщені резюме прочитаних праць чи доповідей. Щоб можна було приспішити редакційні праці, просимо такі побажання надсилати по змозі відворотно.

В звідомленнях будуть міщені резюме дійсних членів секцій, як теж членів - співробітників поодиноких Комісій.

Побажано присилати теж резюме з наукових доповідей /але не з доповідей "Академічних Вечорів"/, читаних на наукових зібраннях поодиноких наших Відділів.

Резюме, згідно з дотеперішніми звичаями, повинно мати ок. I ст. друку, на всякий випадок не більше I 1/2 ст. друку /2500-3750 друкарських значків/.

IO/ Незалежно від видання чужомовних звідомлень Видiл НТШ рішив видати за посередництвом секцій циклостильною технікою доповіді членів /без скорочень/.

В бюджеті на I950 рік передбачено видання 6 доповідей /по 2 в кожній секції/.

Доповіді не можуть мати більше ніж 20 ст. густого машинопису. Вони будуть розіслані а/ всім членам даної секції, б/ по змозі всім членам Комісії, в обсяг якої доповідь входить. Автор отримає I5 примірників своєї доповіді даром. Всі ті, які отримають таку доповідь, [illegible]ошені дати свої завваження до неї.

II/ Якщо надіслана доповідь становить собою частину розділів

більшої праці чи евент. автореферат праці,то просимо це зазначити, подаючи, чи автор рефлектує, щоб праця була прийнята до друку в НТШ.

При приниманні праці до друку обов"язують дотеперішні постанови, цебто праці дійсних членів реферують вони самі,праці співробітників реферує хтось з-поміж дійсних членів. На вирішення, чи працю прийметься до друку, матимуть вплив голоси всіх членів, що надішлють свої завваження. Прийняття праці до друку секцією буде реалізоване після затвердження Видiлом в міру фінансових можливостей.

12/ В разі надіслання більшої кількости доповідей про чергу появи рішатиме термін надіслання. Головний Видiл надіється, що зможе поробити деякі заощадження, які дадуть змогу видати ще в цьому році більшу кількість доповідей.

Головний Видiл звертається теж з апелем до членства поробити заходи на місцях для здобуття фондів, призначених спеціяльно на видання на циклостилі таких доповідей /кошт видання однієї доповіді враз із розсилкою виносить до 100 н.м./. Здобуті на цю ціль фонди будуть згідно з волею жертводавців чи ініціяторів.

В І С Т І З Н.Т.Ш.

I/ Ц е н т р а л я:

Перше засідання поширеної Президії НТШ при співучасті Голови Контрольної Комісії відбулося в Мюнхені 9.5.1950. На ньому обговорено ряд справ, зв"язаних із першим кореспонденційним засіданням Видiлу НТШ, а саме: зладжений Господар.-Адмін.Референтом інж.А.Мiляничем проєкт бюджету централі й Віддiлів НТШ, обговорено проєкт зразкового статуту Філій Т-ва; оба проєкти будуть розіслані під увагу членам Видiлу НТШ та окремим Віддiлам на обговорення. І проєкт статуту Філій і проєкт бюджету Т-ва уводять як норму певні витворені досі практикою форми співпраці Централі з Віддiлами та передбачають скоординування діяльности всіх клітин Т-ва на фінансовому відтинку. Одна з дальших справ, порушуваних на засіданні, було питання розгорнення праці секцій та комісій Т-ва при теперішньому розпорошенні членства, як теж справа розподілу функцій при редагуванні окремих наукових видань Т-ва /в першу чергу чужомовних "Просідінгс"/.

Засідання Президії та Господарської Комісії НТШ відбулося в дні 6.6.50 в Мюнхені й було присвячене обговоренню проблем окремих Віддiлів Т-ва, їх взаємовідносинам до Централі, справам зв"язаним із поїздкою двох членів Видiлу НТШ до Франції та справі першого кореспонденційного засідання Видiлу НТШ.

На перше кореспонденційне засідання передано справу прийняття балянсу НТШ за 1949 р., затвердження проєкту бюджету НТШ на 1950 рік, затвердження проєкту Статуту Філій Т-ва, проєкту участи НТШ у Видавництві "Молоде Життя" та проєкт докооптування до Видiлу НТШ як члена проф. Миколу Глобенка.

У дні 4.5.ц.р. Президія Т-ва мала змогу вітати в Канцелярії Т-ва в Мюнхені дорогого гостя з Канади, Преосвящ. Ізидора Борецького. Владика цікавився науково-видавничою працею та плянами нашої установи і з ним можна було обговорити ряд справ Т-ва.

У днях 9-14 червня ц.р. відбули Генеральний Секретар НТШ, проф.д-р В. Кубійович та член Видiлу НТШ проф.д-р О.Кульчицький поїздку до Парижу у зв"язку з переїздом НТШ до Франції. З тієї нагоди відбули вони ряд нарад із представниками українського громадянства та урядовими чинниками.

З приємністю ділимося вісткою, що Кооператива "Самопоміч" в

Берхтесгадені другий раз причинилася до видання зошита Енциклопедії Українознавства, вплачуючи суму 3500.-Дм. на кошти видання 5-го зошита ЕУ.

Обєднання б. Вояків-Українців у Великій Британії піднялося фінансування Етнографічної Карти Галичини, підготовлюваної проф. д-ром В. Кубійовичем у рямцях Інституту Національних Дослідів.

Бібліотека.

В обмін виданнями з бібліотекою НТШ вступила Каліфорнійська Академія Наук у Сан-Франсіско.

II. В і д д і л и:

а/ Американський Відділ:

У серії Наукових Доповідей 4.3.50 проф.д-р В.Лев виголосив реферат п.н. "Науково-видавнича діяльність НТШ", з"ясовуючи науково-видавничу сторінку з історії нашого Т-ва. Літературно-наукові журнали: "Правда", "Зоря","Літер.-Науковий Вісник" /до 1905 р.45 тт./,наукові видання: Записки НТШ 159 тт,59 зош.німець. "Хронік",76 зош. українських "Хронік", "Сьогочасне й Минуле" наук.-попул.журнал 4 тт., видання "Укр.Видавничої Спілки" заснованої Т-вом,яка випустила около 300 тт. белетристики, окремих видань - 16 тт.; разом за 75 років діяльности це ок. 650 наукових і науково-популярних праць або ж враз із виданнями Укр. Видавн. Спілки поверх 1000 томів - це той велетенський вклад, що його дало НТШ в скарбницю української культури від свого заснування по сьогодні.

18.3.1950 відбулася доповідь проф.д-ра Я.Падоха п.н. "Теорія висліду й волі в карному праві Княжої України", в якій доповідач зупинився над проблемою волі в карному праві Руської Правди. Перехід від історії висліду /коли про злочин і вимір кари за нього рішає не так злочинна воля вчинника і свідомість,що його вчинок суперечний із правом, але тільки вислід діяння/ до теорії волі у карному праві важливий при оцінці висоти культурного розвитку даної суспільности. У Руській Правді цей перехід уже здійснений,-знак, що карне право Княжої України вже було вийшло із примітивної стадії розвитку.

У дні 1.4.1950 відбулося в Ню Йорку в серії наукових доповідей засідання, присвячене обдискутування походження й значення назви "Україна". Головний референт історик проф.д-р М.Андрусяк оспорював виводження цієї назви від слова "окраїна",заступлене останньо поглядом проф.д-ра Я.Рудницького,та старався підперти історичними документами висунене вже давніш її значення як "країна". В дискусії на цю тему голос забирала низка приявних істориків та філологів - членів НТШ.

На річній Конвенції Українського Народнього Союзу,що відбулася в травні ц.р. в Клівленді зміг член Виділу НТШ проф.д-р Я.Падох з"ясувати приявним делегатам з місць вичерпно потреби й положення НТШ та зазнайомити їх із дальшими науковидавничими плянами Т-ва. Про повне зрозуміння для потреб укр.науки на еміграції свідчать схвалені Конвенцією суми: 5000.- долярів, призначених на фінансування англійського видання Енциклопедії Українознавства та 350.- дол. на закупно примірників українського видання Е. Виставлений у часі тривання Конвенції стіл із виданнями Т-ва додав змогу знайомитися делегатам із наглядними вислідами видавничої діяльности Т-ва на еміграції.

б/ Канадійський Відділ. Засідання Виділу, що відбулося 2I.I. 1950 в Торонто, було присвячене обговоренню й полагодженню організаційних справ. Одним із найактуальніших питань у праці Виділу являється належ-не поставлення проблеми зв"язків із канадійським науковим світом, влаштування музею й бібліотеки Відділу та врешті наладнання праці по інших двох осередках скупчень членства НТШ: в Вінніпегу та в Едмонтоні. Дальше засідання Виділу з I8.2.I950 було присвячене обговоренню наладнання співпраці Відділу з УВАН-ом на терені Канади.

Засідання Виділу з 22.2.1950 в дальшому займалося обговоренням співпраці з УВАН-ом як теж зв"язаних із відповідним комунікатом представників обох наукових установ статтей у пресі, та врешті обдискутовувано справу Академічних Вечорів для ширшого круга укр. громадянства в Торонто.

Засідання Виділу з I4.4.I950 було присвячене обговоренню проблеми пожвавлення праці НТШ серед круга укр. інтелектуалістів у Канаді. Із обширніше розробленим проєктом такої акції виступив проф. д-р Я.Пастернак.

У дні 26.3.I950 відбувся заходом Торонтського Відділу Комітету Українців Канади та Канадійського Відділу НТШ Святочний Концерт, присвячений вшануванню 75-річної діяльности нашої найстаршої наукової установи. На програму склалися доповідь Голови Відділу проф. д-ра Е.Вертипороха про значення і завдання НТШ, та в дальшому висококомистецькі точки у виконанні артистів оперового ансамблю під управою проф. Е. Пюрка.

Концерт пройшов із повним успіхом.

в/ Австралійський Відділ.

Плян праці нашого Австралійського Відділу передбачує заснування Філологічної та Українознавчої Комісії при Відділі, зорганізування академічних вечорів для ширшої української публики, видання за порозумінням із проводом Секції й по затвердженні Централею НТШ Збірника Філологічної Секції, тощо. В дальшому - передбачене створення бібліотеки та музею НТШ в Сиднеї, які становили б культурний центр української еміграції в Австралії. Зараз появляється низка статтей в австралійській "Вільній Думці", що знайомить широкі круги української суспільности з минулим Т-ва його працею та дотеперішніми його досягненнями в науково-видавничій ділянці.

П Е Р С О Н А Л Ь Н І С П Р А В И

На засіданні поширеної Президії НТШ з 9.5.50 затверджено на прохання Виділу Канадійського Відділу звичайним членом НТШ інж. Бориса Рудика /Каунсвіл, Канада/, прийнятого Виділом Відділу на засіданні 22.3.50.

На засіданні Президії та Господарської Комісії НТШ з 6.6.50 затверджено на прохання Виділу Канадійського Відділу звичайними членами НТШ мгра Дмитра Сокульського /Лемінгтон, Канада/ та д-ра Миколу Давосира /Торонто/, прийнятих попередньо Виділом Відділу на засіданні з I4.4.I950.

Для загальної інформації на бажання нашого членства, дозволяємо собі подати адреси наших Відділів та Представництв:

Відділи: I. Американський Відділ НТШ, Shevchenko Scientific Society, American Branch, 50, Church St., R.252, NEW YORK 7, N.Y., USA

2. Канадійський Відділ НТШ , Shevchenko Scientific Society, Canadian Branch,47,Edwin Ave.,TORONTO 9,Ont.,Canada.

3. Голляндський Відділ НТШ ,Shevchenko Scientific Society, c/o Very Rev.Prof.Dr.Basiel Laba,CULEMBORG,Ridderstraat 42b, Netherland.

4. Австралійський Відділ НТШ , Shevchenko Scientific Society, Australian Branch, c/o Ewhen Pelenskyj,Ph.D.,30,Macleay St. Potts Point,SYDNEY, NSW,Australia

Представництва:

I. Аргентина: проф. д-р Юрій Полянський,Prof.Dr.Jurij Polanskyj,Escomba 1808, BUENOS AIRES,Rep.Argentina

2. Бельгія: проф. д-р Андрій Яковлів, Prof.Dr. Andre Jakovliv, JAMBES /Namur/, 67, rue de Coppin,Belgique.

3. Італія: о.д-р Йосафат Скрутень, P.Johaphat J.Skruten, OSMB, Passeggiata del Gianicolo 7,ROMA /Borghi/,Italia.

До відома дійсних членів НТШ.

З ощадностевих міркувань Канцелярія НТШ висилає реферати про кандидатів на нових дійсних членів НТШ враз із цим числом Бюлетеня. Тому що реферати були підготовлені раніше,а поява Бюлетеня дещо припізнилася, подано за скорий термін надсилання відповідей. Просимо дійсних членів НТШ всіх трьох секцій надсилати свої голоси у терміні до 3I. липня ц.р.

-------///--------

Б Ю Л Е Т Е Н Ь

Наукового Товариства ім. Шевченка.

ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ ЧЛЕНІВ
Виходить раз у місяць під ред. Генерального Секретаря НТШ.
Адреса Редакції: München 62, Schließfach 8, (Versaillerstr. 4/I.

Рік II. Грудень 1950 ч.7 /12/

ХРИСТОС РОДИВСЯ!

З Празником Різдва Христового та з Новим Роком Президія Наукового Товариства ім. Шевченка складає всім П.Т. Членам, Добродіям та Прихильникам нашого Товариства сердечні побажання "Веселих Свят" та якнайкращих успіхів у новому році.

Підсумки дискусії в справі "Довідника про українське наукове життя на еміграції.

В попередньому номері нашого "Бюлетеню" /ч.5-6 за 1950 р./ вмістили ми дискусійну статтю "Довідник про українське наукове життя". Відгук членства на подану в статті пропозицію був доволі живий. Всі Товариші, що взяли участь у дискусії, гаряче, іноді просто з ентузіязмом, привітали проєкт, що незаперечно вказує на актуальність і важливість ініціятиви. Всі дискутанти заявилися теж за тим, що Довідник повинні фінансувати самі науковці /один голос із застереженням, що, мовляв, безробітні науковці не матимуть змоги внести відповідної, навіть скромної, суми; звичайно, це застереження вповні виправдане/.

Голоси дискутантів, стверджувана в них важливість почину, солідарна готовість матеріяльно допомогти в виданні Довідника передусім морально зобов"язують Президію Т-ва, а далі дозволяють пробити конкретні заходи для здійснення дискутованого пляну.

Заки прийдемо одначе до намічення конкретних доручень, зв"язаних з підготовою матеріялів, хочемо спинитися ще над голосами дискутантів у поодиноких конкретних справах.

Всі дискутанти однозгідно заявилися за те, що Довідник має схопити всіх українських науковців на еміграції, незалежно від того, чи вони члени НТШ, чи ні. В інших справах думки були менше однозгідні: напр., тоді як деякі заявляються за відмічення в Довіднику тільки самостійних наукових праць "stricto sensu", інші висловлювали думку, що слід було б вміщати теж згадки про важливіші наукові статті, а дехто навіть підносив пропозицію, що

було б побажано подати бібліографію навіть популяризаторських праць. В декількох випадках заявлялися дискутанти,що в бібліографії мають бути наведені теж підручники.

Практичні огляди не дадуть,мабуть,змоги взяти до уваги побажань щодо бібліографії популяризаторських статтей і праць, бо це зробило б Довідник надто об"ємистим і вслід за цим надто коштовним. Що ж до вміщення бібліографічних згадок про наукові статті,то тут мусить бути залишена свобода Редакції,але автори самі повинні відмітити,які статті вважають настільки важливими, що вони зможуть найтися поруч самостійних праць. Звичайно,ініціятори видання вірять при тому у совісність науковців,які зі справжньою відповідальністю подаватимуть дані про себе.

Дискусія виявила розбіжність у поглядах теж у справі упорядкування прізвищ: одні заявлялися за поазбучним порядком, інші за порядкованням за спеціяльністю. Але одні й другі стверджували конечність індексів,які допоможуть в орієнтації.

В одному випадку піддано пропозицію,щоб у Довіднику вмістити дані про покійних науковців,що,звичайно,натрапляло б на великі труднощі так в зв"язку із збиранням матеріялів,як теж через конечність поширити об"єм Довідника.

Цінна була думка одного з-поміж дискутантів,щоб зібрані дані про поодиноких науковців переглянули фахові комісії;здійснення цього проєкту натраплятиме вправді при умовах сьогоднішньої праці у розпорошенні на поважні труднощі,але Редакція буде докладати зусиль,щоб таки проєктовані комісії покликати ad hoc до життя.

З живим зацікавленням стрінулася висказана в статті пропозиція,щоб відмічувати готові до друку,але досі неопубліковані праці. Це незаперечно знаменне signum temporis, коли висліди років студій даремне лежать неопубліковані в валізках Шановних Товаришів. І саме цей факт каже не жаліти праці,щоб таки перевести задум в життя.

З менш істотних питань відмічувано ще, що в Довіднику слід вміщати згадки про доповіді,читані на інтернаціональних з"їздах, що довідник НТШ не конечно сполучати з інформаціями про поодинокі наші Високі Школи чи інші наукові т-ва і тп.

x x

x

З"ясувавши коротко голоси дискусії,хочемо подати вступні доручення,що стосуються передусім збирання матеріялів. Збирання матеріялів хочемо рівночасно використати для закладення точної картотеки членства, тому передбачений запитник обійматиме доволі поважне число позицій.

Зваживши,що кошти Довідника не можуть бути малі /крім коштів друку слід передбачати поважні видатки на переписку в зв"язку із збиранням матеріялів/,а далі,що не всі Товариші зможуть заплатити свої внески /безробітні!/,передбачаємо,що на кошти збирання матеріялів і друку треба буде скласти по 3 дол. Беручи до уваги положення науковців у Европі,слід для них усталити суму на 3 н.м.

Зібрані таким чином гроші тільки тоді зможуть покрити кошти видання,якщо не тільки члени НТШ будуть фінансувати появу Довідника,але теж ті,що не є об"єднані в нашім т-ві, але яких прізвища і дані теж будуть вміщені в Довіднику. Це,зрештою,самозрозуміла річ,що причинитися до видання повинні всі, в чийому інтересі воно появляється. Рахуючись одначе з тим,що не всі зрозуміють важливість справи,зазначуємо,що передусім розраховуємо на

членство НТШ. Тому теж більші пожертви на видання Довідника будуть прийняті з подякою; Президія НТШ була б теж вельми вдячна за переведення збірок на окрему ціль /в крузі близьких знайомих, що розуміють значення подібного Довідника/. Якщо б випадково трапилося, що внески науковців, пожертви й збірки, як теж дохід з продажу Довідника принесуть якусь надвишку, то вона буде ужита на наукову працю НТШ, а саме на видання чужомовних наукових комунікатів. Про остаточну висоту, час і спосіб вплати подамо осібні доручення щойно тоді, як зібрані матеріяли дадуть певність, що стоїмо безпосередньо перед здійсненням пляну, і як уже буде можливо докладно устійнити кошти друку. Всі, хто вплатить внесок на кошти друку, отримає Довідник безкоштовно.

Уніфікуючи висоту внеску, обмежуємо рівночасно об"єм передбаченого тексту до 1400 друкарських значків. В основному загальні дані про всіх науковців будуть подібні й різниця в довжині тексту залежатиме передусім від бібліографічних даних; тому просимо Шановних Товаришів, щоб вони самі відповідно повідмічували, що мало б бути вміщене в бібліографії, а що залишиться лиш у членській картотеці Т-ва.

Залучений до цього номера "Бюлетеню" запитник просимо виповнити докладно й читким письмом та відіслати його, найкраще відворотно, на адресу Централі НТШ. Безпосереднє переслання матеріялів не тільки приспішить появу Довідника, але теж здешевить кошти видання, бо не треба буде вести зайвої переписки, висилати пригадок, тощо.

Зібранням і упорядкуванням матеріялів для Довідника займеться з рамени реферату НТШ для зв"язку й пропаганди доц. д-р В. Янів. Він даватиме теж на бажання точніші інформації.

В справі зовнішньої пропаганди
/дискусійна стаття/

Наш дійсний член, проф. д-р К. Старосольський, порушив у одному з листів до Виділу НТШ незвичайно актуальне питання ролі українських науковців при спростовуванні невірних інформацій про Україну. Сама проблема настільки важлива, і підхід Шановного Автора проєкту настільки правильний, що вважаємо доцільним дотичний відступ із його листа вмістити in extenso у нашім "Бюлетені". Всіх Високоповажаних Членів просимо до порушеної справи зайняти становище й проєкт доповнити своїми цінними завваженнями, як теж, в міру своїх власних сил, вже тепер старатися на місцях напрямні проєкту здійснювати.

Отримавши дальші голоси, повернемося ще раз до цієї справи, а покищо даємо вислів нашої радости, що наші члени виступають тут із цінною ініціятивою; просимо й інших Шановних Товаришів присилати пропозиції, які могли б стати предметом обговорення в "Бюлетені".

РЕДАКЦІЯ.

Як відомо, більшість чужинців-авторів, письменників, журналістів, політиків, чи істориків, що торкаються прямо або посередньо України або українських проблем - майже постійно виявляють незнання наших справ. Далі відомо, що це незнання, чи пак фальшиве знання в більшості має джерело в історичному матеріялі, в енциклопедіях і т.д., що складалися підо впливом російських чи польських вчених. На мою думку тільки в виняткових випадках треба

добачувати тут свідому тенденційність у цих авторів.

Немає для мене сумніву, що автори ці, як ось політики, журналісти, популярні автори, мають великий вплив на формування опінії своїх читачів про українські справи. Ясне і цього не треба доказувати, що наслідок дуже некорисний для нашої справи.

Українська реакція обмежувалася досі тим, щоб або реферувати такі писання в наших журналах і часописах і евент. полемізувати з авторами, а то й часом накидуватися на них як на ворогів української справи. Немає сумніву, що така реакція не мала ніякого наслідку, вже хоча б тому, що дані автори не читають наших журналів /навіть видаваних по-англійськи/.

На мою думку, найдоцільніший, хоч може "дрібничковий" спосіб впливати на вірність інформацій про Україну - це звертатися індивідуально до кожного автора /за посередництвом видавництва/ з дуже чемним письмом, вияснюючи його хибне становище, виказуючи, чому він помиляється, і подаючи джерела правдивих інформацій /якщо такі є/ та пропонуючи зі своєї сторони кожну можливу поміч. Підкреслюю, ці письма повинні б мати чисто особистий характер, може навіть приватний, і бути далекі від полемізування чи роблення закидів.

Треба рішитись, хто мав би писати ці письма. На мою думку, є дві можливості, які можуть іти впарі: з однієї сторони можуть звертатися до таких авторів окремі особи - українці з різних сторін світу, навіть з різних звань чи станів, але в першу чергу з якимсь титулом компетентного чоловіка /напр. член НТШ, проф. УВУ, професор такого то американського університету і т.д./; але теж і коли звичайний робітник або селянин звернеться із спростуванням фактів, які для нього очевидні, це мало б успіх; добре було б, якби між тими людьми були й неукраїнці. З другої сторони могло б, напр., НТШ звернутися до таких авторів від себе, як від української наукової інституції з авторитетним вияснениям. В мене враження, що з психологічного боку перший шлях кращий, але залишаю це питання дискусії.

Для такої акції, для якої вважаю покликаним НТШ, треба, напр.:

а/ закликати членів НТШ, евент. усіх громадян, щоб надсилали до НТШ відповідні статті з потрібними даними, чи теж виписки з книжок з поданням титулу, автора й видавництва,

б/ заохотити загально громадян, або зорганізувати групу людей, які взяли б на себе обов"язок переписуватись з даними авторами,

в/ доручити комусь, чи то групі людей, систематично студіювати похибки чужих авторів в українських питаннях. Вони в більшості повторяються /походження Руси, відношення України до Москви чи Польщі, існування окремої мови і т.п./. Після студій видати коротку брошуру по-англійськи, французьки й німецьки про "хибні поняття чи думки про українські проблеми", з джерелами помилок, їх виправленням, поданням літератури для студій і т.п. Ці брошури можна б розсилати даним авторам незалежно від листів, евент. разом з ними.

Найважливішим моментом у такій акції вважаю підхід до авторів: приязну заяву охоти виправити його мимовільну похибку; трактувати автора, як об"єктивну людину, що хоче пізнати правду і тільки в добрій вірі помиляється; що більш "приватний" тон листування, то краще для справи.

Очевидно, найбільше таких статтей чи книжок буде в англійській мові, отже може слід було б взятися такої акції передусім НТШ - Відділові в США; але тому, що статті можуть появлятися в

різних мовах і країнах, я звертаюся наперед до Централі НТШ з проханням взяти мої думки на увагу і їх евент. використати.

До питання членів-прихильників НТШ
/дискусійна стаття/

Не доводиться широко аргументувати загально відомої правди про те, що науково-дослідницька праця потребує великих грошових субсидій. З цього погляду розвій науки недержавного народу дуже ускладнений; зокрема ж перед величезними труднощами стає науковий світ народу, що не має капіталістів. Проблема ще більше ускладнюється на еміграції. З'ясовані труднощі аж надто добре відомі нам з власного досвіду. Бо коли НТШ до часу першої світової війни могло розраховувати на поважні дотації рідних меценатів,- коли між двома світовими війнами могло воно черпати дохід з власного майна, то сьогодні ці всі джерела належать до минулого. Рівночасно потреби української науки далеко поширилися. Припинення наукової праці - це не тільки особиста трагедія окремих науковців, але передусім загроза на майбутнє для цілої спільноти.

В обличчі великої відповідальности перед суспільністю треба шукати розв"язки.

Ми знаємо, що якась поважніша допомога з-зовні майже неможлива; на всякий випадок у сучасну пору вона не входить у гру і на неї розчисляти не можна.

Розв"язки не можна шукати в тому, щоб науковці заробляли на прожиток безпосередньою працею для суспільности, напр., популяризаторською працею. Праця для широкого загалу є першорядною проблемою, яка жде на еміграції своєї розв"язки, але не можна мішати наукової праці з культ.-освітньою.

Частковий вихід із ситуації найшов Виділ НТШ у видаванні оце Енциклопедії Українознавства. Ініціятори й членство вповні свідомі величезного значення ЕУ назовні й для нашої суспільности. Проте ЕУ - це тільки один бік справи,- це здебільша синтезування давніше досліджного, а не нове творче шукання. Все ж це є максімум того, що далося осягнути. ЕУ завдяки свому значенню для суспільности змогла змобілізувати скромні фонди, за які можна було запевнити прожиток Редакції, яка рівночасно може працювати як централя НТШ. Таким чином видавання ЕУ уможливило ситуацію, в якій може жевріти вогник наукового життя української еміграції. Але стан далеко невистачальний і зле було би, якщо б ми не здавали собі з цього справи, захоплюючися незаперечними успіхами.

Передусім видавання ЕУ, як згадано, не запевнює бази для дослідницької праці монографічного характеру; по-друге, круг безпосередньо зайнятих в ЕУ людей є надто вузький; по-третє, винагорода за працю не стоїть в ніякій пропорції ні до знання, ні до вкладеної праці співробітників /ні редакторів, ні авторів/; врешті змога проявитися поодиноким людям є надто мала /деякі статті обмежені до об"єму однієї сторінки/. І так є справжньою гордістю /й незаперечним успіхом!/ Головної Редакції, що їй вдалося згуртувати до праці понад сотню науковців. Алеж наукова продукція цих співробітників, навіть серед жахливих умов нашої праці, далеко перевищує спроможність Редакції ЕУ вмістити їхні поважніші твори. А втім це й не завдання ЕУ: наукова продукція членів і співробітників НТШ вимагала б якоїсь іншої форми виявлення.

І свідомість цієї проблематики каже Виділові НТШ шукати можливих розв"язок.

Звичайно, багато говориться про те, що сама суспільність по-

винна створити фінансову базу для наукової праці. Але менше застановляємося над тим, чи ці розмови мають реальну основу.

Передусім треба здати собі справу,що давня еміграція надто віддалилася від потреб сучасности й навіть не завжди їх розуміє, нова еміграція надто збідніла довгим скитанням, війною й її наслідками; поселена на нових місцях,вона старається передусім "набрати віддиху",- заспокоїти перші життєві потреби. Треба надіятися, що щойно за деякий час зможе вона виявити поважнішу жертвенність на загальні цілі.

Але тут теж деякі сумніви: потреб наша еміграція має дуже багато і зайво спорити, які саме найважливіші. Напевно деякі повинні б зійти на дальший плян, але напевно буде теж ціла низка надзвичайно важливих потреб. І конкуренція збіркових акцій є надто велика.

Тому нам видається,що допомогу суспільности треба сперти на іншу базу. НТШ повинно мати кругом себе шар постійних симпатиків, які, розуміючи вагу науки для росту нації й ролю НТШ в розвої української науки, творили б своєрідний рух. Це приблизно завдання нової категорії членства НТШ,т.зв. членів-прихильників.

Але є дві можливі розв"язки концепції:
або ми рішимося згуртувати біля себе невеликий гурт людей, який жертвуватиме постійно якусь суму грошей на наукову працю,або ми старатимемося давати великій масі прихильників за її вкладку якийсь еквівалент,отже,напр., українознавчу книжку,підручник, журнал. Централя в засаді схилялася до цієї другої розв"язки.Але сам проєкт дуже далекий від виконання. Річ у тому,чи проєкт є реальний, тобто чи умови життя різних країн,ментальність тамошніх людей, ціла атмосфера - і врешті спроможність проявитися членству НТШ є того роду, що вдалося б підшукати відповідну кількість прихильників.

Ставляючи цю проблематику перед очі членства, просимо дуже зайняти слово в дискусії й висказати свою гадку, наскільки проєкт був би реальний в найближчому оточенні кожного з дискутантів.Очікуємо передусім голосів із США й Канади та цікаво нам зокрема,чи реальніша до переведення спроба приєднати нам прихильників, що нічого не вимагають у заміну,чи навпаки побажано за цей даток якогось еквіваленту /при тому треба одначе пам"ятати,що для можливости дати еквівалент треба б доволі великої кількости прихильників, які запевнили б рентовність книжки,журналу, тощо/.

Для уточнення декілька цифер. Дійсних і звичайних членів має НТШ по всіх континентах понад 150. Це незаперечно велика сила /не фінансово, але потенціяльно/. На цих 150 членів можна вправді мало розраховувати як на передплатників наших видань /одні отримуватимуть їх безплатно, другі не могтимуть передплачувати як безробітні і т.п./. 150 членів самі не зможуть теж ще провести великої пропагандивної акції, щоб запевнити достатню кількість прихильників. Але НТШ при поширенні ЕУ нав"язало тісну співпрацю з Пластовим В-вом "Молоде Життя",яка розвивається щораз успішніше.Ця співпраця - це основа розгорнення дальшої акції. Якщо зважити,що пластовий сеніорат має ок. 500 членів,що побіч стоїть декілька сотень ст. пластунів, то це разом сила, яка могла б вже вирішно заважити на витворенні прилюдної опінії. І якщо б,напр.,всі наші члени і всі пласт. сеніори та ст.пластуни приєднали по 1 - 2 прихильників, яким можна б у еквівалент дати вартісне видання,насамперед журнал, то це й було б створення вихідної точки для праці.

Вправді журнал, що знайшов би читача,не може бути строго науковий,- і тому він ще не розв"язує вповні нашкіцованих на початку проблем, але він поширює далі базу праці, творить поруч ЕУ

дальшу ланку, побільшує склад постійних робітників і передусім зв"язує членство НТШ можливістю частішого й основнішого вияву та дає змогу створити гурт передплатників, постійно зацікавлених виданнями українознавчого характеру, підручників тощо. А ЕУ, місячник чи двомісячник, українознавча бібліотека, підручники – це не тільки змога вияву, але й у сумі база, що запевнить при спільній адміністрації вигосподарення гроша на чисто наукову, дослідницьку працю.

Кинувши цих кілька думок, просимо забрати слово в дискусії. Вже саме заінтересування членства й відгук на поставлені питання будуть важливим мірилом, чи і коли можна б приступити до реалізації такого проекту.

ВІСТІ З НТШ.

1. Централя:

Засідання Президії та Господарської Комісії НТШ відбулося в Мюнхені дня 4.7.50 і на ньому обговорено питання кореспонденційного засідання Виділу НТШ та інші справи організаційного й фінансового порядку.
Засідання поширеної Президії НТШ відбулося в Мюнхені 29.7.50 й на ньому обговорено відповіді членів Виділу та Голов Відділів дотичню справ порушених на I кореспонденційному засіданні Виділу, як теж заслухано звітів Генер. Секретаря та Адмін.-Фінансового Референта НТШ.
Засідання поширеної Президії НТШ відбулося в Мюнхені 4.10.50 і на ньому обговорено питання організаційної структури т-ва та проекти евентуальних поправок у статуті т-ва, як теж справи ЕУ. Назріває потреба статутового оформлення витворених на еміграції взаємовідносин поміж різними клітинами т-ва, з другої ж сторони виринають проекти змодифікування поділу т-ва на Секції під науковим оглядом.
Матеріял ЕУ об"ємом розрісся і прийшлося Головній Редакції ЕУ, у порозумінні з передплатниками та в-вом "Молоде Життя", збільшити об"єм книжки із первісно подуманих 800 стр. друку до 1200 /цебто до 15 зошитів/.
У зв"язку із своїм перевантаженням працею зрезигнував із членства в Виділі НТШ проф. Лев Окіншевич.
Проголошене поширено Президією НТШ I. кореспонденційне засідання Виділу НТШ займалося такими справами:: I. прийняття балянсу Т-ва за 1949 р., 2. докоптування в члени Головного Виділу НТШ проф. Миколи Глобенка, 3. партиципування НТШ в В-ві "Молоде Життя", 4. схвалення прелімінаря бюджету Т-ва на 1950 р. Позитивно вирішено, після проведеної дискусії листовним шляхом справи I,2,3. Відкладено для переброблення Адм.-Фін. Референтом справу прелімінаря бюджету Т-ва.
В члени Виділу НТШ докооптовано проф. Миколу Глобенка.
14.11.50 в Мюнхені відбулося засідання поширеної Президії НТШ, на якому обговорено науково-організаційні справи Т-ва та справу переїзду НТШ до Франції.
15.12.50 відбулося в Мюнхені засідання поширеної Президії НТШ, на якому обговорено справи зв"язані з В-вом "Молоде Життя" та організаційні питання.

ВІДДІЛИ:

а/ Американський Відділ: Засідання управи Відділу відбулося

7.10. і на ньому обговорено плян наукових та науково-популярних доповідей, організованих Відділом.

У серії Наукових Доповідей виголошено такі реферати:

21.10.50: проф. д-р К. Кисілевський: "Іван Верхратський як філолог" /з нагоди 30-річчя його смерти/; доповідач схарактеризував діялектологічні праці І.Верхратського та піддав критиці його критерії.

21.10.50: проф.д-р В.Лев: "Г і Ґ в укр. літ.мові". Доповідач характеризував обі фонеми укр. літ. мови та домагався збереження їх знаків і правопису з 1927 р.

4.11.50: доц.д-р О.Андрушків: "Нові критерії про положення коренів полінома", де поінформував про своє відкриття в математиці.

18.11.50: проф.д-р В.Січинський: "Словник укр. мистців". /Ідея, метода, джерела/, де автор інформував про плян та вислідн своїх праць над словником укр. мистецького світа в біографіях. Зараз зібраний доповідачем матеріял сягає ок. 400 стр. машинопису.

18.11.50: проф. д-р І.Розгін: "Високі школи в Україні". Зачитана з рукопису, надісланого автором, доповідь давала огляд історії високих шкіл в Україні від початків їх існування аж по останні дні.

2.12.50: проф.д-р В.Січинський: "Євангелія Негалевського", де доповідач подав палеографічно-мистецьку аналізу нашої пам"ятки, виказуючи вплив Венеції на її мистецьке оформлення.

2.12.50: М.Чировський: "До основ майбутньої економічної структури в Україні", де автор висловив свої думки на майбутню економіку України. У ній він передбачає еклектицизм.

16.12.50: проф. д-р В.Лев: "Укр. еміграційна література в Німеччині після 2. Світової Війни", де автор старається подати синтезу з літ. творів доби останньої еміграції та подати свою переоцінку тих творів.

Участь у доповідях пересічно 6-11 науковців. Після доповідей мала місце завжди жива виміна думок у формі дискусії. Справою наукових доповідей займається з рамени Управи Відділу проф.д-р В.Січинський.

У серії Академічних Вечорів відбулася низка науково-популярних доповідей, зорганізованих Відділом, а саме:

17.9.50: проф.д-р М.Чубатий: "Укр. наука на еміграції",
1. 10.50: д-р Я.Макарушка: "Лікування пошесних недуг колись і тепер,"
15.10.50: проф.д-р В.Січинський: "Укр. прапор і тризуб",
29.10.50: доц.д-р Ю.Фединський: "Деякі випадки з подружнього права в Америці",
5.11.50: проф.В.Калина: "Модерна фізика",
19.11.50: В.Вереш: "Господарські можливості Карпатської України",
[illegible].12.50: проф.д-р К.Кисілевський: "Укр. народна пісня" - з музичною ілюстрацією п М.Чапельської,
[illegible].12.50: д-р Н.Гірняк: "Освітня праця УСС-ів в часі І.світової війни",

Після відповідей відбувалася жива дискусія. Пересічна скількість приявних 20-40 слухачів. З рамени Управи Відділу Академічні Вечори веде проф.д-р К.Кисілевський.

Відділ виготовляє видання чужомовних наукових комунікатів, головним чином із доповідей, виголошених у рямцях наукових доповідей, з того 10 з ділянки іст.-філос. і 6 з ділянки філологічної та декілька з ділянки Мат.-Природ.-Медичної Секції.

Для членів-прихильників Відділ виготовив мистецько оформлені грамоти, роботи мистця-графіка Я. Гніздовського.

КАНАДІЙСЬКИЙ ВІДДІЛ:

У дні 3.9.1950 відбулася в Торонто І. Наукова Конференція Канадійського Відділу НТШ, на якій виголошено низку наукових доповідей, головно з ділянки природознання та укр. філології, в чому:
в природознавчій секції: проф.д-р Е.Вертипорох: "Про власні уліпшення в продукції інсуліни", де доповідач подав власну методу продукції інсуліни, стосовану ним у 1939-44 рр. в Варшаві та Львові, що помітно збільшувала продукцію цієї субстанції.
Інж. О.Сеціньский: "Нова метода перетворення летючого пилу при продукції олова", де доповідач познайомив читачів із власною методою перетворення летючого олов"яного пороху в металічне рафіноване олово.
Інж. В.Мацьків: "Новий спосіб продукції чистого металічного ніклю з його сульфідних руд", де референт поділився із слухачами інформаціями про застосування хімічних метод гидрометалюргії у цій ділянці в канадійській індустрії.
Проф.д-р В.Бригідер: "З власних дослідів над ембріологією неодіпріонів, комашних шкідників канадійських шпилькових дерев", де автор поділився висновками із своїх мікроскопних дослідів над ембріологією цих комах, а які провів він в лябораторії торонтського університету.
Д-р Іван Тесля: "З новіших дослідів над секулярними змінами клімату", де автор поділився висновками своїх студій над кліматологією земної кулі.
Д-р А.Базар: "Цікавий випадок патологічної пігментації та метаплязії в дворічної ялівки", де доповідач знайомить слухачів із цікавим випадком біології тварин, взятим із власної ветеринарної практики.
Інж. Е.Гадзевич: "Лікувальна вартість меду для здоров"я людини", де автор проаналізував лікувальні прикмети зокрема високогірського бджільного меду.

в українознавчій секції: проф.д-р І.Велигорський: "Шевченкова освіта", де автор на основі дослідів над біографією Ш. доказує, що поет здобув собі загальну й фахову освіту, рівну університетській.
Проф.д-р Я.Рудницький: "Етимологія і псевдологія назви "Україна", де автор збирає дотеперішні погляди істориків і мовознавців на питання семантики слова й назви "Україна".
Інж. А.Івахнюк: "Українці в Югославії", де автор з"ясував історію й долю укр. поселення в Югославії.
К.С.Продан: "Українці в Манітобі", автор подає нарис укр. поселення Медика в Манітобі, початого 1906 р.
Мгр. Г.Буката: "Можливості прожитку в Аргентині", де автор інформує про життя й економічне положення найновішої укр. еміграції в Аргентині.
Д-р І.Тесля: "Завваги до статистики українців Канади – на основі перепису 1941 р.", де автор дає дуже цікаву аналізу канадійського перепису у відношенні до українців.
Проф.д-р В. Кіркконнел: "Школа бунту", де автор інформує про навчальну й виховну програму вечірніх шкіл комуністичних робітничих домів Канади.
Д-р Я. Чума: "Виховний ідеал і його проблеми", де автор аналізує сучасні виховні ідеали і в їх недостатках вбачає причину сучасної культурної кризи та вказує на християнський ідеал як на спроможний відродити людство.
Д-р О.Сеник-Березовський: "Мова Василя Стефаника", де автор подає

вдумливу аналізу мови Стефаникових творів, писаних покутською говіркою в мові персонажів та літературною в авторських ремарках, як теж еволюцію цієї останньої в пізніших новелах.
Учасників на доповідях пересічно 40-60 осіб.
Конференція пройшла з повним успіхом і викликала живий відгомін в укр. канадійській пресі.
У рамцях Академічних Вечорів, влаштовуваних Відділом, відбулися такі доповіді:
9.10.50 о.д-р І.Назарко: "Корифеї католицької педагогіки",
28.II.50 проф.д-р В. Бригідер: "Звідки взялися наші хатні тварини?" /Проблема доместифікації та походження освоєних тварин/.
Виділ Канадійського Відділу підняв видання збірника Матем.-Прир.-Медичної Секції НТШ.

АВСТРАЛІЙСЬКИЙ ВІДДІЛ.
26.8.1950 відбулися в Сиднеї Засновні Загальні Збори Відділу, при участі 8 членів НТШ. На зборах обговорено низку науково-організаційних справ Відділу, намічено напрямні його діяльности та обрано органи Відділу у складі:
голова - доц.д-р Е.Ю.Пеленський, заступник голови - проф. П.Шулежко, секретар і скарбник - Ф.Коваль, бібліотекар - проф. П.Богацький; члени контрольної комісії - еп.Сильвестер Гаєвський і о.Н.Коп'яківський.
Заходами Відділу організується зі сторони укр. громадянства в Австралії, згуртованого в Укр. Громаді Нової Південної Валії, допомога в одязі й харчах для старших укр. науковців, що залишилися в Німеччині.

ГОЛЛЯНДСЬКИЙ ВІДДІЛ.
У зв"язку з ліквідацією наукового осередка в Голляндії у формі Укр. Католицької Духовної Семінарії в Кулемборзі, де й приміщувався наш тамошній Відділ, зліквідувався у вересні ц.р. Голляндський Відділ НТШ. Члени Відділу частинно переїхали до Канади, частинно ж залишилися в окремих европейських країнах.

ПЕРСОНАЛЬНІ СПРАВИ.

На засіданні поширеної Президії у дні 14.II.50 затверджено вибір дійсними членами НТШ, проведений кореспонденційним шляхом в окремих Секціях та прийнятий у кореспонденційному голосуванні Виділом НТШ, таких осіб: проф.д-ра Михайла Міллера та доц.д-ра Володимира Янева в Іст.-Філос. Секції, проф. Миколи Глобенка та проф. д-ра Василя Стецюка в Філологічній Секції, проф. Любови Зофійовської та д-ра Івана Олексишина в Мат.-Прир.-Мед.Секції.
Проф.д-р М. Міллер, відомий заслужений дослідник ранньої історії Приозів"я, Донщини та Причорномор"я, має низку цінних праць із цієї ділянки, друкованих укр., рос. та нім. мовами.
Д-р В.Янів, доцент УВУ, дослідник питань із психології та соціології, має праці з цих ділянок, прийняті до друку в рамцях видань НТШ.
Проф. М.Глобенко, проф. УВУ, дослідник проблем середньої доби укр. літератури, як теж нового укр. письменства.
Проф.д-р В.Стецюк, проф.УВУ, має низку наукових праць із ділянки латинської та грецької філології, питань синтакси, тощо.
Проф. Л.Зофійовська - дослідниця питань ботаніки, зокрема ж ембріології рослин та має низку праць, що стосуються цих питань.
Д-р І.Олексишин, являється дослідником геології й палеонтології Поділля й має в тій ділянці низку наукових праць.

На засіданні Президії та Господарської Комісії НТШ з дня 4.7.50 розглянуто питання та прийнято в звичайні члени НТШ дотеперішнього співробітника Етнографічної Комісії НТШ Федора Шоломицького-Одрача /Олдгем, Англія/.
Тоді ж затверджено на прохання Виділу Канад. Відділу звичайними членами НТШ, прийнятих Виділом Відділу 25.5.50:
мгра Ольгу Федейко /Торонто/, та мгра Романа-Юрія Медведя-Терлецького /Торонто/.
На засіданні поширеної Президії НТШ з дня 29.7.50 затверджено на прохання Виділу Канад. Відділу звичайними членами НТШ:
інж. Ярослава Вергановського /Торонто/, мгра Дарію Вергановську /Торонто/, інж. Константина Баласа /Торонто/, інж. Богдана-Ярослава Гадзевича /Торонто/, д-р Надію Івахнюк-Кружицьку /Торонто/, інж. Антона Івахнюка /Торонто/, прийнятих Виділом Канад. Відділу 17.7.50.
Тоді ж затверджено на прохання Виділу Америк. Відділу звичайними членами НТШ: доц. д-ра Юрія Фединського /Нью Йорк/ і д-ра Івана Фізера /Нью-Йорк/, прийнятих Виділом Відділу.
На засіданні поширеної Президії НТШ з дня 4.10.50 розглянено прохання й прийнято в звичайні члени НТШ ред. Юрія Чищенка-Сірого /Гекстер, Німеччина/.
Тоді ж затверджено звичайними членами НТШ: на прохання Виділу Канад. Відділу, прийнятих останнім на засіданні 12.8.50:
мгр інж. Леоніду-Іванну Вертипорох-Хромовську /Торонто/, інж. Мирослава Пизака /Сарбері/, мгра Івана Скрипчука /Торонто/.
На прохання Виділу Америк. Відділу, прийнятих останнім на засіданні 29.7.50: д-ра Никифора Гірняка /Нью Йорк/, д-ра Богдана Карпевича /Нью Йорк/, мгра Олександра Воронька /Нью Йорк/, д-ра Саву Никифоряка /Нью Йорк/, мгра Миколу Остапа /Філядельфія/, Василя Ратича /Перт Амбой/, д-ра Луку Луцева /Бруклін/ д-ра Антона Перегінця /Бруклін/, д-ра Олександра Домбровського /Джамайка/.

На засіданні поширеної Президії НТШ з 14.11.50 затверджено на прохання Виділу Канадійського Відділу звичайними членами НТШ: о. Бернарда-Василя Дрібненького, ЧСВВ /Торонто, Канада/, прийнятого Виділом Відділу на засіданні з 16.9.50, та мгра Мстислава-Василя Павленка-Луцева /Торонто, Канада/, прийнятого Виділом Відділу 28.10.50.
Тоді ж розглянено прохання та прийнято в звичайні члени НТШ ред. Івана Кошелівця /Міттенвальд/.

<u>ФІНАНСОВІ СПРАВИ.</u>

З уваги на приспішене темпо друку ЕУ, а в зв'язку з тим і збільшені видатки Т-ва, Головний Виділ у порозумінні з Виділами заокеанських Відділів розіслав до членів та прихильників НТШ збіркові листи з проханням зібрати добровільні пожертви на видавничий фонд Т-ва. Цей заклик Головного Виділу знайшов живий відгук серед нашого членства. З розісланих збіркових листків, досі на видавничий фонд НТШ вплинули пожертви, зібрані такими нашими членами та прихильниками: д-р С. Никифоряк /Нью Йорк/ 55.00 дол., проф. В. Тимошенко /Поло-Альто/ 20.00 дол., д-р П. Гришкевич /Балтімор/ 54.00 дол., проф. В. Ратич /Перт Амбой/ 70 дол., д-р І. Левкович /Амстердам/ 719.00 дол.
Поважні суми вплинули і зі збіркових листків на терені Канади, звідки точніші дані подано найближчим разом.
Усім жертводавцям та Збирачам Виділ НТШ висловлює своє щире спасибі.

Як приклад глибокого зрозуміння для потреб укр. науки на еміграції хочемо навести такий гідний наслідування приклад: зі спадщини покійного заслуженого кооператора бл.п. Дам"яна Стадника родом з Копичинець,що помер дня I6.8.49 в санаторії в Ґавтінґу, група тамошніх пацієнтів -українців призначила I00.- н.м. на видавничий фонд НТШ.
Як частинне покриття коштів друку I зошита ЕУ Укр.Громада в Бен-Метірі в Тунісі вплатила суму 20.000 фр.фр.
В рямцях збіркової акції на цілі НТШ наш дійсний член, д-р I. Тесля пожертвував на цілі НТШ одноразово свій тижневий заробіток 40.- дол. і закликає інших членів НТШ до такої пожертви.
Для прикладу, як виглядає жертвенність укр. громадянства в США, дозволяємо собі навести статичстичні дані,подані із свого терену нашим звичайним членом д-ром I.Левковичем:
"I64 особи склади 7I9 дол., з того на I особу припадає пересічно 4,33 дол., з того: новоприбулі I29 осіб - 582 дол. -/на I особу пересічно 4,5I дол./, старі імґранти 35 осіб - I37 дол.-/на I ос. пересічно 3,9I дол./.
Від датку відмовилися дві особи зі старої іміграції.Загалом в Амстердамі є понад 500 душ, вчислюючи сюди вже й дітей. На збірку найкраще відгукнулися наші селяни."

БЮЛЕТЕНЬ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ІМ. ШЕВЧЕНКА

ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ ЧЛЕНІВ
Виходить неперіодично під редакцією
Генерального Секретаря НТШ

Адреса Редакції: 27, rue des Bauves, Sarcelles (S. et O.) France.

Рік III вересень 1952 ч. 2/14/

ЛИСТ ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ Т-ВА ДО ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ АВ НТШ

Від Редакції: 4 жовтня ц.р. відбуваються перші Загальні Збори Американського Відділу НТШ. З цього приводу Ген. Секретар НТШ, проф. д-р В. Кубійович написав листа, в якому порушив низку справ, важливих для організації української науки в еміґрації. З огляду на актуальність поставлених у листі питань, подаємо текст його повністю.

До Світлих Загальних Зборів Американського Відділу
Наукового Товариства ім. Шевченка

Високошановні Пані й Панове!

Не маючи змоги взяти особисто участи в перших Загальних Зборах Американського Відділу НТШ, дозволяю собі цим шляхом привітати Світлі Збори від імени Головного Виділу й мого власного й побажати успіхів у нарадах. Дозвольте, Пані й Панове, при цій нагоді висловити кілька думок з приводу сучасних завдань нашого Товариства в цілому й Американського Відділу зокрема, а також з приводу можливости реалізації цих завдань і актуальних проблем, розв"язання яких сьогодні особливо пекуче.

Про актуальні проблеми української науки на еміґрації була мова вже кілька разів і на Загальних Зборах нашого Товариства, і на засіданнях Головного Виділу, і в програмовій статті журналу "Сьогочасне й Минуле" /ч. I, 1948 р./, і в "Хроніці НТШ" /ч.25/. Може, до речі буде нагадати тут, як ми дивимося на завдання НТШ та його

найближчі обов"язки. Завдання НТШ під час його праці на еміґрації такі самі, як завдання української науки взагалі, а до деякої міри такі, як завдання цілої укр. еміґрації. Вони всім нам відомі. І/ НТШ має бути представником вільної укр. науки перед неукраїнським науковим світом, інформувати його про Україну й шукати серед нього прихильників для нашої справи: рівночасно боротися в науковій ділянці з шкідливим для нас і науково необ"єктивним висвітленням подій і фактів, зокрема з боку совєтської науки й російської та польської науки на еміґрації. 2/ Творити насамперед ті наукові й загальнокультурні цінности, яких не можна творити на батьківщині, щоб повернутися з ними до вільного краю. 3/ Обслуговувати українську масу за межами України, себто студіювати її й працювати для неї. 4/ Щоб виконати ці завдання, український учений на еміґрації повинен, лишаючись по змозі в своєму фаху, опрацьовувати з безлічі наукових проблем не так ті, що йому милі, як ті, що зв"язані з актуальними потребами нації. Такі є - на нашу думку - завдання українських учених на еміґрації, і вже повністю - українських наукових установ, які повинні підтримувати насамперед ті ділянки науки і плекати ті наукові проблеми, що допомагатимуть в українських визвольних змаганнях.

Ми всі згідні, мабуть, із тим, що українська наука, отже і наше Товариство, лише в деякій мірі реалізують ці завдання. Причин треба шукати в зовнішніх і внутрішніх умовах. Наше членство масово виїхало з Европи за океан, але тут не знайшло особливо придатних умов для наукової праці. Більшість науковців працює фізично й не може віддаватися поважніше, а то й зовсім, науковій роботі. Не вдалося створити для них, зокрема в ЗДА, власних наукових осередків. Навіть ті з них, хто працюють за своїм фахом, не мають змоги присвятити себе чисто українській науковій роботі. З другого боку, наукові проблеми, які опрацьовуємо, і розвідки, які видаємо, лише почасти належать до категорії тих, що допомагають на нашому визвольному шляху. Як сказано, часткова причина лиха, - це зовнішні обставини, зокрема розпорошення й брак власних осередків і засобів, а їх немає - через брак матеріяльних підстав. Розпорошення учених і нашого членства вимагає переходу до нових організаційних форм і нових форм праці, а саме перетворення Наукового Товариства ім. Шевченка на федерацію відділів і до розподілу праці між поодинокими відділами. До цієї проблеми ми ще повернемося. Перед тим ми хотіли б заторкнути проблему взаємин між американською і европейською галузями НТШ.

В Европі залишилося небагато учених і мало наукового доросту. Деякі з наших наукових установ і високих шкіл перестали існувати, інші борються за можливість вести дальшу роботу в дуже важких умовах. Якщо на території Европи може з деяким успіхом діяти Централя НТШ і його Европейський Відділ, то тільки тому, що вдалося зорганізувати скромний, але тривкий і свідомий своїх завдань науковий осередок і що кілька науковців із деяким помічним апаратом може повністю віддаватися справам нашого Товариства. Найбільшим дефектом у діяльності европейської частини НТШ є обмеженість покищо числа осіб, які там постійно працюють, а це спричинене насамперед недостачею матеріяльної бази. В цих умовах науковий осередок у Сарселі виконує передусім завдання організаційно-адміні-

стративні й редакційні.

З другого боку, хоча на території діяння АВ НТШ скупчено чимало наших членів, - у великому відсотку на території Нью-Йорку та його околиць, - Американському Відділові не вдалося покищо зорганізувати відповідного осередку наукової праці, в якому декілька осіб віддавалося б виключно науково-організаційній роботі. Віримо, що за деякий час такий осередок постане в Домі Української Культури.

Крім цього противства - в Европі менше членства, але є постійний осередок, в ЗДА - більше членства, але бракує українського варстату праці - існують ще деякі інші відміни між европейським і американським осередком НТШ.

Нам здається, що на терені АВ часто виринає думка про потребу популяризації науки й таким чином зміцнення її зв"язку з українською суспільністю в Америці. Нам здається також, що бажано було б чітковідрізняти чисто наукову працю, висліди якої дають такі видання НТШ, як "Записки" та "Наукові Комунікати", і наукову, але приступну для ширшого загалу /"Енциклопедія Українознавства", "Бібліотека Україн знавства", можливо, і журнал/, від популяризаторської діяльности Товариства і членства/ академічні вечори, деякі академії й свята, індивідуальні виступи членів із популярними доповідями/. Праця над політично актуальними проблемами - на нашу думку - може виявитися лише в чисто науковій формі.

У зв"язку з проектом Президії НТШ про перебудову нашого Товариства на федерацію відділів і створення нового статуту ми гадаємо, що було б мабуть добре, коли б Шановні Збори обговорили деякі принципи, на яких ми пропонуємо перебудувати НТШ. Про це була вже згадка в попередньому "Бюлетені НТШ", а кілька днів тому ми надіслали до Американського Відділу проєкт нового статуту. Правда, рішення щодо статуту належить до Надзвичайних Загальних Зборів, що відбудуться в останніх місцях цього року, але було б не зле, якщо б головні принципи запроектованих змін Шановні Пані й Панове обміркували вже тепер, користаючися з цього зібрання наших членів. Зокрема, йдеться про а/ перебудову Товариства на федерацію відділів, б/ про пов"язання поодиноких Секцій із поодинокими відділами, в/ про запровадження нового ряду членства - членів кореспондентів і припинення іменування нових звичайних членів, г/про нову структуру органів Товариства, зокрема, про компетенції Головного Виділу і Ген. Секретаріяту та форму проведення Загальних Зборів.

Якщо йдеться про наради Шановних Членів Товариства над статутом Вашого Відділу, то ми переслали проєкт взірцевого статуту для Відділів, при чому його особливості залежатимуть від правних норм держави, на території яких діють наші відділи.

У перші місяці наступного року доведеться вирішити всьому членству про склад нового Виділу і Ген. Секретаріяту, а цим самим і про місце осідку останнього. Практично цим осідком може бути місце осідку або американського відділу, або европейського. Може варто було б мати цю справу на увазі вже тепер, хоча до вирішення цих справ залишається ще кілька місяців. За перебування осідку Ген. Секретаріяту в ЗДА промовляє те, що в ЗДА живе чимало наших членів, що в ЗДА є найбільше українське скупчення за межами батьківщини й що українсько-американська еміґрація найзаможніша. За залишення

Ген. Секретаріяту в Европі промовляють: а/ існування вже тепер тут адміністративно-організаційного осередку, б/менші витрати на утримання в Европі, в/ той факт, що наші члени в Европі, як і загал української еміґрації в Европі, - це типові політичні еміґранти, а наші члени в ЗДА вже не є правно політичними еміґрантами.

Конче треба - на нашу думку - продискутувати проблему розподілу праці між Американським і Европейським Відділами. Якраз тепер відбувається голосування членства двох Секцій - Історично-Філософічної і Філологічної щодо місця осідку їх управи. Якщо членство погодиться з проектами Централі й дотеперішніх дирекцій секцій, то на найближчі два роки місцем осідку Філологічної Секції стануть ЗДА, Історично-Філософічної - Европа. Логічним здається нам, щоб з дослідчих наших клітин залишився в Европі Інститут Енциклопедії і Інститут Національних Дослідів, які тут уже діють, а щоб ЗДА були осідком Інститутів Публіцистичного і Бібліографічного. Це було зв"язане з усією програмою наукової діяльности Американського Відділу. Ми вважаємо, що було б добре, коли б при Американському Відділі постала спеціяльна комісія дослідів над українцями в ЗДА, подібно до того, як у Канаді діє Комісія Канадознавства. Дальша праця над ЕУ /гаслова частина/ не буде можлива без тісної співпраці з Американським Відділом. Продовження перерваних /через брак фондів і відповідних наукових робітників/ дослідів над підсовєтським життям і збирання матеріялів до збірника "Наші втрати" є теж неможливе без співпраці Американського Відділу, а то й без перебрання ним частини цих робіт.

Нарешті - як нам здається - доцільно було б обговорити характер видань НТШ і їх розподіл між відділами. Наші видання - це "Записки НТШ","Наукові Комунікати", "Бібліотека Українознавства" і спеціяльні видання, як "Енциклопедія Українознавства". Праці Інститутів виходитимуть у формі "Записок". На території ЗДА виходили б, за нашим проектом, "Записки" і "Наукові Комунікати" Філологічної Секції та праці Інститутів - Публіцистичного й Бібліографічного. Ми особисто не стоїмо за продовження в нинішню пору видавання журналу українознавства "Сьогочасне і Минуле", хоча Американський Відділ кілька разів повертався до цієї думки. Щоб цей журнал стояв на відповідному рівні, треба не лише фінансів, але також широкого кола співробітників і редакції як постійно діючої установи, очевидно, складеної із фахівців науковців-редакторів. Мабуть, далеко доцільніше обернути наші фонди на видавання "Записок" - зокрема тих цінних праць, які здебільша опрацьовані ще на батьківщині, на підставі зовсім неприступних сьогодні джерел, і вже довго чекають на друкування. Якщо йдеться про опрацювання нових тем - ми є виразно за друкування праць з українознавства і саме з такою тематикою, яка порушує актуальні з політичного боку проблеми.

З організаційного погляду - на нашу думку - бажане оформлення і поширення мережі Ваших місцевих клітин - осередків праці, збільшення числа членів прихильників, бажана якнайтісніша співпраця з Централею НТШ й іншими Відділами.

За найважливіше - на нашу думку - нинішнє завдання Американського Відділу ми вважаємо створення наукового осередку праці на базі Українського Дому Культури, але не теоретичного осередку, а реального, де кілька активних науковців, могли б повністю віддаватися науковій і науково-організаційній роботі, передусім, праці

над проблемами, що відповідають актуальним потребам нашої нації.

У фінансовій ділянці потрібен розподіл фондів на адміністративні витрати Відділу, на його науково-видавничу діяльність і приділення фондів на потреби Централі, зокрема на продовження праці над найважливішим сьогодні твором НТШ - "Енциклопедією Українознавства".

НТШ, повторюємо, має великі завдання, спільні з завданнями всієї української політичної еміґрації. Тут потрібен тісний взаємний зв"язок. Він, на мою думку, допоміг би встановити таку бажану всім нам співпрацю з Українською Вільною Академією Наук, яка базувалася б на доцільному розподілі завдань між обома нашими науковими установами. Зв"язок із громадянством допоможе - сподіваюся - розв"язати і пекучу проблему готування молодих науковців, що мають поповнити наші лави, які, на жаль, дуже порідшали за останні роки. Очевидно, для реалізації цих важливих завдань потрібно багато зусиль, але їх варто прикласти.

Поділившися думками, які хвилюють кожного з нас, українських науковців на еміґрації, побажаємо Шановним Колеґам успішної, плідної роботи на добро української справи.

проф. д-р Володимир Кубійович
Генеральний Секретар НТШ

ПРОФ. Д-Р, Д-Р Г.К. ЗЕНОН КУЗЕЛЯ

/23.УІ.1882 - 24.У. 1952/

Проф. Зенон Кузеля народився 23 червня 1881 р. в Поручині, Бережанського повіту; середню школу закінчив у Бережанах 1900 р. Студіював у Львові у проф. Грушевського, Колесси, Студинського, Твардовського, Фінкля, Дембінського, у Відні - слов"янську філологію у професорів Ягіча, Іречка, Вондрака і Решетаря, а етнологію у проф. Габерляндта; у Відні, крім слов"янознавства, студіював історію, етнографію, статистику й філософію. Ці широкі зацікавлення залишилися й пізніше властивими проф. Кузелі в його науковій і публіцистичній праці. Вже під час університетських студій у Відні він працює науково, стаючи співробітником різних установ /Статистична Комісія, Антропологічний і Археологічний Відділ Музею, Слов"янський Семінар проф. Ягіча тощо/. Від 1902 р. датується постійне співробітництво З.Кузелі з Науковим Товариством ім. Шевченка; він співпрацює з редакцією "Етнографічного Збірника", "Матеріялів до української етнології" і "Записок". В останніх він провадив з доручення проф. Грушевського постійний відділ звідомлень і рефератів західньоевропейських видань з антропології, археології й етнології.

В рр. 1904,1905 і 1907 З. Кузеля брав участь в антропологічно-етнологічній експедиції, організованій Антропологічним Товариством у Парижі під проводом проф. Ф.К.Вовка і д-ра І.Франка, провадив поміри прикарпатської людности й збирав етнографічний та ономастичний матеріял. У 1906 р. він складав частковий учительський іспит для середніх шкіл, того ж року - докторат із слов"янської філології та історії, а також бібліотекарський іспит. По закінченні студій З.Кузеля працював три роки в Університетській Бібліотеці

у Відні, де рівночасно редаґував слов"янські матеріяли до "Цайтшріфт фюр естеррайхіше Бібліоґрафі".

В 1909 р. З.Кузеля переїжджає до Чернівців, спочатку на посаду керівника слов"янського відділу Університетської Бібліотеки, а від 1913 р. стає лектором української мови. В Чернівцях З.Кузеля бере жваву участь в українському культурно-суспільному житті, працюючи в чернівецьких товариствах /голова чернівецької філії "Руської Бесіди", заст. голови Історичного Товариства, організатор Курсів Вищої Освіти тощо/.

Чернівецький період діяльности З.Кузелі був також позначений науковою роботою: в бібліотеці й пресовому архіві він збирав цінні матеріяли, частину яких використано в працях бібліографічної комісії НТШ, складав список українських псевдонімів і анонімів, а також збирав фолкльорні матеріяли. Після зайняття росіянами Чернівців у 1915 р. З. Кузеля переїхав до Відня, де завідував евакуйованою українською частиною Чернівецької Унів. Бібліотеки й рівночасно працював в українських установах Відня /Культурна Рада, Союз Визволення України/. Тут разом із проф. Томашівським, Рудницьким, Раковським і інш. брав участь в організації Форшунґсінститут фюр Остен унд Орієнт. Під час війни видатною була діяльність проф. Кузелі серед військовополонених українців з рос. армії, як культурно-освітнього діяча й публіциста; крім того, він збирав між полоненими матеріяли до фразеологічного й синонімічного словників.

Після Визвольних Змагань З.Кузеля переїздить до Берліну, де бере активну участь у громадсько-політичному та культурному житті української еміґрації /член пресового відділу укр. посольства, редактор "Українського Слова" і директор в-ва/. Під редакцією та за співучастю З.Кузелі це видавництво випустило понад 50 книжок, між ними низку цінних літературних і наукових праць. У Берліні З.Кузеля працює й на культурно-педагогічній ділянці, організовуючи, разом з іншими Українські Університетські Курси та видаючи низку добрих підручників. В цей час він був головою іспитової комісії для середніх шкіл з доручення уряду УНР та провадив "Товариство Вищої Освіти", яке допомагало українським студентам.

При заснуванні Українського Вільного Університету З.Кузелю іменовано звичайним професором етнографії, одначе він не зайняв катедри, бо не міг жити в Празі.

В Берліні З.Кузеля перебрав керівництво "Українською Накладнею" та редакцією бюлетеня "Остойропеіше Коррепонденц", цю роботу він провадив майже десять років. Науково-організаційна праця проф. Кузелі цього періоду вивлялася в контакті з німецькими науковими установами і працею в них. Тут треба відзначити успішну участь у виданні "Мінерва-Ярбюхер дер Ґелертен Вельт", де він в 1926-35 рр. редаґував слов"янський матеріял. Від 1925 р. З.Кузеля є представником НТШ в стипендійній фундації ім. Гумбольдта, а в 1930 р. перебирає загальне представництво Товариства на Німеччину. В цій функції З.Кузеля бере участь у чужинецьких конґресах і організує ряд акцій з уповноваження крайових установ. На протязі цього часу проф. Кузеля часто виступав із викладами про Україну в різних високих школах і установах, а також мав українознавчі доповіді на студентських зібраннях.

З зовнішньої діяльности З.Кузелі треба відзначити ще його активну участь у міжнародному журналістичному житті. Від 1924 р.

був він президентом Союзу Чужинецької Преси в Німеччині, довівши цю установу до розквіту.

Від 1926 р. проф. З.Кузеля працює в Українському Науковому Інституті в Берліні, де він розбудував бібліотеку та пресовий відділ. З уповноваження Інституту він видавав "Вісті" та "Україніше Культурберіхте", крім того стояв у контакті з редакціями лексиконів Маєра, Брокгавза, Гердера, розроблюючи або виправляючи низку українознавчих гасел. В 1937 р. він зорганізував словниковий відділ при цьому Інституті, а сам працював із проф. Рудницьким над великим українсько-німецьким словником, беручи одночасно участь у редагуванні інших словників /господарський - Димінського, технічний - Жуковського, медичний - Смика/. Проф. З.Кузеля бере живу участь в деяких збірних працях, як "Гандбух дер Украіне" та "Українська Загальна Енциклопедія".

Проф. З.Кузеля викладав українознавчі предмети в Берлінському Університеті та Школі Закордонних Наук у Берліні. Професор мав низку запрошень на професора високих шкіл, у тому числі і до УРСР, одначе він відмовився. Іменування звичайним професором УВУ відновлено в 1946 р., коли проф. Кузеля опинився на території Баварії. Одначе важливіша, як викладацька, його допомогова діяльність серед студентства. Її він провадив уже в перші роки еміграції в Берліні, а в 1939 р. перебрав філію Берлінського КоДУС-у, якою керував до створення після другої світової війни Централі КоДУС-у, головою якої був до своєї смерти. Цій відповідальній праці проф. Кузеля присвятив багато зусиль, виявив важливу ініціятиву в організації допомоги для української високошкільної молоді, що у великій кількості пішла на еміграцію.

Не зважаючи на різноманітну діяльність суспільного і культурного характеру, проф. Кузеля залишається насамперед ученим. Вже під час перебування в Університеті він визначається як молодий представник українознавчої науки. 27 років він був обраний на дійсного члена НТШ в Філологічній Секції /22.12.1909/. Дійсним членом його іменували такі установи: Український Науковий Інститут у Берліні, Історично-Філологічне Товариство в Празі, Українська Вільна Академія Наук /1946 р./, а УТГІ наділило проф. Кузелю почесним докторатом.

Науково працював проф. Кузеля в філології, етнографії, бібліології, демографії, антропології. З філологічних праць особливої уваги заслуговують його словники. Їх було кілька; між ними найповажніший кілька разів перевиданий словник чужих слів та "Українсько-німецький словник" складений разом із проф. Я.Рудницьким. Одначе основною ділянкою його наукової праці була етнографія, і проф. Кузеля, насамперед, як етнограф увійшов до історії української науки. Проф. Кузеля зібрав цінний фолкльорний матеріял, а крім того провадив студії над матеріяльною культурою окремих українських етнографічних груп. З більших праць із цієї ділянки слід згадати двотомну "Дитина в звичаях і віруваннях українського народу", огляд студій, бібліографію і збірку похоронних звичаїв "Посиджіння та забави при мерці", далі фолкльорну студію "Король Матвій у слов"янській усній словесності", кілька менших розвідок про українські баляди тощо. Зокрема плідним для етнографічних студій проф. Кузелі був період його активної праці в НТШ перед першою світовою війною. Тоді майже не з"являвся ніякий том "Записок" чи

"Матеріялів" без цінних розвідок, рецензій, оглядів проф. Кузелі. Як український етнограф проф. Кузеля брав участь у кількох міжнародних конґресах. Він мав товариський і діловий контакт із різними славістами та філологами, головно з країн Середньої та Східньої Европи. Його праці з"явилися, крім української, в чужих мовах, зокрема німецькій, чеській, польській та ін.

Бувши співробітником журналів "Книжка" і "Українська Книга", проф. Кузеля оголосив цікаві причинки до бібліографії різних проблем українознавчих дисциплін. Поза філологією, етнографією і бібліологією, проф. Кузеля залишив кілька демографічних розвідок про національні відносини в Західній Україні, про меншості на Україні, про заокеанську еміґрацію, далекосхідню еміґрацію, зміни в складі людности перед світовою війною та ін.

Останніми науковими працями проф. Кузелі були його статті в "Енциклопедії Українознавства", гол. редактором якої Покійний був разом із проф. Кубійовичем; це статті з матеріяльної та духової культури укр. народу, далі з лексикографії та книгознавства.

Покійний проф. Кузеля має поважні заслуги у відновленні наукового Товариства ім. Шевченка в 1947 р.; він став заступником голови, а по смерті бл. пам. проф. д-р І.Раковського діючим головою. В квітні 1949 р. Загальні Збори НТШ обрали проф. Кузелю на голову Товариства і цей високий пост в українському науковому світі він гідно займав аж до своєї смерти.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД НАЙВАЖЛИВІШИХ ПРАЦЬ ПРОФ. З.КУЗЕЛІ

Антропологія і етнографія в західньоевропейській науковій літературі останніх років. Записки НТШ, 1904, т. 59, стор. 1-65.
Огляд антропологічних і археологічних часописів за 1904 р. ЗНТШ, т. 69, стор. 72-183.
Етнографія в західньоевропейських часописах за р. 1904 з деякими доповненнями за рік 1903. ЗНТШ, т. 71, стор. 166-194 і т. 72 стор. 148-184.
Етнографія в західньоевропейських часописах за 1905 р. ЗНТШ, т.78, стор. 179-202, т. 79, стор. 165-260.
Король Матвій в слов"янській усній словесності, Львів 1906.
Дитина в звичаях і віруваннях українського народу /Опрацювання матеріялів о. М.Грушевського з півд. Київщини із вступною статтею, поясненням, паралелями й літературою/ Матеріяли до укр. етнології, томи VIII і IX, Львів 1906-1907.
Причинки до народних вірувань з поч. XIX ст. Упирі й розношення зарази. ЗНТШ 1907, т. 80, стор. 109-124.
Про студії над дітьми. Матеріяли до укр. етнології, т.9. Львів 1909, і окремо.
Похоронні звичаї й обряди під ред. В.Гнатюка. Етногр. Збірник, т. 31-32. Огляд студій, бібліографія і збірка похоронних звичаїв з Гуцульщини й Буковини.
Кузеля Зенон і М.Чайківський. Словар чужих слів. Чернівці 1912.
Ярмарки на дівчата. Причинок до укр. етнології. ЗНТШ. 1914, т. 117-118, стор. 321-332 і окремо.
Посиджіне і забави при мерци. ЗНТШ. 1914-1915, т.121, стор. 173-

224, т. I22, стор. I03-I66.
Словник чужих слів. I2000 слів чужого походження. Укр. накладня. Львів-Київ I9I9.
Кузеля З. Причинки до етнографічної діяльности Опанаса Васильовича Марковича. З приводу 20-ліття його смерти. Абгандлюнґен д. Укр. Віссен. Інститутес ін Берлін, I,I927, I68-79.
Словник українсько-німецький, виданий до спілки з Яр. Рудницьким на основі власного й призбираного чужого матеріялу. Ляйпціґ I943; бібліографію склав З.Кузеля.
Енциклопедія Українознавства під ред. В.Кубійовича й З.Кузелі. Мюнхен I949, зшиток I-2. Крім загальної редакції, редакція вступу й загальні частини та розділи про історію укр. енциклопедій й назву України. Зшиток З-4: редакція відд. IУ: Етнографія і статті: Історія укр. ет., Племінний розподіл і етнографічні групи, Матеріяльна культура. Господарство, Ремесло, Народне будівництво, Одяг і взуття /до Бурачинської/, Література, Нар. духова культура. Нар. звичаї і обряди а/календар, б/родинне життя, в/громадське життя, г/праця, ґ/знання. Зшиток IУ, Розділ IУ. Мовознавство: Лексикологія. Зшиток I3: Книгознавство.

ОСТАННЯ ДОРОГА ПОКІЙНОГО ГОЛОВИ ТОВАРИСТВА

Проф. Кузеля прибув до Сарселю 3.6. I95I р. Його хронічна недуга /воло, побільшення щитової залози/, яка сягала початками ще молодих років, мала пістряковий ґрунт. Це виявила діягноза лікарів у Дослідному Інституті пістряка /Інститут Ґустава Руссі у Вільжюіф біля Парижу/, куди був перевезений проф. Кузеля 2 квітня I952, після всесторонніх дослідів протягом лютого й березня лікарями-спеціялістами /проф. д-р Феррі -спеціяліст хвороб ендокринної системи, д-р Якуель - кардіолог, д-р Дефосс - хірург, спеціяліст недуг щитової залози в шпиталі Матільди Ротшільд і в шпиталі у Кліньянкур біля Парижу.

За вказівками відомого знавця недуг щиткової залози проф. д-ра Велті в Інституті Г.Руссі до проф. Кузелі застосовано метод лікування зовнішнім і внутрішнім радійовим промінюванням. Проф. Велті намагався цією методою лікування зменшити воло, щоб його можна було усунути оперативним шляхом. На другому тижні це лікування треба було заступити лікуванням променями Рентґена, тому що дія радію дуже виснажувала організм недужого. Однак дуже ослаблений організм професора Кузелі не міг зносити й променів Рентґена, так що після 2-х сеансів довелося відмовитися й від цієї методи.

З підгарячкового стану температура I4.5. раптом піднялася до 39,6, і почалося запалення легенів. Застосуванням пеніциліни запалення легень спинено, але стан здоров"я щодалі гостро гіршав і 25.5. 52 о I4 год. I5 хв. професор Зенон Кузеля спочив у Бозі. В годину смерти при ньому були присутні інж. Є.Чайківський із сарсельського осередку і українська Сестра Служебниця Йосипа.

I5.5. прийняв Професор Тайни св. Сповіди і св. Причастя з рук українського священика, а 22.5. йому уділено св. Тайну Єлеопомазання.

Тлінні останки Покійного до дня похорону 27.5. спочивали в амфітеатрі Інституту Руссі. Похорон почався о 9 год. 45 хв. перевезенням тіла, після Панахиди над відкритою домовиною, до української греко-католицької церкви св. Володимира в Парижі. Заупокійну Службу Божу й Панахиду відправив Всесв. і Впр. о. Мітрат Яків Перрідон, Генеральний Вікарій Апостольського Візитатора на Францію, Еспанію, Швайцарію і Люксембурґ, в сослуженні оо. Канцлерів М.Левенця /Франція/ і І.Леськовича /Німеччина/. Під час Панахиди співав нашвидку зорганізований хор. Зворушливу прощальну промову виголосив о. М.Левенець. Присутніх на Богослужбах було понад 100 осіб /всі працівники сарсельського осередку, Монсіньор Жан Рюпп прелат Святішого Отця і Генеральний Вікарій Паризького Архиєпископства та опікун з уповноваження Архиєпископства над чужинцями, українські Сестри Служебниці Н.З.П.Д.М., представники наукового світу, українських установ і преси та група учасників з Бельгії на Евхаристійний Конґрес у Барсельоні/. На могилі промови виголосили: проф. д-р В.Кубійович від НТШ, Сенату УВУ і Сарсельської Громади, проф. О.Шульгин від Українського Академічного Товариства, Міжнародної Вільної Академії Наук та інтеліґенції Парижа, інж. Є. Чайківський від КоДУС-у і д-р З.Маркусь від ЦЕСУС-у. На могилі було складено 12 вінків від: Дружини Покійного, НТШ, КоДУС-у, УВУ, ІЗН, Сарсельської Громади, ЦЕСУС-у, УСГ - Париж, Об"єднання Українських Робітників у Франції, Союзу Українок у Франції і проф. І.Мірчука з дружиною. Покійного Професора поховано на паризькому цвинтарі: Cimetiere Parisien Saint-Ouen, Avenue de l'Ouest ч. могили: 33/4/34.

Телеграфні повідомлення про смерть Професора надіслано в день смерти до Їх Ексцеленції Преосвященного Єпископа Кир Івана Бучка, проф. В.Кубійовича і проф. О.Кульчицького, які були в той час у Німеччині, проф. М.Чубатого /ЗДА/, проф. Є.Вертипороха /Канада/, проф. І.Мірчука, доц. В.Янева, який був у поїздці в Ліоні /Франція/ і до родини Покійного - о. Б.Смика в Стетфорді /ЗДА/ та дружини о. Смика в Сікарузах /ЗДА/.

Жалібних повідомлень про смерть - 4 на українській мові: 1/ від Дружини Покійного, 2/ Головного Виділу НТШ і Виділу ЕВ НТШ /спільне/, 3/ УВУ, УВАН, ІЗН, Міжнародної Вільної Академії Наук, Українського Академічного Товариства, ЦЕСУС-у /спільне/ і 4/ від Президії КоДУС-у та одне на французькій мові від НТШ канцелярія НТШ разом із канцелярією КоДУС-у розіслала на 440 адрес до всіх Відділів НТШ, дійсних і звичайних членів, родини Покійного, представників церковної ієрархії, наукових, громадських і студентських інституцій чи організацій, бібліотек та визначніших чужинецьких особистостей і всієї української преси на еміґрації, а також до трьох французьких паризьких щоденників: "Ля Круа", "Ле Монд" і "Ле Фіґаро". Два перші вмістили повні тексти повідомлень.

Після похорону 30.5. 52 Канцелярією НТШ розіслано друкований на циклостилі некролог до всіх Відділів НТШ та до всієї заокеанської української преси й до Ватиканського, Італійського та Еспанського Радіо; також надіслано посмертну згадку доц. В.Янева до німецького журналу "Фюртер Нахріхтен".

Вміщено, між іншим окремі статті-некрологи в часописах: "Українець-Час" з 8.6.52 - проф. О.Кульчицького, "Українське Слово" /Париж/ з 1.6.52 - "Велика втрата", не підписана стаття д-ра

В. Маркуся, і з 8.6.52 - ред. М.Колянківського, "Українська Думка" /Лондон/ з I2.6.52 - проф. М.Глобенка, "Християнський Голос" з I5.6. 52 - проф. І.Мірчука, "Український Самостійник" з I5.6.52 - д-ра В.Маркуся, "Америка" з 2.6. 52 - В.Дорошенка/стаття про проф. Кузелю і проф. І.Зілинського/, "Свобода" з 20.6.52 - проф. М.Чубатого, "Овид", Буенос-Айрес, за липень-серпень I952 - проф. Ю.Полянського, "Український Квартальник" ч.2, за I952 - проф. М.Чубатого, не підписані статті в часописах "Український Робітник" /Торонто/ з I2.6, "Українські Вісті" /Едмонтон/ з 2.6, "Новий Шлях" /Манітоба/ з 5.6, "Наша мета" /Торонто/ з 2I.6 та ін.

3I. 5. 52 пам"ять пок. проф. Кузелі вшановано спільним жалібним засіданням Головного Виділу НТШ, Виділу й Контрольної Комісії ЕВ НТШ, КоДУС-у, Делеґатури УВУ і Сарсельської Громади в домі НТШ в Сарселі. Перед засіданням була відслужена в домашній каплиці сарсельського осередку Панахида.

Кошти похорону перебрали на себе НТШ, КоДУС і Сарсельська Громада при видатній грошовій допомозі Генерального Вікаріяту Апостольської Візитатури в Парижі.

Кондоленційних листів надійшло до Канцелярій НТШ і КоДУС-у понад сто, між іншим від Еміненції Кардинала Тіссерана, Ексцеленції Преосв. Єпископа Кир Івана Бучка, Монсіньора Ф.Дю Моніля, прелата Святішого Отця і заступника Директора "Оевр д'Оріян", проф. Андре Мазона, Президента Інституту Слов"янських Студій Паризького Університету, Чехо-словацької Академії в Римі, Католицької Допомогової Організації "Секур Католік", проф. Свен-Гедіна і ін.

Другого дня Зелених Свят на могилі Покійного була відслужена Панахида при участі Сарсельської Громади.

Панахидами й жалібними зборами вшанували пам"ять проф. Кузелі:

I.6. 52 Канадійський Відділ НТШ в Торонто. Присутніх було бл. 80 осіб. Реферати про Покійного виголосили д-р М.Гута і інж. О. Тарнавський.

I.6. 52 Літературознавча Комісія Філологічної Секції НТШ в Філядельфії. Доповідь про проф. Кузелю і проф. І.Зілинського прочитав В.Дорошенко.

I5. 6. 52 Американський Відділ НТШ в Нью-Йорку. На зборах було понад I00 осіб, в тому числі майже всі місцеві й навколишні члени НТШ і УВАН. Доповіді про Покійного як громадянина виголосив проф. Р. Смаль-Стоцький, як ученого - проф. В.Лев.

22. 6. НТШ і Академічно-Допомогове Товариство влаштували в Парижі Жалібну Академію з такою програмою: Вступне слово - проф. О.Шульгин, "Наукова діяльність проф. Зенона Кузелі" - проф. В. Кубійович, "Проф. Зенон Кузеля - Громадянин і Людина" - доц. В. Янів, "Проф. Зенон Кузеля і студентство" - д-р В.Маркусь. Присутніх на академії було I20 осіб - представників Української Греко-Католицької і Української Автокефальної Православної Церкви, наукового українського та чужинецького світу, громадських, політичних і студентських установ, преси і громадян Парижу й околиць.

x x x x

В І С Т І З Н Т Ш

І. ЦЕНТРАЛЯ

<u>Засідання Гол. Виділу:</u>

Від часу появи останнього числа Бюлетеня Поширена Президія НТШ в Сарселі відбула 4 засідання, про які коротко інформуємо: В останній період посилилася праця над організаційною перебудовою НТШ, насамперед над випрацюванням статуту, який відповідав би зміненим умовам життя і який є передумовою для проведення нових Загальних Зборів.

22 липня 1952 підбито підсумки праці за останні місяці в Централі і окремих відділах, обговорено справи організаційної перебудови НТШ, прийнято нового звичайного члена і верифіковано дійсного члена. Засідання намітило плян праці Централі на найближчий період.

Друге засідання /9.серпня 1952 / присвячене було передусім зауважам до проєкту зміни статуту /виготовленого Централею в березні ц.р./, які надіслала статутарна комісія в ЗДА /склад комісії: проф. д-р М.Чубатий, проф. д-р Я.Падох, проф. д-р М.Стахів, доц. д-р Фединський/. Комісія не надіслала конкретних контрпроєктів, а лише загальні настанови і побажання, доповнюючи опрацьовані в березні у Сарселі настанови побажанням, що треба поширити компетенцію Ген. Секретаріяту й докладно розмежувати компетенції між Виділом і Ген. Секретаріятом. Ухвалено опрацювати повні проєкти статутів /федерального і зразкового відділів/ і правильників /Загальних Зборів - кореспонденційним шляхом і Секцій/. Для спрацювання статутів і правильників обрано окрему комісію в складі проф. д-ра В. Кубійовича і доц. д-ра В.Янева /членів Виділу/, д-ра А.Фіголя /члена Контрольної Комісії/ і д-ра В. Маркуся /секретаря Президії/. Крім того, члени засідання висловилися в справі листа проф. Чубатого, скерованого до проф. Кубійовича, в якому були зроблені деякі зауваження щодо ЕУ.

На засіданні 29.серпня 1952. статутарна комісія подала готові проєкти, які прийнято й усталено дальші заходи в цій справі. Крім того, затверджено вибір в дійсні члени проф. д-ра о. Т.Галущинського і д-ра П.Ісаєва та обговорено низку поточних справ.

17 вересня 1952 р. в присутності директора Історично-Філософічної Секції проф.д-ра І.Мірчука обговорено актуальні справи Іст.-Філос. Секції, зокрема проєкту правильника. Рішено приступити до голосування в справі правильника і доручено доц. д-ру В.Яневу виготувати III кореспонденційне засідання Секції. Найближчим часом Секція приступить до видання чергового тому "Просідінґсів". В зв"язку з деякими закидами супроти редакції ЕУ на засіданні взято під розвагу можливість перегляду ухвали про склад редакції англомовного видання ЕУ та гаслової частини ЕУ, але всі присутні висловилися проти перегляду попередньої ухвали, вказуючи на те, що закиди не спираються на будь-які фактичні аргументи.

Р е д а к ц і я "Е н ц и к л о п е д і ї У к р а ї н о з н а в с т в а"

Протягом звітного часу в кінці серпня вийшов з друку останній зошит першої частини ЕУ. Таким чином праця, яка тривала по-

над чотири роки /від Берхтесґаденської Конференції в березні 1948 р./, повністю закінчена. Останній зошит збільшений на 2 додаткові друковані аркуші і в ньому крім останніх відділів /закінчення відділу "Народне Господарство", відділи "Суспільство", "Охорона Здоров"я і Фізична Культура", "Військо"/, вміщено: післяслово, списки членів Редакційної Колеґії, редакторів Відділів і авторів, список фундаторів, докладний зміст /21 стор. друку/ та список виправлених помилок.

Праця над англомовним виданням проводиться повним ходом, уже підготовлено до перекладу вісім відділів.

С е к ц і ї:

Заходами І с т о р и ч н о - Ф і л о с о ф і ч н о ї С е к ц і ї з"явилося II кореспонденційне засідання, зміст якого складають матеріяли, що їх подали 2 дійсні і 2 звичайні члени, а саме: проф. д-р г.к. І.Борщак: "Діла і дні гетьмана П. Орлика", проф. О.Шульгин: "Як твориться колективна воля людей", д-р І.Лисяк-Рудницький: "Нарис історії модерної української національної свідомости й політичної думки", д-р В.Сенютович-Бережний: "Витворення шляхти землі Волинської та її привілеї". Крім того, на порядку поставлено реферат проф. д-ра г.к. І.Борщака в справі іменування проф. д-ра С.Кота дійсним членом НТШ. На порядку III кореспонденційного засідання, яке з"являється рівночасно з цим Бюлетенем, поставлено виключно організаційні справи, а саме схвалення правильника Секції, голосування членства в справі пропонованого пов"язання Секції з Европейським Відділом, реферат проф. д-ра О.Оглоблина і проф. д-ра Н.Василенко-Полонської з пропозицією обрати дійсним членом д-ра В.Сенютовича-Бережного, комунікат в справі надсилання матеріялів до чергового тома "просідінґсів".

II. ВІДДІЛИ

а/ А м е р и к а н с ь к и й В і д д і л

Засідання Виділу АВ: 16 серпня 1952 р. обговорено справу Загальних Зборів АВ НТШ, докладно обмірковано пляни перебудови Дому Української Культури, далі справу видання "Просідінґс" Філологічної Секції, як також листування між проф. Чубатим і проф. Кубійовичем та справи англомовного видання ЕУ.

Хроніка діяльности:

28.5.52 проф. д-р Володимир Тимошенко прочитав з доручення НТШ в Нью-Йорку доповідь на тему:"До економічних питань України".

15.6.52 відбулися в Нью-Йорку Жалібні Збори, на яких вшановано пам"ять спочилих визначних членів НТШ: проф. З.Кузелі, голови НТШ, і проф. І.Зілинського. Виступали з доповідями й спогадами: проф. М.Чубатий, проф. Р.Смаль-Стоцький, проф. В.Лев, проф. К.Кисілевський, д-р Софія Рабій-Карпінська і від УВАН проф. Я.Рудницький.

21.6.52 проф. д-р Я.Рудницький виголосив доповідь в НТШ: Зенон Кузеля і Іван Зілинський як мовознавці.

24. 5. 52 д-р М.Вацик, зв. чл. НТШ, виголосив доповідь в НТШ на тему: Розвиток національно-політичних поглядів Ів. Франка.

7.6. проф. д-р О.Оглоблин доповідав на тему: до проблеми іконографії Мазепи.

28.6. 52 відбулося засідання Економічної Комісії НТШ, на якому голова Комісії проф. М.Величківський виголосив доповідь-рецензію про розділ "Економія" в ЕУ та окремо доповідь на тему: Перші місяці німецької окупації Центральних і Східніх Земель України і німецька економічна політика в Україні. Проф. д-р М.Чировський доповідав на тему :Теоретичне обоснування державної економічної ініціятиви і плянування в умовах капіталізму.

I2. 7. 52 відбулося чергове засідання Економічної Комісії з доповіддю проф. д-ра М.Дудри на тему: Американські економісти та економічна наука.

Філологічна Секція: Після узгодження змісту "Просідінґс-ів" Філологічної Секції між Ген. Секретаріятом і Дирекцією Секції здано готовий том до друку. Філологічна Секція, яка має свій осідок в ЗДА, оголосила в вересні вибори нової Дирекції Секції кореспонденційним шляхом.

Дім Української Культури: I4 липня I952 р. Виділ АВ НТШ перебрав у власність куплений Дім Української Культури. Для сплати заборгованости взято позику від Українського Народного Союзу в розмірі I5 000 дол. Тепер Виділ провадить ремонт будинку.

На Дім Української Культури надійшли дальші пожертви: від д-ра Р.Осінчука /I00 дол./, д-ра Б.Филипчика /I00 дол./, Якова Удича /I00 дол./, М.Малетича /50 дол./, О.Сукованченко /25 д./. Покійний перший член -засновник Дому Української Культури бл. пам. Семен Угорчак записав у тестаменті 5 000 дол. на НТШ.

Загальні Збори АВ НТШ: на 4 жовтня скликано загальні збори АВ НТШ. Ще перед загальними зборами Відділу з"явиться бюлетень АВ, який подасть докладніші інформації про діяльність Відділу. Збори відбудуться в Нью-Йорку.

б/ Канадійський Відділ

Загальні Збори КВ НТШ: 29 червня I952 р. відбулися треті загальні збори Канадійського Відділу НТШ в Торонто. Обрано нові керівні органи в такому складі:

Управа: проф. д-р Є.Вертипорох - голова, інж. Осип Сеціньський - заст. голови, д-р Матей Гута - секретар, д-р Володимир Островський - скарбник, мґр. Іван Скрипчук - реф. бібліотеки, архіву і музею, д-р С.Жмуркевичева і проф. Вал. Ревуцький - члени.

Контрольна Комісія: інж. Палій - голова, інж. Омелян Тарнавський, д-р Микола Давосир - члени.

Третя Наукова Конференція: Вже стало традицією в Канадійському Відділі НТШ відбувати річні наукові конференції з широкою участю громадянства. Цьогорічна конференція відбулася, як третя за чергою, 3I серпня і I вересня I952 р. в Торонто. На конференції прочитано 22 наукові доповіді, а 2 святкові, присвячені ювілеєві УТГІ. Перед науковою конференцією КВ відбув спільне засідан-

ня з Т-вом Українських Інженерів і Техніків у Канаді для вшанування 30-ліття УГА-УТГІ. Доповідали: проф. д-р Євген Вертипорох і інж. Ірена Дейчаківська. Наукова частина складалась з кількох сесій за відповідними секціями:

У Філологічній Секції виголошено 12 доповідей, при чому 4 були спеціяльно приготовані на правописну сесію. Подаємо нижче перелік доповідей і доповідачів:

На спільній Сесії КВ НТШ і УВАН, присвяченій правописним проблемам, виголошено доповіді:

1. Проф. д-р Я.Рудницький: Нерозв"язані проблеми т.зв. академічного правопису.

2. д-р І. Велигорський: Критичний погляд на існуючі правописні підручники.

2. Проф. Д. Кислиця: Наш правопис і пов"язані з ним практичні завдання на еміграції.

4. Проф. д-р Ю.Мулик-Луцик: До проблем "г" і"ґ" в українському правописі.

Крім правописних питань з ділянок українознавства, що традиційно в НТШ належать до Філологічної Секції, виголошено ще такі доповіді:

5. проф. д-р В.Лев: Мовні особливості в ранній творчості Івана Франка.

6. Інж. В.Лавренко: Заступництво чужомовних слів українськими.

7. Доц. інж. М.Боровський: Україніка в ботаніці.

8. Проф. д-р Ю.Мулик-Луцик: Генеза просторових понять в українській мові.

9. д-р С.Жмуркевичева: Україна у віршах українських авторів у Канаді.

10. А.Курдидик: На сліді Марка Вовчка в Німеччині.

11. Проф. Є.Онацький: Вогонь в українській символіці,
Вода в українській символіці /дві доповіді/.

В Історично-Філософічній Секції виголошено доповіді:

13. Проф. д-р М.Чубатий: На чому стоїть сьогоднішнє українознавство.
Совєтська історіографія і Україна /дві доповіді/

15. Проф. д-р М.Андрусяк: Генеза і розвиток східньослов"янських народів.

16. Проф. Ст. Килимник: Світогляд гетьмана Івана Мазепи.

17. проф. інж. В.Іванис: Питання Криму.

18. проф. д-р Ю.К. Кисілевський: Українська група в Канаді /в освітленні статистики - освітнє положення.

19. інж. О.Сецінський: Львівська Політехніка в рр. 1942-44.

У Математично-Природничо-Медичній Секції прочитано доповіді:

20. Проф. М.Мушта: Абсолютний нуль і термодинамічна скаля температур.

21. Доц. А. Домбровський: До антропології античної України

22. Д-р М.Гута: Народна фітотерапія в світлі науки.

в/ Европейський Відділ
/огляд діяльности за час 20.УІ. -20.ІХ./

Звітний період - за час від появи останнього "Бюлетеня" - обіймає приблизно 3 місяці.

Хронологічно слід передусім згадати жалібну академію в пошану бл. п. голови Товариства проф. д-ра З.Кузелі, яка відбулася 22 червня і про яку звітуємо осібно в зв"язку з описом останніх місяців життя і похорону Покійного.

За звітний час Відділ послідовно поглиблював зв"язки з суспільністю, висилаючи м. ін. своїх представників на Загальні Збори Громадських Центральних Установ з французького терену та беручи участь в імпрезах ширшого значення, насамперед в освяченні нашої Малої Семінарії в Люрі /29.УІ.52/. Містоголові ЕВ - проф. д-ру О.Кульчицькому припала честь вітати від імені українського громадянства ініціяторів цього важливого почину й чужинецьких, численно зібраних визначних гостей. 24.УІ. приняв делеґацію НТШ Їх Ексцеленція Преосвященний Кир Іван, а 2.УІІ. Їх Еміненція Кардинал Є. Тіссеран.

Під час своєї візітаційної поїздки відвідав 7 серпня Дім Українських Науковців Його Фундатор, почесний член і Добродій НТШ - Кир Іван.

Зокрема треба відзначити, що за звітний період ЕВ зорганізував наукову імпрезу, яка знайшла повне признання учасників і поважний відгук у пресі. На своєму III засіданні Виділ ЕВ рішив скликати наукову конференцію, доручаючи її організацію ген. секретареві ЕВ доц. д-ру В.Яневу. З цієї нагоди приспішено появу 2 ч. Вістей ЕВ, які з"явилися 24. УІІ. на II стор. циклостилю і принесли мі звітним і організаційним матеріялом теж комунікат у справі конференції. На цьому самому засіданні Виділ вирішив приступити до збирання наукової бібліографії членів Відділу й у цій справі появився теж відповідний комунікат у 2 ч. "Вістей".

Наукова конференція мала на меті зустріч наукового активу з науковим доростом, який мав на початку вересня з"їхатися у Франції з нагоди "Студійних Днів" Обнови і Курсу ЦЕСУС-у, а також продискутувати актуальні проблеми української науки. Конференція відбулася 15 і 16 вересня. На 5 сесіях, які відбувалися під головуванням 5 дійсних членів, прочитано 23 доповіді. I сесія /15.IХ. - вранці - голова проф. О.Шульгин/ - була присвячена доповіді проф. д-ра В.Кубійовича на тему: "Проблеми української наукової політики на еміґрації" та широкій дискусії над нею. Дальші сесії були присвячені читанню і обговоренню 22 наукових доповідей. Програма сесій:

II сесія - 15.IХ. - після обіда головував проф. д-р г.к. І.Борщак.

1. проф. д.чл. Олександер Шульгин /Париж/:
Сучасний стан і завдання історії.
2. проф. д-р г.к. д.чл. Ілько Борщак /Париж/
Французька політика на Україні від найдавніших часів до ризького миру 1921 р.
3. о. д-р Антоній Г. Великий /Рим/:
Анонімний проект П.Могили по з"єдиненню української церкви 1645 р.

4. Роман Я к е м ч у к /Лювен/:
Від системи колективної безпеки до концепції регіональних груп.

5. проф. д. чл. Микола Г л о б е н к о /Сарсель/:
Актуальні питання вивчення української літератури середньої доби.
6. проф. Юрій Б л о х и н /Мюнхен/:
Бєлінський і українське національне відродження.

III сесія - 16.IX. -рано
головував проф. д-р О.Кульчицький

7. д-р зв. чл. В'ячеслав С е н ю т о в и ч - Б е р е ж н и й /Париж/:
Історичне місце кн. Федька Несвіцького.
8. о. д-р Іван Х о м а /Рим/:
о. Іван Дженоккі, Апостольський Візитатор України
9. д-р зв. чл. Богдан К е н т р ж и н с ь к и й /Стокгольм/:
Політична пропаґанда в Україні напередодні полтавської битви.
10. доц. д-р зв. чл. Олекса Г о р б а ч /Мюнхен /:
Подільські лірники і їх арґо.
11. проф. д-р д. чл. Іван М і р ч у к /Мюнхен/:
Рим, Візантія і Москва в боротьбі за духовий провід в житті Східньої Европи.
12. проф. д-р д. чл. Олександер К у л ь ч и ц ь к и й /Сарсель/:
Психологічна проблематика міжнаціонального розуміння.
13. доц. д-р д. чл. Володимир Я н і в /Сарсель/:
До психологічної аналізи "Книг Битія".
14. д-р зв. ч. Богдан Ц и м б а л і с т и й /Мадрід/:
Большевицький антропологічний експеримент.

ІУ. сесія - 16.IX. - післяобіда
головував проф. д-р І.Мірчук

15. д-р Григорій В а с ь к о в и ч /Мюнхен/:
Ідея шарової побудови психіки в сучасній психології.
16. Кирило Митрович /Лювен/:
Проблема історичности правди в екзистенціяльній філософії.
17. Петро П о л і щ у к /Сарсель/:
Християнський синдикалізм і проблема синдикального виховання.

У. сесія - 16. IX. -вечір
головував проф. д-р П.Шумовський

18. Борис М а к а р е н к о /Лювен/:
Взаємовідносини деклярацій прав людини /1215-1789/.
19. д-р зв. чл. Василь М а р к у с ь /Сарсель/:
Державно-правний стан Карпатської України в останніх 30-ти роках.

2о. проф. д-р д.чл. Володимир К у б і й о в и ч /Сарсель/: Зміни в національному стані посідання в рр. 1900 - 1939.

21. проф. д-р д. чл. Наталія В а с и л е н к о - П о л о н с ь к а /Дорнштадт/: Автореферат праці про Заселення південної України в середині XVIII ст.

22. проф. д-р д. чл. Павло Ш у м о в с ь к и й /Париж/: Можливість існування статевої клітини ссавців поза організмом.

З 22 наукових доповідей 10 було з Франції/в тому числі 6 із Сарселю/,5 з Німеччини,3 з Бельгії,2 з Італії, по одній із Швеції і Еспанії.17 доповідачів було особисто присутніх,а п"ять доповідей неприсутніх авторів/7,8,9,10 і 21/ були прочитані особами,визначеними організаторами.На Конференції було присутніх 8 дійсних членів:всі вони читали доповіді.Загалом учасників на Конференції/яка носила закритий характер і була доступна для наукових працівників/,було 39/8 дійсних,11 звичайних членів,7 прелегентів з-поза членів Товариства,13 гостей/.Плянована зустріч з науковим доростом увінчалася поважним успіхом,бо 9 доповідей прочитали молоді кандидати на науковців/ліценціяти й абсольвенти університетів,докторанти чи молоді доктори/.Наради першого дня тривали 8і1/2 год.,другого 10 і 3/4,при чому на доповіді припало 13 і 1/2,а на дискусію 5 і 1/4 год.Формальності/відкриття і закриття,статистичні підсумки нарад/ тривали тільки 1/2 год.Дискусія була досить жвава,бо в ній було 65 виступів/пересічно майже по три по кожній доповіді/.Нажаль,тільки половина доповідачів дотрималася визначеного часу/1/2 год./,що в значній мірі утруднювало вичерпання багатої програми нарад.Організатори бажають наступну Конференцію тематично обмежити на одній центральній проблемі,яка мала б бути висвітлена з різних аспектів.

З інших виявів наукової праці слід відзначити,що заходами ЕВ з"явилося II-е Кореспонденційне Засідання Історично-Філософічної Секції/4 матеріяли/на 62 циклостильних сторінках.III-є Кореспонденційне Засідання передано до технічного виконання рівночасно з Бюлетенем Централі/7 стор.циклостилю/.

Нарешті,варто відзначити,що члени ЕВ НТШ,згуртовані в Делегатурі УВУ на Францію,зорганізували наукову частину "Високошкільного Літнього Курсу ЦЕСУС-у",який відбувся в Люрі 5-13 вересня 1952.Основною темою Курсу була проблема:"Україна між Заходом і Сходом".Кожен викладач мав замкнений цикл,що в основному складався з 3 одногодинних викладів і одного університетського семінара.Разом 8 викладачів мало 26 викладів і 9 півторагодинних семінарів.Учасників Курсу було 48 з шести різних европейських країн.Викладачі вложили в підготову Курсу багато праці,а учасники виявили в дискусії високий рівень і жваве зацікавлення порушеними проблемами.Наукову частину організував з доручення Делегатури УВУ доц.д-р В.Янів.

Пожвавлене наукове й високошкільне життя в першій половині вересня ц.р. знайшло поважний відгук в пресі.М.ін."Українське Слово"/Париж/ випустило з нагоди вересневих днів у Франції окремий додаток до 568 ч./з 28 вересня 1952/,віддавши до розпорядження НТШ деяку кількість відбиток.Це дає нам змогу долучити цей додаток до "Бюлетеня"для докладнішого ознайомлення членства з проблематикою Конференції та ВЛКУ.

П Е Р С О Н А Л І Я

Н А Ш І † В Т Р А Т И

Наукове Товариство ім.Шевченка,а з ним і увесь український науковий світ зазнали чергових втрат в радах своїх дійсних членів.Протягом всього двох місяців відійшли у вічність чотири визначні дійсні члени Товариства:проф.д-р Володимир Б р і ґ і д е р, проф.Сергій К о м а р е ц ь к и й,проф.д-р Григорій М а х і в і проф.д-р о.Теодосій Тит Г а л у щ и н с ь к и й,ЧСВВ.

Головний Виділ разом з усіма членами Наукового Товариства в пошані схиляє голови перед світлою пам"яттю Спочилих.

Вічна Пам"ять Працівникам Української Науки!

/Нижче подаємо короткі некрологи Спочилих Членів НТШ/

проф.д-р Володимир Б р і ґ і д е р
/1889 - 12 липня 1952/

12 липня 1952 р.помер в Торонто дійсний член НТШ в Математично-Природничо-Медичній Секції/від 28.9.1932/,колишній учитель гімназії в Станиславові,а від 1940 р.професор Львівського Університету,останнім часом науковий співпрацівник Торонтського Університету.

Покійний працював як педагог,одначе присвячував багато часу також науковій праці в ділянці природничих наук,зокрема зоології і ботаніки.Вислідки своїх дослідів містив у "Записках Наукового Товариства ім.Шевченка".З його розвідок треба відзначити праці про заповідники на Західніх Українських Землях та про "водний горіх",що його відкрив Покійний у річищі Дністра.Проф.Бріґідер написав також добрий підручник зоології для середніх шкіл.Недавно Виділ Канадійського Відділу НТШ пропонував його на пост Директора Мат.-Прир.-Мед.Секції.Несподівана смерть проф.Бріґідера перекреслила пляни Гол.Виділу НТШ зв"язати осідок цієї Секції з Кан. Відділом.

проф.Сергій К о м а р е ц ь к и й
/25 березня 1881-1 серпня 1952/

В Гар коло Мюнхену 1 серпня 1952 р.помер проф.УГА-УТГІ С.Комарецький,дійсний член НТШ в Математично-Природничо-Медичній Секції від 30.12.1947 р.

Проф.Комарецький народився 25 березня 1881 р.в Ірклії на Полтавщині,а студії скінчив на Фізично-Математичному Факультеті Харківського Університету.Від 1914 р.викладав у Катеринославському Гірничому Інституті,де проводив також досліди над одержанням йоду з рослин Чорного Моря та вулканоїда Булганак.Від 1922 р.працював як доцент в Українській Господарській Академії в Подєбрадах,викладаючи неорганічну та аналітичну хемію,а від 1927 р.став професором цієї ж школи.В 1924 р.його обрано деканом

Інженерного Факультету, а в 1925 р. проректором УГА. В 1941-45 рр. проф. Комарецький займав пост Директора УТГІ, а потім далі залишився деканом Інженерного Факультету.

Свої праці друкував українською, чеською і німецькою мовами. Покійний написав кілька високошкільних підручників, між якими відоміші: "Аналітична хемія", "Неорганічна хемія", "Органічна хемія" і "Практичний курс аналітичної хемії".

проф. д-р Григорій М а х і в
/23 серпня 1887 - 22 серпня 1952/

22 серпня 1952 р., саме напередодні свого 65-ліття в Бірмінгені б. Дітройту помер професор Григорій Махів, дійсний член НТШ в Математично-Природничо-Медичній Секції, обраний 28.4.1948, і УВАН, проф. УТГІ, науковий співпрацівник американських сільськогосподарських інститутів.

Проф. Махів народився 23 серпня 1887 р. в Києві, де скінчив агрономічні студії в Університеті Св. Володимира. По закінченні Університету працював над дослідженням ґрунтів Київщини, а в 1920 р. став доцентом Київського Університету. Від 1924 р. викладав у Харківському Інституті Сільського Господарства як професор ґрунтознавства. Покійний очолював Секцію Ґрунтознавства при Сільсько-Господарському Науковому Комітеті України, зробивши поважний науково-організаційний і науково-дослідний вклад в українське ґрунтознавство. В 1923 р. його заходами скликано перший з"їзд ґрунтознавців України, на якому Покійний доповідав про свою карту ґрунтів України та про геологічну карту поверхневих покладів України. На Світовому Аґрономічному Конґресі в Римі в 1924 р. була прочитана, а потім надрукована французькою мовою праця проф. Махова "Питання генези та еволюції ґрунтів України". На перший Світовий Конґрес Ґрунтознавців проф. Махів зредагував збірну працю англійською мовою українських ґрунтознавців, геологів та геоботаніків. В 1923-27 рр. Покійний зредагував 10 томів до "Матеріялів дослідження ґрунтів України", які з"явилися як розвідки очолюваної ним Секції. В 1927 р. Науковий Комітет большевики зліквідували, а його співробітників, в тому числі і проф. Махова піддали репресіям. Він був позбавлений права викладати, а в Академії Наук заборонено користуватися його працями. Відтоді проф. Махів працював науково як консультант у своїй ділянці для державних установ. У цей період йому вдалося удосконалити техніку неполивного бавовника; він дослідив можливості сіяння рижу на солонцях, а від 1939 р. досліджував ґрунти Галичини, Волині, Зах. Полісся і Карпат. По війні Покійний став професором УТГІ в Реґенсбурзі, де викладав ґрунтознавство і господарську мікробіологію. Від 1949 р. проф. Махів перебував в Америці, де лише в 1951 р. дістав змогу працювати науково; останнім часом як співробітник Каліфорнійського Університету він провадив роботу з ділянки сільського господарства і ґрунтознавства України і Сх. Европи. Покійний вмістив цінні розвідки в "Українському Квартальнику" та написав дві більші праці "Сівозміни та система добрив в СССР" і "Голод на Україні в 1932-33 р. на основі совєтських документів". Ця остання праця незабаром виходить друком англійською мовою. У виданнях НТШ вміщено такі праці проф. Махова: статті про ґрунти й рослинність України - в

"Енциклопедії Українознавства" і розвідку "Природа України та її вплив на матеріяльну культуру українського народу в праісторичних часах" надруковано англ.мовою в "Просідінгс-ах"Істор.-Філософічної Секції.

Проф.Махів був членом американських наукових товариств,а саме: Soil Science Society of America і American Society of Agronomy.

В Особі проф.Махова зійшов у могилу найвизначніший сучасний ґрунтознавець України.

о.проф.д-р Теодосій Тит Г а л у щ и н с ь к и й,ЧСВВ
/13 квітня 1880-31 серпня 1952/

Наукове Товариство ім.Шевченка втратило свого найновішого члена в Особі о.Архимандрита Т.Галущинського.29 серпня 1952 р. на засіданні Поширеної Президії НТШ затверджено його вибір дійсним членом і переслано цю ухвалу до останньої апробати всім членам Гол.Виділу.Тимчасом прибула сумна звістка з Канади,що о.д-р Галущинський,Архимандрит ЧСВВ,перебуваючи на візитації василіянських монастирів за океаном,упокоївся в Бозі 31 серпня 1952 р.в Мондері,Канада.

о.д-р Т.Галущинський народився в Бучачі 13 квітня 1880 р., а студіював у Станиславові,Львові,Відні,Римі і Фрібурґу.Під час своєї науково-педагогічної діяльности був духовником Папської Колеґії в Римі,габілітувався на доцента біблійних наук у Львові,а пізніше був ректором Львівської Архиєпархіяльної Духовної Семінарії.Засновник і голова Богословського Наукового Товариства у Львові,Покійний був співробітник наукового квартальника "Богословія" редактор багатьох інших видань і журналів.Від 1931 р.о.д-р Галущинський постійно перебував у Римі,де став членом Кодифікаційної Комісії Східнього Церковного Права.В 1949 р.його обрано Головним Настоятелем-Протоархимандритом ЧСВВ.

Основними ділянками наукової праці Покійного були:біблістика,екзегетика,історія Церкви.о.д-р Т.Галущинський помістив низку розвідок і статтей в різних українських і чужих журналах та збірниках.Найважливішою працею Покійного є монументальний твір в серії видань Кодифікаційної Комісії: „ Acta Innocentis Papae III.1198-1216",Fontes,Ser.3,Roma,1944,674 р.
Збірку документів автор попереджує обширним вступом/143 стор./, який є поважною історичною розвідкою про стан церковного і політичного життя Вірменії,балканських країн,Угорщини і України в часі папи Інокентія III.Цінні історичні розвідки з історії Української Церкви на підставі римських архівів вміщено в "Записках ЧСВВ".Останнім часом Покійний працював у Ватиканському Архіві, де знайшов багато невідомих досі документів до історії Української Католицької Церкви,які передав до В-ва "Записок ЧСВВ". Він досліджував акти пап Інокентія IУ і Александра IУ і вислідом цієї праці мала бути студія,подібна до попередніх "Фонтес".Крім цього,залишив готову працю про листи і писані твори Митрополита Рутського.

Смерть о.проф.д-р.Т.Галущинського,це по смерті о.проф.д-р Й.Скрутня друга велика втрата,яку болюче відчуває не лише Василіянський Чин і Українська Католицька Церква,але разом з ними також українська наука.

xxxoOoxxx

В е р и ф і к а ц і я   д і й с н о г о   ч л е н с т в а

На засіданні Поширеної Президії НТШ в Сарселі 22 липня 1952 р. верифіковано дійсне членство д-р Юрія Тершаковця в Математично-Природничо-Медичній Секції НТШ на підставі незаперечних доказів і членської грамоти,виданої 4 вересня 1942 р. тодішнім Виділом Товариства за підписами Івана Боднара,містоголови і д-р Р.Цегельського,секретаря.

Д-р Юрій Т е р ш а к о в е ц ь/нар.6 травня 1914 р./,студіював на медичному факультеті у Львові,а потім працював науково в Інституті Фізіологічної Хемії при цьому ж університеті до 1941 р.В 1945-49 рр.співробітник в Інституті Медичної Хемії у Відні,а від 1950 р.в Інституті патології на Міямському Університеті у Флоріді.Наукові розвідки й комунікати праць із медичної хемії друковано нім.,рос.,франц. і англ.мовами в різних журналах.

Н о в и й   з в и ч а й н и й   ч л е н

На рекомендацію Европейського Відділу НТШ Головний Виділ прийняв 22 липня 1952 р. як звичайного члена д-р Мирослава А н т о н о в и ч а,музиколога/Утрехт,Голляндія/.

З   Н А У К О В О Ї   Д І Я Л Ь Н О С Т И   Ч Л Е Н І В

Д-р М.А н т о н о в и ч,зв.чл./Утрехт/,працює над темою "Українські музики в Росії в XVIII ст.";він запрошений до співпраці в нім.музичній енциклопедії

В липні ц.р.читав доповідь на міжнар.музикологічному конгресі в Утрехті про українську народну многословність.

Проф.д-р О.А р х і м о в и ч,д.чл./Ню-Йорк,Бруклін/,у місяці червні ц.р.переїхав з Еспанії до США.В Еспанії працював в 1948-52 рр.в дослідних сільсько-господарських інститутах над такими темами:можливість культури кок-сагизу в Еспанії,можливість вирощування в Еспанії власного здорового посадкового матеріялу картоплі,можливість одержання насіння цукрового буряка в посушливих умовах Кастилії,реґулювання запилення цукрового буряка під час генетичних та селекційних робіт,роля комах у процесі перенесення пилку в цукрового буряка,роля комах у процесі перенесення вірусних хвороб у картоплі.На кожну з цих тем з"явилися окремі праці еспанською,англ.і німецькою мовами.Проф.Архімовича обрали своїм членом Еспанське Наукове Товариство Природознавства та Німецьке Товариство Практичної Ентомології.Тепер він працює в т.зв.Рісерч Проґрам при Колюмбійському Університеті над темами:районування с.г.культур в СССР та культура цукрового буряка в СССР.

Д.д-р О.Г о р б а ч,зв.чл./Мюнхен/,запрошений на викладача славістики до Ґеттінґенського Університету на 1952-53 р.

Проф.д-р М.Д у д р а,зв.чл./Льос Анджельос,Каліфорнія/,попередньо викладав економію в Колєдж оф Стюбенвіль,Огайо,тепер викладає в Льос Анджельос як надзвичайний професор.В 1951-52 акад.р.видав підручник п.н."Нарис історії економічних доктрин" англ.мовою.

Проф.П.К о в а л і в,д.чл./Форест Гілс,Н.Й./,опублікував працю "Наголос в українській мові".

Проф.д-р Г. К о х, д.чл./Мюнхен/, керує Східньоевропейським Інститутом при Мюнхенському Університеті. Інститут активно співпрацює з Українським Вільним Університетом, з яким спільно влаштовує наукові доповіді нім.мовою.

Проф.д-р Ю.П о л я н с ь к и й, д.чл./Буенос-Айрес/, проводить як державний геолог досліди в Кордільєрах на кордонах Аргентіни і Чіле.

Доц.д-р І.Р и б ч и н, зв.чл./Брукфойл, НСВ, Австралія/, від лютого ц.р. працює викладачем нім.мови в австралійському коледжі. Доц. Рибчин працює над темами: "Геопсихічні реакції і вдача українця" та "Філософія пономартісного життя".

Проф.д-р О.П р і ц а к, д.чл./Ґеттінґен/, іменований надзв. професором УВУ, співпрацював як секретар "Урал-алтайського річника" при створенні Урал-алтайського Товариства в Ґеттінґені. Між співробітниками згаданого річника, крім проф. Пріцака, є також з українців д-р М.Бриньовський/Нью-Йорк/.

Проф.д-р Р.С м а л ь - С т о ц ь к и й, д.чл./Мілвокі/, опублікував велику працю англ.мовою на тему "Проблема національностей в СССР та російсько-большевицький імперіялізм".

Проф.д-р Ю.Ш е р е х, д.чл./Кембрідж, США/, викладав від 1950 р. в університеті в Люнді/Швеція/; тепер дістав відпустку з Люнду й прийняв запрошення викладати славістику в Гарвардському Університеті.

Проф.д-р А.Я к о в л і в, д.чл./Асторія, Н.Й./, переїхав з Европи до США. 9 серпня ц.р. відбулася в УВАН зустріч українських науковців Нью-Йорку з проф. Яковлевим, сеньйором українських учених на еміграції. Тепер працює Професор над Студитським Типіконом.

xxxoooOoooxxx

М А Т Е Р І Я Л И до П Р О С І Д І Н Ґ С-ів

Дирекція Істор.-Філософ. Секції оголосила в своєму виданні комунікат в справі надсилання матеріялів до чергового тому "Просідінґсів". Тому що видання Секції висилаються тільки до дійсних членів, а матеріяли до "Просідінґсів" можуть надсилати і звичайні члени та співробітники НТШ, Редакція Бюлетеня звертається тут із закликом, щоб усі заінтересовані негайно надіслали резюме своїх доповідей чи автореферати, які були читані на сесіях Секції чи комісій, пов'язаних з Істор.Філософ.Секцією. Розміри окремих резюме обмежені до 4.000 друкованих значків. Авторів просимо зазначати, коли і де була прочитана доповідь, а також, якою мовою вони хотіли б вмістити резюме в "Просідінґсах"/до вибору: англ., нім. франц./. Бажано разом з українським оригіналом надсилати також переклад резюме на ту мову, якою воно мало б бути поміщене. Якщо автор не матиме змоги надіслати перекладу, про нього подбає Редакція. Резюме просимо надсилати на адресу Централі з зазначенням, що матеріяли призначені для Істор.-Філософічної Секції.

xxoOoxx

У В А Г А: Повніші резюме доповідей Наукової Конференції Е В НТШ з'являться в черговому випуску "ВІСТЕЙ" і це число буде своєчасно розіслане всім дійсним і звичайним членам для пожвавлення обміну думок між членством різних відділів.

Це число "Бюлетеня" з'явилося 26 вересня 1952 р. Відбито 350 прим. Висилається членам НТШ безплатно. - До цього числа долучується спец.додаток "Укр.Слова"/Париж/ про Вересневі Дні в Франції.

БЮЛЕТЕНЬ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ІМ. ШЕВЧЕНКА

ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ ЧЛЕНІВ
Виходить неперіодично під редакцією
Генерального Секретаря НТШ

Адреса Редакції: 27, rue des Bauves, Sarcelles
(S. et O.) France.

Рік У серпень 1954 ч. 1/15/

ВІД РЕДАКЦІЇ

Це число Бюлетеня присвячене питанню Загальних Зборів Централі НТШ, які силою обставин і згідно з зобов"язуючим статутом /§ 36/ відбуваються кореспонденційним шляхом. Крім справ зв"язаних з проведенням Загальних Зборів, подається в ньому огляд діяльности з праці Централі й Відділів НТШ за час від 1 січня 1954 до появи Бюлетеня, тобто за період, який не охоплений Хронікою НТШ.

ДО НОВОГО ЛАДУ

Загальні Збори НТШ, що їх розписуємо з появою цього Бюлетеня, мають особливе, а то й переломове значення для нашого Товариства. На них членство вирішить питання про нові форми діяння НТШ, які, з одного боку, мали б відповідати умовам і потребам сучасного еміграційного життя, з другого боку, були б послідовним продовженням традиції і дотеперішньої праці Товариства.

Гармонійне пов"язання цих двох вимог було однією з найважливіших організаційних проблем Головного Виділу від самого моменту відновлення діяльности НТШ на еміґрації. Головний Виділ здавав собі ясно справу з того, що від актуальних проблем тікати не можна, але одночасно намагався у вирі повоєнного життя не розминутися з дотеперішньою традицією НТШ.

В першім періоді своєї еміґраційної діяльности /1947-49/, в якому стан Товариства був дещо подібний до ситуації в Краю /найбільше скупчення членства на відносно невеликій території - Баварії/, НТШ провадило свою працю за давним крайовим статутом. Але вже в недовгому часі, зокрема коли почався постійно зростаючий виїзд членів за океан чи в інші европейські країни, рамки статуту виявилися надто вузькими. Щоб не втратити зв"язку з подавляючою більшістю член-

ства, яка залишила Европу, й не обмежувати дій Товариства, Видід рішив поширити терен діяльности. Так прийшло до змін і доповнень крайового статуту на Звичайних Загальних Зборах 9.IУ.1949 у Мюнхені. Прийнятий на цих зборах статут давав можливість засновувати Філії Товариства, які згодом набрали назви Відділів, в країнах, де знайдеться відповідна кількість дійсних і звичайних членів для ведення намічено статутом діяльности. Одночасно на згаданих зборах введено доповнення до статуту /§ 36/, по думці якого особистий контакт з членами заступається, на случай потреби, листовним - кореспонденційним. Стаття статуту в цій справі звучить так: "Якщо Загальні Збори Товариства не можуть відбутися через брак вимаганого статутом кворуму, або якщо не буде перспектив на присутність потрібного числа членів на зборах, Видід Товариства проводить Загальні Збори в формі листування". Вперше застосовано цей спосіб на Надзвичайних Загальних Зборах у Мюнхені /5.УІІІ. - 15.ХІ.1949/, на яких доповнено статут постановою /§ 16/ про введення до Товариства членів-прихильників. Цей статут зобов"язує Товариство до сьогодні.

Листовна форма контакту знайшла застосування не тільки на Загальних Зборах. Головний Видід відбуває свої засідання кореспонденційним шляхом вже більш трьох років, а також Історично-Філософічна Секція проводила деякий час засідання таким порядком.

Але умови еміґраційного життя в сучасному так далеко змінилися - стабілізація в країнах поселення, нормування організованого життя місцевими законами - що дотеперішній статут й організаційна побудова НТШ стають пережитком. Стабільні умови життя вимагають стабільних форм діяння НТШ. Цим пояснюється перебудова нашого Товариства, яка є не чим іншим, як формальною леґалізацією стану, що фактично вже існує.

Суть нового ладу, як ми вже сказали, в тому, що, продовжуючи традицію Товариства, достосовуємо його до життєвих і правних вимог краї̈н його осідку. Згідно з вимогами зобов"язуючих законів, Відділи НТШ перетворюються на окремі Товариства, які з погляду права є самостійними правними одиницями з власними статутами, проводами, фінансами тощо, з погляду українського - братніми організаціями, пов"язаними між собою спільною традицією, єдністю наукової роботи і членства. Характер традиції і єдности виявляється в однорідній традиційній назві, в обиранні дійсних членів за діловим фаховим принципом /через Секції/, в зосередженні в Секціях наукової роботи, в спільних наукових виданнях /теж через Секції/, а також до деякої міри в прийманні звичайних членів, яких затверджує центральний орган Товариств. Єдність виявляється також у номінації почесних членів, яких затверджується шляхом референдуму всіх членів, хоч пропозиції виходять від поодиноких Товариств.

Врешті Головна Рада НТШ, яка приходить на місце Головного Виділу, репрезентує єдність Товариств так своїм складом, і як компетенціями. Рада об"єднує Товариства по лінії територіяльній /членами Головної Ради стають з уряду кожночасні голови Товариств і делеґовані Загальними Зборами Товариств представники /і по лінії наукової роботи /директори Секцій входять теж з уряду в склад Головної Ради/. В наслідок такої побудови Головної Ради, зміни в її складі настають одно-

часно із змінами на провідних постах поодиноких Товариств і Секцій. Через це вона стає виявом кожночасних інтересів усіх НТШ. Незмінними впродовж трирічної каденції залишаються тільки пости Президента й Генерального Секретаря Головної Ради, бо це диктується потребою підтримання деякої стабільности праці.

Нова схема побудови НТШ, яка знайшла своє оформлення в проєкті статуту Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка, була предметом глибокого обміркування й дискусій серед членів Головного Виділу, Контрольної Комісії і Виділів Відділів НТШ впродовж двох років /див. Хроніка, ст. 16 - 17/. Проєкт статуту був кілька разів доповнюваний та узгіднюваний до деталів, поки був прийнятий на останньому кореспонденційному засіданні в такому тексті, як сьогодні його подаємо Загальним Зборам до розгляду і схвалення. Ми дуже раді, що дотеперішні компетентні Керівні Органи НТШ дійшли до однозгідности в поглядах на новий лад, і сподіваємося, що Загальні Збори, як найвища Влада Товариства, його схвалять, та що в нових формах наше славне Товариство буде дальше працювати, як дотепер, для добра української науки й Українського Народу. Щасти нам Боже!

проф. д-р Володимир Кубійович
Генеральний Секретар НТШ

РОЗПИСАННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ

Головний Виділ в порозумінні з Контрольною Комісією розписує, згідно з постановами зобов"язуючого статуту §§ 33 і 34

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Наукового Товариства ім. Шевченка з таким порядком нарад:

1. Затвердження протоколу з останніх Загальних Зборів,

2. Звідомлення з діяльности Головного Виділу,

3. Звідомлення Контрольної Комісії з проведеної перевірки фінансового господарства й діловодства Централі НТШ і внесення на уділення абсолюторії уступаючому Головному Виділові,

4. Дискусія над звідомленнями, схвалення діяльности та уділення абсолюторії Головному Виділові,

5. Схвалення перебудови НТШ і прийняття статуту Головної Ради НТШ,

6. Евентуалія.

Загальні Збори відбуваються, відповідно до § 36 статуту Товариства, кореспонденційним шляхом. Реченець Загальних Зборів починається датою 1 вересня 1954, а кінчається з днем 31 грудня 1954 р. Головний Виділ закликає всіх членів Товариства взяти участь у Зборах і додержуватися поданих реченців.

За Головний Виділ Наукового Товариства ім. Шевченка:

в.р. проф. д-р Микола Чубатий в.р. проф. д-р Володимир Кубійович
Діючий Місто-Голова Генеральний Секретар

<u>Пояснення до порядку нарад Загальних Зборів</u>

Протокол останніх Загальних Зборів /1 пункт пор. нарад/ надрукований у Хроніці НТШ ч. 77, стор. 5-7, а також звідомлення з діяльности Головного Виділу /2 пункт пор. нарад/, стор. 8-21. Хроніка була розіслана всім членам Товариства в місяці травні 1954. Коли б випадково Хроніка не дійшла до кого з членів, прохається негайно повідомити Секретаріят Централі, щоб було можливо своєчасно її діслати.

Звідомлення Контрольної Комісії з перевірки діловодства Централі /3 пункт пор. нарад/ і проєкт статуту Головної Ради НТШ /5 пункт пор. нарад/ висилається разом з цим Бюлетеном. <u>Бібліотеки, установи і преса звідомлення Контрольної Комісії і проєкту статуту не одержують.</u>

ПРОВЕДЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ І ПЕРЕБУДОВИ НТШ

§ 36 зобов"язуючого Товариство статуту передбачає на проведення Загальних Зборів кореспонденційним шляхом тримісячний реченець. Текст § 36 в цій справі такий: "....Виділ, скликаючи Загальні Збори, розсилає всім членам за три місяці наперед разом із звітом з діяльности Виділу, письмові реферати у всіх справах, що входять до компетенцій Загальних Зборів разом з пропозиціями, схваленими Виділом і Контрольною Комісією". Дальше текст наступного змісту: "Члени Товариства можуть за час не пізніше місяця до скликання Загальних Зборів запропонувати до кожної точки нарад свій проєкт ухвали з обґрунтуванням не більшим, як на дві сторінки машинопису, а Виділ подає їх проєкти до відома всім членам Товариства впродовж наступних двох тижнів".

Практично виявляється, що реченець - три місяці надто короткий для проведення зборів кореспонденційним шляхом. Зокрема надто короткий реченець на технічне проведення змін і доповнень, які можуть бути евентуально запропоновані, тобто на їх переписання і розсилання членам до розгляду, а згодом на пересилання членами карток з голосуванням до Централі. Тому Головний Виділ, Контрольна Комісія і Виділи Відділів НТШ, схвалюючи проєкт статуту Головної Ради, схвалили одночасно продовжити реченець проведення Загальних Зборів на чотири місяці. Ця ухвала була проведена в переходових постановах до проєкту статуту Головної Ради, яких, з огляду на їх тимчасовість, не пере-

друковується як складової частини статуту, а тільки подається актуальні з них ще розділи в ширшій інтерпретації в цьому уступі. Отже порядок проведення Загальних Зборів і перебудови НТШ такий:

1. Члени Товариства, одержавши порядок нарад Загальних Зборів і всі потрібні матеріяли, тобто Хроніку НТШ, звідомлення Контрольної Комісії і проєкт статуту Головної Ради, надсилають не пізніше двох місяців до закінчення Загальних Зборів на адресу Централі свої завваги, доповнення, евентуальні пропозиції змін до порядку нарад Загальних Зборів, звіту з діяльности Головного Виділу, проєкту статуту Головної Ради та свої побажання і внесення з обґрунтуванням не більшим двох сторінок машинопису, як наказує § 36 статуту, тобто ці матеріяли повинні бути в Секретаріяті Централі вже на 30 жовтня 1954. Матеріяли, які надійдуть після 30 жовтня 1954, не будуть взяті Головним Виділом, чи то поширеною Президією Головного Виділу в Сарселі до уваги. Цей час - два місяці зарезервований на дискусію над звідомленнями /4 пункт порядку нарад Загальних Зборів/.

2. Поширена Президія, резервуючи собі 2 тижні на опрацювання надісланих матеріялів, розсилає за півтора місяця перед закінченням Загальних Зборів, тобто 15 листопада 1954, до відома всім членам одержані завваги, пропозиції, побажання і внесення. Одночасно розсилається картки на голосування для почесних, дійсних і звичайних членів. Члени-прихильники карток на голосування не одержують, бо згідно з § 16 зобов"язуючого статуту їм належить тільки "право участи у Загальних Зборах з дорадчим голосом та пасивне право вибору до органів Товариства", тобто члени-прихильники не мають права голосувати на Загальних Зборах, уділяти абсолюторію уступаючим керівним органам, ані обирати нові органи, але можуть бути обраними до органів Товариства. Члени-прихильники можуть висловлювати свої побажання, але не мають права ставити їх як зобов"язуючі до прийняття внески.

3. Всі почесні, дійсні і звичайні члени Товариства висловлюються в справах поданих на картках до голосування, тобто в справах, які подані на порядку нарад Загальних Зборів в пунктах: 1, 2, 3, 4 і 5, і які будуть евентуально запропоновані членами до дня 30 жовтня 1954, за чи проти схвалення їх, і пересилають ці картки на адресу Контрольної Комісії НТШ, як нижче, в такому часі, щоб вони дійшли до Контрольної Комісії не пізніше за день до закінчення Загальних Зборів, тобто на 30 грудня 1954 р. Картки з голосуванням просимо слати на таку адресу: Société Scientifique Ševčenko /К.К.-голосування/
27, rue des Bauves
Sarcelles, (S. et O.)
F r a n c e

4. Контрольна Комісія НТШ, чи покликана нею окрема Комісія на основі надісланих карток з голосуванням проголошує вислід голосування і подає кореспонденційним шляхом до відома членства.

5. Виділи поодиноких НТШ приймають схвалений статут Головної Ради. До часу скликання своїх Загальних Зборів Виділи поодиноких НТШ

делеґують своїх представників до Головної Ради і повідомляють про це дотеперішнього Генерального Секретаря НТШ, який веде справи Централі до часу першої пленарної Сесії Головної Ради.

6. Дотеперішній Генеральний Секретар НТШ скликає першу пленарну Сесію Головної Ради НТШ, на якій вибирається Президента і Генерального Секретаря НТШ та усталюються загальні настанови щодо діяльности НТШ за новим порядком. З цього моменту починається каденція Головної Ради НТШ.

ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТИ

I. ЦЕНТРАЛЯ

Праця Централі за звітовий період, себто від 1 січня 1954 до появи цього Бюлетеня, зосереджувалася в головному на підготовних роботах до Загальних Зборів, а саме: а/ друк і розсилання Хроніки НТШ, б/ виготовлення фінансового звідомлення і балянсів, в/ остаточне узгіднення і прийняття проєкту статуту Головної Ради НТШ, г/ розписання Загальних Зборів і готування зв"язаних із зборами матеріялів.

Засідання: Поширена Президія Головного Виділу в Сарселі відбула у звітному періоді 3 засідання, в яких брали участь члени Виділу кореспонденційним шляхом. На засіданні 29 квітня 1954 прийнято до відом огляд діяльности НТШ - Централі, Відділів і Секцій - за час від вересня 1953, проведено голосування над проєктом статуту Головної Ради НТШ, запропоновано порядок нарад Загальних Зборів, затверджено прийняття 6 звичайних членів і дано на затвердження позамісцевим членам Головного Виділу прийняття нових 6 звичайних членів, обговорено фінансову ситуацію Централі й розділено кошти видання Хроніки на поодинокі Відділи НТШ.

Предметом засідання 9 червня 1954 було звідомлення члена Контрольної Комісії д-ра А.Фіґоля з проведеної перевірки діловодства Централі.

На засіданні з 23 червня 1954 схвалено проєкт статуту Головної Ради НТШ і порядок нарад Загальних Зборів, рішено розписати Загальні Збори, затверджено вибір дійсних і прийняття звичайних членів і дано на затвердження позамісцевими членами Головного Виділу обрання двох дійсних і прийняття двох звичайних членів.

II. ВІДДІЛИ

а/ Американський Відділ

АВ надавав найбільшої уваги, поза поточними роботами, видавничим справам /друк українських публікацій на кошт Східньо-европейського Фонду/ і санації фінансового задовження Дому Української Культури. На терені Виділу мають осідок 2 Секції /Філологічна і з грудня 1953 Математично-Природописно-Лікарська/ і це має додатній вплив зокрема

на науково-видавничу діяльність.

Засідання АВ: Виділ відбув 5 засідань впродовж звітного періоду. 20 лютого 1954 - перше засідання в Домі Української Культури. Обговорено справи святкування Шевченківських Роковин в Нью-Йорку і традиційного Шевченківського наукового засідання Виділу, заслухано звідомлення з засідання Східньоевропейського Фонду в справі українських видань, обрано для цих справ нову Видавничу Комісію, схвалено затягнути гіпотечну позику в сумі 30.000.- дол. на сплату боргів Дому Укр. Культури, рішено прийняти 3 звичайних членів і прийнято 3 членів-прихильників.

13 березня 1954 схвалено, що українські науковці, які беруть участь в Конференції в справі академічної свободи в СССР, яку влаштовує в Нью-Йорку Американський Комітет Визволення від Большевизму, роблять це на власну відповідальність.

3 квітня 1954 обговорено справи видань на кошт Східньоевропейського Фонду, назначено для цих справ літературного й технічного редакторів, розглянуто плян святкувань 80-літнього ювілею НТШ, рішено відступити приміщення в Домі Укр. Культури для Українського Технічно-Господарського Інституту та для Українського Студентського Фонду.

5 червня 1954 прийнято до відома звідомлення Видавничої Комісії в справі апробування Східньоевропейським Фондом до друку українських книжок і схвалено її діяльність, делеґовано представників НТШ до Високого Інституту Українознавства і до Наукової Ради Українського Національного Музею в Каліфорнії та обнято над ним кураторство, рішено прийняти двох звичайних членів, урухомити Бібліотеку НТШ, спровадити з Европи Архів А.Жука, відзначити 40-ліття СВУ окремою академією.

11 червня 1954 обговорено справи відносно Інституту вивчення історії і культури народів СССР, прийнято до відома фінансове звідомлення Відділу і плян сплати боргів за Дім Укр. Культури, рішено влаштувати восени 1954 офіційне відкриття Дому, намічено кандидата на заступника Директора Історично-Філософічної Секції, прийнято нового члена-прихильника.

Видавнича діяльність: Засобами АВ з"явився Збірник Філологічної Секції як 161 том Записок НТШ і чужомовний "Просідінґс" Математично-Природописно-Лікарської Секції. Спільно з Европейським Відділом видає АВ працю проф. Павла Зайцева "Життєпис Тараса Шевченка". На видання цієї праці вплатив уже Відділ 1.000.- дол. Приготовляються до друку матеріяли Наукового З"їзду, що відбувся 26 - 28.XII.1953.

Видавнича Комісія: реактивована на засіданні Виділу 20.II.54 в новому складі: проф. Р.Смаль-Стоцький, проф. К.Кисілевський, проф. Вол. Січинський, дир. Дмитро Дорошенко, проф. В.Лев, проф. Я. Падох і доц. Ю. Фединський. Завданням Комісії є добір і підготова до друку українських публікацій, які мають видаватися на кошт Східньоевропейського Фонду. В плян видання Фонду входять передруки українських клясиків, белетристичні твори еміґраційних письменників, переклади на

українську мову актуальних англійських книжок, мемуари тощо. На цю мету Фонд призначив 60.000.- дол. Українські публікації до друку мають подати НТШ та УВАН.

Комісія проявила жваву діяльність, відбувши низку засідань та нав"язавши контакт з українськими письменниками і літературознавцями. Літературним редактором Комісії є проф. д-р Кость Кисілевський, технічним - проф. д-р Володимир Січинський.

У висліді своїх праць Комісія запропонувала Східньоевропейському Фондові такі видання до друку: 1. повість Юрія Яновського "Майстер Корабля", 2. Антологія творів репресованих поетів, 3. Вибір українських новель і оповідань, 4. недрукована повість Б.Лепкого "Орлик", 5. Збірка поезій Євгена Маланюка, 6. "Західня Україна під большевицькою окупацією" - збірна праця, 7. "Історія української архітектури" і "Словник українських мистців" проф. В.Січинського, 8. "Історія Америки" - переклад на укр. мову. Повість Ю.Яновського заапробована вже до друку, інші публікації дано на розгляд консультантам Видавничої Комісії при Східньоевропейському Фонді. УВАН з свого боку запропонувала теж 8 публікацій. Як перший зачет на кошти цих видань одержав АВ 9.365.- дол.

Видавнича Комісія це вже 7-ма з черги Комісія на терені Американського Відділу. Крім неї діють ще такі комісії: Літературознавча, Новочасного Українського Громадознавства, Краєзнавча, Права і суспільних наук, Підкомісія економічних дослідів і Мовазнавча Комісія при Філологічній Секції, яка в жовтні 1953 р. відновила свою діяльність. Праці комісій значно пожвавлюють наукову роботу Відділу.

Шевченківські імпрези

14 березня 1954 р. влаштував Виділ спільно з УВАН традиційну Шевченківську Сесію в Нью-Йорку, на якій прочитано 3 доповіді: д-р Микола Шлемкевич, д.член Історично-Філософічної Секції "Основна верства світогляду Шевченка", проф. П.Одарченко - "Шевченко в совєтській інтерпретації за останніх 35 років" і д-р С.Демидчук - "Шевченко в новіших американських енциклопедіях".

4 квітня 1954 відбулася в Нью-Йорку під протекторатом НТШ Шевченківська Академія, організована хором "Думка". Святочну доповідь прочитав проф.д-р Р.Смаль-Стоцький.

Бібліотека. Після перенесення Канцелярії НТШ до Дому Української Культури перевезено туди з Філядельфії Бібліотеку НТШ. Дир. Володимир Дорошенко, який завідує Бібліотекою, підготовляє її до публічного користування.

Дім Української Культури. В лютому 1954 переніс АВ до власного дому своє урядування. В домі знайшли приміщення, крім Бібліотеки НТШ, Український Конґресовий Комітет Америки /перший поверх/, Український Технічно-Господарський Інститут /безплатне користування на деякий час/ і Український Студентський Фонд - /безплатне приміщення/.

Офіційне відкриття дому мало б відбутися восени ц.р. На домі тяжать ще поважні борги. На сплату боргів зроблено позику в сумі 30.000.- дол. на догідних умовах сплат впродовж 20 років. Відділ сподівається мати вже деякі прибутки з дому в 1955 р.

б/ К а н а д і й с ь к и й   В і д д і л

КВ, за прийнятою вже ним традицією, влаштовував імпрези, які мали відкритий характер для ширшої публіки. На цьому відтинку має КВ, в порівнянні до інших Відділів, найбільші осяги.

Засідання. У звітному періоді відбув Відділ 7 засідань, в тому числі одне надзвичайне. Подаємо найважливіші справи, які були предметом засідань.

2 січня 1954 намічення пляну праці на найближчий період - сесії, академічні вечори -, призначення кандидата на заступника Директора Історично-Філософічної Секції, рішення прийняти звичайного члена.

6 лютого 1954 обговорено програми сесій, заслухано інформацій про працю деяких членів і про легалізацію Відділу, рішено прийняти одного звичайного члена.

6 березня 1954 передискутовано справу нападів часопису "Український Робітник" на КВ, з приводу сесії 700-ліття Львова і коронації Данила, рішено завісити в членстві НТШ редактора "УР", який є звичайним членом Відділу, до остаточного вирішення цієї справи Загальними Зборами, подано підсумки з праць Наукової Сесії в Монтреалі.

20 березня 1954 надзвичайне засідання присвячене для устійнення тексту повідомлення до преси з запереченням закидів "Українського Робітника" на адресу КВ і деяких його членів.

4 квітня 1954 рішено відбути сесію з тематикою обсягу Математично-Природописно-Лікарської Секції спільно з Українським Технічним Товариством, обговорено поточні справи.

1 травня 1954 заслухано інформації про друк матеріялів з ІУ Наукової Конференції, намічено відбути У Наукову Конференцію, обговорено справу Загальних Зборів КВ.

5 червня 1954 усталено програму сесії Математично-Природописно-Лікарської Секції, обговорено справу ювілею для відзначення видавничої діяльности І.Тиктора, звичайного члена НТШ, рішено прийняти нового звичайного члена.

Комісія Канадознавства, яка існує при КВ від листопада 1952, підготовляє до друку збірник, в який увійдуть праці з різних ділянок українського життя в Канаді.

С е с і ї

14 лютого 1954 влаштував Виділ в Торонто сесію присвячену 700-літтю Львова та коронації Данила. На сесії, де було присутніх бл. 150 осіб, прочитано 8 доповідей:

Улас Самчук: Слово про значення річниць,
проф. д-р М.Андрусяк: "Київ - Львів за останніх сто років, 1854-1954",
інж. О.Сацінський: "Епізоди з боїв за Львів",
дир. Ст.Гевак: "Стан розвитку міщан-українців міста Львова в другій половині XIX-го та XX-му ст.",
проф. В.Ревуцький: "Театр Львівська Бесіда",
проф. д-р В.Лев: "Митрополит Андрей Шептицький і львівське шкільництво",
проф. інж. В.Іванис: "Перший раз у Львові" /Конґрес українських інженерів 1932 р./,
проф. Ст.Килимник: "Данило - Король Галицький".

27 - 28 лютого 1954 відбулася заходами Виділу в Монтреалі при співучасти Українського Відділу Монтреальського Французького Університету наукова сесія для відзначення 80-ліття НТШ. Сесію відкрив проф. д-р Є.Вертипорох. Прочитано 10 доповідей:
о.проф.д-р М.Залеський: "Мовний розподіл східніх слов"ян"
мґр. Ю.Левицький: "Білі Хорвати",
мґр. В. Бринявський: "Початок Руси-України",
д-р М.Антонович: "Спадщина Полтавскої Громади 19 століття",
доц. д-р Ю.Русов: "Деякі паразити в риб Квебецької провінції",
проф. д-р Є.Вертипорох: "80 років праці НТШ",
мґр. Н.Русова: "Комунікат з українського мистецтва",
д-р Іг. Федів: "Українська колонія в Тунезії",
доц.д-р Ю.Русов: "Відкриття картини Божої Матери на Алеутських островах".

Сесія відбувалася в авдиторії університету. Присутніх на сесії бл. 150 осіб. На закінчення влаштовано товариську зустріч.

23 березня 1954 влаштував Виділ традиційну наукову Шевченківську сесію в Торонто з доповідями: проф. Ст. Килимник: "Шевченко і наша сучасність" і д-р М.Павленко-Луців: "Питання Переяславського договору в творах Шевченка".

13 червня 1954 відбулася в Торонто спільна наукова сесія КВ і Українського Технічного Товариства - Відділ Торонто, на якій були прочитані доповіді з обсягу Математично-Природописно-Лікарської Секції. Доповідали від НТШ: доц.д-р Ю.Русов: "Спостереження над віком, зростом і мандрівками озерного осетра на ріці св. Лаврентія", д-р Н.Синявська: "До проблеми існування коанлінового ангідриту", о.проф. д-р Ів. Чинченко /2 доповіді/: а/ "Клімат південносхідньої частини України", б/ "Вивчення умов позакорінevого живлення /через листя/ цукрового буряка мінеральними речовинами та азотом", від УТТ: інж. М.Томцьо: "Приміненння еліптичних функцій для обчислення характеристичного опору короткохвильного провідника"

інж. М.Бучковський: "Сучасні світові проблеми в шкіряній продукції".

Приявних на сесії слухачів коло 30.

Відзначення 80-ліття НТШ у Вінніпеґу. 4 квітня 1954 було влаштоване у Вінніпеґу під патронатом КУК "Свято науки" для відзначення 80-ліття НТШ і 35-ліття УВАН. Доповідали: від НТШ Преосв. Кир Максим Германюк член Філологічної Секції, від УВАН проф. Л.Білецький.

З науково-популяризаторської діяльности. КВ продовжував у звітному періоді науково-популяризаторську діяльність доповідями на "Академічних вечорах". В цій серії публічних викладів прочитав 6 лютого 1954 в Торонто інж. Ярослав Гарасевич доповідь на тему: "Проблеми безробіття в Канаді". Зголосили доповіді: проф. інж. В.Іванис про промисловість України і інж. Б.Базілевський: "Боротьба України за Чорне Море".

З ділянки науково-популяризаторської роботи КВ слід згадати про доповідь проф. д-ра Є.Вертипороха на тему "80-ліття НТШ і його значення для української науки", яку він прочитав при нагоді своєї поїздки до Оттави для тамошньої української публіки і про поїздку секретаря Виділу д-ра М.Гути з святочною доповіддю на свято 22 січня в Гамилтоні.

------- -------- ---------

КВ видає друком матеріяли IУ Наукової Конференції, які мають появитися як Бюлетень Відділу ч. 1/4/.

В квітні 1954 був номінований звичайний член КВ Орест Старчук, д-р прав, асистент-професором Манітобського Університету.

в/ А в с т р а л і й с ь к и й   В і д д і л

Австралійський Відділ відзначив у січні 1954 80-ліття НТШ широкими зборами громадян у Сіднеї, на яких прочитали доповіді: доц. д-р Є.Ю.Пеленський про історію НТШ, д-р Ів.Рибчин про сучасну ідеалістичну філософію і проф. П.Шулежко виголосив заключне слово.

Відділ плянує видавати праці своїх членів за їх власні кошти, які мали б складати том "Записок НТШ". Заплянувано до друку такі праці:

д-р І. Рибчин: "Геопсихічні реакції і вдача українця",
проф. д-р Парамонів: "Фотій про облогу Царгороду Руссю",
І. Пеленська: "Суспільне становище жінки в старій Україні",
доц.Є.Ю.Пеленський: "Письмо в старій Україні",
архиєп. Сильвестр Гаєвський: "Олександрія в староукраїнському письменстві".

г/ Европейський Відділ

ЕВ у звітний час головну увагу присвячував працям над виданням гаслової частини "Енциклопедії Українознавства", а в останні місяці зокрема зредаґуванню двох перших випусків /на літери А і Б/.

Засідання. Через відсутність у Сарселі у звітний час деяких членів Виділу, зокрема через довготермінові поїздки голови ЕВ проф. В.Кубійовича, Виділ відбув тільки 3 засідання.

За засіданні 20 лютого 1954 прийнято до відома звіт з діяльности від липня 1953 і заключне звідомлення з II Наукової Конференції, розглянуто доповнення до проєкту статуту Головної Ради НТШ, обговорено проєкт договору з в-вом "Молоде Життя" в справі видання ЕУ 2, заслухано інформації проф. В.Кубійовича про мюнхенський Інститут вивчення історії і культури народів СССР, вирішено прийняти нового звичайного члена.

Засідання 7 квітня 1954 було присвячене таким справам: а/ прийняття до відома відмовлення від посту скарбника проф. П.Шумовського і передача цих функцій проф. М.Глобенкові, б/ подяка співробітникові НТШ інж. Є.Чайковському перед його виїздом до ЗДА за його працю як касира Виділу.

На засіданні 8 травня 1954 подано звіт з діяльности, обговорено справу Загальних Зборів ЕВ, заслухано звідомлення проф. Кубійовича з переговорів у справах Інституту вивчення історії і культури народів СССР і після ґрунтовної дискусії над цими справами вирішено дати проф. Кубійовичові вільну руку для дальших переговорів до вияснення справи, схвалено проєкт статуту Головної Ради НТШ.

"Енциклопедія Українознавства" /друга - гаслова частина/.

Після проведення підготовних праць, що почалися на весні 1953 р., Головна Редакція ЕУ 2 /так в скороченні називається ця частина "Енциклопедії"/ нав"язала осінню 1953 контакт із співробітниками, розіславши загальний проєкт ЕУ 2. Впродовж звітного періоду Редакція зібрала матеріяли до двох перших зошитів і тепер закінчує редакційну роботу над ними. Залишаючи точніше обговорення праць над ЕУ 2 при іншій нагоді, нагадаємо, що редакційні роботи провадяться під керівництвом проф. В.Кубійовича як головного редактора і проф. М.Глобенка як заступника гол. редактора. До кінця червня 1954 р. працював у редакції як науковий співробітник п.Іван Кошелівець, який виїхав до Німеччини, залишаючись далі співробітником ЕУ 2. Від 10 серпня 1954 в редакції ЕУ 2 працює п. Леонід Полтава як літературний редактор. Секретарем редакції є п. Софія Янів. Крім Головної Редакції, зформовано широкий Редакційний Комітет, до складу якого входять:

проф. д-р Архімович О., проф. Борщак І., проф. Васильїв М., проф. д-р інж. Вертипорох Є., Дорошенко В., проф. інж. Іванис В., д-р Мишуга Л., проф. д-р Мірчук І., проф. д-р Оглоблин О., проф. д-р Пас-

тернак Я., проф. д-р Полонська-Василенко Н., проф. д-р Полянський Ю., проф. д-р Розгін І., проф. д-р Рудницький Я., проф. д-р Стахів М., проф. д-р Смаль-Стоцький Р., проф. д-р Чубатий М., проф. д-р Шевельов Ю., проф. д-р Яковлів А.

Редагування поодиноких відділів ЕУ 2 провадять 48 фахівців. Число співробітників ЕУ 2 науковців, фахівців з різних ділянок, доходить покищо до 180.

В цілому ЕУ 2 обійматиме 100 аркушів друку великого формату, або 20 зошитів у 4 томах. Два перші зошити мають з"явитися восени ц.р.

З видавничої діяльности

Спільно з Американським Відділом, як згадано, ЕВ видає в серії "Бібліотеки Українознавства" працю проф. Павла Зайцева "Життепис Тараса Шевченка". Книжка в основному вже складена. Друк книжки затримується, бо не закінчена ще бібліографія, над якою автор працює.

З видань Історично-Філософічної Секції, яка має свій осідок на терені ЕВ, в лютому 1954 вийшла заходами Відділу "Етнографічна Карта Південнозахідньої України /Галичини/", проф. В.Кубійовича, підготовляється до друку друга частина цієї праці - "Статистичні таблиці" і сфрагістична праця В.Прокоповича "Печать Малороссійская".

В травні 1954 з"явилися циклостилевим виданням "Вісті ЕВ" ч. 6, в яких уміщені підсумки праці й резюме доповідей з II Наукової Конференції. Об"ємом охоплюють "Вісті" 83 сторінки.

З діяльности членів Виділу

а/ П о ї з д к и. Як згадано, деякі члени Виділу ЕВ за звітний час відбули тривалі подорожі, а саме:

Голова ЕВ проф. В.Кубійович, повертаючись із римської сесії II Наукової Конференції, яка відбулася 18 і 19 грудня 1953, затримався в Мюнхені до 12 лютого 1954, щоб допильнувати друку "Етнографічної Карти Галичини" й для праці в бібліотеках над матеріялами для ЕУ 2. Перед виїздом до Сарселю голова ЕВ 10 лютого ц.р. у Мюнхені мав пресову конференцію, на якій дав інформації про видання карти Галичини й про роботу над ЕУ 2.

Другу поїздку до Мюнхену відбув проф. Кубійович із 3 березня до 23 квітня ц.р. Метою поїздки була також праця в бібліотеках; цю нагоду використав проф. Кубійович і для переговорів у справі Інституту вивчення історії і культури народів СССР.

Під час третьої поїздки, також до Мюнхену, яка тривала з 28 червня до 18 липня ц.р., проф. Кубійович взяв участь у Науковій Конференції /5 - 7 липня/, влаштованій згаданим Інститутом та в зборах членів Інституту, також у пресовій конференції /15 липня/, на якій були подані інформації про Інститут і про можливості співпраці в ньо-

му українських науковців.

Проф. Ол.Кульчицький виїздив два рази до Бельгії /15 - 31 січня 54 і 28 лютого - 9 березня і раз до Мюнхену /4 - 15 липня/. В Бельгії /15-31 січня/ читав лекції з української історії на Курсі Католицької Акції і Українознавства у Вам /42 години/, /28 лютого - 9 березня/ прочитав 2 доповіді для студентів Лювенського Університету на тему "Психологічна проблематика формації совєтської людини" та 6 популярних доповідей /3 з психології дитини, 2 про психіку українця під совєтами і 1 з розвоєвої психології/ для молоді /курс СУМ/ і громадянства. Під час поїздки до Мюнхену брав участь у згаданій Науковій Конференції Інституту.

Доц. В.Янів, поза 2 виїздами /10 і 17 січня 1954/ з доповідями на зборах, присвячених коронації короля Данила, відбув 10-денну поїздку до Риму /10-19 квітня/.

б/ Наукові виступи на чужому форумі

В Інтернаціональній Вільній Академії у Парижі виступали члени Виділу з доповідями французькою мовою:

13 лютого 1954 проф. О.Кульчицький: "Психологічні аспекти формування совєтської людини",

29 і 30 травня 1954, при нагоді Загальних Зборів Академії:

проф. М.Глобенко: "Стан українського літературознавства в СССР",
проф. О.Кульчицький: "Еволюція французької психології як вираз французького духу",
проф. П.Шумовський: "Збереження життя статтєвих клітин за низьких температур".

При цій нагоді слід згадати, що два члени Виділу/доц. В.Янів і проф. О.Кульчицький/взяли участь у "Міжнародних днях психології дитини", які відбулися в Парижі /21-26 квітня 54/.

З науково-популяризаторської діяльности

Поза доповідями з цього роду діяльности згаданими при поїздках членів Виділу, проф. Шульгин прочитав на зборах Українського Академічного Товариства 21 лютого 1954 доповідь на тему: "Значення Б.Хмельницького в українській історії", проф. В.Кубійович, проф. О.Кульчицький, проф. М.Глобенко і доц. В.Янів читали доповіді за своїми спеціяльностями на Курсі громадського активу Української Національної Єдности, що відбувався з 24 липня до 1 серпня 1954 і Везін Шалеті.

З хроніки ЕВ

11 травня 1954 відвідав НТШ Преосвященний Кир Ніль Саварин, Екзарх Східньої Канади, в супроводі свого секретаря о.д-ра Павла

Градюка і о. д-ра Ст. Вівчарука з Парижа. Для Достойного Гостя влаштовано прийняття.

27 червня 1954 було відслужене в каплиці дому НТШ поминальне Богослуження в 2-гу річницю смерти бл.п. проф. З.Кузелі - Голови НТШ і КоДУС-у.

7 липня 1954 виїхав на сталий побут до ЗДА член Контрольної Комісії ЕВ д-р Вол. Нестерчук, звич. член НТШ.

13 серпня 1954 відвідала сарсельський осередок голова Союзу Українок Америки і містоголова СФУЖО, п. Олена Лотоцька, повертаючись з конґресу Міжнародної Ради Жінок, що відбувся в Гельсінкі.

III. С Е К Ц І Ї

а/ І с т о р и ч н о - Ф і л о с о ф і ч н а   С е к ц і я

Історично-Філософічна Секція, осідок якої перебуває на терені ЕВ, готується до перевиборів Дирекції. В цій справі до поодиноких Відділів НТШ розіслано звернення, щоб подали кандидатів на заступників директора Секції. Кандидати вже намічені і восени ц.р. будуть проведені перевибори Дирекції.

Стан членів Секції 46 /43 українців і 3 чужинців/. За час після появи "Хроніки НТШ", помер 21 червня 1954 в Женеві дійсний член Секції проф. Леонтій Дмитрович Шрамченко.

Дирекція Секції намітила 3 кандидатів на дійсних членів і в цій справі розписує голосування кореспонденційним шляхом.

<u>Видання Секції:</u>

В лютому 1954, як згадано, в рамках праць Секції з"явилася "Етнографічна карта Південнозахідньої України /Галичини/" проф. В.Кубійовича, як 160 том "Записок НТШ". Карта - чотирикольорова, розміром 147 х 140 цм, з написами українською й англійською мовами. До карти доданий двомовний /укр.-англ./ текст з поясненнями розміром два аркуші. Наклад карти - 3 500 прим. Фундатором видання карти і власником є "Об"єднання б. вояків-українців у Великій Британії".

Готується до друку друга частина цієї праці, присвяченої демографічним проблемам: "Національні відносини Південнозахідньої України /Галичини/" того самого автора - статистичні таблиці. Ця праця теж вийде як окремий том "Записок НТШ".

Цими днями здається до друку сфрагістична праця В.Прокоповича "Печать Малоросійская". Вона також становитиме том "Записок НТШ". Видання цієї праці фундують українські скитальці в Бельгії. Збірка фондів була проведена о. Іваном Котом, укр.-катол. душпастирем в Шарлеруа, членом-прихильником ЕВ.

б/ Ф і л о л о г і ч н а С е к ц і я

Дирекція Філологічної Секції, поза поточними, роботами періодичними науковими засіданнями, провела за звітний час голосування кореспонденційним шляхом в справі вибору нових дійсних членів. У висліді голосування, яке закінчилося підрахуванням голосів на засіданні 16 червня 1954, обрано дійсними членами ФС проф. Люїджі Сальвіні /італієць/, д-ра Михайла Соневицького і проф. Василя Чапленка. На цьому засіданні проф. д-р В.Лев прочитав доповідь, присвячену вшануванню пам"яті члена Ф.С. д-ра Остапа Грицая, померлого 7 травня 1954 в Мюнхені. Проф. д-р К.Кисілевський зреферував надіслану доповідь д-ра І. Сидорука "Говір Кобринщини". Число членів становить 38 /29 українців і 8 чужинців/.

При Секції існує недавно відновлена Мовознавча Комісія, яка працює м.ін. над питанням українсько-англійської транслітерації.

Видання Секції:

В лютому 1954 Секція за редакцією проф. К.Кисілевського видала "Збірник праць" /т.24/, який становить 161 том "Записок НТШ". Збірник складається з праць: Костя Кисілевського "Кодекс Ганкенштайна - староукраїнська пам"ятка", Василя Лева "Мова поетів Руської Трійці", Михайла Соневицького "Франкові переклади з античних мов", Володимира Радзикевича "Повість Франка "Петрії і Добущуки"", Миколи Глобенка "Шевченко в советському літературознавстві". Вступ до збірника - українською, англійською й німецькою мовами.

Складається в друкарні наступний том "Записок" з діялектологічними працями. Підготовляються матеріяли до чергового випуску "Просідінґс" ФС. Секретар Секції проф. В.Лев працює над виданням "Бібліографії НТШ".

в/ М а т е м а т и ч н о - П р и р о д о п и с н о - Л і к а р с ь к а С е к ц і я

Новообрана в грудні 1953 р. Дирекція Секції провела кореспонденційним шляхом вибір двох дійсних членів - проф. Теодора Великохатька /Бразілія/ і доц. д-ра Юрія Русова /Канада/. В травні ц.р. Дирекція розписала голосування в справі обрання дійсними членами Секції двох нових кандидатів. Крім того, запропонувала реактивування Головним Виділом НТШ дійсного членства в Секції д-ра Богдана Гординського подавши потрібні на це докази. Секція налічує нині 46 дійсних членів, між ними одного чужинця.

Видання Секції:

Секція видала в квітні 1954 чужомовні "Просідінґс", які зредаґував проф. д-р О.Андрушків. в "Просідінґс-ах" вміщено резюме з таких праць:

О. Андрушків. On the zeros of integral functions

Ст. Кулик. Orthogonal polynomials associated with the binomial probability function with a negative integral index

Вол. Калина. Eine einfache Methode zur Ladungssinnbestimmung gelöster Farbstoffpartikelchen

Є. Вертипорох. Improvement of industrial method of insulin production

М. Єфремов. Kerchenites from the iron ore deposits of Taman and Crimea Peninsulae

С. Крашенінніков. Observations on the division of eudiplodinium neglectum Dogiel (1925)

Вол. Лазорко. Die Koleopterologische fauna des Berges "Jajce Perehinske" und der Umgebung

Д.Д. Зофійовська. On the male gametophyte in the family of iridaceae

Ів. і Вас. Розгони. Stimulation of antibody production in animals

П. Шумовський. Action de l'hyaluronidase sur l'oeuf fécondé

Підготовляється випуск чергових "Просідінґс".

П Е Р С О Н А Л І Я

н а ш і   в т р а т и

Протягом останніх двох місяців спочили в Бозі два дійсні члени НТШ: бл. п. д-р Остап Грицай і проф. Леонтій Шрамченко.

Головний Виділ, глибоко відчуваючи ці чергові болісні втрати в українському науковому світі, разом з усіма членами Наукового Товариства ім. Шевченка схиляє голови перед світлою пам"яттю Покійників.

д-р Остап ГРИЦАЙ

/2.XI.1881 - 7.V.1954/

Дійсний член НТШ у Філологічній Секції з 1949 р., помер 7 травня 1954 у Мюнхені. Покійний народився 2 листопада 1881 р. у Княжиполі /Галичина/. Університетські студії закінчив у Відні, де дістав 1908 р. докторат філософії на основі дисертаційної праці: Das Drama "Das Kreuz an der Ostsee" von F.Z. Werner als ein Werk der späten Romantik, 1908. В 1910 - 1914 рр. вчителював у львівській Академічній Гімназії. Від 1914 - 1945 проживав у Відні, ведучи літературну, наукову й публіцистичну працю, згодом - у Мюнхені.

Основною ділянкою наукової праці Покійного були літературознавчі критичні розвідки українською й німецькою мовами про видатних українських письменників і поетів. З найважливіших згадаємо такі праці: "К.Устіянович як драматург", 1912, - монографія, "Шевченкові балади", 1914, - літературознавча студія, " Ukrainische Dichterköpfe" - Ästhetisch-kritische Studien über M.Kozjubynskyj, Lesia Ukrainka, Ivan Franko, O. Olesj, Olga Kobylanska, 1916, /Ukrainische Nachrichten/, "Наймичка" Т.Шевченко- критична студія, "Свята книга" - критична студія про Шевченка, "Проблема байронізму і Шевченко", критичні нариси: "Ольга Кобилянська" /ЛНВ 1923/, "Василь Стефаник" і ін.

З публікацій німецькою мовою слід згадати ще повний переклад "Слово о полку Ігоревім" з науковим вступом "Das Lied vom Heereszuge I g o r s ", 1915, і " Anthologie der ukrainischen D i c h t u n g", 1915, - переклад і студія про українську літературу.

Покійний був також автором низки поезій і новель, які друкувалися в різних журналах. Частина творів із цієї ділянки залишилася в рукописах. В рукописі залишилася також підготована Ним до друку посмертна збірка віршів Андрія Гарасимовича "Визов"/1917-1947/. Публіцистичні статті Покійного друкувалися зокрема в "Розбудові Нації". Бл. п. О. Грицай цікавився також виховними проблемами української молоді й писав на ці теми ідеологічні статті.

В особі Покійного зійшов у могилу видатний літературознавець, публіцист, поет, новеліст, виховник молоді й гарячий український патріот.

проф. Л е о н т і й Ш Р А М Ч Е Н К О

/17.XI.1877 - 21.VI. 1954/

Помер 21 червня 1954 у Женеві. Покійний був дійсним членом НТШ в Історично-Філософічній Секції з 1947 р. і довголітнім професором та деканом економічного факультету УГА-УТГІ. В особі Покійного українська наука втратила видатного економіста-статистика.

Бл.п. проф. Л. Шрамченко народився 17 листопада 1877 р. в Слищевці на Чернігівщині. Високу освіту здобув у Московському Університеті. Студіював політичну економію й статистику на правничому факультеті у проф. А.Чупрова, А.Мануйлова й А.Каблукова, беручи постійну участь у семінарі проф. Чупрова.

Покійний ще студентом провадив практичну статистичну роботу. Брав участь у всеросійському переписі населення /1897/ в м. Чернігові під керівництвом знаного українського статистика О.Русова і в 1898 р. в розробленні оціночних матеріялів Чернігівського Повітового Земства так само під керівництвом О.Русова. Висланий 1901 з Москви під "гласний надзор" до Чернігова на 5 років, Покійний служив у Статистичному Бюрі Чернігівського Губерніяльного Земства і лише в 1907 р. склав державні іспити. В Чернігівському Статистичному Бюрі до грудня

1909 р. працював над оцінкою міських нерухомостей і провадив підготовну роботу до створення мережі загальної народної освіти. З того часу походить його праця "Норми видатків по експлуатації міських нерухомостей м. Ніжена", яка була опублікована у збірній праці: "Матеріяли по оцінці міських недвижимостей. м. Ніжен, том I" /рос. мовою/, Чернігів 1911.

Запрошений у грудні 1909 р. до Тифлісу Управлінням Намісника Кавказу, взяв участь в опрацюванні законопроєкту земського самоврядування Кавказу. Метою законопроєкту було встановити об"єкти оподаткування земельних дібр і виробити норми їх чистої прибутковости. Вислідом цієї дослідницької роботи, проведеної на 1018 типових сільських господарствах за допомогою 66 податкових інспекторів, була праця Покійного: "Норми чистої доходовости земель Кавказького Краю для обкладання їх держ. земельним податком і земськими зборами", Тифліс 1913 /рос. мовою/. Праця була прийнята Міністерством Фінансів та Державною Думою й опублікована Управлінням Намісника; Міністерство Фінансів окремо преміювало її. Крім того, бл. п. проф. Шрамченко підготував ряд інших статистичних матеріялів. За ці праці його обрали дійсним членом Імператорського Кавказького Товариства Сільського Господарства та Закавказького Відділу Імператорського Географічного Товариства; з 1915 р. він був старшим редактором Закавказького Статистичного Комітету. За часів Тимчасового Уряду /1917/ Покійний брав участь у комісії для запровадження земських установ на Кавказі під головуванням члена Держ. Думи Чхонкелі, а також завідував Статистичним Відділом Міністерства Фінансів Грузії, одночасно провадячи українізацію разом з іншими діячами українських військових частин кавказького фронту. Покійний брав також участь в українському громадському житті на Кавказі. Був головою Тифліської Української Громади, згодом заступником голови Крайової Української Ради та Військової Ради, редагував орган укр. Тифліської Громади, зорганізував Союз національних меншостей з українців, естонців і литовців та переправив за згодою грузинського уряду українські військові частини на Україну.

В 1918 р. Покійний як делегат Української Крайової Ради до Українського Національного Союзу, переїхав до Києва, де працював як член Фінансової Комісії Державної Скарбниці за директорства Лебедя-Юрчика, як товариш міністра народного господарства, а згодом як державний секретар в уряді Іс. Мазепи. Перейшовши з військами УНР до Галичини, короткий час був головою Фінансової Комісії Уряду. 1922 р. переїхав до Праги, де в травні 1922 був обраний Професорською Радою Економічно-Кооперативного Факультету УГА доцентом при катедрі статистики. Читав курс статистики й демографії на всіх факультетах УГА, зорганізував Статистичний Кабінет і кермував у ньому практичними вправами. В 1930 р. був номінований прив.-доцентом УВУ, а в 1934 р. обраний звичайним професором УВУ . В рр. 1938-40 був директором Українського Соціологічного Інституту. Після переїзду до Мюнхену /1945/ був обраний деканом Економічного Відділу УГА-УТГІ, а згодом переїхав до Женеви.

Серед важливіших праць Покійного, крім названих, згадаємо: "Українське, білоруське і грузинське студентство на Високих Школах Чехо-Словацької Республіки" /1925/, "Професор Ф.А.Щербина як статистик"

/1929/, "Основи теорії статистики" /1933/, " Ukrainian ethnografic territory of Europe " /1923/, "Промислова статистика" част. I /1925/, "Український статистик О.О.Русов" /1938/, "Матеріяли до проєкту адміністративного поділу українських земель" /з картою областей і районів/, "Життя і чинність проф. Ф.А. Щербини" - монографія, "Статистичні методи в соціології" /1935/, "Світове населення і його зміни за 130 років /1800 - 1930/" - два виклади з демології.

НОВІ ЧЛЕНИ

У звітний період стан членства НТШ збільшився на 6 дійсних, 9 звичайних членів і 7 членів-прихильників. Кількість членів за теперішнім станом становить: 130 дійсних членів /два за цей час померли/, 235 звичайних і 90 членів-прихильників.

а/ Дійсні члени

У Філологічній Секції обрано 3 дійсних членів /проф. д-р Люїджі Сальвіні, д-р Михайло Соневицький, проф. Василь Чапленко/, у Математично-Природописно-Лікарській - двох /проф. Теодор Великохатько, доц. д-р Юрій Русов/ і верифіковано в цій Секції одно дійсне членство /д-р Богдан Гординський - обраний д.чл. НТШ 1942 р./. Подаємо короткі характеристики новообраних членів:

Проф. Люїджі Сальвіні - видатний італійський славіст, професор університету, автор низки наукових праць, член Східнього Інституту в Римі й інших наукових установ, одержав 3 премії від Італійської Академії Наук. Викладав славістику у Вищому Інституті Східніх Студій у Неаполі, згодом в Папському Східньому Інституті в Римі, тепер в університеті в Барі. Великий прихильник українців, працює вже бл. 20 років над вивченням української літератури. Його стараннями відкрито при Вищому Інституті Східніх Студій у Неаполі відділ українознавства. За його допомогою видано граматику української мови та "Українсько-італійський словник" проф. Онацького. Видав українською мовою дві антології новітньої української літератури: " Le quattro sciabole " i " L'altopiano dei pastori ", зробив низку перекладів творів українських письменників /Косинка, І.Липа, Стефаник, Хвильовий і ін./, написав ряд статтей і рецензій з української літератури.

Д-р Михайло Соневицький /ЗДА/ - клясичний філолог, знавець зокрема грецької філології і культури, автор низки популярно-наукових і методично-дидактичних статтей з клясичної філології та рецензій на підручники з грецької і латинської мови. До 2-ої світової війни працював у Галичині гімназійним учителем. Під час своєї пед. праці підготував підручник граматики грецької мови, а також написав ширші нариси з грецької мітології. Частина цих нарисів з"явилася у виданнях "Рідної Школи" /1936/ п.н. "Перекази старовинного світу". Д-р Соневицький збирав матеріяли до цінної праці про впливи клясичного світу на українську культуру, зокрема на лі-

тературу; на жаль, ці матеріяли втрачені під час війни. Врятувався тільки рукопис "Франкові переклади з античних літератур", який з"явився в 161 т. "Записок НТШ" /"Збірник Філологічної Секції" ч. 24/.

Проф. Василь Чапленко /ЗДА/ - літературознавець і мовознавець, крім того, відомий як письменник /14 книжок белетристичних творів/; працював у високих школах - з 1932 р. був керівником катедри українознавства. Відомі зокрема такі важливіші його праці: "Революція 1905 року в українській літературі", "Сонет в українській поезії", "Мовно-стилістичні можливості письменника", "Фолкльор у творчості Гоголя", "О.Пушкін в українських перекладах", "Творчі шукання М.Коцюбинського", "Літературна спадщина М.Зерова", "Ліричний геній" /про Олеся/, "Українізми в мові М.Гоголя", "Літературна мова", "Мова Слова о полку Ігоревім", "Типи мовних актів", статті в розділі "Мова" в "Енциклопедії Українознавства", ч. 1, "Діялектична основа літературної мови"; підготована до друку велика праця "Українська літературна мова, її виникнення й розвиток" /15 друк. арк./.

Проф. Теодор Великохатько /Бразілія/ - іхтіолог і зоолог, фахівець в галузі охорони природи, з 1930 р. професор зоології та гістології в ІНО та в Сільсько-Господарському Інституті в Херсоні і директор Інституту Рибного Господарства й Океанології, з 1937 до 1940 професор Пед. Інституту в Ніжені, згодом до серпня 1941 професор зоології Державного Університету в Чернівцях. Брав кілька разів участь в експедиціях Науково-дослідчого Інституту Озерного та Річкового Рибного Господарства в Ленінграді під керівництвом акад. Л.С.Берга. З 1947 р. перебуває в Бразілії і працює на посаді вченого риболова - іхтіолога. Проф. Великохатько має бл. 50 друкованих наукових і методичних праць і написав ряд статтей на зоологічні й інші теми. Основною його науковою роботою, над якою працював 15 років, є "Іхтіогеографія" /історія міграцій та поширення риб/. Ця праця ще в рукописі.

Доц. д-р Юрій Русов /Канада/ - іхтіолог і зоолог. Габілітувався в УГА в Подєбрадах, де викладав зоологію і рибівництво до 1930 р. З 1930 до 1941 працював як директор Секції Рибальства і Рибівництва при Національному Зоотехнічному Інституті в Букарешті. Тепер працює в Бюрі Міністерства Рибальства і Мисливства при Монтреальському Університеті. Доц. Русов має за собою велику дослідницьку роботу над рибами Поділля, Дунаю, в Неаполітанській Зоологічній Станції, в Рибальській Школі у Воднях /Чехія/, на ріках Карпат, на річці св. Лаврентія і на озерах св. Франціска, св. Люї і ін. Друкованих праць з іхтіології має доц. Русов понад 20, крім того кілька праць з українознавства й української філософії.

б/ Звичайні члени

Головний Виділ прийняв запропонованих у 1954 р. таких звичайних членів НТШ:

1. Американський Відділ: Богдан ВИНАР - "дипльомфольксвірт" і д-р філософії з політекономії /Клівленд/, Роман ЛИСЯК - лікар -дерматолог /Нью-Йорк/, Володимир ТРЕМБІЦЬКИЙ - інженер -

економіст /Бруклин/, Олександер В. КОРНІЛЕВ - геолог /Філядельфія/, Роман ОЛЕСНИЦЬКИЙ - магістер прав /Нью-Йорк/.

2. Канадійський Відділ: о. Михайло ОЛЕНЬЧУК /Альберта/, Степан ЯЦІВ - інженер-лісовик /Ніягара Фаллс/, о. Михайло ЗАЛЕСЬКИЙ - д-р філософії /Монтреал/, Володимир КЛІШ - магістер прав /Торонто/.

3. Европейський Відділ: Осип БЕРЕСТ - /д-р медицини /Австрія/.

в/ Члени-прихильники

Американський Відділ прийняв за звітний період 4 членів-прихильників: Іван ДУЖАНСЬКИЙ, Олександер НАКОНЕЧНИЙ, д-р Іван СМУК і д-р Василь СТЕФУРАК, Европейський Відділ - трьох: Філія УДК і Осередок СУМ в Ля Лювієр /Бельгія/, Давид ЛОЗИНСЬКИЙ у Вам /Бельгія/ і Федір АНДРИЇВ у Патюраж /Бельгія/.

У В А Г А: Редакція Бюлетеня прохає надсилати до Централі відомості про наукові виступи членів /доповіді/ і про друковані праці /назва праці, рік і місце видання/, щоб можна було на майбутнє продовжувати сторінку "З наукової діяльности членів".

Виправлення помилки: На 11 стор., 23 рядок згори, повинно бути замість "Манітобського" - Альбертійського Університету.

Це число Бюлетеня з"явилося 17 серпня 1954, накладом 600 прим.

БЮЛЕТЕНЬ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ІМ. ШЕВЧЕНКА

ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ ЧЛЕНІВ
Виходить неперіодично під редакцією
Генерального Секретаря НТШ
Адреса Редакції: 27, rue des Bauves, Sarcelles
(S. et O.) France.

Рік VI   червень 1955   /ч.1/16/

ЗМІСТ: Від Редакції.НТШ ступає на новий шлях. Вислід голосування на Загальних Зборах. Організаційні справи.Виконання ухвали Загальних Зборів точка 6.Огляд діяльности:І.Централя.ІІ.Відділи:а/Американський,б/Канадійський,в/Австралійський,г/Европейський.Секції:а/Історично-Філософічна,б/Філологічна, в/Математично-Природописно-Лікарська. Персоналія - наші втрати.Нові члени.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Цим бюлетенем замикається період,в який НТШ діяло за крайовим статутом,достосованим до потреб та умов еміґраційного життя.Подається в ньому огляд діяльности від появи останнього Бюлетеня /серпень 1954 ч.1/15// до кінця 1954 р.Згадується також про справи з-перед серпня 1954, які не були подані в попередньому Бюлетені.З відомостей за 1955 р. подається склад нових керівних органів поодиноких НТШ,обраних їхніми цьогорічними Загальними Зборами.

НТШ СТУПАЄ НА НОВИЙ ШЛЯХ

З закінченням Загальних Зборів кореспонденційним шляхом стара Головна Управа правно покінчила свої мандати.Після прийняття статуту, по переходовому періоді,до часу зформування Головної Ради зфедерованих крайових НТШ,урядуватиме дотеперішній Генеральний Секретаріят,а потім старе Наукове Товариство ім.Шевченка,як одноцільна адміністраційна українська наукова централя перестане існувати:його місце займе Наукове Товариство ім.Шевченка як союз чотирьох правно та адміністраційно самостійних установ.НТШ ступає на новий,невідомий шлях,продиктований теперішнім українським науковим лихоліттям і зв'язаним з ним розпорошенням науковців,згуртованих в НТШ по широкому світі.

На теперішньому членстві НТШ лежить тепер велика відповідальність - зберегти науковий скарб трьох поколінь українських учених без порушення, і не тільки зберегти як закопаний талант,але,віддаючи себе на послуги справі визволення Батьківщини,продовжувати працю попередників у нових обставинах до часу повороту на свобідну українську землю.

80 років існування та праці української наукової централі під прапором Шевченка утворили вже уґрунтовану традицію Наукового Товариства ім.Шевченка,наукову свідомість та відповідальність перед історією Батьківщини;ми вже навіть часто говоримо про патріотизм свого Наукового Товариства.Це все вартості високої моральної натури,що в'язали українських учених міцніше від усяких зобов'язань леґального порядку,бо саме цей дух НТШ підтримував серед його членів ентузіязм до наукової праці та до чесного наукового змагання.Це він творив серед них почуття гідности українського науковця та традицію глибокої відповідальности українських учених за свою наукову працю й поведінку.

Об'єднані навколо НТШ науковці завжди мали перед своїми очима основоположників української науки,наукових та матеріяльних фундаторів НТШ,починаючи від найстарішого покоління,-від шевченкознавця Кониського,дослідників української літератури Огоновського й Барвінського та інших найстаріших учених з НТШ.Вони,виконуючи Заповіт Шевченка,вирішили,всупереч волі російського царату,при допомозі літератури та науки далі національно революціонізувати українську націю та науковими працями перед світом удокументувати її існування на Сході Европи.

Члени НТШ справедливо пишаються своєю установою,що в добу Михайла Грушевського,Івана Франка,Федора Вовка,Володимира Гнатюка,Степана Рудницького,Степана Томашівського,Василя Щурата,Кирила Студинського, братів Колессів та інших /між ними,зокрема,ціла історична школа Грушевського/ піднялася на рівень справжньої академії наук і кількома сотнями праць про Україну наповнила полиці бібліотек світових наукових установ. Тоді молодий українець з науковими амбіціями мріяв працювати в цій,єдиній у свій час великій українській науковій установі.

Свідомість цієї світлої традиції диктувала наступному поколінню членів НТШ,за часів великої революції на Сході Европи та нещасливо закінченої визвольної боротьби,за всяку ціну зберігати соборність української науки на пошматованих українських землях і бути перед широким науковим світом речником вільної української науки,- особливо від тоді,як Всеукраїнська Академія Наук,чимало членів якої були також членами НТШ, втратила можливість свободи своєї наукової творчости.Покоління Івана Раковського,Мирона Кордуби,Володимира Левицького,Михайла Возняка та інших ще живих і вже покійних науковців старалося в незвичайно важких обставинах чужинецького панування продовжувати працю попередників,підтримувати традиції НТШ,яке навіть у найважчих обставинах знаходило велику пошану,мало своє опертя на українській публічній опінії,що одностайно ставала в оборону цієї установи.Це покоління НТШівців мало свою опору в наукових установах та матеріяльних фундаціях НТШ у Львові,в його знаменитій бібліотеці,найкращій бібліотеці українознавства,музеях та робітнях,що гуртували НТШівців та витворювали наукову солідарність.

Окупація Львова та Західньої України большевиками положили кінець існуванню завжди ненависного для Росії НТШ.Чимало старіших і молодших членів НТШ пішли на еміґрацію,несучи з собою не тільки свої знання й науковий досвід,але й моральні надбання НТШ,його традицію,його науковий авторитет,які стали вузлом НТШівської солідарности на чужині та рушійною силою,щоб оживити формально Москвою знищене НТШ в нових обставинах. Після небагатьох років після відновлення настало розпорошення НТШівців по різних країнах світу і доплив нових членів,які створили істотно нові обставини й навіть нові завдання для української науки взагалі,зокрема для НТШ.

Бракує тепер фізичного зв'язку для розпорошеного членства НТШ, бо віддаль одного НТШівця від другого на сотні ,а то й тисячі кілометрів,

різні середовища та різні правні приписи зробили існування старого адміністраційно одноцільного Товариства трудним,а то й неможливим. За браком фізичних зв'язків лишилися моральні,і на них тепер перебудоване НТШ поклала дає всю свою надію.Якщо будуть вони сильні,то НТШ зможе і в майбутньому виконувати свою ролю в українській науці,поставленій на службу визволення Батьківщини.Стануть ці моральні зв'язки слабнути,то НТШ жде невесела майбутність.Тож завданням старших науковців є,побіч свого наукового досвіду,передати молодому членству традиції НТШ,традиції славної плеяди великих українських учених-патріотів попередніх поколінь.

Це є одинокий спосіб врятувати життя НТШ,вже 80-літнього Ювілята. Кожне місцеве НТШ,зв'язане тепер союзним вузлом в одну установу,окремо і всі разом стають спадкоємцями української наукової і патріотичної традиції.Ці моральні вартості кожна частина НТШ в широкому світі мусить у себе плекати як дороге євшан-зілля та в дусі НТШ виховувати нових адептів української науки на чужині.Цей дух має проявлятися в плеканні національної принциповости в українській науці,як науці самостійної,хоч поневоленої нації.Звідси випливає завдання ставити й опрацьовувати проблеми,яких не сміє зачіпати український учений на поневоленій Батьківщині. В амбіції кожного українського науковця на чужині - давати своїй праці високий рівень та наукову об'єктивність.Маємо зберігати за всяку ціну науково-організаційну солідарність,єдність наукових секцій,публікацій та єдність добірного дійсного членства.Це є передумови того,що наша наукова праця буде корисним внеском у справу боротьби за визволення України.

Маємо пам'ятати,що адміністраційне розпорошення НТШ - це тільки переходова стадія,після якої мусить знову повстати об'єднане НТШ в старім гнізді у Львові,скоро тільки на рідній землі настануть обставини, сприятливі для розвитку вільної української науки.За збереження моральної єдности установи зокрема буде відповідальне насамперед дійсне членство НТШ.Якщо ми не збережемо традицій НТШ й дамо зруйнуватися його науковій структурі,то на нас упаде перед історією та перед Батьківщиною відповідальність за те,що Москва тільки зачала,а ми докінчили ліквідацію славетної наукової установи.

Чим у нас тепер менше фізичних та правних зв'язків,то міцнішими мусять бути серед нас зв'язки моральні.В них наша одинока надія,що НТШ діжде ще 100-літнього ювілею вже,дай Боже,у вільному Львові,завжди вірному західньому бастіонові вільної соборної України.

Останній Виділ старого ще зцентралізованого НТШ прощається цими міркуваннями з дійсним членством,відповідальним за долю української науки,із звичайним членством,надією української науки,та з приятелями НТШ,що,розуміючи заслуги цієї установи для української нації,давали українській науці моральну та матеріяльну допомогу.Сердечна подяка всім членам та добродіям НТШ,що й на чужині помагали нам вести справжню НТШівську роботу.Під опіку цілої НТШівської родини передаємо,з одного боку,наші традиції,наші наукові надбання та славу НТШ,яких нам не вільно змарнувати,з другого - також майбутнє усім нам дорогого НТШ.

В січні 1955 р.

Микола Чубатий
Діючий Містоголова

Володимир Кубійович
Генеральний Секретар

ВИСЛІД ГОЛОСУВАННЯ НА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ

Загальні Збори Централі НТШ, які відбувалися кореспонденційним шляхом, були розписані в Бюлетені з серпня 1954 ч.1/15. На проведення Зборів був передбачений період 4 місяців, з 1 вересня 1954 до 31 грудня 1954. Два перші місяці, з 1.IX.54 до 30.X.54, були зарезервовані на дискусію над звітами, тобто на надсилання зауваг, доповнень, пропозицій і внесків до справ поставлених на порядок нарад Загальних Зборів. В двох наступних місяцях мало відбутися голосування над справами, які були поставлені на порядку нарад та над пропозиціями і внесками членів. З технічних причин /готування надісланих матеріялів/ продовжено на пропозицію Уповноважених Контрольною Комісією для перевірки матеріялів на голосування реченець Загальних Зборів до 15 січня 1955 р.

Надіслані матеріяли /зауваги, пропозиції, внески/ розіслано членам /почесним, дійсним, звичайним/ на голосування 20 листопада 1954. Членам-прихильникам ці матеріяли не розсилалися, бо вони мають тільки право дорадчого голосу на Загальних Зборах. Картки з голосуванням надсилалися членами до Секретаріяту Централі в Сарселі до 15 січня 1955, тобто до дня закінчення Загальних Зборів.

Уповноважені Контрольною Комісією для підрахування голосів: проф. Олександер ШУЛЬГИН /д.чл.ІФС/, проф. д-р Павло ШУМОВСЬКИЙ /д.чл.МПЛС/ і о. Михайло ЛЕВЕНЕЦЬ /зв.чл.НТШ/ перевірили 29 січня 1955 надіслані картки з голосуванням і подають до відома наступне:

I. Загальні ствердження

а/ На загальне число членів НТШ 364 /1 почесний, 130 дійсних, 233 звичайних/, управнених до голосування, взяли участь у Загальних Зборах /прислали картки з голосуванням/ 128 членів, тобто 35 % усіх вище згаданих членів. Два члени /проф. Дмитро Зайців - д.чл.МПЛС, Іван Марченко - зв.чл./ не могли взяти участи у Загальних Зборах, бо не відомі їхні адреси і не вислано їм матеріялів про Загальні Збори. Всім іншим членам були ці матеріяли вчасно розіслані.

б/ Згідно з § 36 зобов'язуючого статуту, в Загальних Зборах взяла участь вистачаюча кількість членів і їх рішення є правосильні та зобов'язуючі.

в/ При підрахуванні голосів були взяті до уваги картки з голосуванням 127-ми членів. Один голос уповноважені визнали неважним.

г/ Уповноважені уважали, що голосуючий утримався від голосування, коли до поданих на голосування справ не заявився ні ЗА, ні ПРОТИ.

II. Вислід голосування у справах поставлених на порядок нарад Загальних Зборів і запропонованих членами

1. Протокол останніх Загальних Зборів затверджено 125 голосами; 2 утрималося від голосування.

2. Звідомлення з діяльности Головного Виділу схвалено 121 голосом, 1 голос - проти, 5 утрималося від голосування, в цьому числі 4 члени Головного Виділу.

3 - 4. За уділенням абсолюторії уступаючому Головному Виділові заявилося 122 голоси, 5 утрималося від голосування, між ними 4 члени Головного Виділу.

5. Схвалення перебудови НТШ і прийняття статуту Головної Ради НТШ.

До проєкту статуту ГР НТШ були надіслані зауваги й доповнення, які були подані на голосування.

До §2 проф.д-р Іван Розгін,д.чл.МПЛС,Детройт,ЗДА,поставив пропозицію, щоб Товариства називати не за їхнім місцем осідку,а за державним принципом,напр.,"НТШ Америки,Канади і т.ін.".
Головний Виділ пропонував такі назви Товариств:"Наукове Товариство ім.Шевченка,Нью-Йорк,ЗДА,- Торонто,Канада,- Сідней,Австралія,- Сарсель,Франція".
На голосування були подані обидві пропозиції.Схвалено пропозицію Головного Виділу.За схваленням заявилося 107 голосів,12 - проти, 8 утрималося від голосування.

До §7 проф.д-р Павло Шумовський,д.чл.МПЛС,Париж,вніс таку поправку - на місце "у §9" вставити "Тут".
Поправку прийнято 123 голосами,4 утрималися від голосування.

До §8 д-р Василь Маркусь,зв.чл.НТШ,Париж,запропонував додати після слів "Головна Рада",наприкінці цієї статті,"згл.Генеральний Секретаріят з її уповноваження".
Пропозицію схвалено 107 голосами,16 проти,4 утрималося від голосування.

До §9 а/ запропонував д-р В.Маркусь додати на кінці речення:"Сесія Головної Ради устійнює черговість заступництва Президента".
За прийняття цієї пропозиції заявилося 105 голосів,14 - проти, 8 утрималося від голосування.

До §9 а/д-р Богдан Томків,зв.чл.НТШ,Клівленд,ЗДА,вніс пропозицію,щоб на місце "Головна Рада вибирає з-поміж дійсних членів НТШ на своїй першій пленарній сесії Президента і Генерального Секретаря НТШ" вставити "Президента і Генерального Секретаря вибирає загал членства".

До §9 б/,яка звучить "В кінці першої каденції Головна Рада сама вирішує, чи вибір Президента й Генерального Секретаря НТШ на наступну каденцію переводити голосуванням загалу членства",д-р Б.С.Томків ставить внесок,щоб цю статтю викреслити.

На голосування були дані щодо точок а/ і б/ §9 пропозиції Головного Виділу і д-ра Б.С.Томкова.

Схвалено пропозиції Головного Виділу пропозицію а/110 голосами, 7 голосів - проти,10 утрималося від голосування,пропозицію б/108 голосами,9 проти,10 утрималося від голосування.

До §15 ґ/,де говориться про компетенції Генерального Секретаря,д-р Б.С. Томків запропонував доповнення:Ген.Секретар "Затверджує в порозумінні з Президентом НТШ до друку рукописи наукових праць".За пропозицією Головного Виділу,Ген.Секретар сам затверджує до друку праці.

Подано на голосування пропозиції Головного Виділу і д-ра Б.С.Томкова.Прийнято пропозицію Головного Виділу 101 голосами,18 голосів-проти,8 утрималося від голосування.

По §19 б/,яка говорить,хто має право внести проєкт на зміну статуту, д-р Б.С.Томків поставив таку пропозицію:"Загальні Збори поодиноких НТШ кількістю 2/3 голосів".Пропозиція Головного Виділу звучить так:"Загальні Збори поодиноких НТШ кваліфікованою більшістю 2/3 голосів".

З цих двох пропозицій схвалено пропозицію Головного Виділу 96 голосами,20 голосів - проти,11 утрималося від голосування

По §19 в/,яка дає право Контрольній Комісії внести проєкт на зміну статуту,д-р Б.С.Томків ставить пропозицію,щоб цю статтю цілком викреслити.

Схвалено пропозицію,подану у проєкті статуту 102 голосами,16 голосів проти,9 утрималося від голосування.Пропозиція д-ра Б.Томкова не була прийнята.

Загальний вислід голосування над 5 точкою порядку нарад "Схвалення перебудови НТШ і прийняття статуту Головної Ради НТШ"такий: За схвалення заявилося 123 голоси,1 голос - проти,4 утрималися від голосування.

Перебудова НТШ схвалена і статут Головної Ради НТШ прийнятий з пропозиціями,які були затверджені більшістю голосів й доповненнями.

6.Евентуалія.На цій точці нарад був поставлений внесок Леоніда Бачинського,зв.чл.НТШ,Клівленд,ЗДА,щоб всі дійсні і звичайні члени НТШ та члени прихильники,за винятком тих,які перебувають у Франції і Німеччині,вплатили на покриття коштів Загальних Зборів Централі й на підтримку організаційної діяльности по 2.-дол.або їх рівновартість.

Цей внесок прийнято 105 голосами,14 голосів - проти,7 утрималося від голосування,1 член голосував за прийняття,але з поправкою,щоб на місце слів:"у Франції і Німеччині"вставити "в Европі".

Сарсель,29 січня 1955 р.

/-/ Олександер Шульгин /-/ Павло Шумовський

/-/ о.Михайло Левенець

ОРГАНІЗАЦІЙНІ СПРАВИ.

1.Після схвалення статуту Головної Ради НТШ функції Централі виконує тимчасово - аж до моменту уконституювання Головної Ради - дотеперішній Генеральний Секретар НТШ.

2.В якнайкоротший час прийде до уконституювання Головної Ради, тобто до вибору її Президента й Генерального Секретаря,а тим самим і визначення осідку Головної Ради НТШ на найближчих три роки /Сучасний склад Головної Ради НТШ такий:1/голова НТШ - проф.д-р Евген Вертипорох,проф. д-р Володимир Кубійович,доц.д-р Евген Пеленський,проф.д-р Роман Смаль-Стоцький;2/директори Секцій:проф.д-р Микола Зайців,проф.д-р Костянтин Кисілевський,проф.д-р Іван Мірчук;3/представники поодиноких НТШ:

проф.д-р Ілля Витанович,проф.інж.Василь Іванис,ред.Василь Мудрий,проф. Олександер Шульгин/.

3.За період до уконституювання Головної Ради /вибір Президента і Генерального Секретаря НТШ/ буде виданий ще один Бюлетень за редакцією дотеперішнього Генерального Секретаря НТШ,тому Виділи НТШ і Дирекції Секцій повинні надсилати дальше до Секретаріяту Централі в Сарселі інформативні матеріяли про їхню діяльність /протоколи засідань,видання,інформації про наукову діяльність,імпрези,тощо/.

4.Обрані чи прийняті за цей час /після Загальних Зборів Централі/ дійсні і звичайні члени,будуть затверджені Головною Радою після її уконституювання,тобто після вибору Президента і Генерального Секретаря НТШ. Так само будуть затверджені і ті члени,які були обрані чи прийняті перед 15 січня 1955,а не було вже можливим затвердити їх Головним Виділом.

ВИКОНАННЯ УХВАЛИ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ ТОЧКА 6

На порядку нарад Загальних Зборів,точка 6 "Евентуалія",був поставлений на голосування членів внесок Леоніда Бачинського,зв.чл.НТШ, Клівленд,ЗДА,щоб усі дійсні та звичайні члени і члени-прихильники,за винятком тих,які перебувають у Франції та Німеччині,вплатили по 2.-дол. або рівновартну суму на покриття коштів Загальних Зборів і на підтримку організаційної діяльности Централі.

Внесок був ухвалений,як сказано вище,102 голосами на 127 голосуючих,при 14 голосах - ПРОТИ і 7 голосах,які утрималися від голосування.

Деякі члени переслали вже пропоновану суму разом із картками з голосуванням.Список їх подаємо нижче.Закликаємо решту членів виконати цю ухвалу Загальних Зборів,пересилаючи гроші прямо до Секретаріяту Централі в Сарселі.Списки вплачених сум будуть опубліковані в найближчому Бюлетені НТШ.Дозволяємо собі при цьому звернути увагу на ту обставину, що фінансова ситуація Централі є дуже важка,і виконання цієї ухвали це одночасно допомога Централі для сплати заборгованости.

Дотепер прислали гроші такі члени НТШ:

проф.д-р Осип Андрушків,ЗДА,/2.дол./,проф.Леонід Бачинський,ЗДА, /2.дол./,д-р Осип Берест,Австрія,/50.австр.шил./,д-р Петро Біланюк,ЗДА, /5.дол./,доц.інж.Михайло Боровський,Канада,/2.дол./,о.д-р Атанасій Великий,ЧСВВ,Рим,/1.000.фр.фр./,д-р Богдан Винар,ЗДА,/2.дол./,мґр.Мирон Заклинський,ЗДА,/2.дол./,проф.д-р Микола Закоморний,Англія,/1 англ.фунт/, інж.Антін Івахнюк,Канада,/2,50 дол./,д-р Надія Івахнюк-Ружицька,Канада, /2,50 дол./,проф.д-р ВасильЛев,ЗДА,/2.дол./,д-р Василь Ленцик,ЗДА,/2.дол./, д-р Богдан Лончина,ЗДА,/2.дол./,д-р Лука Луців,ЗДА,/2.дол./,о.д-р д-р Василь Макух,ЗДА,/2.дол./,о.д-р Мирослав Марусин,Рим,/2,50 дол./,проф.д-р Юрій Мачук,ЗДА,/2.дол./,д-р Микола Мостович,ЗДА,/700.фр.фр./,о.проф.д-р Іриней Назарко,ЧСВВ,/2.дол./,д-р Сава Никифоряк,ЗДА,/2.дол./,д-р Тиміш Олесіюк,ЗДА,/5.дол./,д-р Марія Шпеп'юрська-Овчаренко,ЗДА,/5.дол./, інж.Осип Сецінський,Канада,/2.дол./,Іван Ставничий,ЗДА,/690.фр.фр./, проф.Володимир Тимошенко,ЗДА,/2.дол./,д-р Андрій Турчин,ЗДА,/2.дол./, о.д-р Іван Хома,Рим,/2,50 дол./,Антін Цурковський,ЗДА,/2.дол./,проф.д-р Микола Чубатий,ЗДА,/2.дол./,ген.Павло Шандрук,ЗДА,/2.дол./.

О Г Л Я Д   Д І Я Л Ь Н О С Т И

І. ЦЕНТРАЛЯ

У звітний період праця Централі зосереджувалася насамперед на проведенні Загальних Зборів, як про це сказано докладніше в уступі "Вислід голосування на Загальних Зборах". Головний Виділ надавав також увагу справі ліквідації заборгованости Централі. Це питання було предметом нарад на двох із трьох засідань, проведених кореспонденційним шляхом за останній період каденції Головного Виділу. На засіданнях були обговорені такі справи:

14 серпня 1954 затвердження вибору дійсних і прийняття звичайних членів і верифікація одного дійсного членства.

22 грудня 1954 були подані інформації про стан Загальних Зборів та про фінансову ситуацію Централі. Рішено розділити заборгованість Централі на поодинокі Відділи НТШ і це рішення подано на затвердження позамісцевими членами Головного Виділу та Контрольної Комісії, затверджено вибір 2 дійсних і 3 звичайних членів та верифіковано членство одного дійсного члена. Подано на затвердження замісцевим членам Головного Виділу обрання нових дійсних і прийняття звичайних членів, прийнято до відома перехід дійсного члена НТШ проф. д-ра Володимира Кубійовича з Математично-Природописно-Лікарської Секції до Історично-Філософічної Секції, рішено реактивувати членство колишнього звичайного члена НТШ.

12 січня 1955 затверджено рішення про розподіл заборгованости Централі на поодинокі Відділи НТШ пропорційно до кількости членів кожного Відділу і рішено повідомити про це Виділи Відділів НТШ та членів Контрольної Комісії, затверджено вибір 6 дійсних та прийняття 5 звичайних членів, реактивовано членство звичайного члена НТШ, рішено передати на затвердження Головною Радою пропонованих нових кандидатів на звичайних членів НТШ.

ІІ. ВІДДІЛИ

а/ А м е р и к а н с ь к и й   В і д д і л

Виділ відбув до кінця 1954 р. 4 засідання, предметом яких були такі справи:

21 серпня 1954 святочне засідання з участю членів Контрольної Комісії з нагоди посвячення Дому Української Культури.

11 вересня 1954 затверджено плян сплат позик на Дім Культури і залеглостей у зв'язку з перебудовою дому, рішено прийняти 4 звичайних членів, прийнято до відома пропозиції на дійсних членів, заплановано влаштувати офіційне відкриття Дому Культури та виставку старих географічних мап на 29 листопада 1954, заслухано інформацій про видання книжок на кошт Східньоевропейського Фонду, рішено звернутися до ЕВ НТШ з пропозицією поширити видання англомовної ЕУ двома представниками АВ, уповноважено проф. д-ра К. Кисілевського обговорити з представниками Українського Технічного Інституту в Нью-Йорку справу розмежування компетенції УТІ й Університету Українознавства НТШ, делеговано звич. члена НТШ, д-ра Євгена Пизюра до Ювілейного Комітету для відзначення ювілею сценічної творчости режисера Йосипа Гірняка, рішено створити Комісію для дослідів життя українців під Польщею й доручено Василеві Мудрому, звич. членові НТШ, зайнятися

складенням такої Комісії,схвалено резолюції в справі листів проф.д-ра М.Чубатого з 28 травня і 28 липня 1954 до Виділу щодо Видавничої Комісії НТШ й участи проф.Чубатого в підготові Наукового З'їзду, організованого Американським Комітетом Визволення від Большевизму.

25 вересня 1954 обговорено справу Університету Українознавства НТШ і рішено зачати виклади в листопаді 1954.

18 грудня 1954 рішено влаштувати офіційне відкриття Дому Української Культури 26 грудня 1954 і відзначити при цій нагоді 40-ліття СВУ та 75-ліття дир.Володимира Дорошенка,назначено реченець Загальних Зборів на 29 січня 1955,заслухано інформації про нові видання Секцій Філологічної та Математично-Природописно-Лікарської і про друк книжок за гроші з дотації Східньоєвропейського Фонду,обговорено справу нових видань і фондів на цю мету,рішено приділити з фондів на видавничі цілі по 1.000.-дол.Секцій Філологічної і Математично-Природописно-Лікарської та 1.325.-дол.для Історично-Філософічної Секції,обговорено плян прелімінара бюджету для затвердження Загальними Зборами,рішено прийняти 5 звичайних членів і прийнято 2 члени-прихильники.

Загальні Збори /другі Звичайні/ АВ відбулися 29 січня 1955 в Домі Культури.Звідомлення з діяльности за час від жовтня 1952 до 31 грудня 1954 було вміщене в Бюлетені АВ з січня 1955 р.Стан членів на 31.XII.54 такий:67 дійсних,95 звичайних і 38 прихильників.

Обрано керівні органи в такому складі:

Виділ: голова - проф.д-р Роман Смаль-Стоцький,заступник голови:проф. д-р Костянтин Кисілевський і проф.д-р Матвій Стахів,секретар-доц.д-р Юрій Фединський,скарбник - д-р Володимир Калина,бібліотекар - дир.Володимир Дорошенко,члени:проф.д-р Осип Андрушків, проф.д-р Василь Лев,д-р Роман Осінчук,проф.д-р Ярослав Падох, проф.д-р М.Зайцев, інж.Михайло Пежанський,проф.д-р Володимир Січинський.

Контрольна Комісія:проф.д-р Олександер Архімович,інж.Олександер Гладишовський,проф.д-р Григорій Лужницький,д-р Кость Паньківський, д-р Пантелеймон Ковалів.

Делеґатами до Головної Ради НТШ обрано проф.д-ра Іллю Витановича і ред.Василя Мудрого.

Загальні Збори вибрали також Статутову Комісію,до якої увійшли: проф.д-р Ярослав Падох,мґр.Василь Тучак,доц.д-р Юрій Фединський і доц. д-р Богдан Цюцюра.

З діяльности Комісій:Наукова робота АВ ведеться,поза Секціями, яких на терені АВ дві - Філологічна і Математично-Природописно-Лікарська, в різних Комісіях.У звітний період проявили діяльність зокрема такі комісії:

Комісія Енциклопедій /під керівництвом проф.Івана Вербяного/ опрацьовувала в останні місяці україніку в американських і неамериканських енциклопедіях /Лексикон Брокгавза/.

В рамках праць Комісії права і суспільних наук в червні 1954 д-р Семен Демидчук прочитав доповідь про "Американсько-український правничий довідник".

Підкомісія еконмічних дослідів /керівник проф.Микола Величківський/ влаштувала в Клівленді у вересні 1954 конференцію економістів, на якій були прочитані 7 доповідей,між ними 3 доповіді членів АВ - керівника Підкомісії,проф.д-ра Михайла Дудри і д-ра Михайла Винара.

Окремі наукові доповіді /переважно для членів/ відбуваються під керівництвом проф.д-ра Володимира Січинського. В 1954 р. були прочитані такі доповіді: 4.III.54 д-р Орест Макар "Топографічна і нетопографічна фотограмметрія" /спільно з Тов.Укр.Інженерів/, 12.V.54 інж.В.Трембіцький "Українсько-польські державні границі в історичному й економічному аспекті", 16.X.54 д-р В.Сенютович-Бережний "Джерела української геральдики", д-р Т.Мацьків "Спроба аналізи упадку Козацької Гетьманської Держави". 6.XI.54 д-р С.Демидчук "Піонерська доба української політики в Америці, 13.XI.54 д-р В.Шандор "Карпатська Україна в міжнародних взаєминах", 4.XII.54 д-р О.Домбровський "Гелленські елементи в мітології Східньої Европи в античному світі".

Видавнича діяльність: На видавничу діяльність АВ одержав у 1954 р. від Східньоевропейського Фонду дотацію в сумі 5.000.- дол. Засобами АВ з'явилися у звітний період Записки НТШ т.162 /Збірник Філологічної Секції т.25/, здані до друку "Просідінґс" Філологічної і Математично-Природописно-Лікарської Секцій, закінчується друк праці проф.Павла Зайцева "Життя Тараса Шевченка" в серії видань "Бібліотеки Українознавства" як спільне видання АВ і ЕВ НТШ.

В серії видань українських книжок красного письменства, мемуарів, перекладів та творів загальносвітового значення /"Видавництво Української Книжки"/, на що призначив Східньоевропейський Фонд окрему дотацію, видав АВ роман Юрія Яновського "Майстер корабля"/240 стор./ - передрук -, збірку поезій Євгена Маланюка /320 стор./ - передруки і недруковані поезії -, і повість Богдана Лепкого "Мазепа - З-під Полтави до Бендер" /346 стор./. На черзі такі видання: "Обірвані струни" - антологія творів репресованих большевиками і німцями поетів, Збірка українських оповідань 20 ст. "Історія української архітектури" проф.В.Січинського.

Дохід з продажу цих книжок має бути ужитий, згідно з бажанням Східньоевропейського Фонду, на дальші видання книжок в українській мові.

Бібліотека, якою завідує дир.Вол.Дорошенко, одержала з дарів у 1954 р. 384 книжок, брошур річників газет, 240 НН, 509 дрібних друків, 49 витинків з американських газет. В листопаді 1954 перенесено до Бібліотеки книжки, часописи і журнали, які зберігалися в мешканні проф.М.Чубатого.

Імпрези й участь в імпрезах: 26 грудня 1954 відбулося святочне відкриття Дому Української Культури, при участі українського громадянства. З цією урочистістю було сполучене відзначення 40-ліття СВУ і 75-ліття дир.Володимира Дорошенка.

Голова АВ проф.д-р Роман Смаль-Стоцький брав участь у відкритті мистецької виставки проф.Вол.Січинського /18.XII.54/ з нагоди 35-ліття його наукової і мистецької діяльности і вітав Ювілята від імени АВ НТШ. Також був делеґований як офіційний представник АВ НТШ на академію в честь М.Грушевського, влаштовану УВАН в Колюмбійському Університеті в Нью-Йорку.

Університет Українознавства НТШ: Виділ АВ на засіданні 11 червня 1954 рішив відкрити при НТШ Університет Українознавства з метою дати можливість студентам американських університетів доповнювати знання з українознавчих наук. Керівництво УУ доручено проф. д-рові К.Кисілевському. Для відання справами УУ створено Комісію Професорів в складі: К.Кисілевський, Р.Смаль-Стоцький, Вол.Січинський, М.Шлемкевич, М.Зайцев, Вас.Лев.

В зимовому семестрі 1954/55 /листопад - лютий 55/ відбулися 3 курси викладів УУ /в більшій залі НТШ/ з 50 лекціями при загальній кількос-

ті 300 слухачів. Тематикою викладів були загальні питання з історії, літератури, мовознавства, мистецтва, права, публіцистики, енерґетики та економіки України.

б/Канадійський Відділ

До кінця 1954 р. відбув Виділ 5 засідань, на яких були обговорювані такі справи:

1 липня 1954 кореспонденційне засідання в справі прийняття звичайного члена.

21 серпня 1954 рішено відбути 5-ту Наукову Конференцію 9 і 10 жовтня 1954 для відзначення 5-ліття КВ, обговорено справу участи українських науковців в Інституті для вивчення історії і культури СССР у Мюнхені, рішено прийняти одного звичайного члена і прийнято одного члена-прихильника, прийнято до відома комунікат КУК про поїздку д-ра Атанаса Фіґоля, представника ЕВ НТШ і в-ва "Молоде Життя" по більших скупченнях української еміґрації в Канаді з доповіддю "На українському науковому фронті", рішено вислати доповідачів на культурно-освітній курс, організований Українським Народним Домом в Брентфорді.

25 вересня 1954 обговорювано справу участи українських науковців з Інститутом для вивчення історії і культури СССР, у Мюнхені, рішено прийняти нового звичайного члена, затверджено програму 5-ої Наукової Конференції, опрацьовану Головою і Секретарем Виділу на окремій конференції 23.IX.54, обговорено справу виступу д-ра А. Фіґоля в Торонто.

30 жовтня 1954 зроблено підсумки 5-ої Наукової Конференції, прийнято до відома вияснення Генерального Секретаря НТШ щодо заяви д-ра Фіґоля в справі ЕУ 1, вміщеній в українській канадійській пресі, рішено розписати збірку грошей на покриття коштів видання Бюлетеня КВ ч. 1/4 з матеріялами 4-ої Наукової Конференції, усталено програму і дату сесії для вшанування 10 річниці смерти Митрополита Андрея Шептицького, прийнято до відома резиґнацію інж. Ом. Тарнавського з члена Контрольної Комісії, рішено прийняти одного звичайного члена і прийнято одного члена-прихильника, прийнято до відома пропозиції кандидатів з терену Канади на дійсних членів.

4 грудня 1954 рішено прийняти 3 нових звичайних членів, обговорено видання друком доповідей з Сесії для відзначення 10-ліття смерти Митрополита Андрея Шептицького, рішено не ангажувати КВ, як установи, в збірковій акції грошей, яку організує ФДУК, схвалено пропозицію інж. М. Базілевського відбути Сесію КВ в Монтреалі.

Загальні Збори: КВ відбув свої IV Звичайні Загальні Збори 27 лютого 1955. Перед Зборами члени отримали звіт з діяльности Виділу /циклостилеве видання/ за час від 29 червня 1952 до 31 грудня 1954. Кількість членів КВ на 31.XII.1954 така: 15 дійсних, 83 звичайних, 2 члени-прихильники. Керівні органи обрано в такому складі:

Виділ: голова - проф. д-р інж. Евген Вертипорох, заступники голови - 1-ий проф. інж. Василь Іванис, 2-ий інж. Осип Сеcінський, секретар - д-р Іван Велигорський, скарбник - інж. Осип Сеcінський, референт бібліотеки - мґр. Іван Скрипчук, референт видавничих справ - д-р Матей Гута, члени Виділу: мґр. Юрій Медвідь-Терлецький і Михайло Поронюк.

Контрольна Комісія: голова - інж. Андрій Палій, члени: проф. Степан Килимник, мґр. Ярослав Тарасевич, Заступники: інж. Антін Івахнюк та інж. Андрій Файґель.

Делеґатами обрано проф.інж.Василя Іваниса до Головної Ради НТШ, доц.інж.Михайла Боровського до Президіяльної Ради КУК.

Для опрацювання статуту НТШ,Торонто,Канада,обрано Статутову Комісію в складі:д-р Іван Тесля,інж.Антін Івахнюк і інж.Омелян Тарнавський.

5-та Наукова Конференція для відзначення 5-ліття КВ НТШ відбулася 9 і 10 жовтня 1954 в Торонто.Прочитано 27 доповідей.Приявних на конференції біля 160 осіб.Доповіді читалися на пленумі і на комісіях.

На пленумі читали доповіді:проф.д-р Євген Вертипорох "5-ліття Канадійського Відділу НТШ",проф.інж.В.Іванис "Чинність наступників Сталіна", проф.Ст.Килимник "Родина Розумовських",о.проф.д-р В.Маланчук "Завдання філософії",д-р І.Велигорський "Професор Ватрослав Яґіч",інж.М.Базілевський "Формуючі чинники в творчих суспільних процесах",проф.д-р М.Андрусяк /ЗДА/ "Переяславський договір".

На комісіях були читані такі доповіді:
а/Історично-філософічна комісія

проф.Ст.Килимник "Українські Святовечірні звичаї",проф.Д.Горняткевич /ЗДА/ а/"Твір Павла з Алепу",б/"Українські пам'ятки в Кракові",д-р А.Риплянський /Венесуеля/ "Лікар у Венесуелі",Ст.Миколин "Гуцульщина в творах українських письменників",проф.д-р М.Андрусяк /ЗДА/ "Унія з Римом і коронація Данила",проф.д-р Є.Вертипорох "Фармація УТГІ у Мюнхені",д-р М.Павленко-Луців "Гетьман Мазепа в світовій літературі",проф.Є.Онацький /Арґентіна/ "Символіка коровая в українському весіллі".

б/Математично-Природописно-Лікарська комісія

проф.д-р О.Макар "Модерна геодезія із спеціяльним насвітленням ґравіметрії та її ґльобального примінення в динамічній геодезії",інж.А.Король "Будова аеродромів у минулому і в будуччині",д-р Е.Жарський /ЗДА/ "Рибальська характеристика річок Західньої України",проф.д-р Ю.Полянський /Арґентіна/ "Засипані льодовики Високої Кордильєри",доц.д-р Ю.Русов "Епізоотична лігулоза коропів /Катостомус/ в озері Лозон",д-р М.Гута "Афродизіяка в українській народній медицині"/з власних збірок/.

в/Комісія канадознавства

д-р І.Велигорський "Походження назва Канада",проф.д-р Я.Рудницький "Одна з важливих ділянок канадознавства"/Дослід живої мови канадських українців/, о.М.Оленьчук "Вклад українців у розбудову області Піс Ривер-у",д-р Степанія Чмуркевич "Перші десятиріччя поселення українців у Канаді в світлі урядових звідомлень державних чинників",П.Зварич "Розвиток і огляд українського культурного життя в Альберті - Канада",Ст.Німчук "Перша українська оселя в Альберті".

Сесію для вшанування 10-ої річниці смерти Митрополита Андрея Шептицького влаштував Видїл КВ 5 грудня 1954 в залі української католицької церкви св.о.Николая в Торонто.На сесії були прочитані доповіді: о.проф.д-р Василь Лаба "Заслуги Митрополита перед нашою богословською наукою",проф.д-р Микола Чубатий /ЗДА/ "Митрополит Андрей та православний світ",о.Петро Хомин "Митрополит Андрей Шептицький - ідеолог українського

народу", д-р АнатольБазилевич "Концепція церковного об'єднання по думці Митрополита Андрея", проф.Дам'ян Горняткевич /ЗДА/ "Здійснення леґенди", дир.Володимир Горошенко /ЗДА/ "Митрополит Андрей Шептицький на тлі доби", проф.д-р О.Оглоблин/ЗДА/ "Спогади про бл.п.Митрополита Андрея".

З науково-популяризаторської діяльности: В осіннім сезоні 1954 прочитали доповіді на організованім Українським Народним Домом у Брентфорді культурно-освітнім курсі проф.Є.Вертипорох, проф.Ст.Килимник і д-р М.Павленко-Луців.

14 листопада 1954 проф.Є.Вертипорох прочитав у Гемилтоні доповідь на тему "Модерні ліки".

З видавничої діяльности: В жовтні 1954 видав КВ друком Бюлетень ч.1/4/ розміром 8°, стор.164, в якому вміщені матеріяли /доповіді/ з 4-ої Наукової Конференції /5-6.IX.1953/. Плянується видати друком Збірник Канадознавства і матеріяли з 5-ої Наукової Конференції.

Для зв'язку з членами Виділ КВ видає обіжники з інформаціями про актуальні справи НТШ.

Виділ .. зробив заходи для одержання домініяльного чартеру для НТШ в Канаді, тобто про зареєстрування КВ як самостійного Товариства, згідно з постановою Загальних Зборів Централі. Доведення до кінця цієї справи перебрав на себе новообраний Виділ.

Голова КВ проф д-р Євген Вертипорох брав участь від імени Виділу на відкритті Українського Дому Культури в Нью-Йорку 26 грудня 1954. Прочитав також доповідь на Науковій Конференції Математично-Природописно-Лікарської Секції в Нью-Йорку 25 грудня 1954.

Доповнення до Бюлетеня Централі ч.1 /15/

В згаданому Бюлетені пропущено на стор.10 між доповідачами на Науковій Сесії КВ в Монтреалі /27 - 28.II.54/ доповідь інж.М.Базілевського "Проблема дисципліни". Згадуємо про це на цьому місці і просимо вибачення за недогляд.

в/ Австралійський Відділ

В період від 1 липня до 31 грудня 1954 Виділ відбув 4 засідання. Поза поточними справами, були порушені на них такі питання:

а/Обговорювано справу перебудови НТШ і схвалено всі пропозиції Головного Виділу в цій справі.

б/Стверджено, що деякі члени ЕВ НТШ вступили в члени Інституту для вивчення історії і культури СССР у Мюнхені індивідуально і тому пресові повідомлення про приступлення НТШ до цього Інституту є невластиві.

в/Загальні Збори Австралійського Відділу рішено відбути після проведення перебудови НТШ.

Виділ влаштував 3 наукові засідання, в цьому числі одне спільне з Австралійським Представництвом УВАН. На засіданнях прочитано й обгово-

ворено такі праці:Архиепископ Сильвестер Гаєвський "Реакція Волині на Люблинську Унію 1569 р.",доц.д-р Іван Рибчин "Геопсихічні чинники у формуванні вдачі українця"/поширена редакція/,проф.Павло Шулежко "Загальний метод знаходження рівняння пружних ліній трамів".

20 жовтня 1954 відзначено 5-ліття існування Австралійського Відділу репрезентативним равтом,зорганізованим заходами Громадянського Комітету під головуванням мґр.М.Боднар-Ржепецької.

г/ Европейський Відділ

За звітний час відбулося одно засідання Виділу,а саме 6 листопада 1954.Засідання прийняло до відома офіційне затвердження Т-ва французькими властями.Нове правне становище дає змогу відбути Загальні Збори,які рішено скликати в першому кварталі 1955 р.,доручаючи Секретареві ЕВ підготовити до Зборів наступне число "Вістей ЕВ" із звідомленням із праці.В дальшому обговорено справу відзначення 25-ліття Єпископських Свячень Почесного Члена НТШ,Іх Е.Архиепископа І.Бучка,як теж справу видання Збірника в пошану проф.д-ра З.Кузелі.

Енциклопедія Українознавства.Праця Відділу й надалі зосереджувалася біля редакційних праць над гасловою частиною ЕУ.Вона об'єднала під проводом проф.д-ра В.Кубійовича 190 співробітників,в тому числі поважну кількість членів усіх трьох Секцій НТШ.Повністю опрацьовано гасла на дві перші літери.Частину матеріялу здано до друку.

Видавнича діяльність.Як згадано закінчується друк 25-.аркушевої праці проф.П.Зайцева "Життя Т.Шевченка",яка з'являється як спільне видання АВ і ЕВ НТШ у серії видань "Бібліотеки Українознавства".

В звітнім часі вийшла,як 163-ій том Записок НТШ 7-аркушева праця В.Прокоповича:"Печать малоросійская" й "Сфраґістичні етюди".

Кінчається друк 5- аркушевого Збірника "Корона Данила Романовича",який з'являється,як "Праці ІФС" у Записках НТШ /т.164/.

Віддана до друку друга частина праці проф.д-ра В.Кубійовича про "Етнічні групи Південно-Західньої України",а саме "Статистичні таблиці".

Бібліотека:Стан книжок на 31 грудня 1954:5886 томів,при чому бібліотека збільшилася в останньому часі на 703 томи.При бібліотеці існує Відділ періодики,який нараховує понад 250 родів журналів /місячників і квартальників/ в українській і 94 в чужих мовах.Підвідділ щоденної й тижн. преси нараховує 42 часописи українською і 12 чужими мовами.Бібліотекою користується /крім постійних співробітників/ 20 осіб.

Виступи членів на міжнароднім форумі:проф.д-р П.Шумовський на Х.Світовому Конґресі Авікультури /Едінбурґ,13 - 21 серпня 1954/ прочитав доповідь "Про веґетативну гибридизацію у птахів".

проф.О.Шульгин на Міжнароднім Конґресі історії літератури й лінґвістики /Оксфорд,11.ІХ.1954/:"Закони природи й закони історії,літератури й лінґвістики".

За ініціятивою зв.чл.ЕВ НТШ д-ра В.Федорончука Італійсько-Укра-

їнське Т-во в Римі організувало 25.X.1954 українсько-італійську наукову зустріч, на якій з д.чл.НТШ виступили: проф.д-р А.Джіянніні: "Україна - заборола Европи"; проф.д-р І.Мірчук: "Україна, як поміст між Заходом і Сходом"; проф.д-р Ю.Студинський: Економічний потенціял України".

Зустрічі з громадянством: ЕВ принимав участь в науково-популяризаторській діяльності, а саме: проф.О.Шульгин прочитав одну доповідь в рамках Українського Академічного Т-ва, а доц.д-р В.Янів відбув поїздку з доповідями по Англії й Бельгії /разом 19 доповідей у 15 місцевостях/.

Окремо слід відзначити ініціятиву НТШ для організування Академії в пошану почесного члена Їх Е.Апостольського Візитатора Архиєпископа І.Бучка, з нагоди 25-ліття єпископських свячень. Академію влаштовано спільно з іншими товариствами з терену Франції.

У зв'язку з працею ЕВ НТШ треба згадати, що заходами Делеґатури УВУ у Франції, яка є в Сарселі, відбувся 23 - 31.VIII.1954 III-ій ВЛКУ, який організував проф.д-р О.Кульчицький і на якому 6 професорів прочитало 26 годин викладів і перевело 14 годин семінарійних занять.

Загальні Збори /II-гі з черги/ відбулися 27 березня 1955. Докладне звідомлення за час каденції вміщено у "Вістях ЕВ" ч.8., які з'явилися в лютім ц.р.і були розіслані враз із повідомленням про Збори. У звідомленні подано, що на 31.XII.1954 Відділ нараховував д.чл.43 /в тому числі 12 чужинців/, зв.чл.47, членів-прихильників 52 /в тому 30 фізичних і 22 правні особи/.

Загальні Збори обрали керівні органи в такому складі:
Виділ: голова - проф.д-р Володимир Кубійович; заступники голови - проф.Олександер Шульгин і проф.д-р Олександер Кульчицький; секретар - доц.д-р Володимир Янів; скарбник - Петро Поліщук; члени: проф.Микола Глобенко, дир. Микола Капуста, проф.д-р Іван Мірчук, д-р Атанас Фіґоль.
Контрольна Комісія: голова - д-р інж.Дмитро Пісniячевський; члени - о.канц. Михайло Левенець і ред.Олег Штуль.
Делеґатом до Головної Ради НТШ обрано проф.Олександра Шульгина.

III. С Е К Ц І Ї

а/ І с т о р и ч н о - Ф і л о с о ф і ч н а С е к ц і я

ІФС видала в звітному часі, як Записки НТШ т.163, праці В'ячеслава Прокоповича: "Печать Малоросійская" і "Сфраґістичні етюди". Том /110 стор./ вийшов за редакцією проф.А.Яковлева і з його ж біографічним нарисом про покійного Автора.

Закінчується друк 164 т.Записок "Праць ІФС", зредаґованих о.д-ом А.Г.Великим на загальну тему: "Корона Данила Романовича". В томі вміщено 6 доповідей, читаних на II-ій Науковій Конференції ЕВ НТШ, а саме о.д-ра А.Великого, о.д-ра М.Войнара, о.Е.Камінського, о.д-ра І.Назарка, о.М.Стасева й о.д-ра І.Хоми. Том з'являється як відбитка із "Записок ЧСВВ".

ІФС нараховував 31.XII.1954 р.52 д.чл., в тому 46 українців і 6 чужинців. З того числа 26 жило на терені Европи, 21 в ЗДА, 4 в Канаді, 1 в Арґентіні.

б/ Філологічна Секція

ФС видала в звітний період,за редакцією Директора Секції проф. д-ра Костя Кисілевського Записки НТШ,том 162 /Збірник Філологічної Секції т.25/ стор.96,з працями К.Кисілевського "Надпрутянський говір" і М.Пшеп'юрської-Овчаренко "На пограниччях надсянського говору".

Дирекція ФС приготовила до друку новий збірник з 4 працями та рецензіями і "Просідінґс" з 8 статтями."Просідінґс" здані вже до друку.

В рамках Секції проявляє діяльність Комісія Мови/голова - проф. Пантелеймон Ковалів,секретар - проф.д-р Василь Стецюк/,заснована восени 1953 р.Впродовж 1954 р.були прочитані на Комісії такі доповіді: 10.IV.54 проф.П.Ковалів "Лексика Шевченка і народня пісня",6.V.54 проф. В.Чапленко "Мова ранньої творчости Котляревського",8.V.54 д-р С.Демидчук "Правно-політичний англійсько-український словник",23.VIII.54 проф.д-р Я.Рудницький "До методології діялектологічної праці на американському терені",9.X.54 проф.П.Ковалів "Активні дієприкметники теперішнього часу в слов'янських мовах",29.XII.54 д-р І.Сидорук "Спір за українсько-білоруську мовну межу".

ФС має 36 членів /27 українців,9 чужинців/.5 лютого ц.р.помер довголітній член Секції проф.д-р Леонід Білецький.

в/ Математично-Природописно-Лікарська Секція

Дирекція Секції провела за звітний період голосування в справі вибору дійсними членами МПЛС проф.д-ра Олександра Корсунського,ЗДА, д-ра Лева Стаховського,Венесуеля,і д-ра Володимира Калини,ЗДА.Всі згадані обрані членами.Вибір трьох перших затвердив Головний Виділ,останній чекає на затвердження Головною Радою НТШ.

З ініціятиви Дирекції реактивовано дійсне членство в МПЛС д-ра Володимира Гординського.

До всіх членів Секції було розіслано 3 обіжники /з 1 і 22 вересня і з 8 жовтня 1954/ в справі видання другого тому "Просідінґс" і Наукової Конференції.Ці "Просідінґс" вже друкуються.

Дирекція зорганізувала Наукову Конференцію,яка відбулася в домі НТШ /Дім Української Культури/ в Нью-Йорку 25 грудня 1954.

Були прочитані такі доповіді:1/ З математики:проф.д-р Осип Андрушків,ЗДА:"Правдоподібність дійсних і уявних коренів квадратного рівняння". 2/ З фізики:проф.Павло Шулежко,Австралія,"Вибочення прямокутних плит рівномірно обтяжених в двох прямовісних напрямах з одним вільним краєм і пружно запрвленим протилежним краєм"/роботу представив д-р Василь Захарків/ д-р Володимир Калина,ЗДА:"Визначення величини розпущених частинок фарби". 3/ З хемії:проф.Микола Зайцев,ЗДА:"До сучасної дискусії про причини різниць в хемічному складі кокосової олії та її масних кислот відділених рафінацією";проф.д-р Євген Вертипорох,Канада:"Хемічні сполуки в органічних синтезах,які переводять електричний струм".4/ З господарчої географії: проф.д-р Олександер Архімович,ЗДА:"Зернові культури України";проф.Олександер Корнилів,ЗДА:"Ресурси натуральних будівельних матеріялів на Україні". 5/ З біології:проф.д-р Сергій Крашенніков,ЗДА:"Досліди над фавною інфузорій оленя Цервус Порцінус";проф.Любов Зафійовська,ЗДА:"Вплив ядра на утворення целюльозних оболонок у рослин";проф.д-р Володимир Бриґідер /пок./ Канада:"За охорону степових цілин на землях Західньої України" /роботу

представив проф.д-р О.Архімович/;д-р Володимир Лазорко,Канада:"Листа Колеоптера зібраних Рубцевим в Євпаторії на Криму" /роботу представила проф.Л.Зафійовська/;доц.д-р Юрій Русов,Канада:"Дві форми осятра оціпензер фульвесценс рафінескве на півночі провінції Квебек" /роботу представив проф.д-р С.Крашенніков/.6/ З медицини:д-р Роман Осінчук,ЗДА:"Нові напрямки в лікуванні ревматичних захворувань";д-р Богдан Гординський,ЗДА: "Західна Еквіне Енцефалітіс в Північній Дакоті" /роботу представив д-р Р.Осінчук/;проф.д-р Михайло Міщенко,ЗДА:"Експериментальні неврози в моторичній діяльності" /роботу представив д-р Р.Осінчук/.7/ З ветеринарної медицини:проф.д-р Іван Розгін,ЗДА:"Про застосування цитотоксичної антиретикуло-ендотеліяльної сироватки /АЦС/ в онкології" /роботу представив проф.д-р С.Крашенніков/;проф.д-р Павло Шумовський,Франція:"Про дію аленоличної кислоти на розвиток залози у тварин" /роботу представив проф.д-р С.Крашенніков/.

Дирекція Секції плянує влаштовувати наукові конференції кожного року дня 26 грудня.

В звітному періоді перейшов проф.д-р Володимир Кубійович,дійсний член МПЛС з 1931 р.до Історично-Філософічної Секції.

Дня 18.IV.55 помер дійсний член МПЛС з 1929 р./чужинець/ проф. д-р філ.Альберт Айнштайн.

Секція нараховує сьогодні 48 дійсних членів,з яких 36 беруть участь в науковому житті Секції.Інші,помимо закликів до співпраці,не зареаґували позитивно на наші обіжники.

П Е Р С О Н А Л І Я

Н а ш і   +++++   в т р а т и

В останніх місяцях померли наші члени:5.II.1955 проф.д-р Леонід Б і л е ц ь к и й,дійсний член НТШ у Філологічній Секції.
8.II.1955 д-р Лука М и ш у г а,звичайний член,кол.член Виділу Американського Відділу НТШ.
18.IV.1955 проф.д-р Альберт А й н ш т а й н,дійсний член НТШ у Математично-Природописно-Лікарській Секції.
14.V.1955 проф.д-р Андрій Я к о в л і в,дійсний член НТШ в Історично-Філософічній Секції.

Вічна Їм пам'ять!

Біографії Покійних будуть подані в найближчому Бюлетені.

Н О В І   Ч Л Е Н И

а/ Д і й с н і   ч л е н и

Головний Виділ затвердив на кореспонденційному засіданні з 22 грудня 1954 дійсних членів:а/ В Історично-Філософічній Секції - Преосвященного Ніля Саварина,доц.д-р Богдана Галайчука,проф.д-ра Амедео

Джіяннініі,проф.д-ра Лео Маніно і д-ра Енріко Інсабато.б/У Математично-Природописно-Лікарській Секції - проф.д-ра Олександра Корсунського,д-ра д-ра Володимира Соколовського і д-ра Лева Стаховського.

Преосвященний Владика Ніль Николай С а в а р и н,ЧСВВ,/Канада/ - ігумен манастиря оо.Василиян в Мондері,з 1943 р.,Єпископ Помічник у Вінніпеґу,з 1948 р.українсько-католицький Апостольський Екзарх в Едмонтоні. Владика є автором низки апологетичних праць та праць з історії українців в Канаді.Поважні заслуги поклав Владика для розбудови наукового життя. Він зорганізував цінну бібліотеку в манастирі в Мондері,а згодом в Едмонтоні патронує збирання матеріялів до історії поселення українців в Канаді, є меценатом і покровителем багатьох наукових починів,між іншим,й нашого Товариства /фундація зошиту "Енциклопедії Українознавства"/.

Доц.Д-р Богдан Г а л а й ч у к - правник.Покінчив політичні й дипломатичні студії 1935 р.в Лювені,осягнув ступінь доктора політичних наук 1946 р.на університеті в Інсбруку,габілітувався 1948 р.на УВУ. В рр.1935-39 працював як член ред.колеґії "Діла",в часі війни,як секретар правничої секції Спілки Праці Українських Науковців у Львові,тепер перебуває в Арґентіні і працює як бібліотекар Католицького Інституту Культури. Маючи поруч із науковими ще й журналістичні зацікавлення,не порИває зв'язків з пресою,дописуючи до низки чужинецьких і українських органів.Спеціяльно цінною є його журналістична праця на становищі члена редакційної колеґії органу "   " в Арґентіні.Як дослідник присвячується доц.д-р Галайчук мало розробленим в нас питанням міжнародного права, дипломатії й дипломатичної історії.Найважливіші є його праці,присвячені студіям міжнародно-правного положення України - аналіза питання міжнародно-правної особовости війська Запорозького,а далі УНР та УССР і студія про міжнародно-правну особовість екзильних правлінь.Праці публіковані в українській,французькій і еспанській мовах.

Проф.Амедео Д ж і я н н і н і - італійський правник - ділянка міжнародного права і дипломат;в двацятих роках професор історії дипломатії і конституційного права в Неаполі,1927 -1945 рр.проф.на факультеті філософічних наук в Римі,1934 -42 Директор Східного Інституту в Неаполі, після II війни /до 1952 р./проф.університету в Фльоренції,член [illegible] низки італійських і чужинецьких академій.Автор кількох соток праць з ділянки дипломатичної історії,міжнародного,аеронавтичного,авторського, транспортового права і філософії права.Проблемам Сходу є присвячені,між іншим,праці:"Східне питання"/450 ст./,"Конституції Східної Европи"/800 ст. "Конституції Близького Сходу" /450 ст./,"Велика Україна" - коротка студія про українську проблему,головно з погляду історії дипломатії.Проф.Джіяннініі цікавиться українською проблематикою,з якою запізнався ще підчас Паризької Мирової Конференції в 1919 р.Він є головою "Т-ва Італійсько-Української Приязні".

Проф.Лео М а н і н о - італійський орієнталіст, в рр.1937-39 професор Східного Інституту в Неаполі,в рр.1939-41 професор італійської мови й літератури на університеті в Коімбрі /Португалія/,від 1941 р. професор японської мови й цивілізації на факультеті політичних наук Римського Університету.Проф.Маніно,як визначний орієнталіст-науковець, мав низку місій з поручення міністерства закордонних справ,є начальним Редактором "Журналу порінального шкільного законодавства,"що його видає Міністерство Освіти,член різних наукових товариств.Співпрацює він також

тісно з українцями на становищі члена Управи Італійсько - українського Товариства.Найважніші праці проф.Маніно присвячені історії літератури, мові й історії Японії.Українській тематиці присвячена праця "Зелений Клин",що трактує про поселення українців на Далекому Сході.В грудні 1953 р.проф.Маніно брав активну участь в Науковій Конференції НТШ в Римі.

Д-р Енріко І н с а б а т о - італійський публіцист,дослідник і політик,закінчив медичний факультет в Больонії і Парижі докторатом, згодом ставши послом до італійського парляменту,почав інтересуватися науково-політичною проблематикою Близького Сходу,а від 1917 р.українською справою,виступаючи м.ін.1922 в парляменті з промовою проти визнання Сов.Союзу,виявив себе вже тоді виразним симпатиком Українських Визвольних Змагань.

З його наукових праць,крім медичних,треба згадати про історично-правно-політичні монографії,присвячені проблемам Близького Сходу,як "Упадок півмісяця","Іслям і політика альянтів" і інші.Праці і студії д-ра Інсабато,присвячені українському питанню,радше публіцистичного, ніж наукового характеру.

Проф.д-р Олександер К о р с у н с ь к и й - бактеріолог,фахівець хвороб птахів і риб,в рр.1922-28 старший асистент в Київському Ветеринарно-Зоотехнічному Інституті,в рр.1929-33 професор мікробіології й гігієни в Сільсько-Господарському Інституті в Кам'янці Подільському,від 1933 по 1942 професор мікробіології Сільсько-Господарського Інституту в Білій Церкві і керівник відділу хвороб птахів і кролів Українського Інституту Експеріментальної Ветеринарії й Зоотехнії,в рр.1943-45 працював як фахівець-бактеріолог в Санітарному Інституті Німецького Університету в Мюнхені,згодом до 1949 як професор мікробіології Українського Технічно-Господарського Інституту в Реґенсбурзі.В ЗДА був науковим співробітником Відділу Патології Ветеринарної Високої Школи при Університеті в Міннеаполісі,а тепер працює фахівцем-бактеріологом в приватній фірмі.Проф.Корсунський є автором більше як 50 наукових праць.Найголовнішими з них є праці над імунізацією курей проти віспо-дифтериту птахів,праця про можливість швидко діягнозувати найстрашніше захворювання у птахів т.зв."Пульороз птахів",праці над проблемами бактеріяльного захворювання риб і досліджування молочно-кислих бактерій і їх значення для фізіології й патології тварин і людей.

Д-р д-р Володимир С о к о л о в с ь к и й - біолог і ветеринар. В 1943 р.дістав титул доктора аґрономічних наук Берлінського Університету,в 1945 р.доктора ветеринарних наук на Ветеринарній Академії у Відні.В 1941-43 працював асистентом при катедрі тваринництва Берлінського Університету,в 1945-51 рр.працював як ветеринарний лікар у Баварії й викладав на вищих курсах баварської ветеринарної палати та був членом редакцій фахових ветеринарних журналів,з 1951 р.працює при ветеринарній клініці в Бокінберґ в ЗДА.Д-р Соколовський опублікував 18 оригінальних праць в німецькій та англійській мовах - загально-біологічні,з ділянки сексуальної біології,з обсягу неплідности,штучної інсемінації та гормонотерапії тварин.Крім того,є автором численних праць - відповідей на фахові запити в німецьких журналах і рефератів - критик.

Д-р Лев С т а х о в с ь к и й /Венесуеля/ - ляринголог.Медичну освіту одержав у Карловому Університеті в Празі,де промувався на доктора медицини 1937 р.і згодом до 1945 р.працював у клініках;в 1945 був габі-

літований на доцента за наукову працю "Гістологічні основи отосклерозії". Від 1948 р.працює в Каракас як головний лікар-ляринголог для трьох державних туберкульозних санаторій і викладає на курсах для лікарів.Д-р Стаховський є автором понад 20 наукових праць,друкованих німецькою й еспанською мовами з ділянки ляринголоґії й отолярингології,частинно зі спеціяльною вагою на туберкульозу згаданої ділянки медицини.

б/ З в и ч а й н і ч л е н и

Головний Вділ прийняв запропонованих поодинокими Віддiлами таких звичайних членів НТШ:

1.Канадійський Відділ:Антін К о р о л ь,інженер геодезії /Венесуеля/;Микола К у ш п е т а,д-р політичних наук.

2.Европейський Відділ:Іван В е р г у н,інженер-агроном /Ремс-Франція/;Аркадій Ж у к о в с ь к и й,інженер-будівельник /Париж/;Юрій К р о х м а л ю к,інженер хемії,публіцист і письменник /Арґентіна/; о.Іван Л е с ь к о в и ч,ліцензіят богословія й права,канцлер Генерального Вікаріяту Апостольської Візитатури в Мюнхені;о.Іван Я ц к і в,сотрудник укр.кат.парохії в Парижі /філософічні й богословські студії на Українській Богословській Академії у Львові/.

Реактивовано звичайне членство дир.Миколи К а п у с т и,б.зв.члена НТШ і фінансового дорадника НТШ у Львові,кол.члена Дирекції РСУК у Львові.

в/ Ч л е н и - п р и х и л ь н и к и

Американський Відділ прийняв 2 членів-прихильників:Роман П р и с т а й,Василь П у й д а;Канадійський Відділ - двох:Іван Б а б і й,Теодор Б е ш /кол.член-прих.Европ.Відділу/;Европейський Відділ:Іван Ш к р і б л я к /Бельгія/

Прізвища нових звичайних членів прийнятих Американським та Канадійським Відділами,але ще не затверджених Головним Виділом НТШ /повідомлення прийшли за пізно/ будуть опубліковані в найближчому Бюлетені після затвердження їх вибору Головною Радою НТШ.Також тоді подасться характеристику нового дійсного члена НТШ в Мат.-Прир.-Лік.Секції - д-ра Володимира Калини.

Поправки:до стор.5 .§11 ґ/ д-р Маркусь подав пропозицію,щоб викреслити речення:"якщо на терені перебування цього члена немає окремого НТШ".

Цю пропозицію прийнято 88 голосами,22 голоси - проти,17 утрималося від голосування.

До стор.16 після 23 рядка згори має бути:д-ра д-ра Володимира Соколовського,

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Це число Бюлетеня з'явилося 15 червня 1955 накладом 700 прим.Отримують всі члени НТШ,бібліотеки і преса.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

БЮЛЕТЕНЬ
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА
ІМ. ШЕВЧЕНКА

ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ ЧЛЕНІВ
Виходить неперіодично під редакцією
Генерального Секретаря НТШ

Адреса Редакції: 27, rue des Bauves, Sarcelles (S. et O.) France.

~~Рік VI~~ грудень 1955 ч. 2/17/

ВІД РЕДАКЦІЇ

На цьому, 17 за чергою й останньому, числі перестає виходити "Бюлетень НТШ", що протягом 6 років був центральним інформативним органом відновленого на еміґрації Наукового Товариства ім. Шевченка. Його місце займе "Бюлетень Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка", яка постала замість колишнього Головного Виділу. Подається в цьому "Бюлетені" огляд діяльности об'єднаних в Головній Раді Товариств і Секцій за переходовий час від закінчення Загальних Зборів Централі НТШ до уконституювання Головної Ради, тобто за період із січня по листопада 1955.

УКОНСТИТУЮВАННЯ ГОЛОВНОЇ РАДИ НТШ

Після проголошення в "Бюлетені НТШ" з червня 1955, ч. 1/16/, вислідy голосування на Загальних Зборах Централі НТШ, на яких проведено реорганізацію діючого на еміґрації Наукового Товариства ім. Шевченка, з перетворенням колишніх Відділів НТШ на автономні Товариства, почалися підготовні роботи до уконституювання Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка. Згідно з статутом, прийнятим на останніх Загальних Зборах Централі, Головну Раду складають голови чотирьох Товариств /ЗДА, Канада, Австралія, Европа/, директори трьох Секцій /Історично-Філософічної, Філологічної, Математично-Природописно- Лікарської/ та окремі делеґати, разом 11 осіб, які обирають з-поміж дійсних членів НТШ Президію Головної Ради в особах Президента й Генерального Секретаря НТШ. Вибір Президії, тобто уконституювання Головної Ради, відбувається на пленарній сесії Ради. Пленарну сесію мав скликати дотеперішній Генеральний Секретар НТШ, проф. д-р Володимир Кубійович, за яким залишилися ці функції до моменту обрання нового Генерального Секретаря.

Проф. Кубійович, після появи "Бюлетеня НТШ" з проголошенням висліду голосування на Загальних Зборах Централі, подав у червні 1955 членам Ради свої міркування щодо вибору Президії й осідку Головної Ради та попрохав опінії членів Ради в цих справах, а також запропонував Виділові Американського НТШ відбути в цих справах спільну нараду з членами Головної Ради, які перебувають у ЗДА. Запропонована нарада відбулася 13 серпня 1955 в Нью-Йорку, і постанови наради були подані до відома всім членам Головної Ради. Крім того, відбулася 3 вересня 1955 в Нью-Йорку спільна нарада членів Головної Ради, що перебувають у ЗДА й Канаді, на якій запропоновано спосіб вибору Президії Головної Ради й подано до відома Генеральному Секретареві.

За цим проєктом покликано двох скрутаторів для підрахування й узгіднення голосів, одного з американського терену - д-ра Костя Паньківського, звичайного члена НТШ, другого з Европи - проф. д-ра Павла Шумовського, дійсного члена НТШ. Генеральний Секретар розписав 28 вересня 1955 вибори Президії Головної Ради, виславши до кожного члена Ради 2 картки на голосування і 2 конверти, заадресовані - одна до скрутатора в ЗДА, друга до скрутатора в Европі. До призначеного реченця закінчення голосування, себто до 20 жовтня 1955, скрутатори одержали від 11 управнених до голосування членів Ради картки з відданими голосами та, перевіривши їх і узгіднивши, подали до відома кожному членові Ради вислід голосування спільно підписаним протоколом, частину якого тут наводимо:

" а/ за обрання Президентом НТШ проф. д-ра Романа Смаль-Стоцького заявилося вісім голосуючих, два голоси були за обрання Президентом проф. Олександра Шульгина, одна картка на голосування була невиповнена.

б/ за обрання Генеральним Секретарем НТШ проф. д-ра Володимира Кубійовича заявилося вісім голосуючих, три голоси були за обрання Генеральним Секретарем проф. д-ра Євгена Вертипороха.

На підставі повищого стверджуємо, після погодження вислідів голосування, вибір:

а/ проф. д-ра Романа Смаль-Стоцького Президентом, б/ проф. д-ра Володимира Кубійовича Генеральним Секретарем НТШ.

На наш запит до обраних членів Президії НТШ, чи приймають вибір, ми отримали на письмі згоду обняти повищі пости; про це повідомляємо всіх членів Головної Ради НТШ.

/-/ Павло Шумовський
в Парижі, дня 31 жовтня 1955 р.

/-/ Кость Паньківський
в Ларчмонті, дня 26 жовтня 1955 р."

З моментом, коли члени Ради одержали повідомлення про вислід голосування, скінчився мандат дії Генерального Секретаря колишньої Централі НТШ і почалася в листопаді 1955 урядова каденція Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка. Працями Головної Ради керує і репрезентує її назовні обрана Президія в особах Президента й Генерального Секретаря НТШ. Виконавчим органом Головної Ради є Генеральний Секретаріят, який працює під керівництвом Генерального Секретаря НТШ. Згідно з § 6 статуту ГР НТШ, осідок Головної Ради є в місці перебування Генерального Секретаря НТШ, себто на цю каденцію в Сарселі, Франція.

Персональний склад Головної Ради, після її уконституювання, такий:

<u>Президент</u>: проф. д-р Роман Смаль-Стоцький - голова НТШ в ЗДА,
<u>Заступники Президента</u> /ними стають з уряду голови поодиноких НТШ/:

проф. д-р Євген Вертипорох - голова НТШ в Канаді, доц. д-р Євген Юліян Пеленський - голова НТШ в Австралії, Генеральний Секретар: проф. д-р Володимир Кубійович - голова НТШ в Европі, члени: проф. д-р Іван Мірчук - директор Історично-Філософічної Секції /Европа/, проф. д-р Кость Кисілевський - директор Філологічної Секції /ЗДА/, проф. інж. Микола Зайцев - директор Математично-Природописно-Лікарської Секції /ЗДА/, проф. д-р Ілля Витанович і п. Василь Мудрий - делеґати НТШ в ЗДА, проф. інж. Василь Іванис - делеґат НТШ в Канаді та проф. Олександер Шульгин - делеґат НТШ в Европі.

Новообраний Генеральний Секретар НТШ, почавши урядування, перебрав у листопаді 1955 архів колишньої Централі НТШ і завів діловодство Головної Ради НТШ. В грудні 1955 Президія ГР дала до української еміґраційної преси комунікат про перебудову НТШ та про уконституювання Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка.

ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТИ

I. ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАРІЯТ НТШ

За період від закінчення Загальних Зборів Централі НТШ до уконституювання Головної Ради центральні функції в системі реорганізованого НТШ виконував Генеральний Секретар колишнього Головного Виділу НТШ. Його завданням було дбати в цей переходовий час про єдність наукової діяльности, інформувати загал членства про працю об'єднаних у Головній Раді Товариств і Секцій та довести до уконституювання Головної Ради НТШ. Генеральний Секретаріят видав "Бюлетень НТШ" з червня 1955, ч. 1/16/, стор. 20, в якому був поданий вислід голосування на Загальних Зборах Централі НТШ та огляд діяльности Відділів НТШ і Секцій по кінець 1954. Генеральний Секретар провів підготовні роботи до уконституювання Головної Ради та розписав вибори Президії ГР, які відбулися кореспонденційним шляхом на пленарній сесії членів Ради в період з 28 вересня до 20 жовтня 1955.

II. НАУКОВІ ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА

а/ НТШ, Нью-Йорк, ЗДА

Виділ

Засідання Виділу: Новообраний 29.I.55 другими Звичайними Загальними Зборами /склад Керівних Органів поданий у нашому Бюлетені з червня 1955, стор. 9/ відбув 6 засідань, на яких були обговорені чи вирішені такі справи:

19 лютого 1955 обговорено фінансові справи й уповноважено Президію рішати про виплати, намічено доповідача на спільне з УВАН шевченківське наукове засідання, доручено Президії визначити доповідача на прилюдну шевченківську академію, ухвалено прийняти одного звичайного члена, прийнято нового члена-прихильника, обговорено питання кандидатів на дійсних членів, вирішено гонорувати дотеперішню працю викладачів Університету Українознавства НТШ, обговорено справу впорядкування Бібліотеки, прийнято такі рішення: видати англійською мовою інформаційну брошуру про НТШ і Дім Культури, виплатити належну для Централі НТШ суму на покриття коштів друку "Хроніки", вислати д-рові М. Сіменовичові, жертводавцеві 1.000.-дол. на Дім Культури, ґратуляційну телеграму з нагоди

його 70-ліття, відбути з УВАН спільну конференцію для плянування наукової роботи, прохати УККА закупити і зцепонувати в НТШ комплет фотостатів українських технічних словників з 1920 років, делеґувати на прохання Об'єднаного Комітету доповідачів до нью-йоркського радіо.

9 березня 1955 /спільне засідання з Виділом УВАН/ рішено відбувати раз на пів року спільні засідання Виділів обидвох установ, а в разі потреби й частіше, створити спільні комісії: а/ правописну, б/ для впорядкування термінологічних та транслітераційних питань, відсвяткувати спільно в 1956 р. 100-ліття народження І. Франка, спільно виступати перед УККА в справі дотацій на видавничі цілі.

9 квітня 1955 вирішено: зорганізувати збіркову акцію на Дім Культури, провадити збірки в березні на НТШ, видати том "Записок" для вшанування пам'яти д-ра Луки Мишуги та в серії "Бібліотеки Українознавства" працю Павла Грицака "Історія Галицько-Волинської Держави", якщо буде прихильна рецензія фахівця, піцшукати фундаторів на окремі видання; заслухано інформації проф. К.Кисілевського з праці Української Видавничої Програми /видавання книжок на кошт Східньо-Европейського Фонду/ й рішено виготовити для цих справ окремий правильник, встановлено височу гонорару за працю проф. В. Січинського "Історія української архітектури", заслухано інформації про виготовлення до друку двох чергових випусків "Просідінґс" Математично-Природописно-Лікарської Секції та вирішено шукати фондів на ці видання.

4 червня 1955 прийнято до відома протокол наради голів Американського й Канадійського НТШ з 3.6.55 щодо співпраці цих двох Товариств, ухвалено прийняти 6 нових звичайних членів, обговорено справу відзначення 100-ліття народження Івана Франка й вирішено передати підготову цього ювілею Філологічній Секції, заслухано інформації проф.В.Січинського про потребу заснування Історичної Секції, вирішено видати один випуск "Просідінґс" Математично-Природописно-Лікарської Секції,схвалено домову між НТШ і Т-вом "Обнова" відносно видання праці Павла Грицака "Історія Галицько-Волинської Держави", признано для створеної в травні 1955 Термінологічної Комісії 130.-дол. на мікрофільмування українських термінологічних словників.

13 серпня 1955 схвалено загальну програму святкувань 100-ліття народження Івана Франка, прийнято до відома фінансове звідомлення скарбника, рішено прийняти 3 нових звичайних членів, прийнято одного членаприхильника, обговорено справу вибору Президії Головної Ради НТШ й винесено більшістю голосів пропозицію, щоб Президента НТШ обрати з терену ЗДА, а Генерального Секретаря з терену Европи, прийнято до відома звідомлення з праці Університету Українознавства НТШ за академічний рік 1954/55 і висловлено подяку керівникові УУ проф. К.Кисілевському, схвалено внесок проф. Кисілевського, щоб керівником УУ на наступний рік став проф. В.Січинський, на що останній погодився, уповноважено проф. Смаль-Стоцького репрезентувати НТШ на відкритті в жовтні 1955 Українського Музею в Каліфорнії, делеґовано проф. Михайла Міщенка до Наукової Ради згаданого Музею на місце померлого проф. А. Яковлева, обрано проф. Василя Лева бібліотечним референтом НТШ, заслухано інформації інж. М. Пежанського, заступника голови Термінологічної Комісії,про матеріяли, які є в посіданні комісії, прийнято до відома повідомлення проф. Смаль-Стоцького про спільну наукову конференцію Ам. і Кан. НТШ, яка має відбутися в жовтні 1955 в Торонто.

10 вересня 1955 обговорено фінансові справи та стверджено, що, не зважаючи на брак більших дотацій, вдається сплачувати борги Дому Культури, вирішено звернутися до Українського Народного Союзу за дотаціями на публікації НТШ, продискутовано пропозицію проф. Смаль-Стоцького відбувати щомісячні наукові конференції та рішено відкласти ухвалу в цій справі після предложення докладного проєкту, запляновано на жовтень і листопад 1955 дві наукові конференції на тему: "Українські академічні традиції" і "1000-ліття хрищення св. Ольги", стверджено, що пропозиція проф. В. Січинського заснувати Історичну Секцію не відповідає умовам статуту НТШ, прийнято до відома пропозиції бібліотечного референта, проф. В. Лева, щодо впорядкування і влаштування Бібліотеки НТШ, висловлено подяку членові-прихильникові п. Богданові Величківському за поміч /100 годин безплатної праці/ при влаштуванні Бібліотеки, заслухано інформації секретаря НТШ про видавничі справи та директора Філологічної Секції про стан підготови праць для відзначення 100-ліття народження Івана Франка, вирішено просити проф. д-ра Луцького редаґувати англомовні видання НТШ, делеґовано проф. М. Зайцева до Комісії УККА для високошкільних справ, ухвалено підтримати ініціятиву Книгоспілки видати один том художніх творів Івана Франка.

З наукової діяльности

Наукові доповіді прочитали: 12 лютого 1955 інж. М. Млаковий: "Як добувають золото на Колимі", 26 лютого 1955 Павло Грицак: "Галицько-Волинська Держава" /реферат на основі написаної праці на цю тему/, 26 березня 1955 д-р Данило Богачевський: "Церква а держава", 3 квітня 1955 д-р Іван Лисяк-Рудницький: "Історичні початки Карпатської України", 23 квітня 1955 ген. Павло Шандрук: "Проблеми української мілітарної доктрини", 14 травня 1955 проф. В. Величківський /Економічна Комісія/: "Криза сільського господарства в СССР".

Наукове шевченківське засідання /спільно з УВАН/ відбулося 12 лютого 1955. З доповідями виступили: проф. К. Кисілевський: "Шевченкове слово", проф. Д. Горняткевич: "Шевченко як маляр".

Наукову Конференцію влаштував Виділ спільно з Канад.НТШ 8 - 10 жовтня 1955 в Торонто. /Див. НТШ, Торонто, Канада/.

З видавничої діяльности

а/ Наукові видання: За фінансовою допомогою Виділу з'явилися 2 "Просідінґс" Секцій: Філологічної /2-ий випуск/ і Математично- Природописно- Лікарської /2-ий випуск/.

б/ В серії "Бібліотеки Українознавства" видано спільно з Европейським НТШ працю Павла Зайцева "Життя Тараса Шевченка" /Див.НТШ, Сарсель, Франція/. Має вийти в цій серії публікацій готова до друку праця Павла Грицака "Українська Галицько-Волинська Держава".

в/ "Українська Видавнича Програма" /публікації за дотації Східньоевропейського Фонду/. В цій серії видань вийшли друком: "Обірвані струни" - антологія творів полеглих, розстріляних, замучених і засланих в 1920-1945 українських поетів, стор. 430, "Збірка українських новель" /новелі 20 ст./, стор. 352. Здана до друку "Історія української архітектури" проф. В. Січинського. Виділ вніс спільно з УВАН прохання до згаданого вище Фонду про дальші дотації на такого роду видання.

Університет Українознавства НТШ влаштував під керівництвом проф. К. Кисілевського в 1954/55 акад. році п'ять курсів викладів з 60 лекціями при участі 360 слухачів. Під час курсів відбулося 6 семінарів, в яких взяли участь 32 студенти. Керівництво викладів УУ на 1955/56 акад. рік перебрав проф. В. Січинський.

Нова Комісія - ТЕРМІНОЛОГІЧНА заснувалася 7.5.1955. Метою її є продовжувати праці крайової Термінологічної Комісії. Свою діяльність Комісія провадить у рамках Філологічної Секції. /Див. Ф. С./.

У звітний період з'явилися 2 циклостилеві "Бюлетені АНТШ": ч. 8, травень 1955, стор. 16, з матеріялами про другі Звичайні Загальні Збори й бібліографією новіших наукових праць членів НТШ, ч. 9, червень 1955, стор. 9, з бібліотечним звітом за рр. 1953 і 54.

Для придбання фондів видано англійською мовою інформативну брошуру про НТШ і Дім Культури, стор. 12., яку склав проф. Роман Смаль-Стоцький.

б/ Н Т Ш, Т о р о н т о, К а н а д а

Засідання Виділу: За звітний період відбулося 10 засідань - 3 за каденції попереднього Виділу, 7 за каденції новообраного четвертими Загальними Зборами 27.2.55. /Інформації про Загальні Збори і склад новообраних Керівних Органів подані в нашому "Бюлетені" з червня 1955, стор. 11/. Предметом засідань були такі справи:

12 січня 1955 розглянуто статут КНТШ, приготований для прийняття Загальними Зборами, ухвалено закінчити 23.I.55 Сесію для вшанування 10-ої річниці смерти Митрополита Андрея Шептицького, якої перша частина відбулася 5.12.54, прийнято до відома протокол поширеної Президії Головного Виділу НТШ з 22.12.54, вирішено влаштувати 13.2.55 зустріч Виділу з членами НТШ в Торонто, доручено бібліотечному референтові мґрові І. Скрипчукові перевірити в торонтських публічних бібліотеках стан україністики з метою передати для однієї з цих бібліотек закуплені Виділом українські книжки.

29 січня 1955 вирішено прийняти одного звичайного члена, призначено реченець 4-их Загальних Зборів на 27.2.55 та ухвалено розіслати перед Зборами для членів звідомлення з діяльности Виділу, запляновано відбути традиційну Шевченківську сесію, вирішено перебрати патронат над Шевченківською академією, яку мали б влаштувати організації Торонта, ухвалено відбути в Монтреалі спільно з Українським Відділом при тамошньому французькому університеті наукову сесію, обговорено справу заборгованости

супроти Централі НТШ.

26 лютого 1955 розглянуто заяви нових кандидатів на звичайних членів, продискутовано проєкт статуту КНТШ, обговорено детальніше програму Загальних Зборів і намічено комісії.

12 березня 1955 обговорено справу видання "Збірника Канадознавства", заслухано інформації проф. Є. Вертипороха про Всеканадійський З'їзд Славістів, запляногований на червень 1955 в Торонто, схвалено пропозицію інж. М. Базілевського провести монтреальську сесію 23-24 квітня 1955 й затверджено програму сесії, зачитано листа з подякою від Торонтського Університету за передані Виділом для бібліотеки цього університету книжки, обговорено справу подавання інформацій до преси про НТШ та справу збирання фондів на потреби НТШ.

30 квітня 1955 дискутовано справу заборгованости супроти Централі НТШ, заслухано звідомлення проф. Вертипороха про монтреальську наукову сесію, заплянувано відбути перед Всеканадійським З'їздом Славістів у Торонто наукову славістичну сесію, вирішено викреслювати із списка звичайних членів тих, які без виправдання не вирівняють до призначеного реченця заборгованість за членські внески за 1954 р.

28 травня 1955 заслухано інформації проф. Вертипороха про пропозиції проф. Смаль-Стоцького щодо співпраці Ам. і Кан. НТШ, обговорено справу грошових збірок в Канаді на потреби НТШ в Європі, вирішено, що заплянована Виділом славістична сесія на 4.6.55 не відбудеться з уваги на те, що цього самого дня відбувається Всеканадійський З'їзд Славістів, вирішено перебрати від інж. Озаркевича до архіву НТШ спомини о. Івана Озаркевича, кол. посла до віденського парляменту; проф. Вертипорох подав до відома членам Виділу, що матеріяли з сесії на пошану 10-ліття смерти Митрополита Шептицького будуть друкуватися в квартальнику "Логос".

28 червня 1955 проф. Вертипорох склав звідомлення з його наради з головою і секретарем Американського НТШ 3.6.55 в Нью-Йорку в справі узгодження співпраці Ам. і Кан. НТШ та зачитав постанови наради, які Виділ прийняв з деякими поправками до протоколу. Обговорено справу видання "Збірника Канадознавства" та справу збірок на патронати над Европейським НТШ, вирішено видати обіжник в справі 6 Наукової Конференції.

5 липня 1955 /надзвичайне засідання/ обговорено питання уконституювання Головної Ради НТШ та схвалено в цій справі відповідні постанови, які подано до відома Генеральному Секретареві НТШ.

28 серпня 1955 вшановано пам'ять померлого 21.7.55 секретаря Виділу, д-ра Івана Велигорського, і рішено відбути жалібні Сходини присвячені Покійному, обговорено справу 6 Наукової Конференції, покликано Комісію для видавничих справ під керівництвом інж. О. Сецінського, заслухано інформації проф. Вертипороха про заплянувану нараду членів Головної Ради, що перебувають у ЗДА і Канаді.

17 вересня 1955 намічено програму 6 Наукової Конференції і визначено керівників комісій конференції, вирішено відзначити 40-ліття наукової і громадської діяльности проф. В. Іваниса, заслухано інформації про нараду Головної Ради ЗДА і Канади, яка відбулася в Нью-Йорку 3-5 вересня 1955 і в якій брали участь проф. Вертипорох і проф. Іванис; ухвалено,

що функції померлого секретаря, д-ра І. Велигорського, перебере дотеперішній діловий секретар п. Михайло Поронюк.

З наукової діяльности

Виділ зорганізував такі наукові імпрези:

23 січня 1955 в залі укр. катол. церкви св. Николая в Торонто закінчення Сесії для вшанування 10-ої річниці смерти Митрополита Андрея Шептицького. Були прочитані такі доповіді: д-р Семен Шевчук: "Наставлення Митрополита до важливих українських національних подій на ЗУЗ", проф. д-р Олександер Оглоблин: "Спогади про бл. п. Митрополита Андрея", проф. Дам'ян Горняткевич: "Здійснення леґенди", Володимир Дорошенко: "Митрополит Андрей Шептицький на тлі доби".

13 березня 1955 в приміщенні Українського Відділу Канадійського Леґіону в Торонто прилюдне Шевченківське Засідання з доповідями: проф. Є. Вертипорох: "Праця Канадійського НТШ в 1954 р.", проф. Ст. Килимник: "Психіка української жінки в творах Тараса Шевченка".

23-24 квітня 1955 Наукова сесія в Монтреалі, зорганізована спільно з Українським Відділом Монтреальського Французького Університету. Організатором сесії був інж. М. Базілевський. Сесія відбувалася в університетській авдиторії. З доповідями виступили: проф. Є. Вертипорох про працю НТШ, д-р Ю. Русов /2 доповіді/: "Нове у вивченні осетрів", "Кілька українських листів з 18 ст. в Канаді", Наталія Русова: "Незнаний портрет полк. Міклашевського в Канаді", о. д-р М. Залевський: "Мовний розподіл південних слов'ян", інж. М. Базілевський: "Роля козаччини в соціяльній проблематиці України", інж. І. Темертей: "Продуктивність вугільних шахтів в залежності від електрифікації", мґр. В. Бринявський: "Король Данило", д-р Іг. Федів: "Чорне море як геополітична проблема України", д-р В. Кисілевський: "Влучення етнічних груп в політичне життя Канади /укр. група/", Ю. Левицький: "Мова українців Канади", інж. І. Мончак: "Канадське примор'я Атлантику" /історично-географічний нарис/.

В програму сесії включено відзначення 40-ліття наукової праці д-ра Ю. Русова. Ювілятові вручено в присутності учасників конференції грамоту дійсного члена НТШ в Математично-Природописно-Лікарській Секції.

8 - 10 жовтня 1955 відбулася в Торонті VI Наукова Конференція /спільна конференція Американського й Канадійського НТШ/. На конференції були прочитані 35 доповідей - 8 на пленарних сесіях, 27 на комісіях: 11 на історично-філософічній, 4 на філологічній, 12 на математично-природописно-лікарській.

Доповіді на пленарних сесіях: проф. Є. Вертипорох - відкриття й інформативна доповідь про НТШ, проф. Р. Смаль-Стоцький: "Недомагання наших історичних дослідів", проф. Р. Придаткевич: "Проблеми і завдання української музики на всенародній арені", проф. д-р Ю. Луцький: "Завдання молодих українських вчених на еміґрації", проф. Ст. Килимник: "Містерія купальської ночі", інж. М. Базілевський: "Соціяльні процеси XVII ст. в Україні", Б. Стебельський: "Періоди розвитку дитячого рисунку від 1 ,

до 18-го року життя з погляду психології, педагогії і мистецтвознавства", проф. інж. В. Іванис: "Тотальна непереможна криза в СССР".

Доповіді на історично-філософічній комісії: проф. д-р М. Андрусяк, дві доповіді: "Львівська преса в рр. 1919-20 за Збручем і тогочасні події", "Православіє й Унія в історії українського народу", о. проф. Василь Лаба: "Митрополит Йосиф Сліпий як науковець і науковий організатор", М. Поронюк: "Десятиліття /1945-55/ української преси на чужині", проф. Є. Онацький, три доповіді: "Найосновніша і найцінніша риса характеру людини", "Голуб в українській символіці", "Гора /гори/ в українській символіці", О. Дачкевич: "Ян Длуґош про польсько-литовсько-українські формації в Ґрунвальдському поході 1410 року", д-р Б. Казимира: "Перші українські священики в Канаді", проф. Ст. Миколин: "Олекса Довбуш на основі документів, літератури і народніх переказів", д-р Василь Луців: "Іван Вагилевич" /Пам'яті незабутнього пробудителя Галицької Волости/.

Доповіді на філологічній комісії: проф. П. Ковалів: "Як утворились і розвивались літературні мови", проф. д-р Я. Рудницький: "Проблеми українсько-канадської фолькльористики", проф. д-р О. Старчук: "Буковинські говори", проф. д-р М. Андрусяк: "Слово і назва "Україна"".

Доповіді на математично-природописно-лікарській комісії: проф. інж. М. Боровський: "Фльора Волині і її особливості", проф. д-р В. Городецький: "Плянування та його реалізація в царині бурякосіяння на Україні за радянської влади", проф. д-р І. Чінченко: "Манґанова промисловість в Україні", проф. д-р І. Розгін: "Академік Д. Заболотний як епідеміолог", інж. А. Шумовський: "Зварювання сфер", проф. д-р С. Крашенінніков: "Життєвий шлях видатного українського зоолога проф. С. Кушакевича", проф. д-р Є. Вертипорох: "Значення хемії в інших природничих науках", д-р Ю. Русов: "До вивчення віку і періодичности осетрів", проф. д-р А. Архімович: "Культура льону-довгунця в Україні", проф. д-р Є. Сластененко: "Походження реліктивної фавни Чорного моря в зв'язку з проблемою видів", інж. Д. Лащук, дві доповіді: "Українці в північнозахідніх територіях", "Північна Канада - потенціяльна база майбутнього".

Конференція відбувалася в приміщеннях: УНО, Дім Просвіти, Гетманський Дім. Присутніх на конференції було понад 300 осіб. Після конференції відбувся концертовий вечір скрипаля й композитора проф. Р. Придаткевича.

Інші імпрези: 13 лютого 1955 Виділ влаштував у приміщенні Українського Відділу Канадійського Леґіону СТРІЧУ з членами НТШ для обговорення актуальних справ.

26 листопада 1955 відбулося в Домі Гетьманців Жалібне Засідання для вшанування пам'яти д-ра Івана Велигорського, звичайного члена і секретаря НТШ, померлого 21.7.55. Проф. Є. Вертипорох прочитав доповідь про життя і працю Покійного, д-р М. В. Павленко-Луців - спомин.

Виділ інформував членство про працю НТШ обіжниками. У звітний період видав 2 обіжники та обширне циклостилеве звідомлення /14 стор./ про VI Наукову Конференцію з короткими характеристиками доповідей.

в/ Н Т Ш, С а р с е л ь, Ф р а н ц і я

Засідання Виділу: Виділ відбув 4 засідання, одне за попередньої, три за теперішньої каденції. Теперішній Виділ був обраний другими Звичайними Загальними Зборами 27.3.55. /Інформації про склад Виділу подані в попередньому "Бюлетені" з червня 1955, стор. 15/. На засіданнях предметом нарад були такі справи:

29 січня 1955 був поданий огляд діяльности за три попередні місяці, схвалено порядок нарад і призначено реченець Загальних Зборів, прийнято до відома рішення Головного Виділу про розділення заборгованости Централі на поодинокі Відділи НТШ і вирішено сплатити суму, що припадає на ЕВ НТШ: 320.648.- фр. /940.- дол./, ухвалено висловити д-рові А. Фіґолеві подяку за виконану ним роботу під час його поїздки до ЗДА і Канади, обговорено питання пожвавлення діяльности та перевиборів Дирекції Історично-Філософічної Секції, вирішено видати "Збірник на пошану проф. З. Кузелі", покійного Голови НТШ, та пропонувати Дирекціям Секцій Історично-Філософічної і Філологічної на редактора "Збірника" доц. д-ра Володимира Янева, висловлено подяку д-рові Н. Гірнякові за подарування для Бібліотеки ЕВ НТШ педагогічних журналів і книжок.

30 квітня 1955 схвалено напрямні діяльности новообраного Виділу, вирішено відбути наукову конференцію, присвячену тематиці ліквідації большевиками українських церков, доручено проф. О. Кульчицькому референтуру зовнішніх зв'язків, вирішено видати французькою мовою інформативну брошуру про НТШ, обговорено справу нової домови з в-вом "Молоде Життя" відносно видавання ЕУ/2, ухвалено просити директора Історично-Філософічної Секції розписати перевибори Дирекції.

21 травня 1955 затверджено проєкт нової домови з в-вом "Молоде Життя" в справі видавання ЕУ/2, рішено помістити в пресі прилюдну подяку установам і особам, які прийшли з допомогою д-рові А. Фіґолеві в організуванні зустрічей з громадянством під час його поїздки до ЗДА і Канади, обрано проф. М. Глобенка бібліотечним, а дра А. Фіґоля фінансовим референтами.

5 листопада 1955 прийнято до відома огляд діяльности за час від Загальних Зборів, затверджено прелімінар бюджету на 1956 р., обрано Фінансову Комісію в складі: д-р А. Фіґоль - фінансовий референт, П. Поліщук - скарбник, дир. М. Капуста - член Виділу /до комісії з уряду входить голова/, вирішено видати інформаційну брошуру про сарсельський осередок, обговорено зреферований проф. В. Кубійовичом проєкт Комісії для вивчання життя й діяльности Митрополита Андрея Шептицького, проф. Кубійовича уповноважено організувати таку комісію.

"Енциклопедія Українознавства": У вересні 1955 з'явився перший зошит /гасла на літеру "А" і перші гасла літери "Б"/; закінчений друк другого зошита /літера "Б"/, друкується третій зошит /літери "Б" і "В"/. Готуються до друку наступні зошити.

Наукова сесія відбулася 27 березня 1955, після закінчення Загальних Зборів. Прочитали доповіді дійсні члени 3-ох Секцій: ІФС - проф. І. Борщак: "Пилип Орлик - людина", ФС - проф. Микола Глобенко: "Харківський Університет в XX ст.", МПЛС - проф. д-р інж. П. Зелений: "Розвиток

науки кормлення сільсько-господарських тварин за останніх 50 рр.".

Проведено підготовчі роботи до Наукової Конференції, присвяченої церковним переслідуванням в Україні. На конференцію зголошені 23 доповіді. Щоб дати можливість провадити дискусію над рефератами, вирішено відбути конференцію кількома сесіями. Перша сесія назначена на 22 січня 1956.

Видання: Заходами НТШ, Сарсель, при фінансовій співучасті Американського НТШ, видано працю Павла Зайцева "Життя Тараса Шевченка" /400 стор. друку, 27 крейдових вкладів з 90 ілюстраціями/ в серії "Бібліотеки Українознавства", 4-ий випуск.

З'явився 164 т. "Записок НТШ" - "Корона Данила Романовича". /Відбитка з "Записок ЧСВВ"; докладніші інформації див. в огляді діяльности Історично-Філософічної Секції/.

Готується до друку Збірник Історично-Філософічної та Філологічної Секцій на пошану пам'яти проф. З. Кузелі. Досі надійшло 26 праць.

III. С Е К Ц І Ї

а/ І с т о р и ч н о - Ф і л о с о ф і ч н а С е к ц і я

Організація Секції: У звітний час відбулися вибори Дирекції Секції, проведені кореспонденційним шляхом. Вибори розписано обіжником з 25 травня 1955, в якому був поданий короткий огляд діяльности Секції. Тому що в передбачений термін /15.6.55/ не надійшли внески на додаткові кандидатури, розписано 18 червня 1955 другий тур виборів, які дали такий вислід:

Директор Секції: проф. д-р Іван Мірчук,
Заступники Директора: проф. д-р Володимир Кубійович - на Европу,
проф. д-р Ярослав Пастернак - на Канаду,
проф. д-р Володимир Січинський - на ЗДА.
Секретар : проф. д-р Володимир Янів.

Вислідм виборів подано членам Секції до відома обіжником з 20 вересня 1955. В голосуванні взяли участь 32 члени, себто 63 % всіх членів, а коли брати до уваги тільки українців-членів Секції, то 69 %.

Видання: За редакцією о. д-ра А. Г. Великого, ЧСВВ, вийшов збірник ІФС "Корона Данила Романовича" як 164 том "Записок НТШ" /відбитка з "Записок ЧСВВ"/, 5 арк. друку. В збірнику вміщені доповіді, прочитані на римській сесії ІІ Наукової Конференції ЕНТШ, таких авторів: о. А. Г. Великий: "Проблема коронації Данила", о. М.М. Войнар: "Корона Данила в правно-політичній структурі Сходу", о. Є. Камінський: "Корона Данила в правно-політичній структурі Заходу", о. І. Хома: "Східньоевропейська політика папи Інокентія IV", о. М. Стасів: "Корона Данила і татари", о. І. Назарко: "Вплив староруського християнства на монголів".

Віддний до друку черговий том "Записок НТШ": "Етнічні групи Південнозахідньої України /Галичини/", частина ІІ - Статистичні таблиці проф. В. Кубійовича. Готується до друку другий випуск "Просідінґс" ІФС.

б/ Ф і л о л о г і ч н а   С е к ц і я

Наукові засідання: За час від 1 січня до 30 листопада 1955 ФС відбула 3 засідання, на яких прочитано 6 наукових доповідей:

18 лютого 1955 Володимир Дорошенко: "Життя і творчість академіка Михайла Возняка", Василь Лев: "Академік Возняк як історик і літературознавець".

23 квітня 1955 Григор Лужницький: "Праукраїнський театр", Лев Мидловський: "Справа правопису назв народів" - реф. Кость Кисілевський.

21 травня 1955 Кляренс Меннінґ: "Історично-географічне підложжя драми Лесі Українки п. з. "У пущі" ", Юрій Бойко. "Творчість Шевченка на тлі західньоевропейських літератур" - реф. К. Кисілевський, рец. В. Лев.

Публікації: ФС видала другий випуск "Просідінґс", 68 стор. з такими працями:

Roman Smal-Stocki: Reasons for the Revocation of Marr's Linguistics Theory by Stalin, June 1950, Panteleymon Kovaliv: The Problem of the Formation of the Ukrainian Language, Constantine Kysilewskyj: The Most Important Achievements of Ukrainian Philology in the Last 80 years, Const. Kysilewskyj: The Sound of L in Ukrainian Folk Speech, Andriy Kotsevalov: Savmak's Uprising in the Bosporus, Mykola Hlobenko: Sylvester Kosov's "Paterykon", Clarence A. Manning: "In the Wilderness" of Lesya Ukrainka, Clarence A. Manning: "The Legend of St. Tammany", Ivan Werbyanyj: Notes on American Encyclopedias. In Memory of Ivan Zilynskyj, Professor and Researcher of the Ukrainian Language. Chronicle of the Philological Section of the ShSS (Shevchenko Scientific Society).

Приготовано до друку черговий 23 т. "Збірника Філологічної Секції", готується до друку вибір з творів Івана Франка в одному томі на б. 600 стор. та один том "Записок" на пошану Івана Франка.

Комісії: В рамках Філологічної Секції працюють такі комісії: Мовознавча /П. Ковалів - голова, В. Стецюк - секретар/, Літературознавча /В. Дорошенко - голова, М. Лужницький - секретар/ - спільно з Літературно-Мистецьким Клюбом у Філядельфії, Термінологічна /В. Лев - голова, М. Пежанський - заступник голови, Е. Жарський - секретар/, заснована в травні 1955, співпрацює з УВАН, Українським Технічним Товариством та Лікарським Товариством. Ще перед заснуванням Термінологічної Комісії інж. Михайло Пежанський та П. Григорович /з Канади/ зібрали бібліографію термінологічних словників і зфільмували майже всі термінологічні словники, видані УАН в 1920-их рр. Тепер вишукують ще інші словники і приготовляють їх фільмування. Виділ Термінологічної Комісії відбув три засідання і двоє широких зборів членів, на яких обговорено плян праці по відділах, утворених для різних ділянок термінологічних матеріялів. Заплановано складення картотеки українських термінів з усіх ділянок знання та видання насамперед загального термінологічного словника.

Вибори Дирекції Секції: На засіданні ФС 26 листопада 1955 вибрано нову Дирекцію ФС на основі письмового голосування в такому складі: Директор - Кость Кисілевський, Заступники: Володимир Радзикевич - на ЗДА, Микола Глобенко - на Европу, Ярослав Рудницький - на Канаду, Євген Юліян Пеленський - на Австралію.

в/ Математично-Природописно-Лікарська Секція

Дирекція Секції у звітний період надавала увагу передусім видавничій діяльності: видала другий випуск "Просідінґс" і приготувала до друку третій випуск.

До другого випуску "Просідінґс", стор. 66, увійшли праці з математики, фізики, хемії й геології таких авторів:

Joseph Andrushkiw: The reality interval of polimonial, Pavlo Shuleshko: Buckling of rectangular plates uniformly compressed in two perpendicular directions with one free edge and elastically restrained against rotation along opposite edge, Volodymye Kalyna: Grössenbestimmung gelöster Farbstoffpartikelchen, Mykola Zajcew: The synthesis of diacetyl, Eugen Wertyporoch: Leitende Komplexe bei organisch-chemischen Reactionen, Alexander V. Kornilew: Natural building materials of Ukraine.

Наприкінці "Просідінґс" подані короткі характеристики авторів.

Дирекція провела вибори двох дійсних членів: проф. д-р Володимир Городецький, д-р Єфим Сластененко. Вибір їх буде затверджений Головною Радою НТШ на найближчій сесії.

ПЕРСОНАЛІЯ

НАШІ ✝ ВТРАТИ

У звітний період померли 6 членів НТШ. Глибоко відчуваючи ці чергові болісні втрати в рядах наших членів, віддаємо найглибшу пошану Покійникам.

ВІЧНА ЇМ ПАМ'ЯТЬ!

Проф. д-р Леонид БІЛЕЦЬКИЙ
/18.V.1882 - 5.II.1955/

Дійсний член НТШ у Філологічній Секції з 1933 р., помер 5 лютого 1955 у Вінніпеґу, Канада.

Покійний народився 18 травня 1882 р. в Умані, на Київщині. Студіював в Університеті св. Володимира в Києві. Після закінчення студій з золотою медалею у проф. В. Перетца 1913 р., почав працювати науково в ді-

лянці літературознавства. В добу Визвольних Змагань брав активну участь у розбудові українського наукового й культурного життя. В 1918 р. став доцентом Кам'янець-Подільського Університету.

З приходом большевиків, виїхав на еміґрацію. В рр. 1920-23 був професором Українського Університету у Львові. Переселившися 1923 р. до Праги, присвятив себе педагогічно-організаційній та науково-дослідній праці. Став директором Українського Високого Педагогічного Інституту і був професором української літератури в Українському Вільному Університеті. В Празі розгорнув плідну наукову роботу над студіями усної словесности, українського театру, творчістю Котляревського, Шевченка, Франка, О. Огоновського, Лесі Українки, Кобилянської, Олеся, Черемшини й інших; зокрема з того часу походять такі його праці як: "Основи літературно-наукової критики" /1925/, "Перспективи літературно-наукової критики" та ін. Написав також кілька підручників з української літератури.

З переїздом до Німеччини в 1945 р., присвятив багато праці організації наукової роботи. Був одним з організаторів Української Вільної Академії Наук у Мюнхені та її довголітнім віцепрезидентом. В цей час з'явилася його "Історія української літератури" /1947/.

В 1949 р. виїхав до Канади, де, продовжуючи наукову діяльність, брав активну участь у церковному, культурному й громадському житті. На особливу згадку заслуговує зредаґоване проф. Л. Білецьким видання 4-томового "Кобзаря". В Канаді був головою УВАН у Вінніпеґу, а після смерти проф. Д.Дорошенка 1951 р., став уряцуючим Президентом Української Вільної Академії Наук і залишився на цьому посту до смерти.

В особі бл. п. проф. Л. Білецького українська наука втратила одного з найвидатніших істориків української літератури та визначного організатора наукової роботи й педагога.

Д-р Лука МИШУГА
/30.X.1887 - 8.II.1955/

звичайний член НТШ, член Редакційної Колеґії англомовного видання "Енциклопедії Українознавства", помер 8 лютого 1955 р. в Нью-Йорку, ЗДА.

Д-р Л. Мишуга народився 30 жовтня 1887 в Новім Виткові, Радехівського повіту,на Західній Україні. До гімназії ходив у Львові, університетські студії закінчив у Відні 1911 р. дипломом доктора прав. В 1915 р. зголосився добровольцем до Українських Січових Стрільців. Військову службу відбував на Волині, де в 1918 р. організував українське державне життя. Як четар УГА, був приділений урядом ЗУНР 1919 р. до Головного Штабу Головного Отамана і в серпні 1919 р. брав участь в поході на Київ. Виїхавши з урядом ЗУНР в грудні 1919 р. до Відня, виконував різні дипломатичні функції з доручення уряду. В 1921-23 рр. очолював українську дипломатичну місію у Вашинґтоні.

Після закінчення дипломатичної місії,залишився в ЗДА і віддався громадській роботі. За його ініціятивою заснувалося Об'єднання Українських Організацій Америки, головним організатором і Генеральним Секретарем якого він був 17 років. У квітні 1926 р. став співредактором щоденника "Свобода", а по шости роках обняв пост начального редактора. На цьому відповідальному посту залишився Покійний до смерти. Д-р Л. Мишуга належав до головних співзасновників УККА і ЗУАДК-у й весь час був їх активним діячем. В 1953 р. був обраний головою ЗУАДК-у і залишився ним до смерти.

Покійний був автором численних публіцистичних статтей, споминів з Визвольних Змагань, розвідок і ін. праць, зокрема з історії української еміґрації

в Америці. На особливу згадку заслуговує його розвідка англійською мовою "Жінка в творах Тараса Шевченка" та ґрунтовна праця про українців на західній півкулі - "Пропам'ятна Книга" Українського Народного Союзу, видана 1934 р. Д-р Л. Мишуга був найвидатнішим громадським і політичним діячем у ЗДА та духовим провідником американських українців останнього 30-річчя.

Проф. д-р Альберт АЙНШТЙН
/14.III.1879 - 18.IV.1955/

світової слави фізик, дійсний член НТШ в Математично-Природописно-Лікарській Секції з 1929 р., помер 18 квітня 1955 в Прінсетоні, ЗДА.

Проф. А. Айнштайн /жидівського походження/ народився 14 березня 1879 р. в Ульмі, в Німеччині. Політехнічні студії, які почав на 16 році життя, він закінчив у Цюріху. З 1901 р. працював як інженер-експерт в уряді патентів у Берні, в Швайцарії. В 1905 р. видав свою першу наукову працю "Електродинаміка тіл в русі", і згодом, цього самого року, другу - "Про принцип відносности та висновки, що з нього випливають". Після студій над радіоактивністю, встановив у 1907 р. відношення між енергією, матерією та швидкістю світла.

З 1911 р. починаючи, викладав фізику в університетах у Берні, Цюріху й Празі. В 1914 р. став членом Академії Наук у Берліні і викладав у Берлінському Університеті в Інституті Кайзера Вільгельма. В 1916 р. опублікував свою чергову працю "Загальна теорія релятивности", яка заперечила механістичну побудову світу. В 1921 р. дістав нагороду Нобеля з фізики. З приходом до влади Гітлера, 1933 р. виїхав до Бельгії, згодом до Великобрітанії, а потім до ЗДА, де 1939 р. обійняв катедру фізики в Прінсетонському Університеті й став директором Інституту Фізики. В 1945 р. залишив педагогічну діяльність. Останні 10 років життя присвятив науково-дослідній праці, залишаючись до смерти членом Прінсетонського Інституту. Проф. Айнштайн був почесним членом численних наукових інституцій і одержав 20 почесних докторатів.

Проф. д-р г.к. Андрій ЯКОВЛІВ
/28.XI.1872 - 14.V.1955/

дійсний член НТШ в Історично-Філософічній Секції з 1923 р., помер 14 травня 1955 в Нью-Йорку, ЗДА.

Бл. п. проф. А. Яковлів народився 28 листопада /ст. ст./ 1872 р. в Чигирині, на Київщині. Закінчивши 1894 р. середню освіту в Київській Духовній Семінарії, вступив на студії права до Дерптського /Юр'ївського/ Університету, які закінчив 1903 р. Після складення державних іспитів в Університеті св. Володимира в Києві 1904 р., був на державній службі у Києві, а з 1908 до 1917 р. в адвокатурі. Побіч фахового зайняття, працював також науково. В цей час написав кілька розвідок із карного права.

В добу Визвольних Змагань брав активну участь у державному будівництві як член Української Національної Ради, надзвичайний посол до Австро-Угорщини, голова дипломатичної місії до Бельгії і Голляндії, учений консультант українського права тощо.

Виїхавши, після большевицької окупації, на еміґрацію, викладав з 1923 р. в Українському Вільному Університеті в Празі право, спершу як доцент, з 1928 р. як професор. В УВУ дістав почесний докторат права. Неодноразово був ректором УВУ.

Після другої світової війни виїхав до Німеччини, згодом до Бельгії, звідки переселився в 1952 р. до ЗДА. Як дійсний член УВАН, був керівником її Правничої Секції в Нью-Йорку; брав активну участь у працях НТШ й УВАН.

Проф. А. Яковлів належить до найвидатніших істориків українського права. Його праці друкувалися українською, російською, французькою, англійською та німецькою мовами. Згадаємо видатніші з них: "Про копні суди на Україні", Прага, 1931, "Московські проєкти договірних пунктів з гетьманом Іваном Виговським", Записки НТШ, т. 152, Львів, 1933, "Українсько-московські договори в XVII - XVIII віках", Праці Українського Наукового Інституту, т. 19, Варшава, 1934, "Основи конституції УНР", Париж, 1935, "Das deutsche Recht in der Ukraine", Ляйпціґ, 1942, "Український кодекс 1743 р." Записки НТШ, т. 157, Мюнхен, 1949, "Договір Богдана Хмельницького", Нью-Йорк, 1954.

Д-р Іван ВЕЛИГОРСЬКИЙ

/9.VI.1889 - 21.VII.1955/

звичайний член і секретар Канадійського НТШ, помер 21 липня 1955 в Торонто, Канада.

Покійний народився 9 червня 1889 в Серафинцях, Городенського повіту, на Західній Україні. Університетські студії закінчив дипломом доктора філософії. Брав участь у Визвольних Змаганнях. Був четарем УГА.

Після першої світової війни викладав українську мову й літературу в гімназіях "Рідної Школи" в Галичині. Був директором української гімназії в Яворові. На еміґрації в Німеччині працював у шкільництві - як директор української гімназії у Фюссені та інспектор шкіл УНРРА в Міттенвальді. Виїхавши до Канади, викладав українську мову й літературу на середньошкільному та високому курсах українознавства і працював у Провінційному Міністерстві Освіти в Торонто.

Бл. п. д-р І. Велигорський залишив праці з діялектології й назовництва Городенщини, про мову Стефаника й Черемшини та популярні нариси з психології мови й загального мовознавства.

Антін ЦУРКОВСЬКИЙ

/24.II.1882 - 31.VII.1955/

звичайний член НТШ, помер 31 липня 1955 в Кемдені, Н. Дж., ЗДА.

Покійний народився 24 лютого 1882 р. в Золочеві, на Західній Україні. Після закінчення середньої освіти, займався журналістичною працею. Дописував до львівського "Діла" під псевдонімом: Данило Антонишин. В 1906 р. виїхав до ЗДА і спершу став співробітником, а з 1907 до 1912 р. головним редактором щоденника "Свобода". З 1914 до 1926 працював у газеті "Америка" як її головний редактор. У 1926 р. перейшов на працю до

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім.ШЕВЧЕНКА
Сарсель,Франція.

Сарсель,дня 20 жовтня 1955.

О Б І Ж Н И К ч.2.

Справа: НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ, присвячена ПРОБЛЕМАТИЦІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ.

До
Дійсних і Звичайних Членів НТШ, Сарсель, Франція;
Членів Історично-Філософічної Секції;
Спеціяльно запрошених Науковців.

I.Виділ НТШ,Сарсель, Франція повідомив окремим Обіжником з 18.VI.1955 р. про своє рішення відбути Наукову Конференцію, присвячену проблематиці переслідування Української Церкви большевицьким режимом. Конференцію доручено організувати Секретареві Товариства, доц.д-ру В.Яневу. Переведені підготовні праці дозволяють устійнити дату Конференції, а саме на 22 січня 1956 р.

Конференція матиме місце у приміщеннях НТШ в Сарселі.
Тому що багато доповідей зголошених з-поза Франції, а навіть з-поза океану, велика кількість доповідачів не буде особисто присутна. Термін надсилання доповідей відсутніх авторів назначується на 15 січня 1956 р., щоб був час підшукати відповідного Кол́гу до відчитання чужої доповіді. Хто зі замісцевих доповідачів чи членів НТШ мав би змогу бути в часі Конференції в Сарселі, тому Виділ НТШ є схильний допомогти в отриманні французької в'їздової візи.

II. На Конференцію зголошено низку тематично пов'язаних доповідей. Нижче подаємо їх за абетковим порядком авторів:

1. проф.Юрій Бойко-Блохін:
   Теорія III. Риму в московській православній Церкві після II. світової війни.
2. проф. д-р г.к. Ілько Борщак:
   Нищення УАПЦ большевиками /1930/.
3. о. д-р Атанасій Великий, ЧСВВ:
   Церква й релігія в Україні /історичний аспект/.
4. о. проф. д-р Мелетій Войнар, ЧСВВ:
   Правно-аналогічні методи нищення української католицької Церкви Москвою 1839 і 1945/46 рр.
5. проф. Микола Глобенко:
   До питання наступу советів на українську культуру.
6. проф. д-р Пантелеймон Ковалів:
   До проблеми релігійної свідомости.
7. проф. д-р Олександер Кульчицький:
   Психічна структура християнина в обличчі советської практики й теорії.
8. о. проф. д-р мітрат Василь Лаба:
   Митрополит Йосиф Сліпий як науковець і науковий організатор.
9. мґр. Мирослав Лабунька:
   Сучасний стан Церкви під советським режимом.
10. доц. д-р Григорій Лужницький:
   Імперіялістичний момент московської Церкви в Україні. /сформульовання теми ще не остаточне/.

11. д-р Василь Маркусь:
Нищення гр.кат.Церкви на Закарпатті /1944-50/.
12. проф. д-р Михайло Міллер:
Нищення церков в Україні.
13. проф. д-р Іван Мірчук:
Теорія III. Риму та Українська Церква.
14. проф. д-р Наталія Полонська-Василенко:
Наступ советів на українську культуру 1930.
15. проф. д-р Микола Чубатий:
Політичне тло переслідування Української Церкви.

З декількома доповідачами стоїмо ще в переписці для остаточного окреслення їх теми /проф. д-р П.Курінний, д-р Василь Ленцик/. Деяких запрошено до участи безпосередньо перед висланням того Обіжника, і ми не отримали ще від них відповіді.

III. З огляду на актуальну важливість проблематики побажано матеріяли Конференції видати друком. Длятого просимо підготовляти доповіді з повною науковою документацією /відкличники, нотки, марґінальні доповнення й цитати/. Для плянованого Збірника важлива певна структурна цілість, а до такої бракує ще нам деяких доповідей. Тому нагадуємо первісну рамову програму Конференції й просимо ще додатково зголошувати доповіді чи вказувати можливих доповідачів, до яких можна б звернутися з відповідним запрошенням /з поданням точних адрес/. Спеціяльно побажані доповіді закреслені хрестиком перед порядковим числом.

Первісна рамова програма:

А/ Загальна частина:

1. Церква й релігія в Україні під аспектом
   а/ історичним,
   б/ соціологічним,
   в/ психологічним /три аспекти - три доповіді/.

+2. Аналогічно: Церква й релігія в Росії /під трьома аспектами/.
+3. Етапи російського імперіялізму /зокрема на тлі боротьби України з Росією/ - історично-синтетичний шкіц.

Б/ Проблематика УАПЦ:

++4. УАПЦ - ґенеза, форма, правно-канонічне й фактичне становище, етапи розвою до хвилини знищення наявних виявів.
5. Наступ советів на українську культуру 1930 р. /Ліквідація СВУ і СУМ/.
6. Ліквідація УАПЦ /ев. з історією по ліквідації/.
+7. Постать митр. Липківського, як богоугодника й реформатора.

В/ Проблематика Української Католицької Церкви:

++8. Тло, напрямні, етапи нищення Католицької Церкви большевиками на ЗУЗ.
9. Постать митр. А. Шептицького на тлі останніх 5 рр.Його життя.
10. Правно-канонічне значення "Собору воз'єдинення".
11. Високопреосв. Кир Йосиф як науковець /в 10-ліття ув'язнення/.
12. Богословська Академія у Львові.

З високою пошаною й товариським привітом

/-/доц. д-р Володимир Янів,
Секретар.

/-/проф. д-р Володимир Кубійович,
Голова

"Провидіння" у Філядельфії і був його рекордовим Генеральним Секретарем до 1954 р.

А. Цурковський переклав низку англійських повістей на укр. мову /головно Райде Гаґґарда/, які друкувалися в "Америці". Написав багато науково-популярних розвідок, друкованих в календарях і альманахах. Покійний належав до піонерів українського національно-культурного життя в ЗДА.

НОВІ ЧЛЕНИ

В переходовий час від закінчення Загальних Зборів Централі до уконституювання Головної Ради НТШ Математично-Природописно-Лікарська Секція обрала двох дійсних членів /проф. д-р Володимир Городецький та д-р Єфим Сластененко/ і Виділи Американського й Канадійського НТШ прийняли нових звичайних членів. Список цих членів буде поданий в наступному "Бюлетені", після затвердження їх вибору і прийняття Головною Радою НТШ. Тут подаємо тільки виказ новоприйнятих членів-прихильників.

Члени-прихильники

Виділ НТШ в ЗДА прийняв 2 членів-прихильників: Михайло Белендюк, Іван Семеґен; Виділ НТШ в Канаді - одного: Т. Варава; Виділ НТШ в Европі - одного: Централя Української Національної Єдности у Франції.

ВПЛАТИ НА ПОКРИТТЯ КОШТІВ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ ЦЕНТРАЛІ НТШ

Подаємо черговий список членів НТШ, які прислали гроші на вищезгадану ціль: М. І. Бабій /Канада/ 2.- дол., д-р Антін Базар /Канада/ 2.- дол., Теодор Беш /Канада/ 2.-дол., д-р Данило Богачевський /ЗДА/ 2.- дол., проф. д-р Любов Зафійовська /ЗДА/ 2.- дол., д-р Володимир Калина /ЗДА/ 1.724.- фр., о. Микола Коп'яківський, ЧНІ, /Австралія/ 954.- фр., д-р Володимир Лазорко /Канада/ 2.- дол., проф. д-р Григор Лужницький /ЗДА/ 2.- дол., о. Михайло Оленчук /Канада/ 2.- дол., інж. Михайло Пежанський /ЗДА/ 2.- дол., проф. д-р Зенон Храпливий /ЗДА/ 2.- дол., проф. д-р Іван Чінченко /ЗДА/ 2.- дол., проф. Валентин Шугаєвський /ЗДА/ 2.- дол.

Разом із поданими в попередньому "Бюлетені" дотепер прислали гроші лише 44 члени НТШ. Нагадуємо про постанову Загальних Зборів у цій справі /див. "Бюлетень НТШ" з червня 1955, ч. I/16/, стор. 7/ і закликаємо тих членів, які ще цього не зробили, надсилати до Генерального Секретаріяту НТШ в Сарселі по 2.- дол. або рівновартісну суму. Чергові вплати будуть вміщені в "Бюлетені Головної Ради НТШ".

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

Наклад цього числа "Бюлетеня" - 750 прим. Одержують члени НТШ, бібліотеки і преса.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

БЮЛЕТЕНЬ
ГОЛОВНОЇ РАДИ НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ ім. ШЕВЧЕНКА

ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ ЧЛЕНІВ

Виходить під редакцією Генерального Секретаря НТШ

Адреса Редакції: 27, Rue des Bauves Sarcelles (S. et O.) France

Рік УІІ — серпень 1956 — ч. 1/18/

В І Д   Р Е Д А К Ц І Ї

Бюлетень Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка з'являється замість колишнього "Бюлетеню Наукового Товариства ім. Шевченка", що був органом Головного Виділу НТШ і 17 чисел якого вийшли неперіодично протягом 1948-55 рр. Бюлетень ГР НТШ з'являтиметься двічі на рік і міститиме огляд діяльности Головної Ради та поодиноких Товариств і Секцій, об'єднаних у Головній Раді. Цей Бюлетень подає огляд діяльности за період від листопада 1955 до кінця червня 1956 р.

В І Д О З В А   Г О Л О В Н О Ї   Р А Д И
НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ ім. ШЕВЧЕНКА ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

Дорогі Земляки,

Наша найстаріша наукова установа - Наукове Товариство ім. Шевченка - провівши свою перебудову, перетворилася рішенням Загальних Зборів в 1955 році на об'єднання Наукових Товариств ім. Шевченка із спільним науковим керівництвом - Головною Радою -, спільним членством, спільними науковими секціями та виданнями. Відділи НТШ в ЗДА, Канаді, Австралії й Европі /Франція/ стали автономними товариствами з уваги на вимоги законів країн їх осідку.

Наукове Товариство ім. Шевченка має за собою довгий і славний шлях. Воно постало понад 80 років тому - 1873, в добу, коли царський уряд гострими репресіями робив неможливою українську наукову і літературну працю. Пристановище для української науки дала тоді Галичина.

НТШ було створене соборницькими зусиллями, спільною ініціятивою Києва і Львова й при матеріяльній допомозі ряду українських діячів із Придніпрянщини й Галичини. Так само і при розгортанні наукової роботи від 90-их років минулого століття особливо визначну ролю відіграв висланий до Львова з Києва великий учений і організатор Михайло Грушевський. Відтоді НТШ виконувало функції Академії Наук, хоч і без цього титулу.

Праця Наукового Товариства ім. Шевченка завжди була щільно пов'язана з потребами нації, що боролася і бореться за свою самостійну державу. Роботи, публіковані НТШ, доводять самостійність й відрубність українського народу, правдиво висвітлюють його минуле, замовчуване або фальшоване сусідами. Понад 500 томів публікацій з різних ділянок є тому доказом. Діяльність НТШ в'язала українську науку з наукою інших народів.

Коли 1918 року в Києві була організована Українська Академія, серед її творців було чимало дійсних членів НТШ або вчених, з НТШ пов'язаних. В добу розквіту діяльности Всеукраїнської Академії Наук Наукове Товариство ім. Шевченка було з нею в близькій співдії. Але коли під кінець 20-их років Академія Наук, розгромлена большевицькою владою, не могла вже бути виразником української науки, НТШ далі виконувало обов'язок представника вільної української науки в світі.

Наукове Товариство ім. Шевченка скупчувало найкращі українські наукові сили. З НТШ зв'язана довголітня діяльність Михайла Грушевського й Івана Франка, серед його дійсних членів були митрополити - Андрій Шептицький і Йосиф Сліпий, з інших визначних членів згадаймо лише деякі прізвища: з членів Історично-Філософічної Секції: В.Антонович, Д.Багалій, Ф.Вовк, С.Дністрянський, Д.Дорошенко, В.Липинський, О.Лотоцький, О.Русов, С.Томашівський, А.Яковлів та інші; з членів Філологічної Секції - О.Барвінський, В.Гнатюк, С.Єфремов, І.Зілинський, О.Колесса, О.Кониський, А.Кримський, З.Кузеля, О.Огоновський, В.Перетц, В.Сімович, С.Смаль-Стоцький, К.Студинський та інші; з членів Математично-Природописно-Лікарської Секції - В.Вернадський, І.Горбачевський, І.Пулюй, І.Раковський, С.Рудницький, П.Тутковський, І.Фещенко-Чопівський та інші. Міжнародної слави учені інших націй своїм членством сприяли досягненням НТШ: з американців: А.Айнштайн, з болгар М.Арнаудов, І.Шішманов та інші, з німців: Т.Ґартнер, А.Пенк, М.Плянк та інші, з росіян: В.Бехтерев, А.Йоффе, О.Шахматов та інші, із шведів - С.Гедін, з норвежців: О.Брох, з поляків: Ян Бодуен де Куртене, Л.Кубаля, К.Нітш, О.Бальцер та інші, з сербів: О.Веліч, І.Єрделяновіч, Л.Мілетіч та інші, з французів - А.Мазон, Р.Антоні й інші, з хорватів: В.Ягіч, М.Решетар, М.Мурко та інші, з чехів: Я.Бідло, Л.Нідерле та інші, - а на чолі всіх членів-чужинців ставимо опікуна української науки проф. Тому Масарика, першого президента Чехо-Словаччини. Щедрими меценатами, що уможливили працю НТШ були: Єлисавета із Скоропадських Милорадовичева, Олександер Кониський, Євген Чикаленко, Василь Симиренко, Степан Качала, Теофіль Дембицький та ін.

Наукове Товариство ім. Шевченка, як вогнище вільної української науки, завжди було ненависне для Росії, чи то старої чи нинішньої - большевицької. І тому большевики, окупувавши Галичину, в січні 1940 р. примусили НТШ припинити свою діяльність. Тимчасові окупанти - німці теж не дозволили НТШ працювати. Але члени НТШ, опинившись у великому числі на еміґрації, в 1947 р. відновили його діяльність. Не помогло

залякування і цькування, проведене большевиками через радіо. НТШ на еміграції працює в різних країнах і тепер пристосовує свої дії до своїх можливостей і потреб. За короткий час воно видало 10 томів своїх "Записок", 5 томів "Просідінгс", 4 томи "Бібліотеки Українознавства, 4 томи "Енциклопедії Українознавства" й інші дрібніші видання, разом б. 350 друкованих аркушів. Це все зреалізовано при розпорошенні членства, без сталого варстату праці з власною бібліотекою, музеями, як це було на Батьківщині, нарешті – в цілком невідрадних матеріяльних умовах.

Якщо, не зважаючи на всі труднощі, наше Товариство може працювати й продовжувати в нових формах, як об'єднання НТШ, свою роботу, то завдячуємо це тим чинникам і особам, які помогли в нашій праці, а часто й уможливили її. Ми складаємо сердечну подяку всім вільним націям Заходу, які гостинно відкрили свої брами нашій еміграції й дали і нашому Товариству, і нашим членам повну академічну свободу. Дякуємо Ієрархії наших Церков за дотеперішню поміч і просимо, щоб і далі благословила нашій праці. Сердечна подяка належиться тим нашим організаціям і установам та численним поодиноким меценатам, які морально й матеріяльно допомогали і допомогають нашій праці.

Не зважаючи на досить поважні успіхи в нашій праці, з тих завдань, які тяжать на нас, як на носіях вільної науки й спадкоємцях та продовжувачах великих традицій нашого славного Наукового Товариства ім. Шевченка, ми можемо виконати лише частину – і то, головне, через брак тривкої фінансової бази. Пам'ятаймо, Дорогі Земляки, що незалежна українська наука була і є найгострішим мечем нашої визвольної боротьби. Тому вона не сміє бути на ласці чужої філантропічної допомоги. Від політичної зрілости й великодушної щедрости Українського Громадянства залежить тепер дальший розвиток і розквіт НТШ і виконання його визвольної місії у вільному світі, виховання нашого молодого покоління науковців та успішна оборона української справи науковими працями проти фальшивок московських імперіялістів та імперіялізмів наших сусідів. Пам'ятаймо, що кожна оголошена книжка НТШ – це удар по московській окупації України, це промінь надії для наших науковців в поневоленій Україні та скріплення їх спротиву проти московської неволі! Перед нами величезні завдання, тому хай не забракне ні одного Вашого імени в почесній книзі жертводавців НТШ.

Віримо, що за деякий час Наукове Товариство ім. Шевченка повернеться до місця свого осідку, княжого города Львова. Дай Боже, щоб ми принесли тоді з еміграції до Рідної Землі як дар низку поважних творів, таких, яких наші учені, що живуть у неволі, не можуть опрацьовувати.

Нью-Йорк, Париж-Сарсель, Сідней, Торонто, серпень 1956.

проф.д-р Роман Смаль-Стоцький – Президент
проф.д-р Євген Вертипорох – Заступник Президента
доц.д-р Євген Юліян Пеленський – Заступник Президента
проф.д-р Володимир Кубійович – Генеральний Секретар
проф.д-р Ілля Витанович
проф. інж. Василь Іванис
проф.д-р Іван Мірчук
проф. інж. Микола Зайцев
доц.д-р Григор Лужницький
Василь Мудрий
проф. Олександер Шульгин

ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТИ

І. ГОЛОВНА РАДА НТШ

Президія ГР, приступивши в листопаді 1955 до урядування, дала в грудні до української еміґраційної преси комунікат про уконституювання Головної Ради НТШ, проведене кореспонденційним шляхом в період з 28 вересня до 31 жовтня 1955.

В січні 1956 Генеральний Секретар НТШ, провівши підготовні роботи, розіслав від імени Президії ГР до членів Ради листи в справах, які мали б бути подані на порядок нарад 1-ої Сесії ГР НТШ, й звернувся до Виділів поодиноких НТШ і Дирекцій Секцій з проханням прислати пляни праці на 1956 р. для опрацювання загального пляну діяльности, зокрема науково-видавничої, Товариств і Секцій, об'єднаних у Головній Раді. Генеральний Секретар подав також членам Ради, Виділам Товариств, Дирекціям Секцій та деяким дійсним членам НТШ свої міркування щодо науково-видавничої діяльности НТШ.

Сесії ГР НТШ: За звітний період Головна Рада відбула дві сесії кореспонденційним шляхом.

На першій Сесії, розписаній 22 лютого 1956 і закінченій в квітні ц.р., Головна Рада вирішила такі справи:

А/ Затвердила обрання 3 дійсних і прийняття 36 звичайних членів НТШ.

Б/ Схвалила проєкт відозви ГР НТШ до українського громадянства, опрацьований Президентом НТШ, і передала його для остаточного редакційного оформлення Президії ГР.

В/ Схвалила правильник відбування Сесій ГР НТШ.

Г/ Затвердила печатку ГР НТШ і грамоту дійсних членів НТШ.

Ґ/ Рішила видавати двічі на рік "Бюлетень Головної Ради НТШ" замість "Бюлетеня" колишньої Централі НТШ з продовженням його нумерації.

Друга Сесія, розписана 15 червня 1956, тривала до кінця серпня ц.р. На ній Головна Рада вирішила наступні справи:

А/ Затвердила прийняття 9 звичайних членів НТШ.

Б/ Затвердила офіційний блянк ГР НТШ з українським текстом для внутрішнього листування і два окремі блянки, один з англійським, другий з французьким текстом, для листування із зовнішнім світом.

В/ Схвалила внесення відповідно "імпріматур" для наукових видань НТШ такого змісту:

"Головна Рада НТШ нагадує Виділам НТШ і Дирекціям Секцій про обов'язок давати до "імпріматур" Генерального Секретаря НТШ рукописи схвалених до друку наукових видань НТШ, згідно з вимогами статуту ГР НТШ, § 15, точка ґ, і § 17, точка д. Залежно від конкретних обставин, Генеральний Секретар усталює з Дирекціями Секцій та Виділами поодиноких НТШ спосіб практичної реалізації "імпріматур".

Г/ В справі Інституту для вивчення історії та культури СССР у Мюнхені ГР схвалила таке повідомлення для української еміґраційної преси:

"Головна Рада Наукових Товариств ім. Шевченка подає до відома Українського Громадянства, що, всупереч повідомленню частини української преси, Наукові Товариства ім. Шевченка не співпрацюють з Інститутом для вивчення історії та культури СССР у Мюнхені".

Ґ/ Головна Рада звернулася з проханням до Виділів НТШ і Дирекцій Секцій провадити реєстрацію праць членів НТШ, друкованих поза виданнями НТШ, та пересилати раз на рік /найпізніше до кінця січня за минулий календарний рік/ списки праць до Генерального Секретаріяту ГР НТШ.

Д/ Розглянувши запропонований Генеральним Секретарем НТШ загальний плян науково-видавничої діяльности, Головна Рада схвалила наступні постанови й пропозиції:

1. Відносно <u>серійних видань НТШ</u> прийнято таку ухвалу:
"В дотеперішніх серіях видань НТШ /"Записки НТШ", "Просідінґс", "Бібліотека Українознавства", "Хроніка", "Бюлетень Головної Ради НТШ", "Бюлетені" чи "Вісті" поодиноких НТШ/ можна в засаді вмістити всю продукцію НТШ, тому бажано не створювати нових серій видань НТШ. На видання нових серійних публікацій потрібна згода Головної Ради НТШ".

2. В справі "<u>Просідінґс</u>" Головна Рада звернулася до Дирекцій Секцій з проханням докладати старань, щоб ці публікації, з уваги на їх велике значення, стояли на високому рівні й щоб їх поодинокі випуски друкувалися не лише однією чужою мовою, але кількома - англійською, французькою, німецькою та ін., а Виділи поодиноких НТШ закликала забезпечувати фінансово появу цих видань. Щодо змісту й форми цих публікацій схвалено, що зміст "Просідінґс" мають складати резюме праць, а не повні статті, розміром не більш як 5 стор. друку. Бажано, щоб один випуск "Просідінґс" обіймав резюме праць із спорідненою тематикою. "Просідінґс" не містять у засаді рецензій на книжки і некрологів, натомість подають короткі /на кілька рядків/ інформації про авторів, що друкуються у відповідному випуску. Бажано, щоб "Просідінґс" містили час від часу короткий звіт з діяльности своєї Секції. Розмір "Просідінґс" усталюється на 3 аркуші друку, себто один випуск повинен обіймати 10-12 рефератів. Кожна Секція видає по змозі 2 випуски "Просідінґс" на рік, себто три Секції разом 16 аркушів щорічно. Редакція "Просідінґс" належить в засаді Дирекції Секції, при чому з доручення Дирекції може редаґувати поодинокі випуски хтось із членів Секції.

3. Відносно "<u>Бібліотеки Українознавства</u>" Головна Рада рішила видавати в паралельній серії цих публікацій англійською мовою твори й підручники з різних галузей українознавства й запропонувати Виділові Американського НТШ зайнятися цією справою.

4. Відносно <u>науково-видавничої діяльности Секцій</u> Головна Рада звернулася з такими пропозиціями:

а/ до <u>Дирекції Історично-Філософічної Секції:</u>
1. відновити діяльність Комісії Права і Суспільних Наук, поді-

ляючи її на дві Комісії: Правничу й Економічну з осідком у Нью-Йорку та з відповідними Підкомісіями у Мюнхені,

2. відновити діяльність Історичної Комісії з осідком у Нью-Йорку.

б/ до Дирекції Філологічної Секції: подбати про написання й видання: 1. монографії Івана Франка англійською мовою, 2. збірки статтей про большевицьку фальсифікацію постаті й творчости І.Франка.

в/ до Дирекції Математично-Природописно-Лікарської Секції:
видати в "Записках НТШ" збірник на пошану Івана Раковського, або присвятити пам'яті Покійного окремий випуск "Просідінґс" з природознавчими працями та з біографією Покійного українською та англійською мовами.

5. Щодо науково-видавничої діяльности поодиноких НТШ Головна Рада запропонувала:

а/ Видiлові Американського НТШ:

1. перебрати видавання англійською мовою в паралельній серії "Бібліотеки Українознавства" творів і підручників із різних галузей українознавства,

2. допомогти Філологічній Секції видати праці про актуальні проблеми франкознавства, а саме: монографію про Івана Франка англійською мовою та збірку статтей про большевицьку фальсифікацію його постаті й творчости,

3. фінансувати видання "Збірника Математично-Природописно-Лікарської Секції" в "Записках НТШ", або окремого випуску "Просідінґс" на пошану Івана Раковського,

4. співпрацювати з Дирекцією Історично-Філософічної Секції для відновлення діяльности Комісій: Правничої, Економічної й Історичної і спільно з Европейським НТШ фінансувати видання збірників на пошану: а/ Андрія Яковлева /Правнича Комісія/, б/ Юліяна Павликовського та Євгена Храпливого /Економічна Комісія/.

б/ Видiлові Канадійського НТШ: видати збірник канадознавства : Історично-Філософічної Секції в "Записках НТШ" та порозумітися в цій справі з Дирекцією Секції.

в/ Видiлові Австралійського НТШ: видати запляноватий збірник праць членів НТШ окремим томом "Записок НТШ" Історично-Філософічної й Філологічної Секцій та вмістити в ньому м.ін., працю про українську еміґрацію в Австралії; праці з ділянки природничих і точних наук видати за порозумінням із Дирекцією Математично-Природописно-Лікарської Секції окремим випуском "Просідінґс", або передати їх до диспозиції Дирекції Секції.

г/ Видiлові Европейського НТШ: фінансувати спільно з Американським НТШ видання збірників на пошану: а/ А.Яковлева, б/ Ю.Павликовського та Є.Храпливого.

Е/ Головна Рада затвердила опрацьований Генеральним Секретарем НТШ проєкт зовнішнього оформлення таких видань НТШ: "Записки НТШ", "Просідінґс", "Бібліотека Українознавства", "Хроніка".

II. НАУКОВІ ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА

а/ Американське НТШ

Засідання Виділу: За звітний період Виділ АНТШ відбув 4 засідання, на яких обговорювалися й вирішувалися такі справи:

24 грудня 1955 заслухано звіт скарбника й обговорено питання роздобуття фондів, прийнято 10 нових звичайних членів, вирішено приступити до друку 3-го випуску "Просідінґс" Математично-Природописно-Лікарської Секції, обговорено питання зовнішнього оформлення видань НТШ, схвалено правильник "Книжкової Програми", вирішено давати для членів НТШ 30% знижки від ціни продажу видань НТШ, намічено наукові конференції на 1956 р., прийнято до відома інформації директора Філолог. Секції проф. К.Кисілевського про плян ювілейних святкувань 100-ліття народження і 40-ліття смерти Івана Франка, затверджено новоутворені Комісії: а/ для проблем економіки України з осідком у Чікаґо /голова - проф. І.Витанович/, б/ для територіяльних дослідів України з осідком у Нью-Йорку /голова - проф. В.Січинський/, прийнято до відома інформації Директора Університету Українознавства при АНТШ, проф. В.Лева, про працю УУ, схвалено встановити докладну програму курсів УУ і виклопотати в Українському Студентському Фонді першенство на стипендії для студентів УУ, заслухано інформації проф. В.Лева про працю Термінологічної Комісії.

9 березня 1956 прийнято 4 нових звичайних членів, заслухано інформації: а/ проф. К.Кисілевського про друк однотомника творів Івана Франка, б/ проф. М.Зайцева про друк 3-го випуску "Просідінґс" Математично-Природописно-Лікарської Секції; доц. Ю.Фединський подав інформації про спільне засідання "Книжкового Проєкту" представників НТШ та УВАН із проф. Мозелі, який повідомив, що Фундація Форда відмовила нових дотацій на видавання українських книжок, проф. К.Кисілевський подав інформації про стан підготови до Франківського Ювілею, проф. М.Зайцев подав до відома склад новообраної Дирекції Математично-Природописно-Лікарської Секції; в наслідок відмовлення проф. К.Кисілевського від посту директора Філологічної Секції, вирішено створити Номінаційну Комісію для перевиборів Дирекції цієї Секції, прийнято з вдячністю до відома інформації доц. Фединського про те, що п. Е.Фариняк з Дітройту подарував для архіву АНТШ бл. 30 оригінальних листів М.Грушевського з 1921-1927 рр.

31 березня 1956 прийнято 4 нових звичайних членів, затверджено плян діяльности на 1956 р., намічено плян сплати боргів за дім АНТШ та збірки фондів, доручено голові АНТШ, проф. Р.Смаль-Стоцькому: а/ зайнятися підготовою до конференції з участю американських учених для встановлення історичної термінології Східньої Европи, б/ обговорити з 6 музейними осередками в ЗДА справу з'їзду музейників під фірмою НТШ для координації музейної праці; вирішено, на пропозицію Комітету для влаштування Товариського З'їзду кол. професорів і студентів львівських високих шкіл, зайнятися редаґуванням і виданням англійською мовою під фірмою НТШ праці про Львів і околиці коштом Комітету й обрано редакційну колеґію в складі: проф. Р.Смаль-Стоцький, ред. В.Мудрий, доц. Ю.Фединський, доручено проф. В.Левові: а/ перебрати від проф. М.Чубатого рукописи Ю.Федьковича і депонувати їх в Домі НТШ, б/ оглянути бібліотеку бл.п. М.Гайворонського, яку дружина Покій-

ного хоче передати в депозит НТШ, прийнято до відома звіт скарбника й ухвалено вжити рішучих заходів для придбання фондів, м.ін. стягати від звичайних членів заборгованість за внески під загрозою виключення з членів, згідно з вимогою статуту.

9 червня 1956 заслухано фінансове звідомлення й вирішено для придбання фондів розіслати всім членам НТШ збірку творів І.Франка разом із рахунком для оплати, прийнято до відома інформації проф. К.Кисілевського про склад переобраної Дирекції Філологічної Секції та про працю дотеперішньої Дирекції, яка видала два томи Записок, два випуски "Просідінґс", однотомник творів І.Франка, передала до друкарні 165 т. "Записок" і матеріяли Франківської Конференції; Виділ висловив проф. Кисілевському подяку за працю на пості Директора Секції, зокрема за організацію Франківської Конференції, прийнято двох нових звичайних членів, заслухано інформації про друк видань НТШ, прийнято до відома інформації проф. Р.Смаль-Стоцького про можливість дістати субвенцію від Ради Суспільних Наук у Вашінґтоні на видання "Просідінґс", заслухано інформації проф. М.Зайцева про Наукову Конференцію Математично Природописно-Лікарської Секції й висловлено йому подяку за організацію цієї Конференції.

Наукові Конференції - Сесії:

26 листопада 1955 відбулася Конференція з нагоди 1000-ліття хрищення княгині Ольги; з доповідями виступали: о.д-р І.Нагаєвський, проф. д-р М.Андрусяк.

28 січня 1955 відбулася Наукова Конференція на тему: "Картографія України"; доповіді читали: проф.д-р В.Січинський, ред. Б.Кравців, Г.Колодій.

18 березня 1956 влаштував Виділ АНТШ спільно з УВАН прилюдну Шевченківську Сесію з доповідями проф.д-ра К.Кисілевського: "Дві останні праці про Шевченка" й поета Є.Маланюка: "До живого Шевченка".

Франківська Наукова Конференція - /див. Філологічна Секція/.

Окремі доповіді читали: 21 січня 1956 проф. д-р Н.Король: "До 200-ліття Московського Університету", 26 травня 1956 о.д-р С.Саболь: "Словаки - греко-католики у Пряшівській Єпархії".

Видання: Виділ АНТШ видав "Вибір із творів Івана Франка", зроблений Філологічною Секцією, стор. 395. Друкуються коштом АНТШ: 165 т. "Записок НТШ" /Збірник Філологічної Секції/, 3-ій випуск "Просідінґс" Математично-Природописно-Лікарської Секції, коштом дотацій із Східньоевропейського Фонду "Історія української архітектури" В.Січинського і "Західня Україна під большевицькою окупацією" М.Рудницької, в серії Бібліотеки Українознавства" - "Історія Галицько-Волинської Держави" П.Грицака.

Університет Українознавства при АНТШ дав під керівництвом проф. д-ра В.Лева в зимовому семестрі 1955/56 курс, складений з 8 циклів викладів.

б/ К а н а д і й с ь к е Н Т Ш

Засідання Виділу: На 8 засіданнях, відбутих за звітовий період, Виділ КНТШ розглянув та вирішив такі справи:

5 листопада 1955 проф. Є.Вертипорох подав підсумки УІ-ої Наукової Конференції, влаштованої спільно з АНТШ 8-10 жовтня 1955 в Торонто /звідомлення про цю конференцію вміщене в "Бюлетені НТШ" з грудня 1955, ч. 2/17/, вирішено влаштувати 27.XI. 1955 жалібні Збори для вшанування пам'яті проф. д-ра І.Велигорського, звичайного члена НТШ і секретаряКНТШ, померлого 21.УІІ.1955 /згадка про ці збори вміщена в "Бюлетені НТШ" з грудня 1955, ч. 2/17/, вирішено відзначити, спільно з Братством св. Володимира при Українській Православній Церкві в Торонто, 40-ліття наукової та громадсько-політичної праці проф. В.Іваниса, ухвалено влаштувати збори, на яких проф. І.Розгін з Дітройту, ЗДА, прочитає доповідь: "Наука й релігія".

25 листопада 1955 обговорено справу жалібних Зборів для вшанування бл.п. проф. д-ра І.Велигорського і відзначення 40-ліття наукової та громадсько-політичної діяльности проф.В.Іваниса, прийнято трьох нових звичайних членів, затверджено д-р С.Жмуркевич зв'язковою Виділу КНТШ з членами НТШ в Едмонтоні, розглянуто справу патронату Виділу Европейського НТШ над Першою Українською Експедицією Довкола Світу Фільмової Корпорації "ОРБІТ".

23 грудня 1955 прийнято до відома звідомлення з праці за час від останнього засідання, затверджено Управу заснованого 3.XII.1955 Осередку НТШ в Едмонтоні.

28 січня 1956 схвалено плян діяльности на 1956 р. та вирішено розпочати збіркову акцію на пожвавлення видавничої діяльности.

26 лютого 1956 обговорено справу допису в "Нашій Меті" з 11.ІІ. 1956 п.н. "Збережім Сарсель - центр українських науково-культурних надбань на еміґрації", прийнято до відома звідомлення з праці Осередку НТШ в Едмонтоні, прийнято одного звичайного члена.

31 березня 1956 розглянуто справу збірок, організованих на терені Канади на допомогу для НТШ в Сарселі та продискутовано справу вияснень, які появилися в пресі в цій справі, обговорено справу Франківської Сесії, прийнято до відома звідомлення про Шевченківську Сесію.

22 квітня 1956 обговорено справу збірок на підтримку праці НТШ в Сарселі та розглянуто кореспонденцію в цій справі.

2 червня 1956 заслухано інформації проф. Є.Вертипороха про відгук на появу збірника матеріялів У-ої Наукової Конференції КНТШ, прийнято трьох нових звичайних членів, обговорено справу заснування Товариства Прихильників КНТШ.

<u>Осередок НТШ в Едмонтоні</u> заснувався 3.XII.1955. Управу Осередку обрано в складі: д-р І.Німчук - голова, проф.д-р О.Стрічук - заступник голови, д-р С.Жмуркевич - секретар, д-р М.Росляк - скарбник, інж. В.Мацьків - член Управи.

<u>Наукові Конференції - Сесії</u>:

18 і 19 лютого 1956 Осередок НТШ в Едмонтоні влаштував <u>Наукову Конференцію</u>, на якій прочитали доповіді: о.проф.д-р В.Лаба: "Етнологія на услугах християнської етики", ред. М.Хом'як: "Проєкти на зні-

щене Русі", С.Німчук: "Три перші публікації про нові землі на американському континенті", д-р С.Жмуркевич: "Українська еміграція й іміграція в Канаді", проф. д-р О.Старчук: "Оселі буковинців у Канаді", о.О.Купранець, ЧСВВ,: "Музей-архів оо. Василіян у Мондері".

25 березня 1956 Виділ КНТШ відбув прилюдну Шевченківську Сесію з рефератами: проф. д-ра Є.Вертипороха: "Праця Канадійського НТШ в 1955 р.", проф. М.Садиленка: "Історія одного Шевченкового автографа".

Окремі доповіді прочитали: 3 грудня 1955 в Торонто проф. І.Розгін з Дітройту, ЗДА,: "Наука й релігія", 16 лютого 1956 в радіовисильні СКИА в Едмонтоні д-р І.Німчук про дотеперішню наукову діяльність і ролю НТШ, 10 червня 1956 проф. В.Іванис в Торонто: "Після смерти Сталіна".

Видання: Виділ КНТШ видав друком "Збірник матеріялів У-ої Наукової Конференції", яка відбулася 9 і 10 жовтня 1954 в Торонто, стор. 192.

---

17 грудня 1955 Виділ КНТШ відзначив спільно з Братством св. Володимира при Українській Православній Церкві в Торонто 40-літній Ювілей наукової та громадсько-політичної праці дійсного члена НТШ і заступника голови КНТШ, проф. інж. В.Іваниса. Доповідь про діяльність Ювілята від КНТШ прочитав проф. Є.Вертипорох.

в/ А в с т р а л і й с ь к е Н Т Ш

Австралійське НТШ відбуло 21 січня 1956 свої III-і Загальні Збори, які обрали Виділ в такому складі: доц.др Є.Ю.Пеленський - голова, проф. П.Шулежко - заступник голови, доц.д-р І.Рибчин - секретар, інж. С.Процюк - скарбник, проф. П.Богацький - бібліотекар. До Контрольної Комісії обрано о.д-ра П.Дячишина і мґра Я.Масляка.

Збори рішили докласти зусиль, щоб видати збірник наукових праць членів Австралійського НТШ, при чому члени зобов'язалися покрити власними засобами кошти видання збірника.

г/ Е в р о п е й с ь к е Н Т Ш

Засідання Виділу: Від появи останнього "Бюлетеня НТШ" Виділ ЕНТШ відбув одно засідання, 7 квітня 1956, на якому був поданий огляд діяльности за період з листопада 1955 до квітня 1956, обговорено справу видання збірника на пошану проф. Зенона Кузелі та "Просідінґс" Історично-Філософічної Секції, вирішено видати в серії "Бібліотеки Українознавства" спомини д-ра Н.Гірняка про Українську Галицьку Армію в 1920-21 рр., продискутовано можливості нових видань, розглянуто листа Президента НТШ, проф.д-ра Р.Смаль-Стоцького до членів ГР НТШ в справі Сарсельського Осередку і ухвалено з'ясувати ставлення Виділу ЕНТШ до пропозицій проф. Р.Смаль-Стоцького в окремому листі та розіслати його всім членам Головної Ради, прийнято до відома заяву Редакції ЕУ 2 про те, що при гаслі про Митрополита Полікарпа буде внесена поправка до відомостей, які були подані про Покійного Митрополита в ЕУ 1 і які викликали свого часу відому полеміку.

"Енциклопедія Українознавства": З'явилися два наступні зошити ЕУ 2, третій /закінчення гасел на літеру Б та початкові гасла на літеру В/, і четвертий /продовження гасел на літеру В/, друкується п'ятий зошит /закінчення літери В та початкові гасла на літеру Г/. Можна сподіватися, що в грудні 1956 вийде оправлений перший том ЕУ 2, який будуть складати перших 5 зошитів. Готуються до друку два наступні зошити.

Наукові Конференції - Сесії:

Виділ ЕНТШ влаштував у звітний період Наукову Конференцію та дві прилюдні Сесії. Організацію їх провадив секретар ЕНТШ, проф.д-р В.Янів.

III-я Наукова Конференція, присвячена проблематиці переслідування Церков на Україні, відбулася в Сарселі трьома сесіями, на яких були прочитані такі доповіді:

22 січня 1956: проф. д-р П.Ковалів, ЗДА: "До проблеми релігійної свідомости", проф д-р О Кульчицький, Франція: "Психічна структура християнина в обличчі совєтської практики й теорії", проф.д-р г.к. І.Борщак: "Нищення УАПЦ большевиками /1930/", проф. М.Глобенко, Франція: "До питання наступу совєтів на українську культуру", о.проф.д-р мітр. В.Лаба, Канада: "Митрополит Й.Сліпий як науковець і науковий організатор", проф.д-р Л.Ребет, Німеччина: "Експансія російської церкви на Балкани й Близький Схід", д-р В.Маркусь, Франція: "Нищення гр.-кат. Церкви на Закарпатті в 1944-50 рр. /I-а частина - Мукачів/".

7 квітня 1956: проф.д-р Ю.Бойко-Блохин, Німеччина: "Теорія III Риму в московській православній церкві по II світовій війні", викл. високих шкіл О.Бойко-Сулима, Німеччина: "Московська православна церква як знаряддя совєтської політики коекзистенції".

29 квітня 1956: проф. д-р І.Витанович, ЗДА: "Віра й Церква в націотворчому процесі України", проф.д-р М.Чубатий, ЗДА: "Політичний підклад переслідування Українських Церков Москвою", о.д-р І.Нагаєвський, ЗДА: "Постать митр. А Шептицького на тлі останніх 5 літ Його життя", проф. д-р М.Міллер, Німеччина: "Нищення Православної Церкви на Україні большевиками", д-р В.Ленцик, ЗДА: "Богословська Академія у Львові", мґр. Ю.Попів, ЗДА: "Методи нищення Української Православної Церкви".

Разом на трьох сесіях прочитано 15 доповідей. Зголошені, але не надіслані своєчасно доповіді будуть прочитані на засіданнях Історично-Філософічної Секції.

На прилюдній Шевченківській Сесії, яка відбулася в Парижі 17 березня 1956, прочитали доповіді проф. М.Глобенко: "Тарас Шевченко в 1845 р." і проф.д-р В.Янів: "До проблеми соціяльних інстинктів у ліриці Т.Шевченка".

Для відзначення 100-ліття народження і 40-ліття смерти Івана Франка Виділ ЕНТШ влаштував 12 травня 1956 в Парижі прилюдну Франківську Сесію з доповідями: проф. д-ра В.Кубійовича /відкриття/: "Роля І.Франка в українській науці та в НТШ", проф. М.Глобенка: Криза франкознавства" проф. д-ра О.Кульчицького: "Психо-соціяльні аспекти "Мой-

сея" І.Франка", проф.д-ра В.Янева: "Душевні переживання в'язня в "Тюремних Сонетах" І.Франка".

Видання: Друкуються в "Записках НТШ", т. 166, "Етнічні групи Південнозахідної України /Галичини/" В.Кубійовича.

Заходами Фінансової Комісії ЕНТШ в грудні 1955 з'явилася ілюстрована брошура /1 аркуш друку/ про працю й завдання Сарсельського Осередку.

III. С Е К Ц І Ї

а/ І с т о р и ч н о - Ф і л о с о ф і ч н а С е к ц і я

На засіданнях ІФС прочитали доповіді в Сарселі: 22 вересня 1955 проф. д-р М.Чубатий, ЗДА: "Участь українців у з"їзді істориків у Римі /1955 р./", 12 червня 1956 проф. д-р О.Кульчицький: "Проблематичні аспекти вивчення української еміґрації".

Видання: Як було згадано в огляді діяльности ЕНТШ, друкується 166 т. "Записок НТШ" Історично-Філософічної Секції /"Етнічні групи Південнозахідної України /Галичини/" - Статистичні таблиці - В.Кубійовича/. Закінчується редаґування другого випуску "Просідінґс" ІФС і "Збірника Історично-Філософічної та Філологічної Секцій" /"Записки НТШ"/ на пошану проф. З.Кузелі.

б/ Ф і л о л о г і ч н а С е к ц і я

Вибори Дирекції Секції: 27 листопада 1955 закінчилися вибори Дирекції ФС, проведені кореспонденційним шляхом, з таким вислідом: директор - проф. д-р К.Кисілевський, заступники директора: проф. В.Радзикевич на ЗДА, проф.д-р Я.Рудницький на Канаду, проф. М.Глобенко на Европу, доц.др Є.Ю.Пеленський на Австралію, секретар - проф. д-р В.Лев.

Після відмовлення проф. К.Кисілевського від посту директора, а згодом проф. В.Лева від посту секретаря, розписано нові вибори Дирекції, які закінчилися 9 травня 1956. Директором ФС обрано доц.д-ра Г.Лужницького, секретарем - проф.д-ра В.Стецюка, заступниками директора тих самих членів ФС, що на виборах з 27.XI.1955.

Франківська Наукова Конференція, влаштована Дирекцією ФС, обраною 27.XI.55, відбулася в приміщенні Колумбійського Університету в Нью-Йорку 12 і 13 травня 1956. На конференції були прочитані такі доповіді: В.Дорошенко, ЗДА: "Скорбний шлях І.Франка", Б.Кравців, ЗДА: "Франко - лірик", В.Янів, Франція: "Душевні переживання в"язня в "Тюремних сонетах" І.Франка", О.Кульчицький, Франція: Психосоціяльні аспекти "Мойсея" І.Франка", Я.Рудницький, Канада: "Франко і Франкіяна в Канаді", Г.Лужницький, ЗДА: "Театрально-соціологічні елементи в драматичній творчості Франка", П.Ковалів, ЗДА: "Лексичні особливості ранніх суспільних поезій І.Франка", М.Пшепюрська-Овчаренко, ЗДА: "Наголос у Франковій поезії", В.Лев, ЗДА: "Участь І.Франка у творенні української літературної мови", М.Вацик, ЗДА: "Розвиток національно-політичних ідей І.Франка", Я.Гриневич, ЗДА: "Віруючий революціонер",

К.Кисілевський, ЗДА: "Наукові праці Івана Франка".

Видання: За редакцією проф.К.Кисілевського у співпраці з комісією, складеною з членів секції, з"явився вибір творів І.Франка /див. огляд діяльности АНТШ", "Видання"/, закінчується друк "Збірника ФС" /165 т. "Записок НТШ"/, зредаґованого проф. К.Кисілевським, друкуються на сторінках "Свободи" доповіді, прочитані на Франківській Науковій Конференції, які мають з'явитися окремим томом "Записок НТШ". Готується до друку черговий "Збірник ФС" з працею П.Ковалева: "До питання про формування української мови".

Комісії: Мовознавча Комісія відбула І-е Засідання з доповіддю В.Лева: "Діялектні особливості мови І.Франка".

Термінологічна Комісія придбала для Бібліотеки АНТШ сім фотокопій термінологічних словників з ділянки технічних і природознавчих наук, зроблених інж. М.Пежанським. Т.К. співпрацює з Товариством Інженерів та Лікарським Товариством над складанням термінологічного словника. Восени починає працю над збиранням картотеки матеріялів для термінологічних словників головних ділянок українознавства.

в/ Математично-Природописно-Лікарська Секція

Вибори Дирекції Секції: В грудні 1955 закінчилася каденція Дирекції в особах: проф. дипл.інж. М.Зайцев, ЗДА, - директор, заступники директора: 1-ий - проф. П.Шулежко, Австралія, 2-ий - проф.д-р П.Шумовський, Европа, 3-ій - проф.д-р Є.Вертипорох, Канада, секретар - проф.д-р О.Андрушків.

Обіжником із 10 грудня 1955 розписано вибори нової Дирекції. Вибори закінчено в березні 1956. Вибрано Дирекцію в такому складі: директор - проф.дипл. інж. М.Зайцев, заступники директора: 1-ий - проф.д-р Є.Вертипорох, Канада, 2 -ий-проф.д-р П.Шумовський, Европа, 3 - ій - проф. П.Шулежко, Австралія, секратар - проф. д-р О.Андрушків, ЗДА.

III-я Наукова Конференція МПЛС відбулася 28 квітня 1956 в Домі НТШ в Нью-Йорку. Прочитано слідуючі доповіді: проф.д-р О.Андрушків, ЗДА: "Про одну методу вичислювання означених інтеґралів", проф. д-р Є.Вертипорох, Канада: "Дослідна праця і завдання хеміка у фармацевтичному промислі", проф. дипл.інж. М.Зайцев, ЗДА: "Нові шляхи в індустріяльному застосуванні гетерогенної каталізи", проф. д-р С.Крашенінніков, ЗДА: "Спостереження над морфологією та діленням Балантідіюм Колі та Балантідіюм з морської свинки", проф. д-р Ю.Мачук, ЗДА: "Електропровідність трансісторних речовин", проф.д-р І.Чинченко, ЗДА: "Клімат Південносхідньої України", доц.д-р П.Зелений, Бельгія: "А.П.Ф., вітамін Б-12 та антибіотика і їх значення в годівлі с.-г. тварин", проф. Т.Великохатько, Бразілія: "Короп у Бразалії", проф. д-р П.Шумовський, Франція: "Залежність біологічної вартости сперми від процентового відношення електрофоретних протеїнів у спермоплазмі", проф.д-р О.Смакула, ЗДА: "Дефекти густоти в монокристалах", проф. Л.Зафійовська, ЗДА: "Ріст та реґенерація протоплазми", д-р Р.Лисяк, ЗДА: "Поліморфна ексудативна еритема", проф. П.Шулежко, Австралія: "Нова метода розв'язки характеристичних вартостей", проф. д-р М.Єфремов, ЗДА: "Ідеальні системи в хемії".

<u>Видання</u>: Закінчується друком третій випуск "Просідінґс" МПЛС. Дирекція запропонувала в обіжнику з 15.УІ.1956 оподаткувати членів Секції для забезпечення сталої публікації "Просідінґс".

<u>Обрання нового члена</u>: Дирекція провела кореспонденційним шляхом обрання п. Н.Янати-Осадчої дійсним членом МПЛС і запропонувала Головній Раді НТШ затвердити вибір.

П Е Р С О Н А Л І Я

Н А Ш І В Т Р А Т И

Протягом другого чвертьріччя ц.р. померли три дійсні члени НТШ: бл.п.: проф.д-р Володимир-Сергій Городецький, д-р Іван Німчук і проф.д-р Борис Крупницький. Головна Рада Наукових Товариств ім. Шевченка висловлює свій глибокий жаль з приводу цих чергових втрат в українському науковому світі й разом з усіма членами НТШ віддає найглибшу пошану Покійникам.

В І Ч Н А Ї М П А М'Я Т Ь !

Проф. д-р Володимир-Сергій ГОРОДЕЦЬКИЙ
/1885 - 9.ІУ.1956/

дійсний член НТШ в Математично-Природописно-Лікарській Секції, помер 9 квітня 1956 в Нью-Йорку, ЗДА.

Покійний народився 1885 р. на Поділлі /Центральна Україна/. Закінчивши в 1911 р. природничий відділ Фізико-Математичного Факультету Московського Університету та в 1914 р. Московський Сільсько-Господарський Інститут, працював з 1915 р. як дослідник у ділянці селекції рослин. За большевицької влади продовжував цю роботу при Сортівничо-Насінному Управлінні Цукротресту в Києві /1925-30/. З 1936 до 1939 р. працював на посаді інспектора-консультанта Науково-Дослідного Сектора Нар. Комісаріяту Земельних Справ УРСР в Києві, з 1939 до 1941 в Аґрономічному Інституті Білоруської Академії Наук у Менську, де здобув ступінь доктора с.-г. наук. В науково-педагогічній ділянці працював професором сільсько-господарських інститутів у Кам'янці Подільському /1921-26/, в Києві /1926-33/, на еміґрації в Українському Технічно-Господарському Інституті в Реґенсбурзі /1946-54/, в Українському Технічному Інституті в Нью-Йорку.

Бл.п. проф. В.С. Городецький написав бл. 60 публікацій - наукових праць і розвідок, монографій та науково-популярних брошур. Важливіші з них: "Цукро-бурякове насіннярство на Україні", Київ, 1921, монографія, 6 друк. арк., "Культура цукрових буряків на Україні", Київ, 1925, монографія, 304 стор., "Озиме жито", 6 друк. арк., "Як

обробляти землю в лісостепу та Поліссі", 4 друк. арк. та ін.

Д-р Іван НІМЧУК
/12.II.1891 - 1.У.1956/

дійсний член НТШ в Історично-Філософічній Секції, голова Осередку НТШ в Едмонтоні, видатний український журналіст, помер 1 травня 1956 р. в Едмонтоні, Канада.

Бл. п. д-р Іван Німчук народився 12 лютого 1891 р. в Джурині, повіт Чортків, Західня Україна. Докторат з філософії /спеціялізувався в історії Сходу Европи/ здобув у Віденському Університеті 1924 р. Журналістичну роботу почав у дуже молодому віці як співробітник львівських часописів: "Народне Слово" /1908-10/ та "Наше Слово" /1912-14/, де /в "Нашім Слові"/ помістив низку статтей п.н. "Проч з москвофільською проказою". У Відні /1916-18/ працював у тижневику для полонених рос. армії "Неділя" та у "Віснику Союзу Визволення України". З 1918 редагував часопис "Відродження України" та був кореспондентом Української Телеграфічної Агенції /УТА/. Працював у видавництвах шкільних книжок: Українська Школа", "Дзвін", "Вернигора". Після закінчення визвольних змагань редагував орган уряду ЗУНР "Український Прапор" /1921-22/. Повернувшись, після амнестії, влітку 1925 р. до Львова, працював як член редакції "Діла", а з 1935 до 1939 р. як начальний редактор. Арештований 1939 р. большевиками, просидів 20 місяців у тюрмі, з них 19 на Луб'янці в Москві. В 1942-44 рр. був головним редактором львівського відділу "Краківських Вістей" та літературно-мистецького журналу "Наші Дні". На еміґрації в 1945-48 рр. редаґував "Урядовий Вісник Апостольської Візитатури" у Мюнхені й тижневик "Християнський Шлях" /1946-47/. Еміґрувавши до Канади, був головним редактором "Українських Вістей" в Едмонтоні до дня смерти.

Бл.п. д-р І.Німчук був автором наукових розвідок: "Українська військова організація у Відні в днях перевороту", Відень, 1922, "Українська політична еміґрація", Відень, 1922, "За Сяном. З поїздки по лежайському деканаті", Львів, 1932, "Юрій Франц Кульчицький і його подвиг. В 250-ліття пам'яті події", Львів, 1933, та ін., зредаґував понад 100 різних книжок видавництв: "Діло", "Український Прапор", "Християнський Шлях" та ін.

Проф. д-р Борис КРУПНИЦЬКИЙ
/24.УІІ.1894 - 5.УІ.1956/

видатний український історик, дійсний член НТШ в Історично-Філософічній Секції, помер після довгої тяжкої недуги 5 червня 1956 р. у Гіммельспфортені, в Німеччині.

Покійний народився 24 липня 1894 р. в Медведівці, Чигиринського повіту. Після закінчення гімназії в Черкасах студіював історію в Університеті св. Володимира в Києві, згодом в Берлінському Університеті, спеціялізуючись в історії Сходу Европи. Здобувши 1929 р. докторат філософії на основі дисертаційної праці "Йоганн Хрістіян фон

Енґель та історія України", був у проф. Д.Дорошенка асистентом при катедрі української історії в Українському Науковому Інституті в Берліні, в 1932 р. габілітувався на УВУ, в 1944 р. був обраний звичайним професором цього Університету.

Бл.п. проф. Б.Крупницький був дійсним членом Українського Наукового Інституту в Берліні, УВАН та Міжнародної Вільної Академії в Парижі. Після відновлення на еміґрації діяльности НТШ, керував з 1947 р. працями Історичної Комісії, зредаґував Збірник "В 300-ліття Хмельниччини", співпрацював у відділі "Історія" в ЕУ 1 і ЕУ 2.

Покійний проф. Б.Крупницький написав понад 80 публікацій українською, німецькою й англійською мовами, між ними монографії: "Гетьман Пилип Орлик /1672-1742/", Варшава, 1932, "Гетьман Мазепа і його часи /1687-1709/", /нім.мовою/, Ляйпціґ, 1942, "Гетьман Данило Апостол і його часи /1727-1734/", Ауґсбурґ, 1948, ін. визначні праці: "Гетьман Мазепа в світлі німецької літератури його часу", Записки ЧСВВ, т.IУ, Жовква, 1932, "Історія України" /нім. мовою/, Ляйпціґ, "Основні проблеми історії України", Мюнхен, 1955, "Історіознавчі проблеми України", Мюнхен, 1956 /друкується/ та ін.

В останній момент при друкуванні "Бюлетеня" надійшла звістка про те, що спочив у Бозі д-р В о л о д и м и р Л Е В И Ц Ь К И Й, нар. 1872, математик і фізик, дійсний член НТШ з 1899, довголітній директор Математично-Природописно-Лікарської Секції і голова НТШ в 1931-35 рр. Помер у Львоці 16.УІІ.1956. Довшу згадку подамо в наступному числі "Бюлетеня".

Н О В І Ч Л Е Н И

А/ Д і й с н і ч л е н и

Головна Рада НТШ затвердила на своїй першій Сесії, розписаній 22 лютого 1956, дійсними членами НТШ проф. д-ра Володимира Сергія Городецького, д-ра Володимира Калину і проф. д-ра Володимира Сластененка, обраних Математично-Природописно-Лікарською Секцією. Подаємо їх короткі характеристики.

<u>Проф. д-р Володимир-Сергій ГОРОДЕЦЬКИЙ</u> /див. НАШІ ВТРАТИ/.

<u>Д-р Володимир КАЛИНА</u>, ЗДА, народж. 18.УІІІ.1896 в Колоколині, Західня Україна, доктор філософії Ґрацького Університету /дисертаційна праця з експериментальної фізики в проф. Г.Бенндорфа/, асистент і старший викладач аналітичної геометрії при катедрі математики і фізики в Педагогічному Інституті у Львові в 1941 р., директор і професор математики й фізики в державній Технічній Школі у Львові /1941-44/, автор праць: "Айне айнфахе Методе цур Лядунґсбештіммунґ ґелестер Фарбштоффпартікельхен" та "Нова метода для визначення величини часточок фарб у розчинах".

<u>Проф. д-р Єфім СЛАСТЕНЕНКО</u>, Канада, народж. 26.Х.1902 на Зеленому Клині, закінчив Біологічний Факультет Київського Університету і Кам'янець-Подільський С.-Г. Інститут, старший науковий співробіт-

ник Інституту Зоології Академії Наук та Інституту Морського Рибного Господарства й Океанографії в Ленінграді /1930-37/, керівник катедри порівняльної анатомії Університету в Ростові над Доном /1937-42/, керівник катедри анатомії с.-г. тварин Київського Ветеринарного Інституту /1942-43/; в 1940 р. здобув титул доктора біологічних наук в Київському Університеті, тепер працює науковим співробітником у Відділі Зоології в Торонто над проблемами вивчення риб Канади; член Наук. Т-ва Зоологів Франції в Парижі, автор кілька десяток наукових праць укр., рос., франц., англ. і турецькою мовами, присвячених вивченню фавни морських басейнів, переважно українських.

Б/ З в и ч а й н і ч л е н и

На першій і другій Сесіях Головна Рада НТШ затвердила звичайними членами НТШ наступних кандидатів, прийнятих Виділами:

а/ Американського НТШ: 1. Богдан Боцюрків, мастер /М.А./ і докторант політичних наук, дослідчий асистент в "Проєкті Слов'янських Народів" при Університеті в Чікаґо, автор праць і статтей на політичні теми, 2. Василь Витвицький, доктор філософії - музиколог, композитор, автор праць з історії української музики, 3. Валентин Гаєвський, кандидат мистецтвознавчих наук, автор праць з історії українського театру, 4. Роман Голіят, доктор прав, автор статтей на теми українсько-польських взаємин, 5. Павло Грицак, маґістер філософії /історія, географія/, Мастер оф Артс, бакаляр наук в ділянці бібліотекознавства, автор рецензій на історичні твори та праці "Історія Галицько-Волинської Держави", 6. Микола Грушкевич, доктор медицини, автор статтей на медичні теми, 7. Михайло Дворян, педагог, автор шкільних підручників з ґеографії, співробітник Комісії Енциклопедій АНТШ, 8. Михайло Ждан, маґістер філософії, учитель історії в середніх школах, автор статтей на історичні теми та рецензій, 9. Василь Захарків, інженер-механік, доктор філософії, працює в ділянці літунських дослідів, готує габілітаційну працю з прикладної математики, 10. Іван Заяць, маґістер прав і дипломатичних наук, суддя, нотар, в ЗДА дістав диплом архітектора і працює за цим фахом, 11. Ігор Каменецький, мастер політичних наук, докторант, 12. Роман Климкевич, доктор політичних наук, автор статтей з тематики української емблематики й геральдики, історії літератури й мистецтва, економії й політики, автор новель, оповідань і поезій, 13. Марія Кобринська, маґістер філософії, доктор прав, судова практика в Галичині, 14. Жената-Ярослава Ковалюк, студентка історії, зокрема Сходу Европи, авторка праць /англ. мовою/: "Порівняння життя і творчости Т.Шевченка з життям і творчістю Вальтера Скотта" та про життя буковинського села, 15. Михайло Кучер, абсольвент Українського Високого Педагогічного Інституту в Празі, автор статтей з історії України й української літератури, 16. Микола Кушніренко, інженер-економіст, доктор прав і суспільних наук, автор праць і статтей про сільсько-господарський побут на Закарпатті, 17. Галина Лащенко, доктор філософії, новелістка, авторка статтей з літератури, 18. Михайло Лоза, доктор філософії - філолог, учитель середніх шкіл, 19. Іван Макаркевич, доктор медицини, хірург, 20. Володимир Нагірний, мастер деґрі з соціології, докторант,

21. Володимир Ничай, маґістер прав, адвокат, громадський діяч, 22. Іван Новосівський, доктор прав, суддя, автор студій і розвідок з правничої тематики, 23. Богдан Олесницький, доктор медицини /внутрішні хвороби/, автор праць на медичні теми, 24. Євген Перейма, "діпльомфолькcвірт", доктор філософії, мастер оф саєнс /бібліотекознавство/, діяч Т-ва "Обнова", 25. Володимир Петришин, мастер деґрі з математики, докторант, студентський діяч, 26. Роман Придаткевич, мастер оф артс, скрипаль-віртуоз, композитор, професор теорії музики і гри на скрипці, 27. Мирослав Прокоп, доктор прав, автор статтей на політичні теми, 28. Роман Рогожа, інженер-будівельник, громадський діяч, 29. Клеменс-Богдан Габданк-Рогозинський, доктор медицини, опрацював пам'ятну книгу "УНРРА-Студентен ан дер Університет Гайдельберґ", 30. о.Севастіян Саболь, ЧСВВ, доктор богословія, організатор манастирів, редактор релігійних журналів, автор праць з рел. тематики, 31. Микола Савчук, інженер-електрик, до війни викладач фахових промислових шкіл, автор статтей у фахових журналах, працює над виданням 4-мовного /англ., нім., франц., укр/ електротехнічного словника, 32. Зенон Стефанів, маґістер політичних наук, автор праць з історії українського війська, співавтор "Українського Військового Словника", співробітник американського журналу "Мілітарі Рівю", 33. Борис Филипчак, доктор медицини, примар хірургії в Народній Лічниці у Львові /1942-44/ і в Д.П. шпиталях в Австрії /1944-49/, в ЗДА веде приватну лікарську практику, 34. Олександер Цибрівський, доктор філософії /фізика/, керівник Дослідного Відділу в Рейнольдс Металс Компані /Партс Дівіжен/ в Люївіль, Кентокі, 35. Омелян Цісик, педагог, учитель середніх шкіл, 36. Юра Яремкевич, інженер, спеціяліст різничкової геометрії, працює в Фірмі Вернер-Свезі в Клівленді як спеціяліст теорії механізмів, 37. Юліян Ястремський, архітект, мастер наук в архітектурі.

б/ Канадійського НТШ: 1. Онищук Ярослав, маґістер прав, журналіст, громадський діяч, 2. Юліян Пелех, доктор прав, громадський діяч, 3. о. Михайло Трохимів-Пелех, священик, теологічні студії в Ґранд Семінер при Університеті "Ляваль" у Монтреалі, 4. Михайло Поронюк, абсольвент теології, секретар КНТШ, 5. Федина Андрій, доктор медицини, член Медікал Каунсіл оф Канада, 6. Семен Шевчук, доктор прав, громадський і освітній діяч, 7. о.Петро Хомин, священик, автор наукових розвідок з історії Церкви й релігійного мистецтва, редактор рел. видань, церковний і громадський діяч, 8. Зенон Янковський, ліценціят економічних наук, студент, активний в громадському житті.

Новоприйняті члени одержують разом із цим числом "Бюлетеня" статут Головної Ради НТШ.

ВПЛАТИ НА ПОКРИТТЯ КОШТІВ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ ЦЕНТРАЛІ НТШ

Загальні Збори Централі НТШ схвалили пропозицію проф. Леоніда Бачинського, звичайного члена НТШ, яка наклала обов'язок на всіх дійсних і звичайних членів та членів-прихильників, за винятком тих, які

перебувають у Німеччині і Франції, внести по 2.- дол. або рівноцінну суму на покриття коштів Загальних Зборів та на підтримку організаційної діяльности Централі, яку заступила Головна Рада НТШ.

Досі цю постанову Загальних Зборів Централі НТШ виконали лише 50 членів, разом із тими, які вже сплатили борг за час від появи останнього "Бюлетеня НТШ". Закликаємо решту членів виконати згадану вище постанову.

Подаємо список тих, хто сплатили гроші за звітний період: Гладкий Петро, ЗДА, 2.- дол., проф. Богдан Загайкевич, ЗДА, 2.- дол., проф. Степан Кулик, ЗДА, 2.- дол., інж. Олександер Наливайко, Канада, 2.- дол., д-р Іван Новосівський, ЗДА, 2.- дол., д-р Вячеслав Сенютович-Бережний, ЗДА, 2.- дол.

Гроші просимо слати на адресу Генерального Секретаріяту Головної Ради НТШ в Сарселі.

Це число "Бюлетеня" з'явилося накладом 800 прим. Одержують члени НТШ, наукові установи, бібліотеки і преса.

БЮЛЕТЕНЬ
ГОЛОВНОЇ РАДИ НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ ім. ШЕВЧЕНКА

ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ ЧЛЕНІВ

Виходить під редакцією

Генерального Секретаря НТШ

Адреса Редакції: 27, Rue des Bauves

Sarcelles (S. et O.) France

Рік УIII   серпень 1957   ч. 2/19/

ВІД РЕДАКЦІЇ

Цей Бюлетень подає огляд діяльности Головної Ради НТШ, поодиноких Товариств та Секцій за період від липня 1956 до серпня 1957 р.

В 10-ЛІТТЯ ВІДНОВЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТИ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА /1947 - 1957/

В березні минуло 10 літ від часу відновлення діяльности Наукового Товариства ім. Шевченка. Склалося так, що ніде не згадано про цю подію. Мені доведеться,хоча в нашому "Бюлетені",подати нашим членам факти з недавнього минулого і поділитися своїми спогадами.

Під тиском большевиків /див. м.ін. "Хроніка НТШ" за час 25.6. 1939 - 15.3. 1949, ч. 75, стор. 6-7/ 14.1.1940 р. було розв'язано НТШ, а нова окупаційна німецька влада не дозволила 1941 р. на відновлення його діяльности і забрала все майно, як власність держави. Не зважаючи на це, члени НТШ в 1941-44 рр. продовжували нелеґально свою діяльність, насамперед у формі засідань Секцій; за той час прийнято також кілька нових дійсних членів.

В наслідок нової большевицької окупації більшість членів НТШ виеміґрувала /майже всі до Німеччини/; в 1947 р. із 65-70 дійсних членів на еміґрації опинилося 40/ в тому числі 5 іменованих в 1942-44 рр./, в краю залишилося живими 25-30. Все ж, довгий час ніхто не видвигав проєкту відновлення діяльности НТШ. З науково-педагогічних установ відновили свою діяльність дві високі школи /а постали три чи навіть чотири нові/, виникла Українська Вільна Академія Наук, яка тоді мала характер вільної асоціяції науковців. Автор цих рядків застановлявся над проблемою організації української науки на еміґрації відразу після закінчення війни, але активніше міг виступити тільки на початку 1947 р., коли на це йому дозволили зовнішні умови. Після продумання проблеми, обміну думок з рядом Колеґ, прийшов я до переконання, що для створення поважної бази української наукової роботи було б найдоцільнішим відновити діяльність найстарішої української наукової установи - Наукового Товариства ім. Шевченка. За це промовляли такі ідейні заложення й правні основи: 1/ на еміґрації була більшість дійсних членів НТШ, Виділу з 1939 р. і сам голова Товариства, проф. І.Раковський, а з другого боку НТШ вже не існувало правно в краю, що давало повні правні підстави відновити його діяльність на еміґрації; 2/ НТШ мало великі заслуги й довгу традицію в розбудові української науки і було добре відоме серед українського громадянства;

3/ воно було також відоме серед чужинців, як найстаріший і, разом з ВУАН, найповажніший осередок українознавчих студій. Багато учених чужинців були членами НТШ, видання НТШ були в численних бібліотеках вільного світу. Видавалося мені, що було б шкодою для української справи не використати цих моментів і не відновити діяльности НТШ. Цими думками ділився я в листах і при зустрічах з численними "ентешівцями", насамперед з довголітнім головою НТШ, проф. І.Раковським, що тоді перебував в Австрії, найстарішим членом НТШ на терені Німеччини, проф. З.Кузелею, з проф. М.Чубатим, що з 1939 р. перебував в ЗДА, з такими активними "ентешівцями" з львівських часів, як проф. І.Витанович, дир. В.Дорошенко, проф. К.Кисілевський, проф. Ю.Павликовський, проф. Я.Пастернак, доц. Є.Ю. Пеленський, проф. Ю.Полянський, проф. В.Радзикевич, проф. Є.Храпливий; з організаторами української науки на еміґрації - проф. І.Мірчуком, проф. Р.Смаль-Стоцьким, проф. Щербаківським й іншими. Так узгіднив я свою ініціятиву, а зокрема мав я теплу і ділову підтримку від бл. п. проф. Кузелі. Після вступних праць міг останній передвоєнний Виділ Товариства, з проф. І.Раковським на чолі, скликати Загальні Збори НТШ на 30.3. 1947 в Мюнхені. Про Загальні Збори повідомлено членів НТШ, які були на еміґрації, за малими винятками тих, що їх адрес ми не могли роздобути. Доказом, як радо відгукнулися члени НТШ на заклик відновити наше Товариство, був факт, що на 35 запрошених дійсних членів /за станом 1939 р./, взяли участь в Загальних Зборах особисто, або через уповноваження - аж 30. В Загальних Зборах взяли участь 52 членів, в тому числі 30 дійсних /18 безпосередньо/ і 22 звичайних /в тому 16 безпосередньо/. На початку Загальних Зборів відчитано протокол, властиво відтворено з пам'яті перебіг Загальних Зборів у Львові, що відбулися 25.6.1939 р. За традицією, після Загальних Зборів, відбулася Святочна Академія на пошану патрона Товариства - Тараса Шевченка. На мене припав обов'язок реферувати про завдання відновленого НТШ і подати плян його праці на найближчі два роки. Ці рамові напрямні праці /див.

"Хроніка" ч. 75 і моя програмова стаття "Сучасні проблеми української науки" в "Сьогочасне й минуле", 1948. ч. 1/ були згодом кількаразів обговорені і детально розроблювані на засіданнях Виділу, поодиноких Секцій і на спільному засіданні всіх Секцій /13.6. 1947/, на наукових з'їздах НТШ в Міттенвальді /15-17.9. 1947/ та в Берхтесґадені /5-7.3. 1948/. Загальні Збори вибрали перший Виділ відновленого НТШ; головою став в четвертий раз проф. І.Раковський, його заступником проф. З.Кузеля, генеральним секретарем проф. В.Кубійович, членами Виділу: проф. М.Чубатий, проф. В.Щербаківський, проф. Ю.Павликовський, проф. Є.Храпливий, о. проф. В.Лаба. Тоді ж, на перших Загальних Зборах НТШ 30.3. 1947 відбулися засідання поодиноких Секцій, на яких вибрано їх дирекції; директором Історично-Філософічної Секції став проф. І.Мірчук, Філологічної проф. Л.Білецький /незабаром ці функції перебрав проф. В.Радзикевич/, Математично-Природописно-Лікарської проф. Ю.Полянський, по його виїзді до Арґентіни - проф. І.Розгін.

Відновлення діяльности НТШ не було лише зовнішнім актом. Не зважаючи на важкі умови праці /ми розпочинали її без жадних грошевих засобів, без приміщення і бібліотеки/, ми доповнили в найближчі місяці склад Секцій новими дійсними членами, насамперед вченими з Центральних і Східніх Земель, які не могли досі бути у зв'язках з нашим Товариством, було відбуто ряд наукових конференцій, нарад і з'їздів, вдалося добути фінансову базу для нашої діяльности, зорганізувати спеціяльні дослідчі інститути /зокрема Енциклопедії Українознавства, Національних Дослідів/, постала на терені ЗДА філія НТШ, яку очолив проф. М.Чубатий і яка була предтечею теперішнього Американського НТШ. І найважливіше - вже в 1948 р. з'явилися знову видання НТШ: нові томи "Записок" і "Хроніки", журнал українознавства "Сьогочасне й минуле", приступлено до видавання нової серії науково-популярних довідників "Бібліотеки Українознавства" і до праці над "Енциклопедією Українознавства", якої перші зошити появилися 1949 р.

З перспективи десяти років видається мені, що ми зробили добре діло, відновлюючи діяльність найстаршого українського наукового товариства. Здається мені, що праця НТШ на еміґрації може похвалитися виданням не одного поважного наукового твору і що ці десять років на еміґрації, ми гідно несли прапор української вільної науки. Дай Боже нам і на майбутнє снаги та доброї волі, щоб гідно продовжувати нашу працю.

Володимир Кубійович

О Г Л Я Д   Д І Я Л Ь Н О С Т И

І. ГОЛОВНА РАДА НТШ

а/ Особовий склад ГР НТШ:

Згідно з § 10 статуту ГР НТШ незмінними впродовж усієї каденції Головної Ради залишаються лише пости Президента й Генерального Секретаря НТШ. Інші члени Ради міняються, згідно з § 7 статуту ГР НТШ, відповідно до змін на постах голів поодиноких НТШ і директорів Секцій,

які /голови й директори/ входять з уряду до складу Головної Ради, і відповідно до змін в делеґуванні Загальними Зборами представників поодиноких НТШ.

За час від появи останнього "Бюлетеня", серпень 1956, ч. 1/18/, наступили деякі зміни в членстві Головної Ради, тому подаємо її теперішній склад /11 членів/:

Президія: проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, голова АНТШ,- Президент, проф. д-р Володимир Кубійович, голова ЕНТШ, - Генеральний Секретар.

Члени: проф. д-р інж. Євген Вертипорох, голова КНТШ, - 1-ий Заступник Президента, проф. Павло Шулежко, голова Австрал. НТШ, - 2-ий Заступник Президента, проф. д-р Іван Мірчук, директор Історично-Філософічної Секції, Европа, доц. д-р Григор Лужницький, директор Філологічної Секції, ЗДА, проф. інж. Микола Зайцев, директор Математично-Природописно-Лікарської Секції, ЗДА, проф. д-р Володимир Січинський і ред. Василь Мудрий - Делеґати АНТШ, проф. д-р Єфім Сластиненко, - делеґат КНТШ, проф. Олександер Шульгин - делеґат ЕНТШ.

б/ Сесії ГР НТШ:

У звітний період Головна Рада відбула кореспонденційним шляхом свою 3-ю Сесію, яка тривала з 23.XII.1956 до 31.1.1957. На Сесії затверджено вибір 2 дійсних і прийняття 4 звичайних членів НТШ.

Четверта Сесія мала відбутися, за особистою участю членів Ради, в першій половині 1957 р. в Нью-Йорку, однак з уваги на непередбачені перешкоди у виїзді Генерального Секретаря на цю Сесію, запляновано вона на жовтень 1957.

І. НАУКОВІ ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА

а/ Американське НТШ

Засідання Виділу: Виділ АНТШ відбув у звітний період 6 засідань: 26.VIII. 56, 6.X. 56, 22.XII.56, 26.I.57, 9.II.57, 30.У.57.

III-і Загальні Збори АНТШ відбулися 26.І. 1957 в домі Товариства в Нью-Йорку. Перед Зборами члени отримали звідомлення з діяльности за час із 29.І. 1955 до 31.XII. 1956, вміщене в "Бюлетені АНТШ", ч.10, з 31.XII. 1956.

Стан членів на кінець 1956 р.: 66 дійсних, 122 звичайних, 20 прихильників. У Зборах взяли участь 93 управнені до голосування /дійсні та звичайні/ члени. Загальні Збори схвалили новий статут АНТШ та обрали керівні органи в такому складі:

Виділ: голова - проф. д-р Роман Смаль-Стоцький, заступники голови: проф. інж. Микола Зайцев, директор Математично-Природописно-Лікарської Секції, доц. д-р Григор Лужницький - директор Філологічної Секції, секретар - м-ґр Роман Олесницький, скарбник - інж. Олександер Гладишовський, бібліотекар - дир. Володимир Дорошенко, члени: проф. д-р Осип Андрушків, проф. Любов Зофійовська, проф. д-р Василь Лев, проф. д-р Матвій Стахів, д-р Борис Филипчак, заступники членів: д-р Володимир Калина, інж. Михайло Пежанський.

Контрольна Комісія: проф. д-р Олександер Архімович, Богдан Загайкевич, проф. д-р Пантелеймон Ковалів, д-р Іван Олексишин, д-р Роман Осінчук.

Делеґати до Головної Ради НТШ: проф. д-р Володимир Січинський, ред. Василь Мудрий.

Наукові конференції й окремі доповіді:

Шевченківська Конференція /спільно з УВАН/ відбулася 9.III. 1957. Доповіді прочитали: проф. д-р Василь Лев: "Століття визволу Шевченка з заслання", мґр Павло Грицак: "Ідея Вашинґтона в Шевченка".

Окремі доповіді читали: 27.X.56: д-р Антін Княжинський: "Українська справа очима звільненого з концтабору", 2.XI.1956: Слава Сурмач: "Мистецтво в сучасній Україні". 9.II.1957: д-р Іван Новосівський: "Буковина на Мировій Конференції 1919 р.", мґр Михайло Ждан: "До питання про залежність Галицько-Волинської Руси від Золотої Орди". 6.VII.1957: проф. Віктор Доманицький: "Гетьман Іван Мазепа - 250-ліття з дня його смерти", 12.VII.1957: проф. Віктор Доманицький: "Мої спогади з побуту в Москві 1919-20. Переговори В. Винниченка з Леніним. Політичні зустрічі з Сибіряками і ін.".

Конференції та доповіді, що відбулися на терені діяльности АНТШ в рамках Історично-Філософічної Секції, подаються в огляді діяльности цієї Секції.

Видавнича діяльність:

Друкуються: а/ коштом АНТШ 3-ій випуск "Просідінґс" Математично-Природописно-Лікарської Секції, б/ коштом щоденника "Свобода" - Франківський Збірник Філологічної Секції в Записках НТШ, т. 166.

За кошт дотацій із Східньоевропейського Фонду з'явився в серії: "Видавництво Української Книжки" /Юкреніен Бук Проджект/ 1-ий том /текст з ілюстраціями/ праці В.Січинського: "Історія українського мистецтва", II-ий том /альбом рисунків В.Січинського/ закінчується друкувати. Також друкується в цій серії, за редакцією М.Рудницької, праця: "Західня Україна під большевицькою окупацією".

В "Бібліотеці Українознавства" друкується праця П.Грицака: "Історія Галицько-Волинської Держави". Співвидавцем цієї публікації є Товариство Українських Католицьких Студентів "ОБНОВА", яке покриває половину коштів видання.

Готовиться до друку англомовний збірник: "Український Львів" за редакцією проф. д-ра Р.Смаль-Стоцького, проф. д-ра М.Стахова і ред. В.Мудрого. Кошти цього видання покриває окремий Комітет, який зорганізував у листопаді 1956 р. З'їзд колишніх студентів Високих Шкіл Львова.

Університет Українознавства при АНТШ працював у звітний період під керівництвом проф. д-ра Василя Лева. В третьому акад. році 1956/57 відбулися до грудня 1956 р. чотири дводневні курси, в літньому семестрі - десять дводневних курсів українознавства.

Осередки Праці АНТШ:

Виділ зорганізував Осередки Праці НТШ в містах, де є більше скупчення членів: Вашинґтон, Детройт, Клівленд, Філядельфія, Чікаґо.

Бібліотека: Загальний стан книжок, крім часописів, журналів та ін., нараховує 2 780 томів. З цінніших дарів отримала Бібліотека АНТШ: а/ бібліотеку пок. композитора Михайла Гайворонського, б/ бібліотеку пок. о. Лева Чапельського, довголітнього скарбника АНТШ, в/ від пок. Емілія Фариняка з Детройту 35 книжок, головно видань УАН з 20 рр. та 30 ориґінальних листів М.Грушевського до жертводавця з 1922-27 рр.

б/ Канадійське НТШ

Засідання Виділу: Протягом звітного періоду відбув Виділ 9 засідань: 23.УІ.56, 15.ІХ.56, 3.ХІ.56, 24.ХІ.56, 29.ХІІ.56, 26.І.57, 2.ІІІ.57, 6.ІУ.57, 20.ІУ.57.

У-і Звичайні Загальні Збори КНТШ відбулися 25.У.1957 в домі Українського Відділу Канадійського Леґіону в Торонті. Звідомлення з праці Товариства /циклостилеве видання/ за час із 1.І.1955 до 15.У. 1957 було розіслане членам перед Зборами. Кількість членів на 15.У. 1957: 15 дійсних, 93 звичайних, 3 прихильники. У Загальних Зборах взяли участь 62 управнені до голосування /дійсні і звичайні/ члени. Загальні Збори обрали керівні органи в складі, як слідує:

Виділ: голова - проф. д-р інж. Євген Вертипорох, заступники голови: 1-ий проф. інж. Василь Іванис, 2-ий /і скарбник/ інж. Осип Сецінський, секретар - д-р Степан Росоха, референт бібліотеки - мґр Іван Скрипчук, референт видавничих справ д-р Матей Гута, економічний

референт - інж. Ярослав Гарасевич, члени: проф. Степан Килимник, Богдан Стебельський.

Контрольна Комісія: голова - о.Степан Хабурський, члени: інж. Арсен Шумовський, Михайло Поронюк, заступники членів: мґр Степан Миколин, інж. Андрій Файґель.

Делеґат до Головної Ради НТШ: проф. д-р Єфім Сластиненко.

Делеґат до Президіяльної Ради КУК: доц. інж. Михайло Боровський.

Осередок КНТШ в Едмонтоні, заснований 3.XII.1955, обрав на своїх Загальних Зборах 2.УІІ.1956, Управу в складі: голова - о.проф. д-р Василь Лаба, заступники голови: 1-ий проф. д-р Орест Старчук, 2-ий інж. Володимир Мацьків, секретар - д-р Степанія Жмуркевич, скарбник - інж. Василь Кунда.

Наукові Сесії:

Осередок КНТШ в Едмонтоні влаштував 7.Х.1956 Наукову Франківську Сесію, на якій виступили з доповідями: о.проф. д-р Василь Лаба: "Інавґураційне слово", проф. д-р Константин Біда: "Релігійні мотиви в творчості І.Франка", проф. д-р Орест Старчук: "Іван Франко - Шекспірознавець", д-р Степанія Жмуркевич "Модернізм Івана Франка".

Заходами Виділу КНТШ відбулася 24.III.1957 в домі "Просвіти" в Торонті Наукова Шевченківська Сесія з доповідями: проф. д-р інж. Євген Вертипорох: "НТШ, Торонто, Канада, в 1956 р.", проф. Валеріян Ревуцький: "Тарас Шевченко і сучасна йому оперова спадщина", д-р Мирослав Луців: "Педагогічна праця Тараса Шевченка", Богдан Стебельський: "Тарас Шевченко як маляр в світлі нових публікацій".

Видання: Готовиться до друку Збірник Комісії Канадознавства, в якому мають бути вміщені праці: д-ра І.Теслі, проф. Я.Рудницького, д-ра І.Велигорського, о. М.Оленчука, д-р Степанії Жмуркевич, д-ра І.Німчука, проф. Є.Вертипороха, П.Зварича, Ст. Німчука.

29.III. 1957 зорганізував Виділ КНТШ пресову конференцію, на якій інформував про діяльність і пляни праці КНТШ і про фінансові справи.

в/ А в с т р а л і й с ь к е Н Т Ш

Новий Виділ: Після смерти бл.п. доц. д-ра Євгена Юліяна Пеленського /див. "Наші втрати"/, голови Австрал. НТШ, проведено на засіданні, 7.XII.1956, перевибір Виділ, якого склад такий:

голова - проф. Павло Шулежко, заступник голови - мґр Ірина Пеленська, секретар - доц. д-р Іван Рибчин, скарбник - інж. Степан

Процюк, бібліотекар - проф. Павло Богацький.

Контрольна Комісія, обрана III-ми Загальними Зборами, 21.I. 1956, залишилася в дотеперішньому складі: о. д-р Петро Дячишин, мґр Ярослав Масляк.

Засідання Виділу: Попередній Виділ відбув 2 засідання в серпні і вересні 1956, новообраний Виділ також два: 7.XII.1956, 27.IУ. 1957.

Доповіді.

На святочній Академії для відзначення 100-річчя народження І.Франка, яка відбулася 18.УIII. 1956 в Сіднеї, прочитав доц. д-р Є.Ю.Пеленський доповідь на тему: "Іван Франко - поет, дослідник і мислитель".

Видавничі пляни: Новообраний Виділ вирішив на засіданні, 7.XII.1956, видати "Пропам'ятну книгу" в пошану бл. п. Є.Ю.Пеленського, розписавши на цю ціль збірку фондів.

г/ Европейське НТШ

Засідання Виділу: Виділ ЕНТШ відбув 2 засідання: 13.X. 1956, 5 і 6.I.1957.

Жалібне Засідання: 6.УII.1957 влаштувало ЕНТШ спільне з Українським Академічним Товариством у Парижі Жалібне Засідання на пошану бл.п. проф. Миколи Миколайовича ОГЛОБЛИНА-ГЛОБЕНКА, члена Виділу, заступника директора Філологічної Секції на Европу та заступника головного редактора "Енциклопедії Українознавства". Доповідачами на засіданні були: проф. д-р Володимир Кубійович: "Життєвий шлях проф. М.Глобенка", доц. Іван Кошелівець: "Микола Миколайович Глобенко як літературознавець", проф. Олександер Шульгин: "Недосказане слово".

Секретар Товариства, проф. д-р В.Янів, відчитав кондоленційні телеграми і листи.

Видавнича діяльність:

"Енциклопедія Українознавства": Праця ЕНТШ зосереджувалася головним чином біля підготови чергових випусків ЕУ 2. У звітний період з'явилися 5-ий і 6-ий зошити цього видання. 7-ий зошит друкується, матеріяли до 8-го зошита /гасла на літери До-Жи/ складаються в друкарні.

З інших публікацій, видаваних коштом ЕНТШ, майже готовий друк 167-го тому "Записок НТШ" Історично-Філософічної Секції /"Етнічні групи Південно-Західньої України-Галичини" В.Кубійовича/, кінчається друк 2-го випуску "Просідінґс" згаданої Секції.

III. С Е К Ц І Ї

а/ Історично-Філософічна Секція

Після резиґнації проф. д-ра Володимира Січинського з посту заступника директора Секції на ЗДА, Виділ АНТШ делеґував на засіданні, 9.ІІ.1957, як Уповноваженого Виділу для справ Секції проф. д-ра Матвія Стахова, який практично виконує функції заступника директора.

Під керівництвом проф. М.Стахова наладнано співпрацю членів Секції на терені ЗДА із Дирекцією Секції. Заплановано згуртувати членів до праці в окремих автономних Інститутах. Підготовляється організування Інституту Історії Східньої Европи й Сучасних Проблем. 29.УІ. 1957 відбулася підготовна нарада для заснування Українського Військово-Історичного Інституту. Схвалено проєкт правильника Інституту, який переслано для апробати Дирекції Секції.

Наукові Конференції - доповіді:

В рамках праць Секції на терені ЗДА відбулася "Урочиста Наукова Конференція з нагоди сотих роковин з дня народження президента Вудро Вілсона" в двох сесіях, 2 і 8.УІ.1957, на якій виступили з доповідями: проф. д-р Матвій Стахів: "Вудро Вілсон і українська справа на Мировій Конференції в Парижі", доц. д-р Богдан Т.Цюцюра: "Нова свобода - політичні та державні ідеї Вудро Вілсона", проф. Віктор Доманицький: "Етапи розвитку науки про націю та роля Вудро Вілсона в тім розвитку".

Економічна Комісія, яка працює в рамках ІФС на терені ЗДА, влаштувала такі доповіді:

26.І. 1957: проф. Микола Величківський: "Українське сільське господарство і колоніяльна політика".

27.І. 1957: мґр Всеволод Голубничий: "Теорія економічного колоніялізму та її відношення до України", д-р Богдан Винар: "До питання колонілізму в українській промисловості".

6.ІУ.1957: проф. Микола Величківський: "Сільське господарство України в системі б. царської Росії та СССР".

Видання: За редакцією проф. д-ра В.Янева, секретаря ІФС, друкується 2-ий випуск "Просідінґс" Секції, з таким змістом: Elie Borschak: "Les Travaux et les Jours de l'Hetman Philippe Orlyk, 1730", Alexandre Choulguine: "La Volonté Collective et le Développement des Mouvements Sociaux ou Nationaux", Nicholas Chubaty: "The Conceptions of Ukrainian Nationality in their Historical Development", Volodymyr Derzavyn: "Die Ethik des Exestentialismus bei Jean-Paul Sartre und Ihre Hauptquellen", Volodymyr Janiv: "Les Expériences Vécues du Détenu",

Alexandre Koultchytskyj: "L'Etude Psycho-Sociale de l'Immigration Ukrainienne en France", Borys Krupnyckyj:"Les Bases Idéologiques de la Conception du Monde de l'Auteur de "l'Histoire des Ruthènes", Oleksander Ohloblyn: "Research Studies of Istoriya Rusov", Yaroslav Pasternak: "Peremyshl of the Chronicles and the Territory of White Croats", Natalie Polons'ka-Vasylenko: "Zur Geschichte des Austandes im Zaporoger Gebiet im Jahre 1768", Viatcheslav Seniutovitch-Berezny: "The Creation of the Volhynian Nobility and its Privileges", Volodymyr Sichyns'kyj: "Ukrainian Artistic Register", Osyp Siecins"kyj : "Die Technische Hochschule zu Lviv in den Jahren 1942-44", Matviy Stachiv: "The System of the Hetman's Government in Ukraine in 1918, and its Characteristic Features as Seen from the Point of View of Constitutional Law", Yuri Starosolsky: "Material and Formal Nature of Crime", Hryhory Vascenko :"Die Materialistische Konzeption des Sowjetmenschen".

"Просідінґс" обіймають 4 аркуші друку. Наприкінці подаються короткі біографічні дані про авторів.

Як було згадано, в "Записках НТШ" ІФС, т. 167, друкується праця В.Кубійовича: "Етнічні групи Південно-Західньої України-Галичини".

Новий член Секції: У звітний період обрано дійсним членом НТШ в ІФС о.д-ра Іринея Назарка, ЧСВВ.

б/ Ф і л о л о г і ч н а С е к ц і я

Засідання ФС: Від вересня 1956 до липня 1957 відбула Секція 7 засідань, на яких обговорено низку проблем, зв'язаних із діяльністю ФС, м.ін. вирішено: а/ випустити друком Науковий Збірник Секції, присвячений І.Франкові з нагоди 100-річного Ювілею його народження, б/ відбувати періодично наукові засідання й конференції.

Наукові Конференції: Дирекція Секції влаштувала 22.XII.1956 Пленарну Наукову Конференцію, на якій прочитали доповіді: проф. д-р Роман Смаль-Стоцький: "Мова як соціяльний чинник в житті людини і спільноти", проф. д-р Кость Кисілевський: "Розмежування західньо-українських діялектів", мґр Богдан Романенчук: "Поняття форми і змісту в літературному творі", д-р Олександер Домбровський:"Франкові студії над старовинною історією". На Конференції було приявних 26 осіб.

Наукові Засідання: 7.XII.1956 відбулося Наукове Засідання Мовознавчої Комісії при ФС. Доповіді прочитали: проф. д-р Василь Лев: "Наукова діяльність бл.п. проф. д-ра І.Свєнціцького і бл.п. д-ра Є.Ю. Пеленського", проф. д-р Пантелеймон Ковалів: "Партиципіяльні формації теперішнього часу в українській мові". Присутніх на Засіданні 16 осіб.

На Науковому Засіданні Бібліологічної Комісії, яке відбулося 31.У. 1957, прочитав директор Володимир Дорошенко доповідь: "Іван Франко як бібліограф".

Окремі доповіді: 9.II.1957 виступив проф. д-р Василь Лев з рамена Ф.С. на Святочній Конференції Польського Наукового Товариства в Нью-Йорку з доповіддю: "Міцкевіч в українській літературі".

На Науковій Конференції для відзначення 65-ліття проф. д-ра Олександра Архімовича, влаштованій 15.УІ.1957 Українським Технічним Інститутом, виступив від імени Ф.С. проф. д-р Василь Стецюк, секретар Секції, із доповіддю: "Грецька лексика в українській літературній і народній мові".

Видання: Ф.С. видає друком в "Записках НТШ", т. 166, "Франківський Збірник", який складають доповіді, прочитані на Франківській Науковій Конференції, влаштованій Секцією 12 і 13.У.56 /див. "Бюлетень ГР НТШ", серпень 1956, ч.1/18/ стор. 12/.

Готовляться до друку англійською мовою "Просідінґс" ФС, присвячені І.Франкові.

в/ Математично-Природописно-Лікарська Секція

Дирекція МПЛС розіслала в жовтні і грудні 1956 членам Секції два обіжники з пропозицією, за ініціятивою деяких членів, щоб члени Секції оподаткували себе добровільно сумою 25.-дол. річно на покриття коштів видання "Просідінґс" МПЛС.

Жалібне Засідання для вшанування померлих членів Секції: бл.п. проф. д-ра Володимира ЛЕВИЦЬКОГО і бл.п. проф. д-ра Романа ЦЕГЕЛЬСЬКОГО влаштувала Дирекція Секції 15.XII.1956. Доповіді про померлих прочитали: проф. д-р Осип Андрушків, д-р Володимир Калина.

ІУ-а Наукова Конференція МПЛС відбулася 25.У. 1957. На Конференції було прочитано 10 доповідей: проф. д-р Осип Андрушків /матем./, ЗДА: "До теорії виключення", проф. інж. Микола Зайцев /хемія/, ЗДА: "Селективність гідроґенізації в застосуванні сполук, що мають гідроксільну групу і подвійне в'язання в молекулі", д-р Володимир Калина /фіз./, ЗДА: "Антиматерія" /гіпотеза неґативного простору/", д-р Роман Лисяк /мед./, ЗДА: "Лікування звичайного герпесу хініною", проф. д-р Юрій Мачук /фіз./, ЗДА: "Температурна залежність електричних параметрів у кристалах сіліція", доц. д-р Юрій Русов /біол./, Канада: "Про тумор судака", проф. д-р Микола Єфремов /біол./, ЗДА: "До мінералогії Причорномор'я та дещо про україніт", проф. Павло Шулежко /механіка/, Австралія: "Метод редукції при проблемах згинання однородних плит", проф. Теодор Великохатько /зоол./, Бразілія: "Птахи Лемківщини", проф. д-р Олександер Архімович /аґрикульт./,

ЗДА: "Селекція зернових культур на Україні".

Окремі доповіді: 16.II.1957 прочитала проф. Любов Зофійовсь-ка доповідь: "Враження із 123-го Конґресу Американського Товариства для прогресу науки /

/, який відбувся в грудні 1956.

Співпраця з чужим науковим світом: Багато членів Секції публікували свої праці в чужомовних наукових журналах та виступали з доповідями на чужинецьких наукових з'їздах.

Видання: Закінчується друк 3-го випуску "Просідінґс" МПЛС. Готовиться до друку 4-ий випуск "Просідінґс", до яких увійдуть деякі доповіді з IУ-ої Наукової Конференції.

П Е Р С О Н А Л І Я

Н А Ш І В Т Р А Т И

Наукове Товариство ім. Шевченка й українська наука понесли у звітний період особливо тяжкі втрати. Протягом не цілого року померли 7 дійсних членів /між ними 1 чужинець/ - видатних науковців та 1 звичайний член НТШ. Головна Рада НТШ висловлює свій глибокий жаль з приводу цих чергових болісних втрат та разом з усіма членами НТШ віддає найглибшу пошану сл.п. Покійникам.

В І Ч Н А Ї М П А М'Я Т Ь!

проф. д-р Володимир Л Е В И Ц Ь К И Й

/11.XII.1872 - 16.УII.1956/

видатний математик і фізик, дійсний член НТШ в Математично-Природописно-Лікарській Секції з 1.УІ.1899 р. та довголітній її директор, Голова НТШ в 1931-35 рр., помер на 84 році життя, 16.УII.1956, у Львові.

Бл. п. проф. В.Левицький народився 11.XII.1872 в Тернополі. В 1890-94 рр. студіював у Львівському Університеті, де 1895 р. склав учительський іспит з математики й фізики, а в 1901 здобув докторат із цих наук "сумма кум ляуде". Відбувши додаткові студії в Берліні й Ґеттінґені, хотів габілітуватися у Львівському Університеті, але не був допущений до габілітації з політичних причин. До 1-ої світової війни працював гімназійним учителем в Тернополі й у Львові. В 1919-24 рр. був візитатором середніх шкіл, 1924-39 інструктором ма-

тематики й фізики, 1939-41 професор математики в Університеті ім. Франка та Вищому Педагогічному Інституті у Львові, 1944-53 професор фізики.

Науково почав працювати Покійний ще студентом. Перша його праця з університетських студій: "О вираженях симетричних вартосьці функцій модулових" з'явилася друком в 6 томі польського наукового журналу: "Праце математично-фізичне". В першому періоді своєї творчости писав праці переважно з ділянки: "Теорія функцій комплексного перемінного". Праці Покійного з різних ділянок фізики й математики друкувалися в чужомовних наукових журналах: "Ревю семестрієль де пюблікасіон математік" в Амстердамі /в цьому журналі давав постійно огляди про нові українські математичні роботи/, "Монатсгефте фюр Математік унд Фізік" у Відні, в полудневo-американських і португальських журналах та ін.

Найбільше праць бл.п. проф. В.Левицького з'явилося в Збірниках Математично-Природописно-Лікарської Секції: "Еліптичні модулові функції", "До теорії степеневих рядів", "Найновіші теорії аналітичних функцій", "Про зерові місця функції дзета ес","Клясифікація математичних наук", "Відношення метричної геометрії до метової, "До теорії інтеґральних рівнань", "До теорії евольвент", "Різничкове рівнання модулової еліптичної функції", "Електромагнетична теорія Максвелла", "Теорія перстенів Сатурна" та ін.

Покійний був членом "Сосієте Математік де Франс", "Дойтше Математікер Ферайніґунґ", "Чіркольо Математіко ді Палермо". В другій половині 20 рр. був іменований дійсним членом УАН у Києві. З членства в УАН зрікся демонстративно на знак протесту проти розгрому української науки після процесу СВУ.

Для української науки заслужився бл.п. проф. В.Левицький найбільш своїми підставовими працями з математичної, фізикальної та хемічної термінології. Створена ним термінологія увійшла до словника УАН у Києві. В цій ділянці належить Покійному переломова роля для українських стислих наук.

На особливе відзначення заслуговує праця Покійного в НТШ. Він зредаґував 32 Збірники Математично-Природописно-Лікарської Секції та 28 чужомовних випусків /"Зітцунґсберіхте"/ цієї Секції. Завдяки головне його старанням створився в Музею НТШ Природознавчий Відділ, який згодом перетворився в окремий Природничий Музей НТШ.

Загально Покійний написав понад 30 праць з математики, 5 з фізики та цінні підручники з фізики й альґебри для гімназій. Підручник фізики Покійного був перекладений на польську мову та вживався в польських гімназіях. Крім того написав також багато науково-популярних розвідок.

інж. Михайло КОС

/1904 - 14.УІІІ.1956/

звичайний член Канадійського НТШ, помер 14.УІІІ.1956 на 52 році життя в Ітаці, ЗДА, де працював на посаді дослідного інженера, похоронений у Торонті, Канада.

Покійний походив з родини угнівських міщан з Галичини. Високі студії закінчив на Політехніці в Данціґу дипломом інженера-механіка. До 2-ої світової війни працював конструктором 2-тактових рушаїв у фірмі і Лільпоп, Рав і Левенштайн у Варшаві, під час війни на посаді головного конструктора у Фірмі "Охснер" у Біліц. В Канаді, куди еміґрував 1948 р., працюючи у фірмі "Маль" в Ґеелфі, коло Торонта, на посаді інженера-механіка, опатентував 2-тактовий рушій внутрішнього горіння, який названо його іменем "Кос-мотор". Коли згадана фірма відкрила свою фабрику в Торонті, Покійний став її директором. Переїхавши 1954 р. до Ітаки, ЗДА, працював у фірмі "Барґ-Ванер" над застосуванням її автомобільних трансмісій до газової комори.

проф. д-р Іляріон СВЄНЦІЦЬКИЙ

/7.ІУ.1876 - 18.ІХ.1956/

видатний філолог-дослідник староукраїнської мови й історик мистецтва, дійсний член НТШ у Філологічній Секції з 18.ІІ.1914 р., довголітній директор Українського Національного Музею у Львові, помер на 80 році життя 18.ІХ.1956.

Бл.п. І.Свєнціцький народився 7.ІУ.1876 в Буську, Західня Україна. Університетські студії закінчив у Львові 1899 р. Впродовж 1900 року працював в Археологічному Інституті Петербурзького Університету, опісля в проф. Яґіча в Празі й у Відні, де 1902 р. здобув докторат філософії на основі дисертаційної праці: "Значіння Максима Грека в розвитку філософії Росії". Габілітований 1913 р. для слов'янських літератур, викладав в Львівському Університеті до вибуху 1-ої світової війни. З 1933 р. доцент російської літератури в Львівському Університеті, з 1950 р. професор катедри слов'янської філології у Львові та керівник Відділу мови Інституту Суспільних Наук АН УРСР.

З 1905 працював у "Церковнім", пізніше "Українськім Національнім Музеї" у Львові як його технічний організатор та перший і незмінний директор до часу ліквідації цього музею большевиками.

Бл.п. проф. І.Свєнціцький написав багато праць з історії староукраїнської мови, діялектології, історії мистецтва, фолкльору, музейництва та друкарства на Україні. Важливіші з них: "Церковно-русскословянскія рукописи Народного Дома во Львові", 1904, "Описа-

ніе иноязичних и новійших карпаторуских рукописей Народ. Дома", 1905, "Матеріяли по истории возрожденія Карпатской Руси", 1909, "Опис рукописів Народного Дому з колекції Ант. Петрушевича", 1906, 1911, "Католог книг церковнословянской печати Церковного Музея во Львові", 1906, "Опись Музея Ставропигійскаго Института во Львові", 1908, "Про музеї і музейництво", 1921, "Прикраси рукописів Галицької України ХУІ в.", 1922, "Початки книгопечатання на землях України" 1924, "Розквіт культурно-національного життя Східньої Білоруси", 1928, "Іконопись Галицької України ХУ-ХУІ вв.", 1928, "Ікони Галицької України ХУ-ХУІ вв.", 1929 та ін. Низка праць Покійного з'явилася в "Записках НТШ": "Шкільна освіта духовних кандидатів в рр. 1756-1788", "Похоронне голосіння і церковно-релігійна поезія", "Бучацьке Євангеліє", "Бойківський говір с. Бітля", "Галицько-руське церковне малярство ХУ-ХУІ в.", "Новосадський Апостол XIУ в.", "Образ міжнародного походу колядної словесности", "Розвиток українського мистецтва в Західній Україні", "Мова галицько-волинського літопису" 1949, "Нариси про мову пам'яток староруського письменства XIII в. з різних говіркових територій Русі" 1953 та ін.

Покійний брав участь, виступаючи з доповідями, в міжнародних конґресах народнього мистецтва 1928 р. в Празі, 1930 р. в Антверпені та ін.

доц. д-р Євген Юліян ПЕЛЕНСЬКИЙ

/3.І.1908 - 29.IX.1956/

філолог та бібліограф, дійсний член НТШ у Філологічній Секції з 17.ІІ.1938, засновник і незмінний голова Австралійського НТШ, заступник Президента в Головній Раді НТШ, заступник директора Філологічної Секції на Австралію, помер на 48 році життя, 29.IX.1956 в Сіднеї, Австралія.

Бл. п. доц. Є.Ю.Пеленський народився 3.І.1908 р. в Стрию, Західня Україна. Університетські студії закінчив маґістерським дипломом 1930 р. у Львові, де 1935 р. здобув докторат з історії української літератури та слов'янської етнології. 1943 р. габілітувався на основі праці: "Шевченко - клясик" на доцента української літератури У.В.У. в Празі.

В 1927 - 38 рр. працював в "Українському Національному Музеї" у Львові. З 1929 р. до 1941 р. учителював у приватних українських гімназіях та середньошкільних курсах. Брав також активну участь у працях "Учительської Громади" та Педагогічної Комісії "Рідної Школи".

З НТШ співпрацював з 1929 р. в Літературознавчій, Бібліографічній та Етнологічній Комісіях. В останній був деякий час секретарем, в також заступником голови. 1941 р. був іменований дійсним членом Українського Історично-Філологічного Товариства в Празі.

Він був головою Товариства Українських Бібліофілів та головним редактором бібліографічного журналу "Українська Книга".

Покійний написав понад 250 статтей з ділянок літературознавства і бібліографії. Цінна його бібліографічна праця "Україніка в чужих мовах" з'явилася на еміграції окремим томом "Записок НТШ", Мюнхен, 1948. За його редакцією вийшло 238 різних книжок і журналів.

Попри наукову й педагогічну працю, займався бл.п. Є.Ю.Пеленський також видавничою діяльністю в краю і на еміграції та був дуже активний у громадському житті, починаючи ще із студентських часів.

проф. д-р Роман Ц Е Г Е Л Ь С Ь К И Й

/12.УІІ.1882 - 3.X.1956/

математик і фізик, дійсний член НТШ в Математично-Природописно-Лікарській Секції з 8.III.1914 р., незмінний Секретар НТШ з 1923 р. до ліквідації Товариства большевиками, помер 3.X.1956 в наслідок нещасливого випадку на 75 році життя у Львові.

Бл.п. проф. Р.Цегельський народився 12.УІІ.1882 в Камінці Струміловій, Західня Україна. Студіював математику й фізику на Університетах у Львові, Празі й Чернівцях. На основі дисертації:" Über das Sieden von Elektralyten bei Stromdurchgang " " промувався 1911 р. в Чернівцях на доктора філософії. Педагогічну працю почав 1904 р. в українській гімназії в Тернополі. З 1905 р. працював в учительській семінарії, з 1914 р. в українській гімназії в Чернівцях.

Переїхавши до Львова, був професором Українського Тайного Університету. За большевиків працював професором та завідувачем катедри експериментальної фізики Львівського Державного Педагогічного Інституту та професором Університету ім. Франка.

Покійний написав низку наукових розвідок і статтей із дослідної фізики, між якими важливіші: " Zur Frage der Zerlegung hochkomplizierter chem. Verbindungen im schankenden Magnet" , 1913, "Із сучасних дослідів над маґнетизмом" /"Збірник МПЛС НТШ", 1916/, "Фізикальні проблеми останньої доби", 1937, та ін. Написав також чимало науково-популярних розвідок і статтей.

проф. д-р г.к. Вадим Щ Е Р Б А К І В С Ь К И Й

/17.III.1876 - 18.I.1957/

археолог та етнолог, дійсний член НТШ в Історично-Філософічній Секції, помер на 81 році життя, 18.I.1957 в Брайтоні, Англія.
Бл. п. проф. В.Щербаківський народився в селі Шпиченці,Сквир-

ського повіту, на Київщині. Університетські студії почав в Москві, закінчив у Києві /фізично-математичний та історично-філологічний факультети/. Студіював історію у проф. В.Антоновича, археологію у проф. Хвойки. Археологією і історією матеріяльної культури цікавився з молодих років. Переслідуваний владою, переїхав до Львова, де в 1908-10 рр. працював у Національному Музеї. З 1911 р. керував археологічними розкопами на Київщині й Полтавщині. Був директором Полтавського Музею Губерніяльного Земства. 1921 р. еміґрував до Праги, де працював професором праісторії та археології в У.В.У. до 1945 р. Переселившися до Німеччини, багато спричинився до відновлення праці У.В.У. у Мюнхені. В 1946/47 р. був обраний Ректором У.В.У. В 1951 р. переїхав до Англії.

Покійний був членом багатьох чужоземних наукових установ, між ними Інтернаціонального Антропологічного Інституту в Парижі і брав участь, виступаючи з доповідями, в багатьох міжнародних археологічних конґресах. Залишив понад 100 друкованих праць, розвідок і статтей з обсягу археології, зокрема з історії українського палеоліту й неоліту, мистецтва, архітектури й етнології, між ними важливіші: "Дерев'яні церкви на Україні та їх типи" /"Записки НТШ", т. 74, 1906/, "L'art de l'Ukraine: l'architecture et la sculpture en bois", 1913.". "Формація української нації", 1941, "Кам'яна доба України", 1947, "Українська хата" /в рукописі/ та ін.

проф. Микола ОГЛОБЛИН-ГЛОБЕНКО

/19.XII.1902 - 29.У.1957/

видатний дослідник української літератури, дійсний член НТШ у Філологічній Секції з 14.XI.1950 р. та заступник директора цієї Секції на Европу, член Виділу Европейського НТШ, заступник головного редактора "Енциклопедії Українознавства", помер на 55 році життя, 29.У.1957 в Мужен біля Канн, Франція, і там похований.

Бл. п. проф. М.Оглоблин-Глобенко народився 19.XII. 1902 в селі Крамарському, Куп'янського повіту, на Харківщині. Закінчив 1929 р. історично-філологічний факультет Харківського Інституту Народньої Освіти. Будучи ще студентом, працював літературно-мовним редактором в урядовій газеті "Вісті ВУЦК", з 1930 р. в журналі "Пролітфронт" /з 1932 р. "Радянська Література"/, в Державному Видавництві України, в журналі "Червоний Шлях" /1935-36/ і в 1933 р. в "Українській Радянській Енциклопедії".

Від 1934 р. до 1941 р. читав лекції української літератури в Харківському Художньому Інституті, 1939-41 в Інституті Журналістики/УКІЖ/, 1940-41 на історично-філологічному факультеті Харківського Державного Університету.

В період 2-ої світової війни працював в часописі "Нова Україна" /1941-43/. На еміґрації був у 1948 р. головним редактором "Української Трибуни", став /1948/ професором історії української

літератури в Українському Вільному Університеті у Мюнхені.

З НТШ почав тісніше співпрацювати з 1949 р. як член Редакційної Колеґії "Енциклопедії Українознавства" /ЕУ I/, літературно-мовний редактор та автор ряду статтей з історії української літератури. Переїхавши 1951 р. до Сарселю, працював на становищі заступника головного редактора частини словникової "Енциклопедії Українознавства" /ЕУ II/ та як редактор відділу "Література" її літературно-мовний редактор.

З творчого дорібку Покійного згадаємо важливіші праці: український переклад О.Потебні: "З лекції теорії словесности", 1929, переклад на сучасну українську мову творів Г.Сковороди, 1930, співпраця в "Хрестоматії старої української літератури" за ред. акад. О.Білецького, "Шевченко в совєтському літературознавстві", "Патерікон С.Косова" в "Записках НТШ" тт.:161, 165, "Проза 1920-30 років" 1952 /під псевдонімом М.Гальчук/, "35 літ української літератури в УССР" /англ. мовою в " The Slavonic and East European Review
------------- " 1954, "Оповідання в укр. прозі 20 століття" 1955, "Тератургіма" А.Кальнофойського в її зв'язках із староукиївською літературою" в"Збірнику Української Літературної Газети" 1956, "Історія української совєтської літератури в офіційній інтерпретації" 1956 та ін., ряд статтей з історії української літератури, які друкувалися в журналах і пресі.

проф. д-р Люїджі С А Л Ь В І Н І

/1911 - 4.УІ.1957/

видатний італійський славіст, дійсний член НТШ у Філологічній Секції з 14.УІІІ. 1954, помер на 46 році життя 4.УІ.1957 в Римі.

Покійний викладав славістику у Вищому Інституті Східніх Студій у Неаполі, у Папському Східньому Інституті в Римі та в університеті в Барі. Його стараннями відкрито при Вищому Інституті Східніх Студій у Неаполі відділ українознавства. Великий прихильник українців, працював з молодих років /бл. 20 років/ над вивченням української літератури. За його допомогою з'явилася граматика української мови та "Українсько-італійський словник" проф. Є.Онацького.

Склав і видав італійською мовою дві антології новітньої української літератури: " Le quattro sciabole " і " L'Altopiano dei pastori "переклав на італійську мову низку творів українських письменників /Г.Косинка, І.Липа, В.Стефаник, І.Франко, М.Хвильовий, Л.Українка та ін./, написав працю про М.Гоголя та ряд статтей і рецензій з української літератури.

Н О В І   Ч Л Е Н И

а/ Д і й с н і   ч л е н и

Головна Рада НТШ затвердила на своїй третій сесії, яка тривала з 29.XII.1956 до 31.I.1957, дійсними членами НТШ: о.д-ра Іринея Назарка,ЧСВВ, в Історично-Філософічній Секції, Наталію Осадчу-Янату в Математично-Природописно-Лікарській Секції. Подаємо їх короткі характеристики.

Отець д-р Іриней НАЗАРКО, ЧСВВ, Рим, народився 7.УІІ. 1905 р. в Тернополі. 1922 р. вступив до Чину св. Василія Великого. Закінчивши філософічні й теологічні студії 1930 р., відбув спеціяльні студії педагогіки у Відні й Інсбруку. З 1932 р. був президентом Марійського Товариства Молоді у Львові /понад 20 000 членів/ та редактором "Вісника Марійських Товариств" і "Нашого Приятеля". В 1941-44 р. був ігуменом манастиря у Львові, з 1944 на еміґрації, спочатку в Німеччині, з 1946 р. в Канаді. В Монтреальському Університеті здобув докторат з філософії й викладав як "візінґ професор" історію української Церкви в університетах Монтреалю й Оттави. Обраний 1953 р. Генеральним Консультором Архимандрії ЧСВВ, переїздить до Риму, де розгортає широку науково-академічну діяльність, як редактор Записок ЧСВВ, професор історії та гомілетики. 1955 р. став Ректором Папської Колеґії св. Йосафата в Римі.

Наукова діяльність о. д-ра І.Назарка присвячена, головне, питанням історії Української Церкви та історії України княжої доби. Він є автором низки наукових публікацій, з яких особливо треба відзначити монографію: "Святий Володимир Великий - Володар і Христитель Руси-України"/960-1015/, Рим, 1954, "Митрополит Клим Смолятич і його послання", Філядельфія, 1952, "Київські манастирі домонгольської доби", "Логос", 1952, "Вплив старо-руського християнства на монголів", "АНАЛЕКТА ОСБМ", Рим, 1954, монографію про бл.п. Йосафата Коциловського, єпископа Перемиського, Торонто, 1954, та ін. Написав також ряд статтей та рецензій, друкованих в католицькій пресі.

Наталія ОСАДЧА-ЯНАТА, ЗДА, народилася 7.У.1891 в Херсоні. Закінчила природничий відділ фізично-математичного факультету Вищих Жіночих Курсів у Харкові. Працювала як ботанік в 1921-26 рр. в Інституті Української Наукової Мови при Українській Академії Наук над складанням словника ботанічної номенклятури, в 1927-33 рр. в Інституті Прикладної Ботаніки в Харкові над вивченням розповсюдження й застосування лікарських рослин в народній медицині, 1934-35 над вивченням "Азалея понтіка" на Волині /написала розвідку з цієї праці/, 1935-41 в Науково-Дослідних Інститутах Експериментальної Медицини й Фармації у Харкові, продовжуючи свою працю в 1927-33 рр. В 1926-33 і 1935-41 рр. керувала спеціяльними експедиціями, організованими вище згаданими установами, для вивчення української фльори лікарських рослин, збирання народних назв та рецептури лікування при допомозі лікарських рослин. Частина цих матеріялів, опрацьованих Н.Осадчою-

Янатою, з'явилася англійською мовою у виданнях Дослідної Програми СССР /монографія на 114 стор., бібліографічний відділ обіймає 138 назв/. Крім згаданої монографії, Н.Осадча-Яната є автором 15 наукових друкованих праць про лікарські рослини й народню медицину.

б/ З в и ч а й н і   ч л е н и:

На згаданій 3-ій Сесії Головна Рада затвердила звичайними членами НТШ наступних кандидатів, прийнятих Виділом Канадійського НТШ:

1. Осип Бойко, Торонто, доктор прав, адвокатська практика в краю й на еміґрації /Австрія/, активний громадський діяч; в Канаді, де перебуває з 1948 р., закінчив в Оттавському Університеті "Сколяріті", власник видавництва: "Вільне Слово".

2. Іван Романків, Едмонтон, доктор прав, громадський діяч, довголітній голова Філії "Просвіти" та Союзу Кружків "Рідної Школи" в Жовкві.

3. Василь Кунда, Форт Саскачеван, дипломований хемік Вищої Технічної Школи в Празі, працює в дослідному відділі фірми Шерітт Ґордон Майнс у Форт Саскачевані.

4. о. Орест Франциск Купранець, ЧСВВ, Едмонтон, філософічно-богословські студії в Українській Католицькій Духовній Семінарії у Гіршберґ-Кулемборґу, викладач в Гуманістично-Філософічному Інституті оо. Василіян в Мондері, директор Музею оо. Василіян в Мондері, співробітник "Логосу" і "Світла".

в/ Ч л е н и - п р и х и л ь н и к и:

Виділ Американського НТШ прийняв на своєму засіданні, 22.XII. 1956, М.Гандцюка в члени-прихильники.

Новим членам висилається разом із цим "Бюлетенем" статут Головної Ради НТШ.

Р І З Н Е

На покриття коштів Загальних Зборів колишньої Централі НТШ прислали гроші у звітний період: проф. Любов Зофійовська, ЗДА, 2.-дол. д-р Лев Мидловський, ЗДА, 2.- дол., мґр Зенон Стефанів, ЗДА, 2.- дол., ген. Павло Шандрук, ЗДА, 2.- дол.

Закликаємо решту членів, які ще не вплатили належности на цю мету, слати гроші на адресу Генерального Секретаріяту Головної Ради НТШ в Сарселі.

Наклад цього числа "Бюлетеня" - 800 прим. Розсилається його членам НТШ, науковим установам, бібліотекам і пресі.

БЮЛЕТЕНЬ
ГОЛОВНОЇ РАДИ НАУКОВИХ ТОВАРИСТВ ім. ШЕВЧЕНКА

ДЛЯ ВНУТРІШНЬОГО ВЖИТКУ ЧЛЕНІВ

Виходить під редакцією Генерального Секретаря НТШ

Адреса Редакції: 27, Rue des Bauves Sarcelles (S. et O.) France

Рік IX серпень 1958 ч. 3 (20)

З М І С Т:

В І Д Р Е Д А К Ц І Ї

Цей Бюлетень є 3-им за каденції Головної Ради НТШ, 20-им за час від відновлення діяльности Наукового Товариства ім. Шевченка на еміґрації, 30. III. 1947 у Мюнхені. В ньому подається огляд діяльности Головної Ради НТШ, поодиноких Товариств і Секцій за період від серпня 1957 до серпня 1958.

Це останній Бюлетень за першої каденції Головної Ради НТШ. На закінчення каденції з'явиться друком "Хроніка НТШ", в якій буде поданий огляд діяльности НТШ за час від появи останньої Хроніки, себто від 31. XII. 1953 до 31. XII. 1958.

ПОДОРОЖ ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА ДО ЗДА І КАНАДИ

З кінця вересня 1957 до кінця березня 1958 Генеральний Секретар та Головний Редактор "Енциклопедії Українознавства II" проф. д-р В. Кубійович відбув подорож до ЗДА і Канади, разом з Фінансовим Референтом Европейського НТШ, д-ром А. Фіґолем.

Метою подорожі були дві справи: а) справа другої, гаслової частини "ЕУ II", як по лінії редакційній, так і фінансовій; б) комплекс справ, зв'язаних з функціями Генерального Секретаря, а саме: засідання Головної Ради, контакт з Виділами НТШ, Дирекціями Секцій і членством.

Прилюдні виступи з рефератами про "Енциклопедію Українознавства" і акція організації фондів на її видання, відбувалися за підтримкою Українського Конґресового Комітету в ЗДА і Комітету

Українців в Канаді та в порозумінні з Американським і Канадійським НТШ.

Під час подорожі було відвідано всі більші скупчення українців в ЗДА й Канаді, майже 40 місцевостей, Владик обох українських віровизнань, українські громадські й культурні установи, нав'язано безпосередній контакт з клітинами НТШ і з більшістю дійсних членів.

Справи "Енциклопедії Українознавства". За час поїздки зробили проф. д-р В. Кубійович і д-р А. Фіголь понад 40 доповідей про значення "Енциклопедії Українознавства" на широкому тлі завдань української науки за межами батьківщини; в цих рефератах поінформувано українську суспільність про стан праць над "ЕУ II" і про фінансові можливості продовжування цієї праці та підкреслено, що "ЕУ" є спільним зусиллям наших науковців і фахівців по лінії змісту, а української діяспори по лінії фінансовій. В окремих зустрічах брало участь 50-500 осіб, - пересічно 200.

Наслідки поїздки задовільні, як по лінії редакційній, так і фінансовій. Завдяки безпосереднім розмовам зміцнились зв'язки з дотеперішніми співредакторами і співробітниками "ЕУ II". Число їх збільшилося новими науковцями та фахівцями з різних ділянок українознавства. Щодо фінансів - здобуто шляхом поширення передплат і пожертв фонди, які дозволяють покрити існуючі борги та нести редакційні витрати до кінця 1959 р. і видати 3-ій том "ЕУ II".

Посунулася вперед справа англомовного видання першої, загальної частини "Енциклопедії Українознавства", що її видає Український Народний Союз; вона матиме два томи, з яких перший з'явиться 1959 року.

Справи НТШ. Генеральний Секретар відбув кілька разів наради з Виділами Американського і Канадійського НТШ і з Дирекціями Секцій, з Президентом НТШ та взяв участь в двох сесіях Головної Ради НТШ. Під час поїздки мав Генеральний Секретар можливість відбути ряд конференцій з осередками праці НТШ та також з групами науковців, що живуть в одному місті (наприклад, Оттаві, Едмонтоні, Міннеаполісі, Чікаго й т.д.) та провести розмови з більшістю дійсних членів, розпорошених по ЗДА й Канаді.

В результаті нарад з Виділами обох НТШ і Головною Радою полагоджено ряд адміністративно-організаційних справ, а саме:

1) Упорядковано справу збірок на цілі НТШ на терені ЗДА і Канади.

2) Устійнено реченці появи "Хроніки" НТШ і кінця каденції Головної Ради, вирішено, що найближчий вибір Президента і Генерального Секретаря Головної Ради проведе Головна Рада.

3) Внесено пропозицію до членів Історично-Філософічної Секції, щоб її осідок й далі знаходився на терені Европи.

4) Передано редакцію "Бібліотеки Українознавства" до Американського НТШ (Див. також Огляд діяльности Головної Ради НТШ).

Натомість й далі залишилася низка розбіжностей між членами Головної Ради, зокрема між представниками Американського і Европейського НТШ, себто тих двох НТШ, які ведуть майже всю науково-видавничу діяльність.

На думку Генерального Секретаря, єдину тривалу вартість діяльности НТШ являє собою науково-видавнича продукція, насампеоред поява поважних праць з ділянок українознавства, в найширшому цього слова значенню, й по змозі з тієї проблематики, в якій неможливі вільні досліди на рідних землях. Але ці проблеми можна опрацьовувати лише строго науково і Генеральний Секретар є противником популяризації науки з боку НТШ і видавання праць, які не мають поважнішого наукового значення.

Велике розходження є між представниками Европейського НТШ і Генеральним Секретарем з одного боку, з другого - більшістю членів Головної Ради в питанні масового приймання нових звичайних членів, що практикується в Американському, а ще більше Канадійському НТШ. Генеральний Секретар бачить в тому небезпеку зниження рівня НТШ, тим більше, що серед новоприйнятих є особи, які не мають нічого спільного з науковою роботою. Генеральний Секретар стоїть за закриття списка звичайних членів і створення нової категорії членів-кореспондентів, до яких могли б увійти деякі звичайні члени, що мають відповідні кваліфікації (такий проект подав свого часу, ще перед переорганізацією НТШ Европейський Відділ НТШ).

Всупереч виразним постановам Статуту Головної Ради НТШ (точки 15 б і 17 д), на підставі яких Генеральний Секретар затверджує до друку рукописи, плянованих наукових праць, та що їх мають присилати кожна секція і кожне НТШ - ні Американське НТШ, ні обидві секції, які ведуть працю на терені ЗДА, не виконують цього обов'язку. Заяви Генерального Секретаря в цій справі на засіданнях Головної Ради й Виділу Американського НТШ не дали успіху[ж].

Інші виступи Генерального Секретаря

а) Наукові доповіді:

1) "Українська наукова політика на еміґрації" - на засіданні Американського НТШ в Нью-Йорку.

2) "Українська діяспора" - географічно-статистичний нарис, прочитаний на наукових конференціях Канадійського НТШ в Торонто, УВАН в Вінніпеґу і УВАН в

ж З цієї причини повідомляю, що не відповідаю за зміст і форму наукових видань НТШ, що вийшли на терені ЗДА (виняток становить праця П. Грицака "Галицько-Волинська Держава", якої рукопис прислано мені до затвердження).

В. Кубійович

ЗДА.

б) Ряд виступів на радіостанціях в ЗДА і Канаді (як американських і канадійських, так і українських, на теми "ЕУ" і праці НТШ).

ОГЛЯД ДІЯЛЬНОСТИ

І. ГОЛОВНА РАДА НТШ

4-а Сесія Головної Ради НТШ:

За час від появи останнього Бюлетеня з серпня 1957, ч. 2(19), Головна Рада НТШ відбула свою четверту Сесію (першу Сесію з особистою участю членів Ради) двома засіданнями, 27 грудня 1957 та 22 лютого 1958 в Нью-Йорку.

На засіданні з 29. XII. 1957 були присутні особисто: члени Президії ГР НТШ: проф. д-р Роман Смаль-Стоцький - Президент НТШ і голова НТШ в ЗДА, проф. д-р Володимир Кубійович - Генеральний Секретар НТШ і голова НТШ в Європі, члени ГР НТШ: проф. д-р інж. Євген Вертипорох - 1-ий Заступник Президента НТШ і голова НТШ в Канаді, доц. д-р Григор Лужницький - директор Філологічної Секції, ЗДА, проф. д-р інж. Микола Зайцев - директор Математично-Природописно-Лікарської Секції, ЗДА, ред. Василь Мудрий - делеґат НТШ в ЗДА.

На основі повновластей були заступлені: проф. д-р Павло Шулежко - 2-ий Заступник Президента НТШ і голова НТШ в Австралії, проф. Олександер Шульгин - делеґат НТШ в Європі проф. д-ром Володимиром Кубійовичем, проф. д-р Іван Мірчук - директор Історично-Філософічної Секції, Европа, д-ром Атанасом Фіґолем, членом Виділу НТШ в Европі, проф. д-р Єфим Сластиненко - делеґат НТШ в Канаді проф. д-ром інж. Євгеном Вертипорохом. На 11 членів Ради брали участь в засіданні 10.

На засіданні з 22.II. 1958 були присутні й заступлені вище названі члени Ради, за винятком ред. В. Мудрого і д-ра А. Фіґоля.

На двох згаданих засіданнях 4-ої Сесії Головна Рада:

а) Прийняла до відома:

1. звідомлення з діяльности Генерального Секретаріяту ГР НТШ за період від закінчення 3-ої Сесії Головної Ради, себто від 31. 1. 1957 по день засідання, 2. фінансове звідомлення Генерального Секретаріяту ГР НТШ за час від 1 січня 1955 до жовтересня 1957.

б) Затвердила вибір 7 дійсних і прийняття 11 звичайних членів НТШ.

в) Постановила продовжити дотеперішню каденцію Головної Ради до початку 1959 р., залежно від появи "Хроніки НТШ" та зві-

ту Контрольної Комісії ГР НТШ.

г) Вирішила, згідно з параграфом 9 б) статуту ГР НТШ, що вибір Президента й Генерального Секретаря НТШ на наступну каденцію проводить Головна Рада НТШ, і прохала проф. Р. Смаль-Стоцького та проф. В. Кубійовича залишитися на їхніх дотеперішніх постах і на чергову каденцію.

ґ) Прийняла такі постанови:

1. "Головна Рада НТШ вважає, що є потрібні зміни статуту ГР НТШ. Крайові НТШ мають провести в цій справі референдум членів. Головна Рада прохає Виділи поодиноких НТШ, Дирекції Секцій та окремих членів НТШ подавати свої суґестії щодо зміни статуту і пересилати їх Генеральному Секретареві НТШ та Виділам НТШ.

2. Головна Рада НТШ прохає Дирекції Секцій НТШ та їх членів, ставити кандидатури на дійсних членів з глибоким та відповідним умотивуванням. Головна Рада просить Виділи крайових НТШ продискутувати національні та моральні кваліфікації кандидатів, згідно з традиціями НТШ. Внесення на дійсних членів повинні бути підписані <u>двома</u> (а не одним) дійсними членами. Дирекції Секцій не повинні давати на голосування невідповідно опрацьованих внесень.

3. Головна Рада НТШ прохає Секції застановитися над вибором членів-чужинців, зокрема над розбудовою сітки наукових зв'язків через членів-чужинців. Головна Рада нагадує, що членами-чужинцями можуть бути насамперед науковці славісти, в ширшому розумінні цього терміну, що в своїх працях об'єктивно підходять до української тематики. Головна Рада звертає увагу Секцій, що вибір членів-чужинців має в собі політично-культурні аспекти, і з цієї причини прохає, перед ставленням таких кандидатур на голосування в Секціях, узгіднювати їх з Президією Головної Ради НТШ".

На закінчення першого засідання 4-ої Сесії, Головна Рада прийняла загальні постанови такого змісту:

1. "Комуністична диктатура всюди, де вона діє, повнотою здавила свободу наукових дослідів, зокрема в ділянці гуманістичних наук. Від чотирьох десятиліть вона погнобила особливо болюче і жорстоко свободу української науки та фізично винищила десятки українських дослідників історії, археології, літератури, мистецтва та філології.

2. Під комуністичною диктатурою московського Кремлю вся наука стала сліпим знаряддям режиму і мусить виконувати доручені їй комуністичною партією завдання, які зводяться до фальшування історії, до фальшування творчости корифеїв літератури (Шевченко, Франко, Леся Українка) і до русифікації навіть української літературної мови.

3. При такому трагічному положенню української науки на рідних землях велика і відповідальна роля припала українській науці на еміґрації, де вона по всіх західних країнах та Америці кори-

стується повною свободою наукового досліду та оголошування наукових праць друком.

4. Українська вільна наука на еміґрації має з тієї причини подвійне завдання: а) гідно репрезентувати перед світом українськ[illegible] науку шиpенням правди про український народ та його минуле і вносити всі її досяги до скарбниці світової науки; б) викривати і спростовувати всі фальсифікати поневоленої та кермованої волею комуністичної диктатури т.зв. советської гуманістичної науки, що відносяться до українського народу та його минулого.

5. Це завдання сповняє совісно українська наука на еміґрації в найстарішій колись на українських землях науковій установі, відомій під назвою Українське Наукове Товариство ім. Шевченка (засноване 1872 р.) у Львові, розв'язане в 1939 р. комуністичною диктатурою у Львові та відновлене в 1947 р. його членами на еміґрації. Наукові Товариства ім. Шевченка діють у виді статутових організацій в Европі (Франція), Америці (ЗДА), Канаді та в Австралії. Всі вони створили для координації своєї відповідальної праці надбудову, що має назву Головна Рада Українських Наукових Товариств ім. Шевченка, з осідком у Нью-Йорку (президент) і Сарселі (Франція - секретаріят).

6. Головна Рада НТШ вважає потрібним і доцільним, щоб представники української вільної науки на еміґрації нав'язували наукові й товариські зв'язки з представниками вільної науки інших, поневолених комуністичною диктатурою, народів та з їхніми еміґраційними науковими установами, і спільними зусиллями тим успішніше демаскували комуністичні неправди і фальшування у ділянках усіх гуманістичних наук.

7. Особливо важливе завдання стоїть перед представниками вільної науки на еміґрації, всіх поневолених комуністичною диктатурою народів, у збиранню джерельних матеріялів про нищення комуністичним режимом не тільки свободи науки й наукового досліду, але й про фізичну ліквідацію видатних діячів науки за те, що вони не піддались диктатові комуністів при своїх наукових дослідах. Проголошення такого матеріялу мало б велетенське значення і було б великим моральним ударом для комуністичної диктатури.

8. Головна Рада НТШ вважає необхідним намітити такий плян у науковій праці вільної української науки:

а) публікація ориґінальних наукових праць з усіх ділянок знання,

б) публікація в чужих мовах, зокрема в англійській, поважних підручників з історії мови, літератури, історії Европейського Сходу й Советського Союзу, української енциклопедії в англійській мові, а далі історії економічного розвитку України й експлуатації всіх її багатств, історії державного відродження України та її боротьби з комуністичною диктатурою від 1918 до останніх часів.

в) приєднання до НТШ якнайбільше молодих адептів науки, з яких деякі працюють вже по різних високих школах чи дослідчих

інститутах в Америці.

9. Для виконання всіх цих великих завдань української науки у вільному світі необхідно моральної й матеріяльної підтримки від усіх українців на еміґрації, зокрема від великої української спільноти в ЗДА й Канаді, де вона найкраще зорганізована і найліпше матеріяльно влаштована.

10. Ніхто з членів української спільноти на еміґрації не може забувати про те, що попри все, досі сказане, найвільнішою у вільному світі все є та наука, яка матеріяльно, а тим самим і морально від нікого незалежна. Наша вільна наука досі черпала свої засоби на дослідчу наукову працю від свого власного народу. Так було в краю, так було і на еміґрації,і треба вірити, що так буде і в найближчому майбутньому. Жертви на наукові українські цілі напевно не припиняться, але збільшаться з уваги на великі й пекучі потреби основних наукових публікацій про Україну та її народ у чужих мовах".

II. НАУКОВІ ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА

а) Американське НТШ

Засідання Виділу: У звітний період Виділ відбув 9 засідань, з яких 5 засідань самого Виділу АНТШ: 2. XI., 30. XI., 28.XII. 1957, 5. IУ та 12. УІІ. 1958, 4 спільні засідання: два з представником Канадійського НТШ, проф. Євгеном Вертипорохом, 28. IX. 1957 та 22. I. 1958 два з представниками Европейського НТШ, проф. В. Кубійовичем та д-ром А. Фіґолем, і Канадійського НТШ, проф. Є. Вертипорохом, 29. XII. 1957 і (без д-ра А. Фіґоля) 22. II. 1958.

Наукові конференції й окремі доповіді:

Заходами Виділу АНТШ відбулися такі наукові імпрези:

19. X. 1957: Конференція для відзначення 250-ліття боротьби отамана Донського Козацтва, А. Булавина з доповіддю ген. В. Глазкова.

26. XII. 1958: Конференція з доповіддю Генерального Секретаря НТШ і голови Европейського НТШ, проф. д-ра Володимира Кубійовича: "Проблеми української наукової політики".

15. III. 1958. Конференція для вшанування 40-их Роковин Суверенної Української Держави: доповідь прочитав проф. д-р Матвій Стахів: "Основи Конституції Української Народньої Республіки".

3. У. 1958. Доповідь проф. д-ра Юрія Бойка з Мюнхену: "Російське народництво як джерело ленінізму-сталінізму".

28. УІ. 1958: Доповідь мистця Якова Гніздовського: "Сучасне мистецтво - як його сприймає та як на нього реагує українська еміграція".

Видавнича діяльність:

За звітний час вийшли друком: а) в "Записках НТШ", т. 166, Збірник Філологічної Секції, ч. 27, для відзначення 100-річчя народження Івана Франка кощтом щоденника "Свобода" та АНТШ),

б) 3-ій випуск "Просідінґс" Математично-Природописно-Лікарської Секції,

в) в серії "Бібліотеки Українознавства" (за спільні кошти АНТШ і Т-ва Українських Католицьких Студентів "ОБНОВА") праця Павла Грицака: "Галицько-Волинська Держава",

г) в серії "Видавництво Української Книжки" (Юкреніен Бук Проджект) праця Володимира Січинського: "Історія українського мистецтва", т. ІІ. Друкується в цій серії, за редакцією Мілени Рудницької, праця: "Західня Україна під большевицькою окупацією 1939-41".

Підготовляються до друку: 4-ий випуск "Просідінґс" Математично-Природописно-Лікарської Секції і англомовний збірник "Український Львів". Кошти останнього видання покриває Комітет З'їзду колишніх студентів Високих Шкіл Львова.

Університет Українознавства при НТШ:

В четвертому академічному році 1957-58 Університет Українознавства працював під керівництвом проф. д-ра Володимира Січинського. Програму викладів складали 9 дводневних курсів українознавства та два окремі семінари.

За ініціятивою і старанням Виділу АНТШ засновано 1. ХІ. 1957 "Асоціяцію Американських Слов'янських Наукових Товариств", якої членом є АНТШ.

б) К а н а д і й с ь к е Н Т Ш

Звідомлення не надійшло.

в) А в с т р а л і й с ь к е Н Т Ш

Зміни у Виділі:

В наслідок виїзду в лютому 1957 до ЗДА інж. Степана Процюка, скарбника Виділу, та відходу через стан здоров'я з посту

бібліотекаря проф. Павла Богацького. Виділ уконституювався в такому складі: голова - проф. д-р Павло Шулежко (завідує також бібліотекою), заступник голови - мґр Ірина Пеленська, секретар - доц. д-р Іван Рибчин, скарбник - мґр Ярослав Масляк, член Виділу (кооптований) - Мирон Федусевич.

Контрольна Комісія: о. д-р Петро Дячишин, о. Николай Коп'яківський, ЧНІ.

Засідання Виділу: Виділ відбув 6 засідань: 8. УІ., 3. УІІІ., 21. ІХ., 21. ХІІ 1957 і 4. ІУ. та 5. УІІ. 1958.

Конференції, окремі доповіді, імпрези:

25. УІІІ. 1958 відбулася в Українському Домі в Редферн, Сідней, Наукова Конференція, на якій проф. д-р Павло Шулежко прочитав доповідь: "Сучасні методи розв'язування проблем математичної фізики".

На засіданні Виділу читав доц. д-р Іван Рибчин доповідь: "Геопсихічні реакції і вдача українця".

З рамена НТШ виступали з доповідями: проф. д-р Павло Шулежко на тему: "Проф. Степан Прокопович Тимошенко - великий інженер і науковець" на Конференції, влаштованій 17. XII. 1957 Товариством Українських Інженерів в Австралії, доц. д-р Іван Рибчин в Українському Клюбі в Сіднеї, 7. УІІ. 1957: "Богдан Хмельницький - в 300-річчя його смерти", "Філософія щастя" (доповідь в двох частинах) у вересні і жовтні 1957.

В першу річницю смерти засновника й першого голови Австралійського НТШ, бл. п. доц. д-ра Євгена Юліяна Пеленського була влаштована заходами Виділу 29. ІХ. 1957 в Сіднеї Святочна Академія на пошану Покійного. З вступним словом виступив проф. д-р Павло Шулежко, доповідь про Покійного читав доц. д-р Іван Рибчин.

Виділ відзначив Ювілеї 4-ох членів Австралійського НТШ

3. УІІ. 1957: 15-річчя єпископської хіротонії Архієпископа Сильвестра, дійсного члена НТШ,

20-річчя священства о. д-ра Петра Дячишина, звичайного члена НТШ,

17. УІІ. 1957: 30-річчя наукової й педагогічної діяльности проф. д-ра Павла Шулежка, дійсного члена НТШ,

4. ІУ. 1958: 40-річчя педагогічної і громадської діяльности доц. д-ра Івана Рибчина, звичайного члена НТШ.

З видавничої діяльности:

Виділ плянує видати на пошану бл. п. доц. д-ра Є. Ю. Пеленського: а) "Пропам'ятну Книгу", б) окремий том "Записок НТШ".

Відзначення голови Австралійського НТШ

Відзначаючи наукові праці проф. д-ра Павла Шулежка: а) УТГІ у Мюнхені признав йому титул доктора технічних наук, б) Український Технічний Інститут в Нью-Йорку обрав його своїм професором-дослідником, в) Товариство Українських Інженерів в Австралії обрало його своїм почесним членом.

г) Европейське НТШ

Засідання Виділу: Виділ відбув три засідання: 7. IX. 1957, 10. V. і 30. VII. 1958 р.

Доповіді: 27. VI. 1958 проф. д-р О. Кульчицький: "Методологічні аспекти психо-соціяльних дослідів української еміґрації у Франції".

З інших доповідей, прочитаних для загалу членства й запрошених гостей, згадується доповідь 16. VIII. 1958 проф. д-ра Ю. Бойка: "Літературознавча діяльність проф. Миколи Глобенка".

Видавнича діяльність:

а) "Енциклопедія Українознавства". Праця НТШ зосереджується й далі, під проводом голови Товариства, над підготовою чергових випусків гаслової частини "ЕУ ІІ". Впродовж звітного періоду вийшли три дальші зошити, а сам 7-ий, 8-ий і 9-ий, що обіймають гасла на літери Ґ (частинно), Д, Е, Є, Ж і З (частинно). В друку знаходиться 10-ий зошит, так що в листопаді буде закінчений другий том "ЕУ ІІ" (6-ий до 10-го зошити, літери Г-І). В зошитах 7-му, 8-му і 9-му вміщена низка великих гасел, з яких деякі становлять малі монографії. Ось деякі з статтей: Дипломатія, Директорія УНР, Діялект та Діялектологія, Дніпро, Дніпровський промисловий район, Донецький басейн, Донцов, Донщина (Область Війська Донського), Дорошенко Петро, Дошкільне виховання, Драгоманов, Драматична література, Духовенство, Електифікація, Еміґрація, Етнографія, Єпархія, Жиди, Житлова проблема, Жінки, Жіночий рух, Закарпаття.

б) ІІ-ий том просідінґсів ІФС (в жовтні 1957 р.).

в) т. 167-ий "Записок НТШ" з "Історико-літературними статтями" Миколи Оглоблина-Глобенка. Збірник праць, які з'являються посмертно, упорядкував І. Кошелівець. В Збірнику, крім вступних

статтей проф. д-ра В. Кубійовича й І. Кошелівця, присвячених життю й творчости Покійного, знаходиться десять доповідей, статтей та студій з недрукованої спадщини. Том має 10 аркушів друку.

В друку Збірник в пошану Покійного проф. д-ра З. Кузелі – за редакцією проф. д-ра В. Янева. Вже складено приблизно 100 сторінок. Можна припускати, що Збірник вийде до кінця цього року.

В підготовці: "У Український Статистичний Річник", за редакцією проф. д-ра В. Кубійовича (відновлення видання, якого ІУ річник вийшов 1938 р. у Львові).

III. С Е К Ц І Ї

а) Історично-Філософічна Секція

Обіжник Дирекції: 21 листопада 1957 видала Дирекція Обіжник в справах а) обрання нових членів, б) видання нового тому "Просідінґс", в) реорганізації діяльности Секції, г) плянованого видання нових Збірників Секції.

Реорганізація діяльности: В часі реорганізації діяльности, яка відповідала б умовам життя на еміґрації і в'язала б тісніше членів в поодиноких країнах поселення (без розбивання організаційної єдности цілости), пророблено таку роботу:

а) Засновано в ЗДА 3. УІ. 1958 р. "Український Військово-Історичний Інститут", якого головою обрано д. чл. НТШ, Ген. штабу ген. поручника Павла Шандрука; його заступником д. чл. НТШ сотника м-ґра Зенона Стефанова, а секретарем Івана Кедрина-Рудницького, звичайного члена НТШ.

б) В Европі підготовлено створення Філософічно-психологічно-соціялогічної Комісії, яка вже почала свою діяльність рефератом.

Доповіді: а) В рамках Економічної Комісії НТШ у ЗДА:

25. І. 1958: мґр А. Трачук: "Умови праці, платні та соціяльного забезпечення в б. Райхскомісаріяті України".

29. III. 1958: проф. М. Величківський: "Ліквідація селянського присадибного господарства за комуністичної системи".

26. ІУ. 1958: проф. М. Величківський: "Реорганізація машиново-тракторних станцій в СССР, як кінцевий етап закріпачення селянства".

б) В рамках Філософічно-психологічно-соціологічної Комісії в Европі:

27. УІ. 1958: проф. д-р О. Кульчицький: "Методологічні аспекти психо-соціяльних дослідів української еміґрації у Франції".

в) З інших доповідей:

14. VI. 1958: проф. д-р М. Андрусяк: "З дослідів над назвою "Україна".

Видання: У звітний час вийшов другий випуск "Просідінґс" ІФС, за редакцією проф. д-ра В. Янева. Збирається матеріяли до дальшого випуску, і всі члени є цим шляхом прошені про надсилання матеріялів. Кошти на видання запевнені.

Нові дійсні члени Секції: В голосуванні, розписаному 21. XI. минулого року обрано наступних нових дійсних членів: Д. Горняткевича, проф. д-ра М. Дудру, проф. д-ра В. Кисілевського, В. Мудрого, м-ґра З. Стефанова, о. м-ґра Ю. Шумовського і проф. О. Юрченка.

б) Філологічна Секція

За звітний період відбула Філологічна Секція одну поширену наукову конференцію, два наукові засідання і сім засідань Дирекції Секції в організаційних та видавничих справах.

Наукова Конференція для відзначення 120-ліття появи "Русалки Дністрової" відбулася 14. XII. 1957 в Нью-Йорку. Доповідали: проф. д-р Василь Лев: "Етнографічні елементи в "Русалці Дністровій" ", проф. д-р Михайло Тершаковець: ""Русалка Дністрова" і сучасна хвиля", проф. Богдан Загайкевич: "Історія появи "Русалки Дністрової"".

Ця конференція була повторена 30. XII. 1957 у Філядельфії.

Наукові засідання відбулися: 25. I. 1958 з доповіддю проф. Пантелеймона Коваліва: "Питання з історії української мови", 27.II. 1958; з доповіддю проф. д-ра Костя Кисілевського: "Нові праці з обсягу української діялектології і наш погляд на них".

З видавничої діяльности:

Коштом щоденника "Свобода" й Американського НТШ з'явився "Франківський Збірник", ч. 27, в "Записках НТШ", т. 166, засобами Европейського НТШ - Збірник Філологічної Секції, ч. 28, з працями бл. п. проф. Миколи Оглоблина-Глобенка, в "Записках НТШ", т. 167.

Друкується в "Записках НТШ", т. 168, Збірник ч. 29, з працею проф. Пантелеймона Коваліва: "Історія української мови". Готується до друку "Просідінґс" Філологічної Секції, випуск 3.

в) Математично-Природописно- Лікарська Секція

Засідання: Дирекція Секції відбула 6 засідань, на яких полагоджено справи: а) кандидатів на дійсних членів, б) прийняття

праць на У-у Наукову Конференцію, в) прийняття праць до 4-го випуску "Просідінґс" Секції, г) інші актуальні справи.

У-а Наукова Конференція МПЛСекції відбулася 24. У. 1958. Доповіді (10) читали: проф. д-р Осип Андрушків (ЗДА): "Деякі властивості розбіжних рядів, що їх члени додатні і збіжні до нуля", проф. д-р Олександер Архімович (ЗДА): "Зернові культури в Україні по другій світовій війні"; проф. д-р інж. Микола Зайцев (ЗДА): "Нова метода спрацьовання товщів з морських тварин для поживних цілей", проф. Любов Зафійовська (ЗДА): "Дослідження "ін віво" мікроґамет вищих рослин"; проф. д-р Сергій Крашенінніков (ЗДА): "Потворні форми Балантідіюм Колі та Балантідіюм Кавіє"; проф. д-р Степан Кулик (ЗДА): "Нова метода наближеної розв'язки кубічного рівняння"; інж. Степан Процик (ЗДА): "Нові проблеми фізики металів"; проф. д-р Іван Розгін і д-р Василь Розгін (ЗДА): "Асцитна пухлина у щурів"; проф. д-р Павло Шулежко (Австралія): "Один метод наближеного інтеґрування диференціяльних рівнянь в частинних похідних"; проф. д-р Микола Єфремов (ЗДА): "Нова константа - "найкоротша довжина" - та її роля при внутрішніх атомних процесах".

З видавничої діяльности: У звітний період видала Секція свій 3-ій випуск "Просідінґс". Готується до друку 4-ий випуск "Просідінґс".

Нова Дирекція МПЛСекції:

На каденцію 1958-59 рр. обрано нову Дирекцію Секції в такому складі: директор - проф. д-р інж. Микола Зайцев, ЗДА, заступники директора: проф. д-р Павло Шулежко на Австралію, проф. д-р Павло Шумовський на Европу, проф. д-р інж. Євген Вертипорох на Канаду, секретар - проф. д-р Осип Андрушків, ЗДА.

На 50 управнених до голосування брали участь у перевиборі Дирекції 27 членів.

П Е Р С О Н А Л І Я

Н А Ш І ✝ В Т Р А Т И

Протягом року відійшли у вічність три дійсні та три звичайні члени НТШ. Головна Рада НТШ глибоко відчуває ці чергові болісні втрати в українському науковому світі й віддає разом з усіма членами НТШ найглибшу пошану сл. п. Покійникам.

В І Ч Н А Ї М П А М'Я Т Ь!

Д-р Олександер БАРВІНСЬКИЙ

(1889 - 12. УІІ. 1957)

лікар внутрішніх хвороб і педіятр, звичайний член НТШ, помер 12. УІІ. 1957 на удар серця у Львові на 68 році життя.

Бл. п. д-р О. Барвінський, син видатного педагога, історика і гром. діяча Олександра, народився 1889 р. у Львові. Медичний факультет Львівського Університету закінчив 1914 р. Після першої світової війни працював у Львові в організованій ним "Порадні Матерей" та в "Народній Лічниці" і як шкільний лікар-педіятр. Арештований 1946 р. большевиками, пробув 10 років на засланні в Сибіру. Повернувшись із заслання, працював у туберкульозній санаторії в Брюховичах, згодом в одному із львівських шпиталів.

Покійний був автором науково-популярних праць з медицини ("Туберкульоза" та ін.) і цінних з педагогічного погляду книжечок для дітей (спільно з Ю. Шкрумеляком): "Юрза-Мурза" і "Малий Лікар".

Проф. д-р Лев Роман РЕБЕТ

(3. ІІІ. 1912 - 12. Х 1957)

політичний діяч, професор УВУ, звичайний член НТШ, помер на удар серця 12. Х. 1957 р. у Мюнхені на 45 році життя.

Бл. п. проф. Л. Р. Ребет народився 3. ІІІ. 1912 р. в Стрию, Західня Україна. Закінчив 1939 р. правничий факультет Львівського Університету дипломом маґістра прав. Докторат здобув в Українському Вільному Університеті в Мюнхені, де був пізніше доцентом, а згодом професором державного права.

З молодих років активний в українському революційному русі: член Української Військової Організації й Організації Українських Націоналістів, в якій займав керівні пости. В 1941 р. заступник голови Державного Правління, в 1952-55 рр. голова Ради Референтів Закордонного Представництва Головної Української Визвольної Ради, з 1955 голова Політичної Ради ОУНз. За свою політичну діяльність був кілька разів ув'язнений польською владою, в 1941-44 рр. - в'язень німецьких концентраційних таборів. На еміґрації, попри педагогічну роботу в УВУ, працював як журналіст і публіцист в часописах: "Час", "Українська Трибуна", "Сучасна Україна", як головний редактор "Українського Самостійника". Крім ряду публіцистичних статтей, Покійний є автором праць: "Формування української нації", Мюнхен, 1951, "Теорія нації", Мюнхен, 1955.

Проф. О м е л я н Т Е Р Л Е Ц Ь К И Й

(2. XII. 1873 - 3. II. 1958)

історик, педагог і громадський діяч, дійсний член НТШ в Історично-Філософічній Секції з 8. IУ. 1921, помер у Львові 3. II. 1958 на 85 році життя.

Бл. п. проф. О. Терлецький народився 2. XII. 1873 р. в селі Крамарівка, Ярославського повіту, в Західній Україні. Студіював на філософічному факультеті Львівського Університету історію під керівництвом проф. М. Грушевського й географію у проф. А. Ремана. З 1898 р. працював вчителем гімназії в Тернополі, з 1913 р. до емеритури в академічній гімназії у Львові. Під час першої світової війни вів із рамена Союзу Визволення України освітню роботу в таборах полонених українців, вояків російської армії у Раштаті, Вецлярі й Зальцведелі. Брав також жваву участь у громадському житті, як голова "Рідної Школи" та член Головного Виділу "Просвіти" у Львові.

Науково почав працювати ще під час університетських студій. З того часу походять його праці: "Політичні події на Галицькій Руси в 1340 р. по смерти Болеслава-Юрія II". ("Записки НТШ", т. 12, 1896), "Козаки на Білій Руси в рр. 1654-56" ("Записки НТШ", т. 14, 1897). Інші важливіші праці Покійного: "Василь Константин Острозький і Історія фондації Князя Острозького в Тернополі", Тернопіль, 1909, "Українці в Німеччині", т. I., "Історія української громади в Раштаті", Липськ, 1919, ст. 430 (перекладена в скороченні на німецьку мову), "Історія української держави" (т. I. Княжа доба, т. II. Козацька доба), Львів, 1924, "Гетьманська Україна й Запорозька Січ", Львів, 1935, ст. 359, та ін. З 1921 р. видавав і редаґував бібліотеку науково-популярних викладів "Знання". Написав низку науково-популярних праць з історії України. За другої большевицької окупації працював у Львівській Філії Інституту Української Історії Академії Наук УРСР та викладав історію в Університеті Івана Франка у Львові.

Проф. д-р І в а н П А Н Ь К Е В И Ч

(6. X. 1887 - 1958)

видатний філолог-діялектолог та педагогічний діяч, дійсний член НТШ у Філологічній Секції з 10. X. 1923 р., помер в лютому 1958 у Празі на 71 році життя.

Бл. п. проф. І. Панькевич народився 6. X. 1887 р. в Цеперові, Львівського повіту. Студії слов'янської і клясичної філології почав у Львові, закінчив у Відні 1912 р. докторатом філософії. З 1912 р. викладав російську мову в Консулярній Академії у Відні, де здобув 1915 р. титул доцента. В 1919 р. поглиблював студії у Празі, як стипендіят Кам'янецького Університету. З

1920 р. працював на Закарпатті як педагогічний та культурно-громадський діяч. В 1939 р. переїхав до Праги, де став професором УВУ. За большевицької окупації був професором Карлового Університету і керівником українського відділу філологічного факультету.

Покійний працював зокрема над вивченням закарпатських говорів та пам'яток. Важливі також його студії з ділянки фонетики. Науковий дорібок складають такі важливіші праці Покійного: "Пандекти Антіоха 1307 р." (Філологічна студія в "Записках НТШ", т. 123-124, 1917), "Про відношення пам'ятників староукраїнської мови до полудневo-слов'янських під лексикальним поглядом" ("Записки НТШ", т. 126, 1918), "Тишівська Александрія з початку ХУІІІ в. Текст і язикова аналіза" (Науковий Збірник т-ва "Просвіта", Ужгород, 1922), "Ладомирôвске Учительне Евангеліє" (там же, 1923), "Инвентарі (протоколи) каноничних визитацій вороновского округа 1750-их рокôв под оглядом язиковим" (там же, 1924), "Про говір села Верхобужа золочівського повіту в Галичині". На особливе відзначення заслуговує його праця-монографія: "Українські говірки Підкарпатської Русі і сумежних областей", 1938. В 1952 р. з'явилися його "Короткі правила українського правопису".

З літературознавчих праць бл. п. проф. І. Панькевича важливіші: "До джерел "Панських Жартів" Івана Франка", "Ян Коллар і західноукраїнське літературне відродження", "Іван Франко і Закарпаття".

За "Українською граматикою для шкіл Закарпаття" І. Панькевича з 1922 р. названо офіційний правопис на Закарпатті "Паньковичівкою".

Покійний працював також разом із іншими науковцями над виданням українсько-чеського словника (100 000 слів) та готував до друку словник південнокарпатських діялектів, до якого збирав матеріяли понад 30 років свого життя.

Мґр Павло ГРИЦАК

(25. УІ. 1925 - 2. ІУ. 1958)

історик-дослідник княжої доби, звичайний член НТШ, помер 2. ІУ. 1958 на 33 році життя в Нью-Йорку.

Бл. п. мґр П. Грицак, син педагога Євгена, народився 25. УІ. 1925 р. в Перемишлі. 1949 р. закінчив філософічний факультет УВУ в Мюнхені. В 1951 р. здобув титул "мастер оф артс" в університеті в Міннеаполісі. В 1955-58 рр. студіював історію в Фортгам Університеті й готувався до докторату на основі дисертації про кн. Михайла Глинського. З 1954 р. працював у Публічній Бібліотеці в Брукліні, згодом став асистентом у Слов'янському Відділі Публічної Бібліотеки в Нью-Йорку.

Покійний написав працю: "Галицько-Волинська Держава", яка з'явилася в серії видань НТШ "Бібліотека Українознавства"; був співробітником "ЕУ II" і опрацював ряд гасел з історії України (Княжа доба). Розвідки, статті й рецензії Покійного, головне на історичні теми, друкувалися в наукових журналах та українській пресі. В особі бл. п. П. Грицака згас передчасно талановитий і надійний працівник на відтинку української історії.

проф. д-р Т и м і ш   П А В Л И Ч Е Н К О

(7. III. 1892 - 5. VIII. 1956)

видатний науковець-дослідник, еколог і громадський діяч, дійсний член НТШ в Математично-Природописно-Лікарській Секції з 21. IV. 1951 р., помер 5. VIII. 1958 на 66 році життя в Саскатуні, Канада.

Бл. п. проф. Т. Павличенко народився 7. III. 1892 р. в Бугакові на Вінниччині. Закінчив 1918 р. Педагогічний Інститут. Під час Визвольних Змагань приймав жваву участь в громадсько-політичному житті як член Української Центральної Ради та Українських Установчих Зборів. З 1920 р. на еміґрації. Закінчивши 1927 р. Рільничий Відділ Політехніки в Празі, еміґрував до Канади, де з 1930 р. розпочав у Саскатунському Університеті свою працю в ділянці екології рослин. В 1941 р. здобув звання доктора філософії з екології рослин в Університеті Лінкольн (Небраска, ЗДА). В 1938 р. став професором та директором Дослідної Ляборатори́ї Екології Рослин Саскатунського Університету. З 1948 р. директор Аґрикультурних Дослідів в Західній Канаді і в західній частині ЗДА, ведених з рамена фірми: "Америкен Кемикал Пейнт Компані".

Покійний став відомий широким колам наукового світу як еколог-дослідник, завдяки своєму винаходові методи успішного винищування аґрикультурних бур'янів, зокрема вівсюгів. Він був також конструктором ряду допоміжного приладдя з цієї ділянки. Був членом багатьох наукових чужинецьких установ.

Крім науково-дослідницької праці був Покійний також активний в громадському житті українців Канади, як засновник і довголітній голова Осередку Української Культури й Освіти у Вінніпеґу, як один із засновників і довголітній член керівних органів УНО, ініціатор і довголітній голова Українського (Одноцентового) Визвольного Фонду та ін.

Бл. п. проф. Т. Павличенко є автором біля 40 друкованих різними мовами наукових праць, знаних і цитованих в чужинному науковому світі. Важливіші з них: "Порадник хліборобства", Ужгород, 1925, "Новітнє пасічництво", Ужгород, 1926, "Eradication of perennial sow thistle, Sonchus arvensis, on large scale by the shallow cultivation method", Circ. N° 516, University of Saskat-

chewan, 1934, "Quantitative study of the entire root systems of weed, and crop plants under field conditions", Ecology, Vol. 18, 1937, U.S.A., "Crested wheat grass, Agropyron cristatum, helps in the control of perennial weeds", Bulletin N° 120, Labotary of Plant Ecology, University of Saskatchevan, 1946, "Spayers and dusters for chemical weed control" /ibidem, 1947/, "The systemic /hormone/ herbicides and Modern Agriculture, the Alberta Assoc. of Municipal Districts, United Grain Growers", Winnipeg, 1948, та ін.

Н О В І   Ч Л Е Н И

а) Д і й с н і   ч л е н и

Головна Рада НТШ на засіданні з 22. II. 1958 своєї 4-ої Сесії в Нью-Йорку затвердила обрання дійсними членами НТШ в Історично-Філософічній Секції: Дем'яна Горняткевича, проф. д-ра Михайла Дудру, проф. д-ра Володимира Кисілевського, Василя Мудрого, мґра Зенона Стефанева, о. мґра Юрія Шумовського, проф. Олександра Юрченка. Характеристики новоприйнятих членів такі:

Дем'ян ГОРНЯТКЕВИЧ, ЗДА, народився 1892 р. в Ліську на Підкарпатті. Закінчив Академію Мистецтв у Кракові, потім студіював у Дрездені й Мюнхені. Із студентських часів цікавився мистецтвознавством та працював як портретист і пейзажист, згодом переважно в церковному малярстві. Виконав поліхромії в Уневі, Настасові, Вороблині й Немирові. 1950 р. еміґрував до ЗДА.

Опрацював ряд оглядів з історії українського мистецтва та про окремих українських мистців. Багато праці присвятив студіям українського народнього мистецтва, зокрема писанок. Важливіші друковані праці: "Слідами української культури на землях Польщі: українське церковне малярство середніх віків Ягайлонської доби", Львів, 1922, "Українці студентами Краківської Академії Мистецтв" (Альманах Української Студентської Громади в Кракові, 1931), "Роля жінки в постанні українського народного мистецтва" (про писанки), Львів, 1932, "Україніка в архівах міста Кракова" (Українська Книга, Краків 1944), "Петербурзька Академія Мистецтв за часів Тараса Шевченка" (Річник УВАН, Нью-Йорк, 1952), "Малярський цикл Т. Шевченка - "Притча про блудного сина" (Науковий Збірник УВАН, Нью-Йорк, 1952), Критерії в оцінці малярської творчости Т. Шевченка" (Річник УВАН, Нью-Йорк, 1957) та ін. Автор відділу про українське народне мистецтво в "ЕУ I" і низки статтей про українських мистців в українській пресі. З 1951 р. дійсний член УВАН в ЗДА та заступник голови цієї установи і керівник Мистецької Кураторії.

Проф. д-р Михайло Д У Д Р А, ЗДА, народився 16. XI. 1912 р. в Джерсі-Сіті, ЗДА. Іспит зрілости склав в українській гімназії в Перемишлі 1932 р. Студіював політичну економію й політичне право в університеті в Берліні й право та суспільні науки в УВУ в Празі, де здобув 1942 р. докторат з цих дисциплін. В Карловому Університеті в Празі здобув 1945 р. докторат з політичної економії. В 1945-47 рр. доцент Університету УНРРА в Мюнхені, 1947-48 доцент політичної економії Української Високої Економічної Школи в Мюнхені, з 1949 надзвичайний професор політичної економії в Коледжі оф Стейбенвіль, Огайо, ЗДА. Тепер, як стипендіят Об'єднаних Промислових Підприємств, досліджує робітничі відносини й системи винагороди за працю в Европі. Друковані праці: "Американська аграрна політика", Мюнхен, 1946 (циклостелеве видання Університету УНРРА), "Нарис історії економічних доктрин", видання Коледж оф Стейбенвіль, 1952, статті на економічні теми в "Українському Господарнику" та українській пресі. В 1934-37 редактор "Лемківського Дзвону" в Нью-Йорку.

Проф. д-р Володимир КИСІЛЕВСЬКИЙ, Канада, народився 1896 р. в Коломиї. Університетські студії закінчив 1924 р. у Відні в Східньоевропейському Інституті. В Англії був директором Українського Бюра в Лондоні (1932-39) та співробітником Міністерства Інформацій (1949) як знавець східньоевропейських справ. В лондонському університеті (Scool of Slavonic and east-european Studies) здобув докторат філософії. В Канаді з 1941 р. зв'язковий старшина Міністерства Горожанства в Оттаві, як знавець канадійських етнічних проблем. З 1949 р. професор етнографії і проблем іміґрації Оттавського Університету та голова Української Секції Слов'янського Департаменту цього університету. В 1951-55 рр. був головою Канадійської Асоціяції Славістів, член Міжнародного Інституту Порівняльних Цивілізацій в Брюсселі та Канадійського Товариства Політичних Наук в Оттаві.

Проф. В. Кисілевський є автором ряду праць, розвідок і статтей з історії та соціології, що друкувалися в наукових виданнях, журналах, часописах українських та чужомовних. Важливіші: "Canadian of recent European Origin" (Department of National War Service, Ottawa, 1945, "Nos Compatriotes Ukrainiens" (Relations, Ecole Sociale Populaire, Montréal, Juillet 1947), "L'Immigration Allemande au Canada" (Relations, Ecole Sociale Populaire, Montréal, Décembre 1948), "Problems of Integration", Ottawa, 1953, "Problem of Imigration and Integration", Ottawa, 1953, "Like seek like" ("Food for Thought"), Toronto, January 1953, "Immigrants in Canada" ("Ukrainians in Canada", Montreal, 1955), "Slavic Groups in Canada" (UVAN, Winnipeg, 1951) та ін.

Василь М У Д Р И Й, ЗДА, народився 19. III. 1893 в селі Вікна Скалатського повіту (Галичина). Гімназію закінчив у Тернополі. Студіював на філософічному факультеті Львівського Університету (1912-14), згодом (1921-23) в Українському Тайному Університеті у Львові.

З 1923 був членом редакційної колегії "Діла", 1927-35 начальним редактором. В 1928-35 рр. перший заступник голови, 1935-39 голова УНДО й Української Парляментарної Репрезентації та віцемаршал в польському соймі. На тому пості дістав для НТШ допомогу з фондів польського Міністерства Освіти та сприяв поверненню для НТШ, втрачених під час пацифікації привілеїв. В 1924-28 рр. був Генеральним Секретарем, 1932-39 першим заступником Голови Матернього Товариства "Просвіта". 1933 р. очолив "Комітет рятунку України" для несення допомоги голодуючим в УРСР. На еміґрації в 1945-49 рр. голова ЦПУЕН у Німеччині, з 1949 в ЗДА, член Політичної Ради УККА, з 1958 екзекутивний директор УККА. З 1928 р. звичайний член НТШ, від 26.1. 1957 член Головної Ради НТШ.

Друковані праці: "Боротьба за огнище української культури", Львів, 1923, друге поширене видання, Нюрнберґ, 1948 (в праці представлені змагання за український університет та історія Українського Тайного Університету), "Роля УНДО в українському житті", Львів, 1928, "УНДО і його національне середовище (аналіза українських партій і їх програм), Львів, 1928, "Лихоліття України" (джерельна праця про голод на Україні), Львів, 1933, "Нова українська еміґрація та організація таборового життя" ("Сьогочасне і Минуле", 1-2, 1949, Мюнхен), "Українська еміґрація в Европі" (Ювілейний Альманах УНСоюзу, Джерсі Сіті, 1949), "Українці у вільному світі" (про нову еміґрацію, "Ювілейна книга УНСоюзу", Джерсі-Сіті, 1954), "Іван Франко" ("Записки НТШ", т. 166, 1957), численні розвідки й статті в альманахах "Просвіти", в журналі "Шлях Нації", "Ділі" та ін. В. Мудрий належить до чільних українських журналістів.

Мґр Зенон С Т Е Ф А Н І В, ЗДА, народився 22. VII. 1902 в Топорівцях на Станиславщині. Закінчив 1933 р. Школу Політичних Наук у Варшаві титулом маґістра. Брав участь у Визвольних Змаганнях як хорунжий-командант чоти, згодом курінний адьютант Січових Стрільців. 1944-45 сотник УНА - командант сотні й батальйону.

Почавши з військової служби, цікавився історією українських збройних сил. Опублікував низку праць з цієї ділянки: "Українські Збройні Сили 1917-1921", Коломия, 1934 (в двох частинах), "Військові сили часів Української Центральної Ради" (в "Історії Українського Війська", Львів, 1936, Вінніпеґ, 1953), "Коротка історія Українського Війська", Львів, 1936-38, та ін.

З. Стефанів є співробітником (редактор історично-військового відділу) "ЕУ II". Активний також як журналіст: 1931-34 редактор "Життя Покуття", співробітник "Свободи", статті на

військові теми в українській пресі.

о. мгр Юрій ШУМОВСЬКИЙ, ЗДА, народився 23. III. 1908 в Мирогощі, на Волині. Високі студії закінчив в Варшавському Університеті 1934 р. з дипломом магістра Богословія й археології. В 1934-39 рр. делеґат Державного Археологічного Музею у Варшаві на Волинь, 1936 р. заснував Обласний Музей у Дубному, 1939-43 директор Обласного Музею в Рівному. На еміґрації працював при катедрі археології німецького університету у Фрайбурзі (1944-45), в Інституті Палеонтології в Парижі (1949-51), з 1951 в Африці - керівник Французького Наукового Інституту в Кулюбі та директор у Бамако (французький Судан); тепер в ЗДА.

Працюючи археологом та музеологом на Волині, відкрив та досліджував у кількадесяти місцевостях пам'ятки старовини, від палеоліту по пізні історичні часи, також палеозоологічні та палеоботанічні. Найважливіше з його розкопів в Африці було відкриття залишків з палеолітичної та мезолітичної доби в околицях Бамако й Кулюби.

Важливіші вислідии розкопів публікував о. Ю. Шумовський українською, польською, німецькою й французькими мовами. Найважливіші друковані праці з часів перед другою світовою війною: "Археологічні пам'ятки Волині й заходи їх збереження" ("Церква і Нарід", ч. 19, 1937, Крем'янець), "Культ вогню в доісторичну добу на Волині" (там же, чч. 20-22, 1937), "Цікаві знахідки на Волині" ("Зніж", 1937, Луцьк), "Волинська земля, як терен археологічних досліджень" ("Волинь", Ровно, 1938). Праці, друковані французькою мовою на еміґрації: "Les restes de paleomastodonte en Wolynie", Bull. de Soc. Preh. Fr., N° 11-12, 1951, "Gisements paleolitique de Bargny Ouest", Bull. de l'IFAN, t. 14, 1952, "Note sur la grotte préhistorique de Bamako", Notes Africaines, N° 38, 1953, "Résultats des feuilles à Fatoma" (ibidem, N° 64, 1954), "Les richesses-archéologiques du Soudan" ("Soudan Français", N° 89, 1952, та ін.

Проф. Олександер ЮРЧЕНКО, Німеччина, народився 1904 р. в Києві. Вища освіта - юридична й педагогічна. З половини 1920-их рр., працював в Комісії історії українського права при УАН та в Комісії для вивчення історії західньоруського й українського права - під керівництвом проф. академіка М. Василенка. На еміґрації доцент з 1948 р., надзвичайний професор права з 1953 р. УВУ у Мюнхені, з 1954 р. член Інституту для вивчення історії й культури СССР. Крім наукової праці, займається політичною й громадською роботою - член УНРади (від УНДС) та її Виконного Органу.

Праці проф. О. Юрченка в галузі сучасного советського права висувають його на одне з визначних місць в українській правничій науці. Важливі з них: "Die staatsrechtliche Lage der Ukrainischen SSR als eines Bestandteiles der UdSSR", Sowjet-Studien,

Nr.4,München, 1956, "Природа й функції советських державних форм", Мюнхен, 1957, "Державно-політичний стан УССР у світлі советських концепцій" (Збірник УВУ, т. II, Мюнхен, 1957), "Державний статут Української Соціялістичної Радянської Республіки і характер її державних зв'язків із РСФСР" (в "Розбудові Держави" за 1957 р.), Підручник (для студентів університету) про радянське право на Україні та ін. В "Працях" Комісії історії українського права при УАН з'явилася 1929 р. праця його: "Радомиські консисторські книги 1776 та 1792 рр.".

б) З в и ч а й н і ч л е н и

На засіданні з 29. XII. 1957 в Нью-Йорку своєї 4-ої Сесії затвердила Головна Рада НТШ звичайними членами НТШ кандидатів, рекомендованих Виділами:

Американського НТШ:

1. Роман Кобринський, Нью-Йорк, інженер лісництва, працював у добрах греко-католицької Львівської Митрополії, в Дирекції Державних Лісів у Львові, на еміґрації в державних лісах у Відні і Мюнхені. В ЗДА головний редактор "Вісника" Об'єднання Українських Лісників (1954-55), автор статтей: "Ліс і лісова господарка під советською окупацією в світлі праць проф. Б. Ю. Іваницького", "Ліс і мисливство в давнім українськім праві" та ін.; співробітник "ЕУ II", діловий секретар АНТШ.

2. о. Роман Лободич, право і богословські студії у Львові, соборний крилошанин Станиславівської, згодом Львівської Капітули, сенатор до польського сойму, перший ректор Духовної Семінарії у Вашинґтоні, голова "Провидіння" у Філядельфії, співробітник "Місіонара" й "Америки".

3. Любомир Винар, доктор філософії (історія) УВУ у Мюнхені, працює над питаннями з історії України 16-17 вв., співробітник "ЕУ II", статті на історичні теми в "Розбудові Держави", "Києві", "На слідах", "Свободі".

4. Михайло Мирослав Томків, інженер економії (Wirtschaftshochschule , Берлін), доктор рерум політікарум університету в Ерлянґені (1947), автор розвідки: "Робітниче питання і Католицька Церква", вид. "Доброго Пастиря", 1950, та низки статтей.

5. Ярослав Шав'як, Балтімор, мґр прав Львівського Університету (1930), доктор права УВУ в Мюнхені (1949), праця в редакціях часописів: "Новий Час" у Львові (1930-38), "Українські Щоденні Вісті" і "Львівські Вісті" до 1944, "Українське Слово"

в Реґенсбурзі (1945-46), "Час" (1946-48), від 1951 у ЗДА.

Канадійського НТШ

1. Степан Росоха, Торонто, доктор прав УВУ в Празі (1934), видавець, журналіст і громадсько-політичний діяч, член Президії Української Народньої Ради на Закарпатті, голова Української Національної Оборони, Ужгород 1938, посол і заступник голови Сойму Карпатської України, Хуст 1939, з 1949 р. в Канаді, секретар Канадійського НТШ, автор розвідок: "Народження Держави" в Збірнику "Карпатська Україна в боротьбі", Віденъ 1939, "Сойм Карпатської України" Вінніпеґ, 1949, "Карпатська Січ", в "Історії Українського Війська", Вінніпеґ, 1953 та ін.

2. Іван Семеґен, студії в Богословській Академії у Львові та УТГІ у Мюнхені (фармацевтичний відділ).

3. Богдан Стебельський, закінчив Академію Мистецтв у Кракові (1939), курс для учителів рисунку в середніх школах та один рік студій театральної декорації при Академії Мистецтв, консерватор Музею "Бойківщина" в Самборі, учитель рисунків і директор Мистецько-промислової Школи в Яворові (1942-44); студії дитячого рисунку.

4. о. Роман Маркіян Цурковський, теологічні студії у Львові, катехит в учительській жіночій семінарії та в жіночій гімназії "Рідної Школи" в Стрию, голова Філії Т-ва "Просвіта" в Стрию, співробітник богословського журналу "Нива", з 1950 р. в Канаді.

Новоприйняті члени отримують разом із цим Бюлетенем статут Головної Ради НТШ.

Це число "Бюлетеня" з'явилося накладом 850 примірників. Одержують члени НТШ, наукові установи, бібліотеки і преса.